Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Nathansen, Henri.
Titel | Title:	Af Hugo Davids Liv.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 3
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : V. Pios Boghandel, 1917
Fysiske størrelse | Physical extent:	4 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021446141

HENRI NATHANSEN

AF HUGO DAVIDS LIV

FLUGTEN FRA FESTEN

Nr. 17. 1929

V. PIOS BOGHANDEL
POVL BRANNER

KØBENHAVN MCMXVII
NØRREGADE

AF HUGO DAVIDS LIV

HENRI NATHANSEN

AF HUGO DAVIDS LIV

III.

FLUGTEN FRA FESTEN

V. PIOS BOGHANDEL - POVL BRANNER
NØRREGADE - KØBENHAVN - MCMXVII

KROHNS BOGTRYKKERI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

I.

NAAR Hugo tænkte tilbage paa sine første Aar ved Teatret, mindedes han altid det første Indtryk. Angst og beklemt, højtidsfuld og med bankende Hjærte aabnede han den lille Dør, der fra Bagsiden førte ind til det Allerhelligste. En sælsom Duft af Uddunstning, Kaffe og Stegeos slog ham imøde. En lille melankolsk Rottehund sad paa den brede Afsats til Portnerens Lukaf og stirrede paa ham med et Udtryk af livstræt Overbærenhed. Fra en Sidedør kom Portneren hen imod ham, spurgte om Navn og førte ham forbi den lille Cerberus, hvis Øjne glødede indtrængende i Halvmørket. Lyset faldt tungt og trist over den kolde Stentrappe, der førte op til Scenen, et enkelt Blus var tændt paa Afsatserne og kastede et søvnigt Lys over Gangene, der strakte sig, nøgne og øde, til begge Sider. Udenfor de store Jærndøre, der lukkede for Scenen, stod nogle unge Mænd i Kjole og Hvidt — en lille Klump unge Piger krøb sammen i et Hjørne som Faar i Fold under Uvejret. Nu og da strøg en Skikkelse forbi, som Hugo kendte af Navn og Ansigt, kastede i Forbigaaende et medfølende Blik paa den tause Skare og forsvandt om et Hjørne paa Gangen. Fra et Værelse længere borte trængte en lys Tenor som en Solstraale gennem Mørket, nogle unge Balletdamer gled forbi i et Brus af

Skørter og Kvidder, de lyse Trikotben buede underlig blødt i Gangen under Skoenes flade Hvislen. Hugo kom til at tænke paa Billeder, der skifter som mumlende Skygger i Drømme, mens man spørger sig selv i Søvne, om det er Drøm eller Virkelighed. — —

Alt andet havde han glemt — Prøven, der kun stod for ham som tomme Lyd af en Stemme, han med en Blanding af Forundring og Forfærdelse genkendte som sin egen — en forvirret Blafren og Flagren, der strøg over hans Hoved ud mod Tilskuerpladsens gabende Mørke. De følgende Dages Feber — Henrykkelsen, da alt var lykkelig overstaaet — Besøget hos Forældrene i Barndomsbyen — den lille Udenlandsrejse, som de havde skænket ham — glemt! Nyfigen og taknemmelig sugedes han ind i Teatrets mangefarvede Liv, lod sig sluge af dets hastig skiftende Stemning, oprømt og ophedet af det brogede Lys, det hæftige Tempo, det evig flimrende og hidsende Jag. Det var, som om et nyt Liv blev vakt i ham, samtidig med at han følte sig selv svømme ud, glide ud som en Draabe i Havet. Teatrets stærke og spændte Højtryk stod som et Pres i hans Krop, som et Sus om hans Sanser. Han tænkte ikke, sansede kun — syntes, at han levede for første Gang. Dagene blev til Uger, Uger til Maaneder, Maaneder til Aar — det var, som om han hastede frem og frem uden at have Tid til at se sig til Siden eller Trang til at se sig tilbage. Og han følte en hemmelig Nydelse ved at lade sig sluge med Hud og Haar, ved at føle sig opløst i et Brus, hvori hans Væsen gled ind som en Stemme i Orkestret, smæltende ind i det fælles Hele, løftet ind i den samlede Tone og baaret oppe af den samlede Rytme uden Tanke for, hvad Andel der var hans, hvad Vægt der laa i hans spinkle Stemme, mens

Skuespillet tonede og sang. Han levede for første Gang. Hans Liv sang sig ind i Livet! —

⌜Saaledes følte han det i Begyndelsen. Han var med — andet tænkte han ikke paa, og de Opgaver, der blev budt ham, stillede ikke større Krav til hans Evne. Det galdt kun om at være der og føle sig hjemme. Han følte sig som et Barn, der atter lærer at staa og sidde, komme og gaa, tie beskedent, naar de Voksne taler og lytte til de Erfarnes Lærdomme. Derfor var det ham en Fryd at staa paa Scenen i det opstemt straalende Lys — dén Angst, der i den første Tid sad som en Klump i Halsen og lukkede for Tanke og Tale, blandede sig med en sælsom Befrielse, efterhaanden som han mærkede, at han slap helskindet over Forhindringen. Og den Hjælpsomhed, han følte fra de ældres Side, de bifaldende Nik, der nu og da mødte ham paa Prøverne, fyldte ham med den første Ungdoms Taknemmelighed og hengivne Varme. Han følte aldrig det svageste Gran af Misundelse — selv overfor Karl, der allerede havde et Navn i Pressen og i Teatrets Verden, var han den samme som i gamle Dage. Alt var glemt, dukket ind i Taage som hans eget Liv, en glemt og svunden Tid, hvis Ensomhed og Hjemløshed var tryllet bort af Livet og Arbejdet indenfor de skærmende Mure.⌟

Ja, saaledes følte han det! Hans Sind havde sukket efter Hengivelse — nu hengav det sig til de Mennesker, han daglig færdedes iblandt, og han følte sig glad i det Samfund, der levede sit Liv, som han levede sit. Naar han om Formiddagen sprang op ad Trapperne og mærkede den sælsomme Lugt, som den første Gang havde gjort ham forstemt og mismodig, sugede han den til sig som en hjemlig Duft, der kaldte paa hans Arbejds-

lyst og indstemte hans Fantasi. Det dunkle Lys paa Gangene, Scenens brogede Spil af Lys, der funklede og blændede fra Rampe og Herser, Kulisselamper og Reverbèrer — Uroen og Forvirringen, de hæftige Udbrud, den hidsige Lidenskab og den dumpe Stilhed under Prøverne paa Scenen — alt samlede sig i hans Sind, fyldte det med sin fantastiske Glød og Farve, smæltede ind i hans Farvelængsel og Arbejdsfeber. Han elskede Scenens Luft, svagt krydret af Mennesker, Støv, Parfyme og Rampens hede Aande, ubestemmelig som Cirkus-Duft af Dyr og Smuld og Kvindeatmosfære. Naar Dagens Lys mødte ham fra en aaben Luge eller strejfede ham fra Foyerens Døraabning, skyndte han sig hurtig forbi og svalede sine Øjne i Gangenes Mørke. Arbejdere gled sindig forbi med Møbler og Sætstykker, Ballettens muntre Fuglekvidder strømmede over Trapperne i en lys og sorgløs Kaskade, fjærne Violiner og Brus af Stemmer, der øvede sig et Steds dybere inde, skummede ind derover. Mens dybt, dybt under det Hele en Duren som af en skjult Maskine brummede sin ensomme Tone gennem Larmen og Stilheden.

Tiden gik. Hans Væsen flød ind i de andres, hans Rejsning, hans Træk og Minespil paavirkedes og farvedes af den daglige Dont. Timerne i Gymnastik, Plastik og Fægtning gav hans Krop en egen Harmoni, han følte sin Gang, sit Fodtrit, sine Lemmers Bevægelser som Dele, der lystrede et Hele, og følte Herredømmet over sit Legeme velgørende og beroligende. Og samtidig fornam han lidt efter lidt, at hans Ansigts Udtryk villigt bøjede sig under den samme Lov, lærte at dække det Indre bag det Ydre, lærte at tvinge det Indre frem, saa det smæltede sammen med den spillende Overflade. Og umærkelig forvandlede dette Spil

sig fra bevidst til halvt bevidst, indtil Vekselspillet mellem hans Indre og hans Ydre gled sammen og gennem Vane udvikledes og udformedes til et Liv, der følte som Natur.

Og den daglige Opøvelse i Faget førte ham til at beskæftige sig med sit Ydre som et nødvendigt Middel, ja, som det første og vigtigste Middel til Brug under Arbejdet. Han undersøgte sit Legemes Fortrin og Mangler, sammenlignede det med de andres, var vagtsom overfor Hovedets Stilling til Kroppen, Armenes og Hændernes Forhold og Ligevægt, Benenes og Fødernes velafvejede Harmoni. Han lærte sit Ansigt at kende ved Sminkebordet foran Spejlet, lærte at tvinge Haarets Fald, saa Panden blev aaben og fri, ransagede sit Blik i Lys og Skygge, prøvede sit Smil i dets Forhold til Øjnenes Udtryk. Han lærte Hemmelighederne i Klædernes Snit og Lød, afstemte deres Farve efter sin egen, dannede sig et Billede, der vel var skabt i hans eget, men afstemt og afvejet af de andres. Og han følte sig frem gennem sin Stemme, lyttede sig ind til dens særegne Klang og Farve, søgte at lokke Toner frem, der lød, selvom de ikke gav Genlyd, tvang den ind i Baner, som han vel hemmelig følte var andres, men ønskede at gøre til sine. Uden at han selv følte Forandringen, arbejdede han sig lidt efter lidt ind i en Form, der var Tidens mere end den var hans egen, en Samspillets Form, skabt af de i Øjeblikket stærkeste Kræfter, der tvang de svagere ind under en fælles Tone, en fælles Rytme og et fælles Tempo i Være- og Følemaade. Den daglige Omgang formede hans Syn, hans Sans og hans Væsen. Og efterhaanden saa' han, som de andre saa', tænkte som de andre tænkte, og mærkede, at hans Følelse gled ind i et Leje, der forekom

ham hjemmevant, uden at han længere var i Stand til at afgøre, om det var ham hjemligt.

Naar han ikke selv spillede med, sad han ofte paa Tilskuerpladsen under Prøverne eller under Aftenens Forestilling og saa' til. Han kunde da undertiden føle en sælsom Uro midt under sin Optagethed af Spillet. Den Spænding, han følte, naar han selv stod deroppe, og som slørede Bevidstheden med sit flimrende Sølvlys, var borte — det var, som om et Spind var trukket fra hans Øjne, han sad ligesom udenfor i Aftenens ensomme Mørke og stirrede gennem de festlig oplyste Ruder paa Mennesker, der gled fremmede og opstemte om imellem hverandre med livløse Smil og Fagter. Men med en Viljeanspændelse tvang han sig da atter indenfor sin Cirkel, døvede sit Ræsonnement, kastede sig ind i Lyset, hvor han var vant til at færdes, og slog sig til Taals i en Stemning, der mødte hans egen som Aftenens kunstige Lys møder Dagens svindende Skær gennem Ruden. Indtil Stuens Lys er det eneste, der lyser, og Verden udenfor Muren er Øde, Tomhed og Mørke.

Hugo var kommet lidt for tidlig til Prøven. Han havde kigget ind paa Værelserne, hvor Dagens Smaanyt blev drøftet, og Kuglerne støbtes. Fra en aaben Dør dybt nede trængte Skraal og Latter ud paa Gangen, Hugo hørte den gamle Prytz' skingrende Stemme gennem Larmen, smilede og gik derned.

Værelset var blaat af Røg. Paa Stole, Borde og Forhøjningens Trin sad Skuespillerne og et Par Damer

af det ældre komiske Fag, paa Stolen oppe paa Forhøjningen sad den unge opdukkende Stjærne, Ida Halvig, sprællende ud i Luften med de lange tynde Bén, halvkvalt af Latter. Prytz tronede i sin Armstol foran Sminkebordet, der var fyldt af hans mægtige Frokost, han holdt et bugnende belagt Stykke Franskbrød mellem de udspilede Fingre, mens hans underlig forvitrede Ansigt glødede af Munterhed og Varme. Da Hugo tonede frem i Døren, slog Prytz hilsende ud med Haanden, mens han med den anden proppede Resten af Smørrebrødet i Munden og lod Øllet styrte fra Flasken i Glasset, saa det stod i et brusende Skum op over Randen:

»Godmorgen, min søde Ven — træd nærmere!« Prytz bredte Armene ud, som om der var rigelig Plads. »Har du spist Frokost — værsgod og tag for dig. Heller ikke en lille Opstrammer — naa, ikke? — du drikker ikke — Vorherre bevares! Jeg kan godt lide dig, min Dreng, dette .. dette Noksagt i Blikket ... hvad siger du, Ida .. jeg har selv haft Hang til Melankoli i min Ungdom. Kan du huske, Sofie,« henvendte han sig til en af de ældre Damer, »— er det ikke, som han kunde være min egen Søn — gid du var det, min Dreng! Men Humøret, min østerlandske Ven — blev det i Faraos Moser? Du godeste Gud, naar jeg tænker paa gamle Dage, da vi gøglede, som de Gøglere vi var — nu er det fine Klæder og Børnemælk, som Thomasius derhenne fugter Talentet med. Tror I, det er Pa' vi skal ha'? Kunsten er en bitter Snaps — der maa noget til at skylle efter med. Har jeg Ret, Ida, min Balsambøsse? Ja, I griner af en gammel Baccalaureus. Men jeg siger jer, ved Gud i Himlen — Teater er Teater og bliver aldrig andet. Vox populi, vox dei — Folkets

Røst, Kunstens Røst — det er Marven og Kraften i et Uddrag, søde Børn! Dét, der ikke er samlet i én Draabe i mig, kan ikke samle andre. Se paa mit Ansigt, mine Herrer og Damer — ja, nu er det et Maanelandskab med udbrændte Kratere — men déngang, hvad siger du, Sofie! Det var Kraft stejle mig et Ansigt, der havde vasket sig. Ja — ja — ikke som dit, min søde Thomasius,« henvendte han sig atter til den skarptskaarne Profil, der sad smaatsmilende med Fingeren paa den lange eftertænksomme Næse, »— dit er som vasket i franske Sæber og Fruentimmerparfymer. Men Livet, det dufter nu én Gang ikke af de bare Roser og Lavendler.«

Thomas Bjerre drejede sit blanke og hvasse Ansigt om mod Prytz og sagde med en Stemme, der svippede kort og rapt som en Snært i Slaget:

»Du har forsaavidt Ret, min gode Prytz, men ogsaa kun forsaavidt som du mener, at *dit* Liv ikke dufter af de bare Roser og Lavendler. Med al Respekt for din Kunst, saa forekommer den mig ikke altid saa soigneret, som en lidt forvænt Næse kunde ønske sig. Gudbevares — Naturen har sine gode Sider, sine ganske fortræffelige Sider som du selv — men Kunsten, og da navnlig Skuespilkunsten er maaske dog nok Optugtelsen, som Naturen ikke maa gaa ud over. Du talte om Maanekratere — du har ganske vist været som et ildsprudende Bjærg, en ildsprudende Bjærgkæde uden Lige, men Tiden gaar fremad, og dèr hvor en Eksplosion før var nødvendig for at faa Publikums Øjne og Øren lukket op — dèr er maaske en Gnist nu tilstrækkelig til at antyde den indre Hede.«

»Jamen, saa antyd den engang, min søde Ven,« raabte Prytz, »saa vi kan se, om du har Gnisten.«

»Mit Fag, min gode Prytz,« sagde Bjerre med et urokkeligt Smil, mens en lidt hidsig Rødme trak en forræderisk Streg over hans Pande, »mit Fag ligger dig maaske noget fjærnt, fordi det i al Beskedenhed hører Tiden til. Hver Tid har sin Form og sit Udtryk, hvorigennem det Indre skimtes. Denne saakaldte Kunst for alle Tider er jo kun et litterært Begreb til Brug for Skoleundervisningen og Litteraturhistorien. Ja, Shakespeare — jeg kender den — jeg bøjer mig for van Dyck, men enhver har jo sine Fortrin! Og hvad er Shakespeare andet end en Undtagelse, der bekræfter Reglen? Jeg for mit Vedkommende ser hellere ét moderne Stykke end ti klassiske, og trækker jeg Pieteten og Patinaen og min sønlige Ærbødighed fra Klassikerne, saa bliver der ikke meget tilbage, som kan mætte en moderne Mave. Jeg kan maaske ogsaa tilføje, at ikke alle Maver kan rumme eller taale det samme som din, men dette er dog mere et Spørgsmaal om Kvantiteten end om Kvaliteten. Summa summarum er altsaa, min smækfede Ven,« sagde han, og Smilet blev fint og indtagende, »at du har været en vidunderlig Kunstner for din Tid og maa tilgive, at vi andre forgæves forsøger paa at blive det samme for vor.«

Alle rejste sig og flokkedes om Prytz, der med blide faderlige Nik modtog den stormende Hyldest. Ida Halvig slog sine Arme bagfra om hans Hals og trykkede sin Kind ind mod hans. Lauritz Holm, Teatrets forgudede unge Menneske og Bonvivant sprang op paa Forhøjningen, samlede Haaret, der fra den ene Side af Skilningen var gledet ned over Panden, og strøg det stejlt tilbage gennem sin hule Haand, mens hans Stemme, der var blød og lidt flosset i Konturerne, søgte at bane sig Vej gennem Larmen:

»Monsieur et cher confrère — gamle, evig-unge Kong Gambrinus, der troner øverst paa denne Kasse — hvad var det Hele uden dig andet end det tynde Øl, der kommer bagefter! Du kan være ond og gul og gal, falsk som Skummet i dit Ølglas, troløs, fuld af Løgn og Gift og Galde foruden adskillige andre Spirituosa, men du er ogsaa alt det andet — god, hjælpsom, indtagende, nyfødt som en Barnemaas. Derfor er dit Ansigt, trods alt, endnu et Barneansigt. Naar du sidder dèr og sér dig henrykt omkring i Kresen, rund og glad med dit kolossale Gavtyvefjæs sat op til Narrestreger, saa er du som skabt i en Afguds Billede, du er Teatrets evige Janusmaske, forvrænget af Grin og fortrukket af Smærte. Ja — det er Poesi, dette her, ogsaa jeg er Maler, selvom jeg ikke er nogen van Dyck — men det skal du vide, du gamle vidunderlige Frikadelle — for os Unge er du Solkongen — après toi le déluge! Det kan ikke hjælpe, at man vil søge at gøre Teater til en Opdragelsesanstalt i Dyd og gode Sæder, Teatret er og bliver et Spejlbillede af Livets brogede Sammensurium, et Kundskabens Træ paa godt og ondt med Fristeren og Kvinden og den gamle Adam og den forbudne Frugt og Herrens Aand, der svæver over Vandene. Derfor hylder vi dig, du gamle evigt menneskelige Spejlbillede, som troner dèr paa Stolen mellem Flasker og Glas og dine 20 Stykker Smørrebrød med dobbelt Belægning. Hvad rager det Kunsten, hvad du smører Maskinen med, naar din Maskine er Verdens vidunderligste Opfindelse, der laver sine Mesterværker Jenseits von Gut und Böse, som engang en Filosof har sagt, hvis Filosofi er dig ligesaa revnende ligegyldig som alle de andre store og smaa Profeters. Og hermed et Leve for dig,

du gamle Fyldebøtte og Krudttønde — Prytz og Teatret leve !«

Midt ind i Larmen og Skraalet lød Regissørens hidsige Klokke, der kimede til Samling paa Scenen. Som Skolebørn, naar Klokken kalder, styrtede de alle gennem Døren ud paa Gangen og spredtes til højre og venstre. Prytz proppede et mægtigt Stykke Laksemad i sig og skyllede det ned med de sidste Slurke i Glasset. Saa lod han Lommetørklædet fare rundt i det mægtige Ansigt, kørte det over det lokkede Haar og den vaade Nakke. Og med smaa tætte og hurtige Skridt banede han sig Vej gennem Sværmen ned paa Scenen.

Da Hugo kom ned, stod Regissøren og Direktøren som sædvanlig i dæmpet fortrolig Samtale. Hugo hilste, Direktøren besvarede hans Hilsen med sit korte smilende Nik og rakte ham sin lille bløde Haand i Forbifarten. Lyden af Skuespillernes Stemmer og Trit, der buldrede ned ad de tæppebelagte Trapper til Scenen, blandede sig med de hule Røster oppe fra Snoreloftet og de høje Varskoraab fra Maskinmester og Arbejdere, der rodede med Bagtæppe og Kulissevogne. Nu hørte Hugo Instruktøren, Hr. Hougaards, ilsomme Skridt paa Scenetrappen — det lød altid, som om han væltede ned ad Trapperne. Dèr kom han farende med de tykke Instruktionsbøger ind paa Scenen, nikkede hurtig rundt med et sammenbidt Smil i det gulblege Ansigt, smed Bøgerne med et Klask paa Bordet i Forgrunden, gned sig nervøst over Øjnene i det skarpe Rampelys, futtede nogle Ordrer af tilhøjre og tilvenstre, trak Vejret og stødte Luften fra sig i haarde og tunge Pust. Og gav saa med et højt Raab Tegn til, at Prøven kunde begynde. —

Hugo stod i Kulissen og fulgte Spillet. Eller rettere: han fulgte Spillet, som det afspejlede sig i Instruktørens spillende Ansigt. Ingen Bevægelse undgik hans smaa, lidt betændte Øjne — de laa som Dyr paa Spring bag de stærke buskede Bryn, der var svejfede i Spidsen som drejede Horn og gav hans blege Ansigt et truende sammengroet Udtryk af Voldsomhed og Tungsind. — Prytz stod nu paa Scenen. — I et Nu skiftede det haarde forpinte Træk i Hougaards Ansigt, det var, som om et Solstrejf traf det, hans smalle læbeløse Mund bevægede sig, som om den hemmelig talte med, og han hævede Brynene i hastige, abeagtige Trækninger. Nu og da løftede han sin Haand, svagt som for at dæmpe Lyden af Prytz' gennemborende Stemme. Saa sænkede han den atter, og Smilet skød frem i Glimt fra hans Øjne og lagde sig barnlig mildt om hans Kind og Mund.

Udtrykket skiftede i hans Ansigt, idet Bjerre nu tonede frem fra Baggrunden, listig og elastisk. Hans korte, svippende Stemme gik i Ryk paa Ryk over Instruktørens Ansigt — det var, som om Dyreglimtet i Hougaards Blik laa paa Lur og kun ventede paa et gunstigt Øjeblik til at springe frem og kaste sig over sit Bytte. Undertiden mødtes Bjerres og Instruktørens Øjne, som om de hemmelig prøvede Kræfter — og atter dukkede Hougaards Blik ind i Læ bag de buskede Bryn. Pludselig gik han med hurtige Skridt langs Rampen under en af Bjerres Repliker, stod stille henne ved den yderste Kulisse, stirrede et Øjeblik op mod Loftet med Senerne hæftig spændt i det magre Ansigt med de haarde Kindben. Og med et Sæt løftede han de knyttede Hænder i Højde med sine Øjne og raabte, saa det tordnede gennem Rummet:

»Nej — nej, for Satan! Vi er ikke til Generalfor-

samling i den bestandig borgerlige Forening. Det er jo udkogt Suppekød uden Saft eller Kraft. De lister paa Tæerne, Bjerre, som en Kat om den varme Grød — spring i Grøden for Helvede, selv om De brænder Tæerne! Ikke søgt, men *fundet* — det er Sagen! — Javel, histop og herned, Sludder og Vrøvl,« udbrød han, da Bjerre svarede med en hvas Bemærkning, »det er ikke Forstand og Logik, vi holder Forelæsning over, det er Luft og Duft og Stemning og Farve selv i det koldeste Ræsonnement. — Javel, De gør det forstaaeligt som en Læremester, der underviser sin Klasse, men De glemmer, at der er noget over al Forstand, og det er dét, Publikum vil føle, og hvis det ikke føler det, saa er det klart og indlysende og hæderligt Haandværk, Gudbevares — men med en Menneskesjæl har det sku ikke mere at skaffe end en Pegepind har med Beethovens Symfoni i c-moll !«

»Jeg er ikke Musiker,« sagde Bjerre med sit aaleglatte Smil, mens Rødmen trak sin forræderiske Streg over hans køligblanke Pande. »Men maaske De, Hr. Hougaard, vil forespille Personalet en lille Sats af Scherzoen, saa vi kan fornemme et Pust af Deres guddommelige Munterhed, der foreløbig, det indrømmer jeg, er omend ikke over al Forstand saa dog over min.«

»Jeg er ikke Komiker,« sagde Hougaard med et Strejf af et Smil.

»Nej,« sagde Bjerre afgjort, »det vilde være Helligbrøde at paastaa.«

»Videre !« raabte Hougaard og hans barnlig milde Smil blandede sig med de andres Munterhed.

Hugo følte sig tryg og veltilpas paa sin hyggelige Plads i Kulissen. Hougaard var nu kommet i Aande.

Han stod spændt paa sin Plads foran Sufflørkassen, brød af, brød ind, spillede med, tumlede rundt mellem de andre eller holdt en enkelt fast i Knaphullet og trak sine Indvendinger op i korte afsnuppede Vendinger, mens hans Ansigt viste den Spillendes Udtryk i tydelig karrikerede Grimacer. Ofte stod han paa Spring foran to af de Spillende, opmuntrende dem med hastige Nik, afbrydende dem i korte hæftige Ryk, der foer som Trækninger over Skuespillernes Ansigt — arbejdede dem saa atter op til Stigning, dæmpede Repliken med en følsom Haandbevægelse, holdt dem fast i en dyb og levende Pause. Saa tordnede han atter op, naar en Replik saarede hans Øre med en falsk, fedtbævrende Tone, han holdt Hænderne for Ørene, vendte Ryggen til og stod længe stille, udmattet og forpint i sit Udtryk. Vendte sig saa hurtig om mod Scenen med et haabløst Suk, piskede sig atter op og sprang ilter omkring, vagtsom og spillevende, foer ind med et Skud mod en intetanende, lo højt over en Vending eller et Indfald og slog det fast med hastige smilende Nik. Og Skuespillerne stod oprevne og hede og samlede først lidt efter lidt fornyede Kræfter, mens han gik Scenerne igennem med Hug og Haan og Smil og Begejstring som en levende Uro midt i Spilleværket.

»Videre !« raabte Hougaard og gik ned mod Rampen. —

Skuespillerne havde samlet sig i Kulisserne og bag Dørene, hvor de gennem Smaahuller og Sprækker kunde se, hvad der foregik paa Scenen. Det var nu Mikkelsens Tur. Mikkelsen havde staaet anspændt lyttende ved Døren, over hans store udviskede Ansigt bævede Angsten i dirrende Trækninger om Øjne og Mund, og Poserne og Folderne, der ellers hængte svampede

og slappe under de tomme, blege Øjne og om Kæber og Hage, var strammede af Spænding og rødprikkede af Feber. Mikkelsen var Syndebukken — og han var alles Ven. Han var som den fede evneløse Dreng i Skoleklassen, det evige Offer for Drengenes Munterhed og for Lærerens letkøbte Vid. Mikkelsen var kommet til Teatret engang i sin fjærne Ungdom, havde vundet alle ved sin Hjælpsomhed og Godmodighed og sin uendelige Kærlighed til Kunsten. Han havde spillet nogle Roller, der dengang passede til hans naive Gemyt og uudviklede Barnesind — og langsomt løb Tiden fra ham, Rollerne løb fra ham, Publikum løb fra ham. Og han stirrede tomt og uforstaaende ud i Rummet, mens hans én Gang unge og sorgløse Ansigt forvandledes til en udblødt, udtryksløs Maske, og hans én Gang troskyldige og himmelblaa Øjne fik et Udtryk som om de døvt stirrede efter Tiden og Livet og Kunsten, der fløj og fløj ham forbi over det tykke og tunge Hoved.

Nu stod han paa Scenen. Han var den gode og brave Ven og Fader som altid — henne i Hjørnet af Sofaen sad hans trofaste Medspillende gennem de mange Aar, Skuespillerinden Frøken Steiner, hvis Fag nu var det trofaste Husinventar, ældre Bispinder og betitlede Anstandsdamer af de tre første Rangklasser — de ubarmhjærtig faa Repliker stod spredt i det tynde Rollehæfte, som hun altid bar hos sig som en Talisman. Ogsaa hun var alles Fortrolige og Ven — hun skadede ingen. Ogsaa hun var forlængst rykket ud i de bageste Reserver, der kun kaldtes frem, naar den yderste Nød var tilstede. Hendes Udtryk for Livets og Kunstens brogede Spil var efterhaanden faldet til Hvile i et sprødt og lidt snærpet Gammeljomfrusmil, der roligt og uanfægtet karakteriserede Damerne i og udenfor de

Rangklasser, der var hendes ubestridte Fag — og med en Uforanderlighed uden Lige gled Replikerne over hendes uskyldige Læber, understøttet af en Mimik, der i sin stereotype Standhaftighed harmonerede med Replikens dybt personlige Upersonlighed.

Skuespillerne stod paa Vagt bag Dørene som kaade Drenge. Prytz havde lindet Baggrundsdøren paa Klem og fulgte med sit stumme Spil Mikkelsens og Frøken Steiners sammentravede Gang paa Kunstens Tornevej. Under halvkvalte Fnis og Hvisken og Smaakvæk bag de skærmende Døre skred Scenen mellem Mikkelsen og Frøken Steiner frem. Hver Betoning, hver Bevægelse var et evigt Guldfund for dem derude — nu og da løftede Prytz Haanden og hviskede: Nu kommer det! Og naar saa Repliken kom fra Mikkelsens bævende Strube, ventet og velkendt og derfor dobbelt kærkommen, flygtede Skuespillerne helt hen til Trappeopgangene og segnede kvalte af Lystighed ned paa de spredte Stole og Kasser. Mens Prytz fra sit Kighul telegraferede sine Iagttagelser bagud med Fingerbevægelser og Benspjæt og Hovedkast, der til Fuldkommenhed antydede Spillets urokkelige Selvfølgelighed.

Pludselig strømmede alle til ved Kighuller og Sprækker. Instruktøren havde løftet sin Stemme — Sværdet hængte over Mikkelsens syndefulde og uskyldige Hoved. Og Tordenen bragede, og Lynet slog ned, og Mikkelsen stod lammet i den faderlig-myndige Stilling, hvori Lynet saa ofte før havde ramt ham i hans Kunsts intetanende Flugt mod de flossede Soffitter.

»Haabløst, haabløst!« skreg Hougaard fortvivlet og kastede sig i en Stol midt paa Scenen, mens han opgivende skjulte Ansigtet i sine Hænder. En kort Pause

samlede Uhyggen i et Nu som Stilheden før Stormen. Saa sprang Hougaard pludselig op med et Sæt og foer truende hen foran Mikkelsen, hvis faderlige Værdighed sank sammen i de foldede, underlig tomme Bukser:

»Tror De, dette her er en Idiotanstalt eller en zoologisk Have med Tykhuder som Specialitet?« skreg han. »Det er et Tempel, min Herre — Gud bedre — det er, eller skulde være, et Hjemsted for — ad Helvede til!« afbrød han pludselig sig selv og sparkede til en Stol, saa den ramlede hen under Frøken Steiners forfærdede Fugleblik. »De er et Menneske, ikke sandt, Hr. Mikkelsen — ikke privat, dèr aner jeg sku ikke, hvad De er, eller om De er det — men her, her paa Scenen er De det, eller ogsaa er De det ikke, og i sidste Fald vil jeg hellere bruge Dem som en Kakkelovn, der markerer det Sted, hvor man ikke skal brænde sig. Se her — se her — saadan staar De, som De har staaet fra Evigheden af — det ene Ben kastet let hen over det andet som en Flodhest, der hviler sig efter Vandgangen. Har De nogensinde sét saadan et Ben hos et Menneske, der ikke lider af Spat, men af Sorg over at noget er gaaet i Stykker — ikke i Selerne eller i Bukselinningen, men i Hjærtet, i hans Forhaabning, i hans Stolthed og Faderfølelse, min faderlige Ven! — Aa, Mikkelsen, Mikkelsen !« udbrød Hougaard og rystede Synderens leddeløse Krop, saa Folderne bævede i det store, slatne Ansigt af Tomhed og Fortvivlelse. »De kan faa en Mastodont til at brøle i Kunstnød, og jeg stakkels Menneske, der for mine og Deres Synders Skyld er sat til at vogte Ilden her i denne Ruin af et Tempel — jeg — *jeg* skal rolig staa og se paa, at Deres Replik, der er tom og trist som en Trækvind, skal puste den sidste

svage Flamme ud og lade Osen blive tilbage som den eneste Duft af en Tid, da der endnu var Guder paa Jorden.«

»Videre !« Hougaard puffede ham bort med et Udtryk af Haabløshed og Medfølelse og gik med tunge Pust ned mod Forgrunden, hvor han spyttede sin Skraastump ud i Kulissen.

Mikkelsen vaklede ud ad Baggrundsdøren. Udenfor stod Skuespillerne i en stum og deltagende Skare med Prytz i Spidsen som selve den personificerede Bedemand. Nogle af dem trykkede Mikkelsens Hænder med Tegn paa opmuntrende Kondolence. Prytz slog Armene om hans Skuldre og trykkede ham ind til sin Barm, mens han med trøstende Haandklap svalede Mikkelsens medtagne Korpus. »Tak, Tak —« hviskede Mikkelsen bevæget og gik tungt og trøstet op mod Trappen. Skuespillerne fulgte ham med medfølende Blikke. Saa slog de tunge Døre deroppe i efter Mikkelsen — og Mikkelsen var glemt.

Hugo stod i Kulissen og ventede paa sit Stikord. Han og Karl havde den lille Scene, der sluttede Akten. Hans Hjærte bankede, Feberen havde grebet ham. Den første Replik susede hjemløst omkring i hans Hoved, flossede ud i hans Hjærne, indtil det Hele flød sammen i Suset. Saa faldt Karls Stikreplik — og han stod paa Scenen.

Instruktøren stod udfor Sufflørkassen med Ryggen mod de spillende og Hænderne for Øjnene, som han ofte gjorde for at føle sig ind i Stemningen og afveje dens Bølgen og Bryden i sit Indre. Hugo aandede op under de første Repliker, følte sig befriet og let, anede kun dunkelt sin Feber og Uro, naar hans Blik strejfede Hougaards urørlige Ryg. Karls indyndende Blik

og Smil gled ham imøde — han følte som et Strejf af Lykke og Fortrolighed fra gamle halvglemte Dage. Erindringer fra fjærne Tider farvede hans Sind, og han fornam en Skælven i sin Tone — blid og bøjelig, som han aldrig syntes, han før havde følt den. Pludselig vendte Hougaard sig. Det gav et svagt Ryk i Spillet — Hugo saa Karls Øjne blinke, og han kom til at smile, da han mærkede den samme ængstelige Blinken i sit eget Blik. Hougaard nikkede. Ude i Kulissen saa' Hugo enkelte Skuespillere nærme sig og hviske sagte sammen — lyttede de? — fulgte de hans Spil? En ukendt Glæde betog ham — han kom pludselig til at tænke paa den fjærne Aften, da han knælede for Anna Blixen i Barndommens Dage, en underlig smærtelig Lykke sugede om hans Hjærte, og han hørte sin Stemme skælve let, mens han svarede Karl og saa' Lis fra dengang ved Karls Side, indtil Billedet skiftede i hans Sind, og han hørte Lis' Stemme hviske nær ved sit Øre paa Bænken i Parken: Jeg elsker ham! Billeder og Indtryk svandt bort i Taagen, dæmrede hen et Steds langt borte som en Melodi, der ligger paa Læben, kan føles, men ikke er der. Og overjordisk let og befriet som en Flyven i Drømme gled han henover Spillet, løftet op over sig selv og dog sig selv bag sin egen Drøm — svævende, svævende — lykkelig, som om han levede et kort Minut udenfor sig selv, beaandet af Lykke, uden Tyngde, uden Tanke — en flyvende Sommer i det Blaa — —

Scenen var forbi. Hugo stod et Øjeblik — det var, som om hans Stemning aandede ud et kort Sekund i lydløs Stilhed og Fred. Saa traf hans Blik pludselig Hougaards, idet han løftede sit Hoved. Hvorfor stirrede Hougaard paa ham — hvorfor sagde han ingenting

— nu lod han Haanden glide over sine Øjne — — kom underlig bevæget hen imod ham — —

»De er Kunstner, David,« sagde Hougaard med sin Haand paa hans Skulder og et blankt og indtrængende Blik bag de buskede Bryn. »Mere vil jeg ikke sige — ellers gaar Støvet maaske af Sommerfuglevingerne.« Han klappede Hugos Skulder med smaa faste Slag. »Tak.« Saa vendte han sig om mod de andre. »Prøven er forbi.« —

Hugo stod ene paa Scenen. Han hørte de andre buldre opad Trapper og Gange. Karl stod endnu paa sin Plads ved Sofaen — tænkte han paa at sige noget — vilde han komme hen og trykke hans Haand? Hvis han gjorde det, vilde Hugo i Stilhed sværge ham et evigt Venskab som i gamle Dage. Saa rettede Karl sig pludselig og slog ud med Haanden. — »Farvel!« sagde han med sin underlig opstemte Latter og gik rask gennem Døren ud af Scenen. Inde fra Belysningsskabet smækkede en Kontakt. Scenen laa i Mørke.

Hugo gik op mod Gangen. Fra alle Trapper og Gange styrtede Sværmen som løsslupne Duer ud i det Fri. Han følte det, som om han vaagnede efter en kort og lykkelig Drøm. Teaterbudet Frederiksen stod rolig som det eneste faste Midtpunkt paa sin sædvanlige Plads ved Foyerdøren og nikkede mildt og faderligt, som Rektor nikker til Børn, der henrykt stormer fra Skole. Regissørens alvorsfulde Kontorskikkelse bevægede sig forbi, tynget af Ansvar med et let sarkastisk Træk om Læben, fuldt af Skepsis indtil Lede. Henne fra Damegangen kom Ida Halvig fejende — som sammenhæftet med Knappenaale i sin sjuskede Elegance, underlig forjasket eller forjaget i sin bedærvede Magerhed —

Ben og Klude plejede Prytz at sige. Hun hilste paa Direktøren, der kom ud fra et af Værelserne, lidt opkogt i det runde Ansigt, der syntes barnlig ubeskrevet paa Afstand, men var furet af smaa forpinte Rynker, naar man kom det nær. Ida Halvig var stanset og lyttede bly og tankefuld til Direktørens Ord, mens hendes Øjne spillede rundt til alle Sider midt i Blyheden og Tænksomheden. Saa tog hun Afsked med en øm og fløjlsblød Hovedbøjning og gled forbi Hugo med sit kammeratlige Bachfisch-Nik i en Sky af besnærende Parfymer. Og ustanselig gled Strømmen forbi Teaterbudet Frederiksens rolige Midtpunkt — kniksende Smaapiger og vævre Balletdamer med høje Hæle og faste Fodtrit, ældre ærværdige Basser af Koret, unge pludrende Piger i Klump og svære ensomme Skuder, nynnende Operister med Heltemine og Heltemave, Skuespillere af begge Køn og alle Aldre, prægede af Dagens og Livets op og ned, frem og tilbage, forpinte og forvredne, tillukkede og aabne som en Sluse, ydmyge og hovne, udmagrede og oppustede — et Udtræk af Livet, der flød forbi, farvet af Sol og Skygge, af Kamp og Sejr og Skuffelsernes evige Kølvand — en bølgende Flod, der underlig hensigtsløs ilede mod sit Udløb og tabte sig i Havet, mens andre Bølger vilde skylle ligesaa evigt, lunede af Sol og piskede af Storm og Byger fra Udspring til Udløb .. hvorfra .. hvorhen ..?

Hugo skød Tankerne bort. Der laa endnu over hans Sind et Genskær af den Glæde, han før havde følt. Javist havde han ventet, at Prytz eller en af de andre var kommet hen, idetmindste Karl, der jo stod paa Scenen og blot behøvede at række Haanden ud. Hvorfor slog han parodisk ud med Haanden og raabte Far-

vel med sin flove Teaterlatter? Havde han ikke kunnet taale, at Hougaard denne ene Gang roste en anden? Hugo skød atter Tankerne fra sig og smilede. Var det Djævelen, der hviskede i hans Øre? Begyndte hans Sind saa smaat at farves af Teatrets Syge, dets onde Luft af Nid og Nag og Sladderens dunstende Aande? Hvorfor var han ikke glad — henrykt, henrykt over Hougaards Ord, som for blot et Aarstid siden vilde have været ham som et Pas til Himmerige! Hvor kunde han forlange, at de andre skulde føle nogen Glæde paa hans Vegne, naar han selv stod dèr, utaknemmelig og glædeløs, og saa' den bølgende Strøm af Kamp og Angst og Sejr og Sorg og Skuffelsernes evige Kølvand glide sig ligegyldig forbi, uden at han tænkte paa andet end sig selv og sin lille private Verden? Jo — jo — vist var han glad — henrykt! Og han saa' pludselig dybt nede fra Gangen en krum og hulbrystet Skikkelse nærme sig —»Dødsmasken«, som de hemmelig kaldte ham paa Teatret, en af disse forgræmmede og forglemte, der synker og synker ned i Glemslen, mens Aar efter Aar nye Ansigter dukker op i Glæden og Lyset. Var det Sorgen og Haabløsheden i Henrik Tanges dødsmærkede Ansigt, der pludselig kaldte paa Livsglæden i hans eget Hjærte? Var det Medlidenheden med Tanges Skæbne, der fyldte hans eget Bryst med Taknemmelighed, fordi Guderne havde givet ham selv Sundhed og Styrke? Var Livet saadan, at Styrken og Glæden nærede sig af andres Svaghed og Nød? Blussede det pludselig dobbelt hedt bag hans Medfølelse af Lyst til Livet, dets Sol og Glæder, og længtes han som aldrig før efter at storme ud og suge Sundheden og Lykken til sig af fulde Lunger, mens Henrik Tange gik

dèr, stum og lidende forbi paa sin evige Vej frem og tilbage, frem og tilbage — fra Skyggen til Skyggen — fra Glemsel til Glemsel, indtil hans Maske en Dag forsvandt, sporløst, som den havde levet — i den evige Glemsels barmhjærtige Mørke. —

Jo — jo — vist var han glad — henrykt, henrykt! Henrykt over Livet, som han følte banke i sit Hjærte, mens Tanges Skridt tabte sig nede i Trappernes dybe Mørke. Henrykt over Teatrets gyngende Verden, der bølgede kvidrende, pludrende, smilende forbi, mens Teaterbudet Frederiksens rolige Midtpunkt stod som et Vartegn i de urolige Vande. Henrykt over Dagen idag, der havde bragt ham et Pust af Lunhed, af Opmuntring og festlig Glæde — det kom altsammen — han følte det — det vilde komme! Friskt og frit vilde han holde sit Sind — ingen urene Tanker — Glæden ved hans Kunst skulde være ham nok — hvad vedkom det ham, om de andre tav eller talte? Hougaard havde sagt, han var Kunstner — hvad mere brød han sig om at vide — Solen havde skinnet paa ham idag — Livet var lyst — jeg er glad — lad det komme!

Da Hugo drejede om Hjørnet af Gangen for at hente sit Tøj paa Værelset, hørte han Prytz' skingrende Stemme fra den aabentstaaende Dør nede i Gangens Dyb. Mikkelsen kom ud derfra, fulgt af Latter og Hyl — hans svære Ansigt drejede sig i Døraabningen, aandeagtig belyst af Dagslysstriben mod Gangens skumle Mørke. Idet Mikkelsen kom forbi Hugo, lagde han sin Arm om hans Skulder og førte ham med Tegn paa Deltagelse hen mod Trappen. Dèr stod han stille, saa' et Øjeblik paa Hugo med sit hængende, vandblaa Faderblik og sagde:

»De skal ikke være ked af det, David.« Hugo følte hans bløde deltagende Klap paa sin Ryg og saa' paa ham med et spørgende Blik. »Det gik nok ogsaa Dem skidt hos Hougaard idag? Nu staar Karl Ramby dernede hos Prytz og laver Dem efter, som Prytz i sin Tid lavede mig. Men det bryder vi to os ikke om, vel David?« sagde han og rystede trøstende Hugos Skuldre. »Kan De høre, hvor de skraaler derhenne? — Ja,« pustede han tungt, saa de underlig jordslaaede Kinder gyngede, »Livet er nok kort — men der er sku langt til Enden.«

Han klappede flygtig Hugos Kind med sin fede fugtige Haand og gled saa med dumpe besværlige Trin ned ad Trappen. Hugo blev staaende en Stund — et Træk af smilende Lede laa over hans Læber. Han havde ikke gidet svare. Var det Karls frække Latter, der nu banede sig Vej gennem de andres? Stod han nu dernede og vrængede andres lykkelige Smil ud for Kammeraternes røde grinende Fjæser? Hvad var det for en Stank af Stegeflæsk og Urin og gammel Sved, der sivede gennem Luften? Var dét Teater — Løgnen om en andens Nederlag, der havde trøstet Mikkelsen i hans eget — Vennens Gebærder og Grimacer, der nu tog Bifald paa et Vrængbillede af en Skønhedsglæde, en anden havde følt i et kort og lykkeligt Sekund! Var dét Teater — den sure Os, der var blevet tilbage paa Gangen, efter at Sværmen var trukket forbi! Var dét den eneste Duft, der i Erindringen blev tilbage — den urene Aande fra Menneskenes Sind og Krop — Løgnen, der svedte gennem de aabne Porer — Bagtalelsen, Bagvaskelsen og Troløsheden, der straalede og dampede — Nid og Nag og Misundelsens gule Flamme, der slikkede opad Vægge og nedad Stolper!

Hugo skyndte sig ind paa sit Værelse og tog sit Tøj. Da han aabnede Vinduet, saa' han Henrik Tange skraa over Torvet. Nu løftede han sit Hoved og vendte sin Dødsmaske om mod Teatret. Nej — nej ! raabte Hugo højt og sprang tilbage fra Vinduet. Han stod et Øjeblik, mødte saa pludselig sit Ansigt i Sminkespejlet, blegt og forvredet. Nej — nej ! raabte han igen og hørte sin egen forpinte Stemme dø bort, mens Larmen og Skraalet fra Prytz' Værelse stod som et Brøl fra et Gab i det Fjærne. —

Og fortvivlet, forvirret og forvrænget kastede Hugo sig i Stolen foran Bordet og skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

Tiden gik. Teatret var nu hans Verden. Indenfor de graa Mure levede Hugo sit Liv, optaget af de skiftende Billeder og Skæbner. Umærkeligt farvedes og formedes hans Syn og Levevis af Standens Betragtning, Fordomme og særegne Følsomhed, af Fagets Vaner, Former og vedtagne Love. Tiden og Livet var bestemt af Teatrets Forhold til Tid og Liv — Aaret var Sæsonen, Vejret var Teatervejret. Kulde, Blæst og det enstonige Graa var den gode Tid, Solskin og Varme forstyrrede Arbejdet og forvirrede Syn og Sans. Alt var mærket fra det største til det mindste af dets Forhold til Scenen og Scenens Liv — Menneskers Væsen, Tale og Taushed omsattes i hans Sind til Brug for Arbejdet — Stemninger og Følelser blev revet løs af deres Sammenhæng med det oprindelige Udspring og omskabt til brugbart Objekt for Fremstilling paa Scenen — ja,

en Dragt, en Hat, et Par Støvler i et Vindu bestemtes umærkbart af deres Anvendelighed i det særegne Øjemed. Alt, hvad der mødte ham, eller gik ham forbi, sugedes ind og stuvedes hen i særlige Magasiner — Erindringer dukkede op og omfarvedes i et øjeblikkeligt Nu — halvglemte Indtryk, Fornemmelser og Betoninger kom flyvende gennem Luften, svirrede for hans Blik og puslede for hans Øre. Scenerummet, dets Lys, dets Flade, Møblernes Stilling, Rekvisiternes Art, de tusinde døde Ting, der omgiver Menneskene i deres Forhold og Færden, fik Liv, blev mindre eller større Støttepunkter for Stykkets Indhold og Handlingens Gang. Kammeraterne, som færdedes omkring ham i forskellige Afskygninger og Skikkelser, lærte han at inddele og bestemme i deres Forhold til hans egen Stilling, hans eget Udtryk og Billede. Han lærte at runde de skarpe Kanter i Spillet, lærte at dække og dæmpe, at samle Lyset om sin egen Person ved Hjælp af en sikker Pause, lærte at benytte hver enkelts særegne Form og at bestemme sin egen Farve mod deres. Han følte sig frem gennem de modstridende Viljer og Væsensformer, slog af, naar det var nødvendigt, brugte sin List, sin Kløgt og sit Kendskab til hver enkelt, stræbende efter at finde sit Ligevægtspunkt i Forhold til de andre og at forsvare det til det yderste ved alle Midler, naar det syntes ham fornødent for at skaffe Luft om sin Stilling i Samspillet. Og lidt efter lidt mærkede han, at Gnidningsmodstanden faldt bort eller slappedes — det var, som om han med sikkert Instinkt bevægede sig frem gennem en sammenløben Sværm uden at støde paa eller træde over Tæerne, glidende mellem Strømmene, der krydsede hinandens Veje, holdende Balancen uden nervøs Angst for Sammenstød og Fald.

Og lidt efter lidt gled han ind som et nødvendigt Hjul i Spillet, som oftest en skjult Mekanisme, undertiden et synligt Led. Sagte sugedes han ind i den snurrende Maskine — løb rundt mellem de andre Hjul — stod stille, naar han gik ud af Spillet. Den daglige Dont paa Scenen blev ham tilvant og nødvendig — arbejdede han ikke med, følte han sig tom og arbejdsløs. Han læste kun lidt — Bøgerne forekom ham saa underlig uanvendelige og livløse. Hvad der ikke levede i Øjeblikket, paa Scenens bølgende og gyngende Grund, hørte en anden Verden til, en forbigangen Tid, der var død og borte. Livet var Dagen idag, Prøverne eller Spillet i det hidsigt farvede Lys, Nuet, som han levede det, naar Turen var til ham — — hvem var det, der engang havde sagt: Spil, mens Tæppet er oppe, og det er din Tur! —

Og Samlivet og Samspillet aabnede Hugos Øjne for de særlige Afskygninger og Afgrunde i hver enkelts Karakter. Det evige Spil af godt og ondt, af stærkt og svagt, af dybt og overfladisk i Kammeraternes Væren og Væsen lærte ham at forstaa, ikke blidt og følsomt, men skarpt og vagtsomt. Han lærte at opfatte de lynsnare Blik og Smil, de skiftende Stemninger og Konstellationer, den evig bølgende Fejde og hemmelige Alliance under den daglige Kamp om Magten og Riget. Uroen og Utrygheden imellem de mange, der hemmelig kæmpede hver for sig og hver for sit, lærte ham at hærde sit Sind med en tætsluttende Skal af ydre Ro, lærte ham snarraadigt at fange de giftige Pile i Luften og med sikkert Sigte at slynge dem tilbage. Han mærkede vel, at hans Sind blev forgiftet af den Bitterhed og Vrede, der samlede sig i et saarbart og betændt Punkt omkring hans Hjærte. Men han bar urokkelig

et roligt Ansigt til Skue, følte kun, at Smilet havde Vanskelighed ved at dække Smærten i de dirrende Mundvige og efterhaanden bed sig fast og blev siddende som en fortrukken Fure om hans Læber. Nu og da mærkede han en haard og fjendtlig Kulde stivne sit Væsen, han følte den hæftigst i Tilbageslaget fra de andres Væsen og fornam, at den frøs Smilet bort fra hans Læber og et Øjeblik lod de andre skimte, hvad der rørte sig i hans Hjærte. Men med en kraftig Anspændelse omstøbte han sit Ydre, og han følte, at den smilende Grimace havde Kraft til at fremtvinge en illusorisk Ligevægt i hans Indre. Og lidt efter lidt følte han til sin Undren, at Illusionen betog ham i dette Spil som i det andet og skabte en Ligevægt, der ved Vanen faldt ham let og naturlig.

Saaledes omformedes langsomt hans Ydre og hans Indre eller omfarvedes i Teatrets feberhede Lys. Men dybt i skjulte Kilder af hans Væsen boblede og brusede Livet dobbelt stærkt, fordi det til daglig var skruet ned under et Jærnlaag, der kun løftedes i de sjældne Øjeblikke, da han paa Scenen fik Lejlighed til at give sit Væsen frit Løb for de Tusindes Øjne. Den daglige Vold, han i Skjul havde øvet mod sit Væsen, havde efterhaanden bestemt de Raadendes Syn paa hans Evne, og de hæftige Udbrud, der nu og da sprængte alle strammende Baand, fik et stødende Skær af Bitterhed og Bidskhed, der ogsaa faldt Publikum for Brystet. Til sin Fortvivlelse følte Hugo, at hans Væsen sprængtes indenfor de snævre Rammer, Teatrets Ledere trak om hans Evner, og forvirredes under de kolde Pust, der naaede ham fra Tilskuerpladsens fjendtlige Mørke. Han følte det nu og da, som om en Flue surrede desperat omkring i hans Hjærne. Og uden at han kunde for-

hindre det, oparbejdede disse enevældige Kræfter paa Teatret og Tilskuerpladsen en sygelig opstemt Selvfølelse og Selvhævdelse i hans Væsen, der hensynsløst og overmægtigt brød ud paa Prøver og lagde sig over hans Spil om Aftenen som en kølig overlegen og ugidelig Maske, der forhærdede ham selv gennem Kulden, som den vakte hos de andre. —

Og dybere og dybere gravede Fortvivlelsen og Forhærdelsen sig ind i Hugos Væsen, efterhaanden som han saa', at Karl sorgløs og hjemmevant gled ind i Laget og banede sig sin smilende Vej til Publikums Hjærte. Karls Væsen var som skabt for Teatrets brogede og bølgende Verden. Det gled ind i dets glidende Liv, svøbte sig lunt og lunende om alt og alle, farvedes af hver enkelt og formede sig derefter, uden Tvang, som en Selvfølge. Karls særegne Trofasthed og Hjælpsomhed i Øjeblikket — hans barnlige Troløshed og Egennytte, naar Øjeblikket var forbi, hans lette Ynde og flagrende Sind, hans Stræbsomhed og Paaholdenhed, hans pludselige Gavmildhed og Hensynsfuldhed, der ligesaa pludselig afløstes af brutal Kynisme for atter at synke sammen i drengeagtig Fortrydelse — dette evige Væld af godt og ondt, stærkt og svagt — dette evigt skiftende Billede af Livets evigt skiftende Spil vakte Genkendelsens Glæde og Forstaaelse, tonede ud over Rampen med Ungdommens letsindige og forføreriske Ynde, blev som et samlet Udtryk for Teatrets og Publikums Forestiling og Følelse, i Pagt med Kunstens Væsen, hinsides Moral og Dom og Forstandens glædeløse Love. Naar Hugo fra sit Værelse saa' Karl komme gaaende over Torvet med den lette fjedrende Gang, der ligesom angav hans Væsens trygge Harmoni i Forhold til Omverdenen og til hans eget Liv, følte Hugo et hemmeligt Stik

i sit Hjærte af Mismod, Nag og Tvivl, der langsomt borede sig ind til hans Nerver. Naar Karl sprang syngende op ad Trappen og strøede sin Munterhed ud over Gangene som Solpletter i Mørke, følte Hugo en stum og fjendtlig Kulde stivne sit Væsen. Søgte han at tø den op med en venlig Tanke eller et hjærteligt Ord, blev Ord og Tanke stikkende i Halsen med en fremmed Lyd, der stod uden Samklang med den bitre Tone, der murrede dybt i hans Indre. Og stod de da dernede paa Scenen, og Hugo fra sin ensomme Plads hørte Karls faste og selvsikre Stemme boltre sig frit og flagrende mellem de andres, forstod han, at en uoverstigelig Kløft skilte ham fra dem alle — en medfødt Mangel paa Lethed, Smidighed og strømmende Fortrolighed, en uafværgelig Trang eller Hang til Ensomhed og Isolation, der kæmpede en haabløs Kamp med skjulte og modstridende Længsler i hans Væsen. Trodsig og stædig kunde han staa paa sin Plads i Kulissen, trist og ulykkelig over, at Trodsen og Stædigheden Minut for Minut fjærnede ham længere og længere fra den muntre og sorgløse Skare, dobbelt trist, fordi han piskede sig selv med bitre Bebrejdelser og ikke havde Evne til at bryde igennem og aande ud i tryg og fortrolig Harmoni. Var det Spillet, han manglede i sin Natur — Smilet, som Professor Rosen havde talt om — var det Skuespilkunstens hemmelighedsfulde Dobbeltvæsen af Selvforgudelse og Selvforglemmelse, der var i Strid med hans borgerlige Respekt for Sandhed og Ret? Eller var det en Arv fra Fødsel og Opvækst, fra Livet i de stille Stuer derhjemme og fra Slægtens indgroede Utilgængelighed, en forudbestemt Krystallisation i hans Væsen, der ikke lod sig opløse og smælte ind i de andres? —

Han blev staaende paa sin ensomme Plads i Kulissen. Gemte, men aldrig glemte Erindringer tonede frem i hans Sind. Han syntes, at hans Liv fra den tidligste Barndom havde været en ensom Vej — Vejen førte stadig frem, men aldrig hjem. Han var brudt ud fra Slægtens Veje, havde søgt at finde sig sin egen — nu stod han her, ene som aldrig før, ingen Vej førte hjem, kun frem — hvorhen? Alt, hvad han havde mødt paa sin Vej, havde farvet og formet hans følsomme Sind, forvirret og forvrænget det, saa han mødte hundrede Ansigter, naar han søgte sit eget. Han var hverken her eller der, — ingensteds hørte han hjemme. Fra Slægtens stille Stuer kaldte fjærne Stemmer, hjemlige Toner, der kimede sagte som Sølvklokker i hans Hjærte. Fra Livet indenfor Teatrets Verden brød Larmen og Bruset, Bølge paa Bølge ind derover, druknede Erindringens spinkle Tone og sugede hans Sind og Sans ind i Havbrus og Bølgeskum, mens han kæmpede for at finde Fodfæste. Hjælpeløst strakte han sine Hænder op gennem Bølgebruset, saa' i et Glimt en natlig Himmel hvælve sig over sit Hoved, følte i et Nu dens fjærne Ensomhed i Pagt med sin egen — saa piskedes Maane og Stjærner ind i Larm og Lys og Jag og blev borte. Og dybt i sit Indre fornam han det durende Sus af den skjulte Maskine, der dirrede i Teatrets Dyb — en dulgt Feber, der rystede og hidsede den sælsomme Gengangerverden indenfor den skumle Sarkofags skærmende Mure, hvor Dansen gik, og Skraal og Brøl slog sammen om hans Hoved og slugte Erindring om Fortid og Bevidsthed om Øjeblikket i et kogende Brus af Glemsel.

Glemsel .. Glemsel .. lykkelig, befriende Glemsel! Alt andet var borte — Dansen gik, og han selv var

med deri. Som i en Rus løftedes hans Sind, let og befriet paa Vandene, over Vandene — Himlen hvælvede sig et Øjeblik rolig og ensom over hans Hoved og blev borte. Langt borte øjnede han Kysten, hvor hans Sind engang skulde bringes trygt og frelst i Land — i sit eget Land, det fjærne forjættede Maal for hans Higen og Tragten, der dukkede frem og slørede bort, men evig var i Sigte mellem de brydende Bølger.

Et af de faa Steder, hvor Hugo kom i sin Fritid, var hos Grosserer Bang og hans Hustru, Fru Kaja. Fru Bang havde en Dag sendt Hugo en Indbydelse — den havde truffet Hugo paa en Tid, da han følte sig trist og trængte til Hjælp, og han modtog den udstrakte Haand med Varme. De Mennesker, han traf der, var som oftest Hr. Bangs Forretningsforbindelser, et Kuld af yngre Handelsmænd og deres Fruer, en Skare haarde, velsoignerede Skikkelser med en brutal Appetit paa Livet og dets Goder, fuldkommen ufølsomme overfor Verden omkring dem, ivrigt optagne af deres eget, af deres indbyrdes Stilling og øjeblikkelige Situation paa Markedet. Saa' man dem sammen, lignede de paafaldende hinanden i Tone og Adfærd — en fri, tvetydig Tone uden Aand eller Ynde, en tung og forslugen Erotik, omsvævet af Mados og af en sjofel og brunstig Atmosfære. Samtalen bevægede sig mellem Børs og Teater, boltrede sig husvant paa Handelens Overflade af Svindel og Spekulation, befamlede de evindelige halvtredsindstyve Navne, der atter og atter gik igen som Tordenskjolds

Soldater og daglig forsynede Byen med Rygter og Skandaler. Midt i Skaren sad Hr. Bang med det uudgrundelige Klovnansigt, følgende de andres Tale og Tone med sit melankolske Hanrejsmil, mens hans Frue snoede sin smidig-nervøse Skikkelse mellem den tætte Klump, der altid omgav hende som en halsende Hundesværm. Hugo følte sig snart tiltrukket, snart frastødt af den tunge Duft af Livslyst og Ublufærdighed, hans Sanser, der længe havde slumret under det hidsige og hæftige Arbejde ved Teatret, pirredes og hidsedes ved den stadige Leg med Ilden, og af Flammerne, der slikkede om Fru Bangs erfarne Uskyldighed. Men dybt under den fristende Leg kunde han pludselig føle en Væmmelse over den raa og brutale Klump, der stak sin frække Snude ind mellem alt og alle, lyttede ved Sprækker og kiggede gennem Nøglehuller, rodede mellem Dyner og under Skørter — en begærlig og ansvarsløs Masse, der uanfægtet indtog sin Plads i Solen og jagede Livets Nød og Menneskenes Skæbner som uvedkommende Landeplager ind i Skyggen. —

Men ringede han saa en Aften uformodet paa og blev lukket ind i Fru Bangs dæmpet oplyste Kabinet, kunde han pludselig undres over hendes rolige husmoderlige Væsen. Dybt inde fra sit Værelse paa den anden Side af den »rædselsfulde« røde Stue kom Hr. Bang gaaende, hilste paa Hugo med sit ulykkelige Smil, sagde et Par venlige Ord og forsvandt med en Undskyldning.

De to sad da inde hos hende. Hugo følte en uvant Ro, mens hun færdedes omkring ham, stoppede en Pude bag hans Nakke og hyggede ham hjemlig ind i en blid og følsom Samtale om hans Liv og hans Virken. Hvor var den oprevne og hensynsløse Tone, som

hun brugte, naar de tilfældig traf hinanden paa Gader og Stræder? Hvor var det hidsende Spil, der stod om hendes Krop, naar hun snoede sig imellem Klumpen som en skinnende Fisk i sit Element? Nu sad hun dèr let foroverbøjet med det sarte og blege Hoved støttet mod Haanden, det luftige Ærme var gledet ned og blottede Armens jomfruelig blide Linie, under de tunge Laag dæmrede Blikkets rolige Blaa med en blød og smægtende Tone — hun var ung som aldrig før i sin yndefulde Ligevægt. Hugo blev ved med at tale — inde fra Hr. Bangs fjærne Stue raslede det svagt af Papirer og af Blade, der vendtes. Hugo mærkede pludselig en sagte Aande af hendes bløde Violparfyme, idet hun løftede Haanden og skiftede Stilling, kom i et Nu til at tænke paa det hvide Ar, der skjulte sig forræderisk under den tunge Nakkeknude, og følte i det samme sin Stemme dirre svagt af Uro og Længsel. Hans Øjne traf hendes i en Pause, en flygtig Gnist svirrede derinde, blev borte, kom igen. Da han atter talte, vidste han, at han talte til hende dybt bag de rolige ligegyldige Ord. Fra sin Plads saa' Hugo Hr. Bangs bøjede Ryg — hun fulgte hans Blik og smilte, uroligere end før med en Gnist af Vildskab og Vrede, der sluktes og tændtes igen. Stuens hjemlige Ro, Ægtemandens Skikkelse derinde, foruroligende ved sin Nærhed og beroligende ved sin fraværende Fjærnhed, Duften af hendes Skikkelse, der svævede omkring ham som et stumt Kogleri — alt flød sammen med hans dæmpede Tale, der nærmede sig hende som famlende Hænder i Mørke.

Pludselig rejste hun sig, strakte sit Bryst og lagde sine Hænder fast ind mod Brystets bløde Bue som for at dæmpe sit tunge Aandedræt. Saa gik hun rolig hen til Klaveret, der stod i Halvmørke, saa kun Tan-

genternes hvide Tænder lyste. Hun sad en Stund med Hænderne i Skødet, stirrende ind i Klaverets mørke Flade, lod saa Fingrene glide legende over Klaviaturet, samlede Tonerne i et Par lange henglidende Akkorder, lokkede en enkelt Strofe frem og strøg den ud igen. Saa vendte hun sit Ansigt om mod Hugo, bøjede Nakken tilbage, som om hun vinkede —

Hugo rejste sig sagte, han saa' et Strejf af Hr. Bangs underlig sammenkrympede Profil gennem Døraabningen, mærkede Skamfuldheden og Medfølelsen svinge mod Attraaen i sit bankende Bryst og stod stille. Nu perlede nogle svage Toner frem gennem Halvmørket, sugede sig ind mod hans Hjærte og lokkede ham nærmere. Han stod bag hende med Haanden mod Stolen, hvor hun sad. Duften af hendes Foraarsparfyme aandede over hans Ansigt fra hendes bøjede Nakke, Skumringslyset fra Vinduet lagde sig blidt og blaanende derover, farvede den blonde Hud med sit natlig kølige Lys. Han skimtede det hvide Ar, der borede sin krumme Negl ind ved Haarets Grænse. Hr. Bangs Papirer raslede lidenskabsløst derinde. Og modstandsløs bøjede han sit Hoved mod hendes Nakke og lod sine Læber hvile tæt ind mod det duftende Haar, mens hun rolig spillede videre i langsomt dvælende Akkorder, og den trygge Raslen af Hr. Bangs Papirer fulgte hendes Spil fra det Fjærne.

Modstandsløst gled Hugo ind i den nye Kres. Teatrets giftige Luft omtaagede lidt efter lidt hans Sind og Sans. Det evige Jag, den evige Kamp, der som of-

test var forgæves, Skuffelserne, der bed sig fast i hans Hjærte, Forurettelserne, der daglig lurede og traf ham fra skjulte Kroge og Baghold, Misundelsen, Sladderen og Egennytten, der groede som Svamp i de skumle Gange — alt sugedes ind gennem de følsomt aabne Porer, blandede de urene Væsker i hans Blod og flød ud som en evig mistænksom Uro, der opløste og omskabte hans Væsen. Det var, som om han mistede Herredømmet eller manglede Kræfter til at staa imod. En tung og uovervindelig Ligegyldighed bredte sig i hans Sind. Hvad var det Hele — hvad hjalp det, om man var god eller slet, stærk eller svag? Intet var godt, og intet var ondt, det gode blev ondt ved et Luftpust, farvedes som af en pludselig Rødme, blegnede hen ved en flygtig Berøring og forsvandt eller genopstod i en fremmed og forvirret Form. Indtrykkene skiftede, flimrede og foer forbi, snart løftede de ham op, snart styrtede de ham ned. Tusinde Stemninger gled daglig som Sol og Skygge over hans Indre, skabt af Omstændigheder og tilfældige Forskydninger, der udefra slog ham imøde. Ryk paa Ryk gik gennem hans Nerver — det var som om han stod paa en gyngende Grund, kun optaget af det ene: at holde Balancen. Alt, hvad der i Tidens Løb havde taget Form og dannet faste Begreber, sivede ud gennem Huller og Sprækker i hans Natur — han var et viljeløst Fnug som de andre, steg op mod Lyset, sank ned i Mørket — hvor Vejen gik hen, hvem spurgte derom, og hvorfor spørge! Hvem gad spørge om Mening, naar der ingen Mening var? Hvem sagde, at der var nogen anden Mening end den, som mødte ham paa Teatret eller i den Kres, hvor han færdedes: en Drift, der ravede ør bag alle Lærdomme og Ræsonnementer — Blo-

dets Drift, en evig Rovdrift, der fordrede og tog sig selv tilrette uden at spørge om Ret eller Pligt. Redde, hvad reddes kan, var dog Raabet i det store Skibbrud! Den, der holdt sig tilbage, mens de andre arbejdede sig frem med Albuer og Næver, var fortabt — den, der ikke tog sin Part af Rovet idag, var sejlet forbi og druknet imorgen i den Sværm, der fulgte efter. Livet var *ét* Liv, som det galdt om at redde, før de andre væltede sig derover og kvalte det under deres kæmpende Kroppe — hans eget!

En haard og brutal Selvraadighed betog ham. Selvglæde og Selvhævdelse blandede sig op deri, fra skjulte Kilder vældede Forfængelighed og Overmod ind over hans Væsen. Han lærte at regne med Mennesker og Forhold som med kolde Tal, der kunde bringe Gevinst eller Tab, han lærte at handle med List og Fortielse, Løgn og Baghold. Det var som en Børs, hvor Kurserne steg og faldt — han selv stod rolig og beregnede sin Chance under de andres Spil. Nu og da kunde han gribe sig selv i en pludselig Stemning af Haabløshed og Depression, men i det samme Øjeblik han mærkede, at den svage Stemningsbølge afkølede hans Vilje og afsvækkede hans Kraft, kastede han sig dobbelt hensynsløs ind i Stormen og Larmen. Den sky og ubetvingelige Tilbageholdenhed, der før havde været hans Væsen, løste sig langsomt op, han blandede sig mellem Mennesker, der før havde vakt hans Vrede og Foragt, smilede til deres Smil, lyttede til deres Tale, trykkede deres Haand til Tegn paa Venskab og Forbund. Den Trang til Moddrift, der laa i hans jødiske Natur, voksede og skærpedes, han ønskede at glemme, han vilde glemme, der var kun én Vej: udenom Forhindringerne, naar man ikke kunde komme over

dem. Med en hensynsløs Kynisme tog han Afstand fra Slægt og Race, følte dens Udtryk, dens særegne Form og Farve som et Besvær, en Hindring, det galdt om at overvinde. Og umærkbart førtes han fra alt jødisk Væsen og Samkvem, strøg flygtig hilsende forbi, naar han mødte Onkel Philip, Axel eller Rudolf paa sin Vej og undgik Harrys Selskab saalænge, indtil det gled bort og laa ude i Periferiens Taage af fjærne halvglemte Minder.

Hugo færdedes nu rolig og ligevægtig i de Krese, hvor Fru Bang var Midtpunktet. Det utrygge Forhold af Løgn og Forstillelse gled harmonisk ind i hans Væsen. Kresens glatte Overflade af Livslyst og Magtbegær, dens hensynsløse Overklassehovmod og Standsforagt, dens Spil under Dække og uigennemtrængelige Forbund af Løgn og Bedrag fremelskede og ansporede hans ansvarsløse Vold mod sin Natur. Hvem var skyldig? Var det Hr. Bang, der gik rundt i sin sløve Melankoli og med et apathisk Smil fulgte sin Hustrus Dans mellem Flammerne? Var det Fru Bang, der sad i hans rædselsfulde røde Stue og var hans Hustru for Gud og hans Skæbne for Mennesker? Var det Kresen, der snoede sig hjemmevant ud og ind, byttede Gaarde og tog sin Avance, hvor den faldt, uden at spørge om, hvem der i Øjeblikket maatte bære Tabet? Og Hugo trykkede Fru Bangs Haand under Bordet som et hemmeligt Kys under alles Øjne — fangede hendes smægtende Blik fra en Krog, hvor Sværmen holdt hende fast — kyssede hendes spæde Bryst, naar de om Aftenen sad ene i hendes halvmørke Stue. Og han lukkede hende længselsfuld ind i sin nye Ungkarlebolig, hvor hun i hensynsløs Desperation blottede sit Væsen, dets Frækhed og Finhed, Raahed og Blufærdighed, Anger

og Ansvarsløshed — et Hav af Lyst og Fortvivlelse, bundløst som den Glemsel, de begge søgte — og aldrig fandt.

Thi langsomt løftede der sig i Hugos Sind under den haarde Overflade af Ligegyldighed og Foragt for Livet og Menneskers Skæbne et Suk fra en Tid, som han troede glemt, en Længsel efter en Verden, som han engang havde elsket, men hvis Spor var slettet af det golde og svigefulde Sand, hvorpaa han havde bygget sit Liv. Tomheden og Tristheden rejste sit Hoved i ensomme Timer og stirrede paa ham med de hule Øjne. Aarene var gaaet — naar han saa' paa sit Ansigt havde Livet allerede tegnet sine Furer paa hans Pande og om hans Mund, et bittert Drag af Skuffelse og Lede — var det alt, hvad han havde naaet — var det Mærkerne af den Vanrøgt; han havde øvet mod sig selv? Tænkte han paa den Skare, han længe havde færdedes iblandt, og i hvis Liv og Syn han havde søgt at indsmælte sit eget, var det saa ikke netop det Liv og det Syn, der fra hans Ungdom havde været ham fremmed og fjendtligt — og nu sad han dèr, fanget i det samme Garn, hvori han havde troet at fange dem. Dag for Dag viklede nye Traade sig om hans Liv. Den Kraft, han havde ødslet for at blive som de andre — havde den røvet de dybeste Kræfter i hans eget Væsen? Sad han nu her, selv forraadt gennem sit eget Forræderi? Havde han troet at kunne løbe fra sin egen Skygge — og laa den dèr, sammenrullet som en trofast Pudel ved hans Fod? — —

Han rejste sig og gik ind i sit Soveværelse. En tung Duft af Violparfyme og Kvindehud slog ham imøde. Henne paa Servanten stod det fyldte Vandfad, grumset og fedtet af Sæbeskum — et Par Haarnaale

flød i Smaapytter paa Marmorpladen. Hvorfor havde hun iaften pludselig givet sig til at bagtale en af de Mænd, som Hugo vidste havde været hendes Elsker? Var det den første Spire til et Had, han havde følt, da hun bagtalte den, hun havde elsket? Med et Sæt havde hun rejst sig i Sengen og sagt: »Ja — ja! Jeg er en Pige, der bliver i sit Bordel!« — Og i Graad og Lyst havde hun skælvet i hans Arme og pisket sig selv med de vildeste Skældsord, mens Latteren boblede frem mellem Graaden, og hun kastede sig hen som et Offer for Livets meningsløse Vold og Forvildelse. —

Hugo gik hen og slog Vinduet op. Foraarsnattens kølige Luft strøg over hans Øjne. En Duft af Renhed og Friskhed, en Tone af Fjærnhed og Stilhed strømmede ind med Nattens Aande. Han stod længe og saa' ind i det dybe Blaa med de dirrende Stjærner. Det var som et Blik, der mødte hans over By og Land fra Egne, han engang havde drømt om og elsket. Dybt dybt ude i det Blaa — vaagende over Livets Nød og Menneskers Skæbne — —

Han smilede bittert — Drømme — Drømme —! Saa tog han sit Tøj og gik ud.

II.

Byen havde længe talt om Festen, der forberedtes for Landets store enfant terrible, Digteren Victor Harhoff. I mange Aar havde hans høje anmassende Skikkelse været Centrum for Borgerskabets Bundfald af Nyfigenhed, Bagtalelse og Forargelse. Hans evig skiftende Fysiognomi og Produktion havde forvirret Kritiken, bragt Forstyrrelse i Partierne, der snart tog ham til Indtægt, snart fralagde sig ethvert Ansvar, mens den sammenløbne litterære Hob af Kaféskumlere og Selskabspapegøjer løb snusende i hans Fodspor — glammede op af Begejstring, naar Stemningen var ham gunstig — fulgte ham halsende af Fortørnelse og Forbitrelse til Landets Grænse, naar Strømmen gik ham imod og han akslede sin flagrende Slængkappe for at fortrække til fremmede Strande. Nu havde Tiden efterhaanden gydt Olie over hans Navn, Bølgerne havde lagt sig og Ærefrygten samlet sig om den hvide Manke, der kronede hans kongelige Hoved. Nu og da varslede dog opskræmmende Rygter om Storme, der endnu lurede bag Stilheden om hans Navn — spredte Byger af Ondskab og Sladder piskede med større eller mindre Mellemrum Borgerskabet om Øjne og Næse. Saa lagde Vandene sig atter til Ro. Og den høje Skikkelse vandrede knejsende og prustende gennem Byens for-

aarslyse Gader som selve Foraarets evige Tegn paa Modsigelse, trods de løbende Aar, der havde hærget hans uovervindelige Ungdom, og trods det hvide Haarbrus, der stod som Skum om hans Hoved.

Kloge Hoveder havde i Stilhed vejret Stemningen og fundet den gunstig. Forlag og Presse havde stukket deres Følere ud i Foraarsluften, gamle Venner havde forsigtig følt sig frem gennem Lagene og hemmelig forberedt Victor Harhoff, der havde grebet Tanken om et afsluttende Festfyrværkeri med barnlig Fryd og Forventning. Langsomt blev Grunden lagt af et lille Udvalg blandt de Trofaste. Andre Hænder greb ind, en større Komité strakte sine Fangarme ud efter Autoriteter og Arrangører. Sensationen og Spekulationen hagede sig fast og gled med — inden de faa Trofaste havde set sig om, var den oprindelige Tanke druknet i den bestandige Strøm af nævenyttig Foretagsomhed og Forfængelighed, der rullede Victor Harhoffs Navn ind i en Snebold af Døgnsjap og Spaltefyld og paagaaende Reklame. Og Byens letlevende Borgerskab, dens højere og lavere Rangklasser af Adel og Handel og Svindel lokkedes af de udvalgte Navne, der stod som Garanter for Victor Harhoffs Liv og Kunst, og fylkede sig som en Fanevagt om den Skikkelse, som i et Nu fra et Modsigelsens Tegn var blevet det nationale Samlingsmærke — halvt en Mythe som en gennemhullet Fane, hvori Hullerne vidner om Kampen, længe efter at Slaget er glemt. —

Hugo havde aftalt at mødes med Grosserer Bang og Fru Kaja til Festen. Den største Del af deres Omgang havde besluttet at gaa med, en Veninde af Fru Kaja, Ingeborg Houby, var i disse Dage kommet hjem fra Udlandet og havde ønsket at slaa Følge. Paa Teatret

var Stemningen slaaet om. Victor Harhoffs gamle Udfald mod »Idiotanstalten« var glemt under det nationale Stemningsbrus. Hemmelige Skumlere og aabenlyse Fjender havde lovet deres Bidrag til Festen med Recitation og Kantate — alle glødede af Begær efter at udtrykke deres længe slumrende Følelser for »den sidste af de Store«, for »den eneste, vi har«. Gamle Anekdoter blev opfrisket, gulnede Breve blev trukket frem som hellige Relikvier, Minder fra Ungdommens Nattesold og Vikingetogter gennem den slumrende Bys Dansebuler og Forstadsknejper blev paahørt med Andagt og Beundring — Victor Harhoffs Liv og Færd var blevet det evige Symbol paa Kunstens Fryd og Nød. Og alle de Unge, for hvem Harhoffs Navn stod som et fjærnt Syn i Fortidstaagen, meldte sig som Festsubskribenter og havde det belejlig udkomne Førstehæfte liggende paa Natbordet, hvor det langsomt tabte sig mellem Rollehæfter og rosenrøde Breve, mens Dagen nærmede sig, og Gadehjørnernes store Plakater med den hvide Maage over det tordenblaa Hav kaldte Folket til Fest om dets nyopstandne Guddom. — —

Da Hugo kom ind i den store straalende Sal, blev han staaende et Øjeblik stille. Var det Rummet, der var for stort, var det Loftet, der var for højt — det var, som om kun Lyset straalede hvidt og koldt mod de høje Kalkvægge, mens Menneskeskaren krøb hjemløs omkring som lyssky Insekter, der borer sig ind i Krogenes Mørke. En underlig genfærdsagtig Mumlen sneg sig langs de mørke Paneler, smaa Grupper stod spredt over den uhyre Gulvflade — var det Hele bygget for stort, var det stablet for højt for Festen? Lidt efter lidt opdagede han Ansigter, han kendte — han kom til at tænke paa Karnevalsmasker, før Dansen begynder. I en

Kres af Skribenter stod den lille tynde Ironiker, Ludvig Gram, og saa' sig omkring med det skarpe, sammenknebne Blik bag de haarde Brilleglas, over den store buede Barnepande laa en Klump af forvredne Rynker, som om Hovedet tyngede, nu og da smilede han blidt og fraværende og bøjede Hovedet tilbage, mens han lukkede Øjnene mod det altfor straalende Lys. Ved hans Side ragede Lyrikeren, Christian Munk, op over Skaren, hans store tungsindige Hjorteblik dvælede et Sted ude i Rummet, mens han nervøst famlede over det lille Overskæg, der krusede sig om hans kvindelig fine Mund med den blidt svungne Overlæbe. Lidt derfra stod Peder Strandbys kolossale Bondekrop paa de tunge grovtskaarne Ben, han tog sig med korte Mellemrum om de svære glatragede Kæber og skød Skuldrene tilvejrs i bløde Tag som for at linde for Varmen. Og som paa Lur bag de andre skimtedes et Glimt af den lille Kritiker, Johan Goldmarks firskaarne Krop med den tykke Tyrenakke og de brede brutale Lænder, hans Smil var ustanselig paa Post, snart spotsk, snart ydmygt, snart krybende som en Orm om hans Læber. Ene og sammensunket i sig selv stod Frederik Klint med det alvorsfulde og tænksomme Ansigt, furet trods sin Ungdom, mærket af Ensomhed og Grubleri, stille og beskeden i sin mørke Prælatdragt med den altfor lange Frakke og det høje og stramme Halsbind, der understregede hans asketiske Fjærnhed.

Hugos Blik gled videre. Strømmen flød ind gennem den høje Portal, saa' sig omkring i det vældige Rum og dukkede ind i Ly af Væggene. I en Sværm af Damer opfangede Hugo Komedieforfatteren Søren Ravns udviskede Ansigt med Lorgnetten hængende løst paa den flade Næse. Han nikkede tilhøjre og tilvenstre, mens

hans Tale ustanselig flød, og forskræmte Smaahvin ledsagede hans skattede Vid. Fra en Krog fulgte Politikeren Martin Stern de kommende, nu og da bøjede han sig over en ung Dame, der stod ved hans Side, og sagde et Par Ord med sit trætte lidt grumsede Smil — saa løftede han atter sin hvide og kloge Pande i Lyset og sugede Luften ind gennem den følsomme Næse.

Strømmen bølgede nu ind i tætte Stimer, Samtalen og Latteren begyndte at hænge sammen, det højtidsfulde Rum fyldtes af Farve og Tone. Byens evindelige halvtredsindstyve Navne dukkede frem i Myldret, fulgt af Hvisken og Tisken, Beundring, Misundelse, Sladder og Forargelse. Den fejrede Skuespillerinde Fru Rigmor Borring gled ind, saa' sig omkring gennem den impertinente Stanglorgnet, nikkede kammeratlig til Skribenter og Journalister, løftede Brynene koldt og trodsigt over de hviskende Grupper, slog hilsende op med Haanden mod en Skare yngre Skuespillere, der leende og højttalende havde samlet sig om Prytz, i hvis røde forvitrede Ansigt Lyset legede i de tusinde Gruber og Furer. Et Par smaa vævre Skuespillerinder, der var beærede af Fru Borrings allerhøjeste Protektion, hoppede som kaade Kid omkring hende, leende og pludrende, mens deres sygelig store Belladonnaøjne fangede Genskæret ind af Lyset, der samlede sig om Fru Borrings Dronningeskikkelse. I en Kres af Damer stod Dr. Frank. Hans lille, lidt krumbøjede Krop var i ustanselig Bevægelse — nu og da saa' man hans udtryksfulde Hænder med de udspilede Fingre løfte sig forklarende, saa strøg han med en høj Latter den ene Haand gennem den stride Manke og borede Fingrene ind i de anstrængte Øjne — løftede saa atter det kaade og bitre Ansigt i Lyset, og Smilet farvede det med en blid

og ungdommelig Ynde. Han vendte sig om, da Fru Borring raabte hans Navn over Mængden, der skilte dem, snoede sig frem imod hende og kyssede ridderlig hendes Haand, som hun rakte ham med en bly Teatergebærde, mens hun nejende sank i Knæ under Smaakiddenes beundrende Belladonnablik. —

Rummet begyndte at faa Liv. En lummer Duft af Parfyme og Pudder flød i Striber gennem Luften, Latter og Larm steg op under det høje alvorsfulde Loft, den bølgende Masse klumpede sig sammen, viskedes ud i en enstonig Flod af Smil og Nik, af Stemmer og Gebærder — det var for Hugo, som om han saa' gennem Tæppehullet ud i Tilskuerpladsens oplyste Rum, hvor alle Ansigter blev til ét stort udvisket Ansigt, uden Træk, uden Fysiognomi, en broget Sværm, et spraglet Bed af unge Krokus og svulmende Roser, af lette svajende Ærteblomster og falmede Asters, af lyseblaa Phlox og røde Pæoner, glødende i Lyset, duvende for Vinden. Han saa' ingen og alle — idet et Ansigt drejede sig, skimtede han i et Glimt Harrys blege fortrukne Smil og et Strejf af et ungt Pigeansigt, der forskrækket bøjede sig ned mod Slæbet, mens en ældre Herre traadte ud deraf som af en Vandpyt. I det aabne Rum ved Indgangen saa' han pludselig Karls ranke Skikkelse, festlig og selvbevidst. Ida Halvig stod ved hans Side i et hvidt Skimmer af Pudder og Tyll, Thomas Bjerres skarpe Falkenæb hakkede ind i Samtalen med korte og hvasse Stød — nu lo de op, og Lauritz Holms forsorne Ansigt dukkede et Øjeblik frem, halvt dækket af den udspilede Haand, bag hvilken han søgte at skjule den Opsigt, hans Latter havde vakt. Holm vendte sig om til Siden, idet en Haand lagde sig paa hans Ryg — det var Jacob Salomon og Fru Edel, der i Forbifarten fangede hans

Hilsen. Saa lukkede Kresen sig, andre Skikkelser skød sig frem, aabnede i et Nu Glimt af andre Grupper, der hurtig opløstes og forsvandt bag nye. —

Hugo gik langsomt frem gennem de tætte Skarer. Nu og da opdagede han ensomme Skikkelser, der stod underlig fremmede og tilovers i den sammenløbne Masse. Inde i et Hjørne saa' han Forfatteren Knud Rudbys askegraa Ansigt med det højtopstrøgne Haar over den lidelsesfulde Pande. — Hugo huskede den Dag, han havde set ham første Gang, i Efteraarsskumringen bag en trøstesløs Rude i en tom Kafé ude ad Vester. Dagens sidste Lys sivede mat og tungsindigt mod Ruden, over den vaade Gade gled Færdslen som et Ligtog ind i Efteraarsmørket. Rudby sad og stirrede ud i den fugtige Taage, en mat og tungsindig Efteraarstaage, der trak sit haabløse Graa over hans Pande og Kind. — Nu stod han herinde i det skarpe, skærende Lys, de ømfindtlige Laag var sænkede, de lidelsesfulde Rynker skælvede paa hans Pande. Hans Hoved sad rankt paa den stærke, stædige Hals, let tilbagebøjet, som om han søgte at skubbe Sværmen fra sig. Pludselig traf hans Øjne Hugo, et fast og aabent Blik, blegt af Fjærnhed, lutret af Ensomhed og Lidelse. Hugo bøjede i uvilkaarlig Ærbødighed sit Hoved til Hilsen og saa' et fraværende, men dybt fortroligt Smil glide over Rudbys Læber. Og Hugo gik forbi, rødmende over sin egen Hilsen, med Undseelsen og Ærefrygten bankende i sit Hjærte. —

Hugo gik videre, ind imellem Grupperne. Han hilste nu og da paa en Bekendt, skraaede hen mod en lille Klump, hvor han skimtede Lyrikeren Bolwigs Antinoushoved mellem Vennerne fra de første Aar, Vilhelm Holst, Flemming og Lars Fjordby. Da kom han i Tan-

ker om, at hans Kres nu var en anden, som de foragtede — fyldtes et Øjeblik af Mismod og Trods og trak sig tilbage. Pludselig saa' han Fru Kaja Bangs spinkle Skikkelse i en Sværm af sorte Herrerygge, der trængte sig om hende — han tænkte i et Nu paa helt at forsvinde, flygte bort fra Festen — hvad vedkom det Hele ham, denne Sammenskudsfest af Byens sammenløbne Markedsgøgl og Bærme? Da traf hans Blik i et flygtigt Sekund et Kvindeansigt, der kom til Syne og svandt bort bag Hr. Bangs forgræmmede Ansigt — — hvorfor kom han pludselig til at tænke paa en Foraarsnat, da han aabnede sit Vindu og saa' ud i det dybe Blaa med de dirrende Stjærner? Og han mærkede som dengang Duften af Violparfyme og Kvindehud, der hængte som en skamløs Dunst i hans Kammer og i hans Klæder og drev ham ud i Natten, der strøg sin rene Aande over hans Ansigt og kaldte ham bort fra de lumre og urene Egne, hvortil han Dagen efter modstandsløs lokkedes tilbage. — —

Dybe Basunstød lød fra en Balkon, der skød sig ud fra Væggen under det høje Loft. Festmarskaller aabnede en bred Gang, der førte op imod Højsæderne ved Talerstolens Fod. Sværmen blev skilt, Hugo blev skubbet ind paa den modsatte Side af Fru Bangs Gruppe. Nu aabnedes den svære Dør ud mod Forhallen — og en Plaskregn af Haandklap styrtede ned over Victor Harhoffs knejsende Vikingeskikkelse, der tonede frem i Døren. Han gik frem gennem Mængden, hilsende med kongelige Haandbevægelser, et Hoved højere end Folket, overskyggende Departementschef Mügges tørre Kontorskikkelse med det forstemte Melonansigt, der bevægede sig som en Skridtmaaler ved hans Side. Forlegen og højtidelig traskede Komitéens evige Klike af

Pengemænd, Etatsraader, Oldermænd og Professorer i Harhoffs Kølvand, mens Hurraraabene slog op mod Loftet, og Ekkoet baskede som en Duesværm under det buede Hvælv.

Der blev en forventningsfuld Pause, mens Komitéen tog Plads paa Højsæderne og Mængden fordelte sig langs Væggenes Bænkerader og paa Stolene, der var spredt over det uhyre Gulv paa begge Sider af Midtergangen. En ung begejstret Mand forsøgte et fornyet Hurra — det druknede som han selv i Latter og Hyssen. Stolene skramlede som en svag Torden, inden Mængden faldt til Ro. Saa blev alt stille. —

Oppe paa Balkonen under det høje Loft tonede den gamle værkbrudne Skuespiller, Vilhelm Stellings Oldingeansigt frem i det hvide Lys. Han holdt sig krampagtig fast i den brede Murkant, bag ham sad Skikkelser paa Post for at støtte ham. Han hævede sit magre anspændte Ansigt mod Loftet, lukkede sine Øjne som under Indtrykket af fjærne Erindringer, i hvilke hans og Harhoffs Navne straalede som endnu fjærnere Stjærner paa Nathimlen. Saa sænkede han sit Ansigt og saa' ud over Rummet, højt højt hævet over Døgnets Skare, der fylkede sig om Dagens Fest. Og hans Stemmes fine og fjærne Musik, der engang havde bragt en Ungdom til at sværme og længes, sukke og smile, svang sig ud i Kantatens Recitativ og fik en ny Ungdom til at sværme og længes, sukke og smile, betaget af den lyse Foraarsklang, der endnu aandede sin rene Tone fra det indfaldne Bryst trods Sygdom, Lidelse og Nød.

Musiken faldt ind. Vilhelm Stelling gled tilbage i Glemsel og Mørke, hvorfra hans Aand endnu en Gang var steget mod Lyset, maaske for sidste Gang. I et Øjeblik havde han evnet at bevæge de tusinde Hjærter

— i et Øjeblik var han glemt. Unge og lyse Stemmer faldt ind med Kantatens første Vers, skyllede som en Flod over den sarte Tone, der nys havde lydt. En lys og smæltende Tenor banede sig Vej, skylledes bort af andre Stemmer, der fik Rummet til at skælve af Fryd og Forventning. Saa brusede Musiken ind, gammelkendt og elsket, de første Foraarsmelodier fra Victor Harhoffs fjærne Ungdom. Og i et Nu smæltede de Tusindes Minder og Længsler og Stemmernes blandede Vellyd sammen i en skælvende Tak til Mesteren, der tronede i sit Højsæde, smilende og betaget, forynget af sin egen Digtnings foryngende Ungdom.

Kantaten var forbi. Et Øjebliks Stemning var udløst — Menneskene vendte tilbage til sig selv. Vilhelm Stelling var glemt og rullede hjem gennem Mørket, den lyse Tenor var glemt, Victor Harhoff sad atter ved Departementschef Mügges Side i den lidt latterlige Tronstol med Kommandørkorset paa det ellers uplettede Skjortebryst. Mængden levede op, Munterheden løste sig, Samtalen gik atter om løst og fast, om Dagens og Døgnets Mennesker og Forhold. Politikeren Martin Stern bøjede den følsomme Næse over sin Dames bølgende Barm og hviskede hende en fint beregnet Tvetydighed i det uskyldige Konkylieøre. Og den unge Dame tog det lillebitte Lommetørklæde, der sad lunt mellem de pudderdunede Bryster, og viskede Smilet bort, som om en Krumme havde sat sig paa den blomsterskære Overlæbe.

Atter lød dybe Basunstød fra Balkonen — Tegnet til at Festtalerne skulde begynde.

Hugo sad og saa' sig omkring, mens Professor Visbys pinagtige Kathederstemme jagede sine Ravneskrig ud over Mængdens Hoved. Han var af dem, der efter

hans Venners Udsagn mente det godt og altid kom til at sige det modsatte. Hans Retfærdighedssans var saa stor, at han altid valgte ikke at give noget, af Frygt for at han ellers kunde komme til at give for meget. Han var engang i sin Ungdom brudt ud af det sorte Puppehylster, havde prøvet sine Vinger i Lyset og Livet, men de forlæste Øjne var hurtig blevet trætte af Livets altfor stærke Lys og altfor brogede Farver, og sky og skuffet havde han atter trukket sig tilbage og sad i Mørket og vejede Livet og Menneskene paa Selvretfærdighedens Guldvægt.

Nu stod han dèr, missende mod Lyset med de blege forvaagede Øjne, prøvende Harhoffs Liv og Kunst paa sin Guldvægt. Ustanselig gik Vægtskaalene op og ned — fandt han et pro, der tyngede den ene Skaal i Harhoffs Favør, lagde han straks en Contravægt paa den anden. Hugo lyttede. Det slog ham pludselig, hvor sikkert den menneskelige Stemme vidner om Menneskets Væsen. I Hak og Hug gik Visbys Stemme som en rusten og savtakket Klinge gennem Marv og Ben. Nag og Skuffelse, Mismod og knarvorn Kværulans hvæsede og peb — saa vovede et fint og stilfærdigt Smil sig frem omkring de glædeløse Læber for straks at forsvinde i en bitter Trækning af selvgod Indignation. Og dog var der noget, der fængslede Hugo, mens den lange Sortebroderskikkelse svingede og svajede mod den lyse festlige Baggrund. Var det et sorgfuldt Skær i de blege falmede Øjne, var det den fortvivlede Klang af et saaret og saarbart Hjærte bag Stemmens forpinte Disharmoni? Nu saa' Hugo det pludselig — og maatte smile. Under den lave, nedfaldende Flip sad Slipset i en lang, slatten Strop og blottede underlig hjælpeløst og kummerligt en fattig Knap i et flosset Knaphul. Hvorfor syntes han

pludselig, at Visby blev en anden? Forstod han hans Liv og hans Færd gennem denne kummerlige Knap i det flossede Knaphul? Var det som et sørgeligt Indblik til en fattig og glædeløs Tilværelse, hvor Festens Lys forlængst var slukket? Og stod der dèroppe i det straalende Lys et Menneske med Fordring paa sin Del af Festen, med den vilde fortærende Fornemmelse af, at hans Tid var forbi, og at Livets festlige Lys straalede over en anden Tid, der ubekymret om hans Skæbne sejlede bort fra den glædeløse Strand, hvor han stod ensom tilbage og skreg sine varslende Ravneskrig ud over de ligegyldige Bølger? —

Visby forsvandt. En befriet Mumlen fyldte Rummet. Hugo saa' sig omkring. Muntre sorgløse Ansigter bøjede sig imod hinanden, smæltede sammen i Smil — Visbys Varselsskrig var gledet sporløst hen over deres Hoved. Hugo følte Pustet af Tilskuerpladsens levende Aande, en stærk og uimodstaaelig Bølge, der sugede Livet til sig eller stødte det fra sig og kastede det tilbage som en Strandvasker mod Kysten. Her sad den evig uforanderlige Domstol bænket, den evig sammenløbne Sværm af godt og ondt, højt og lavt, stort og smaat, der bestemte Kunstens og Menneskers Skæbne. I et Hav af kølig Ligegyldighed var Visbys Tale druknet — var det hans egen Skyld, eller var det de andres? Hvad hjalp det at spørge om Skyld — Livet gav Svaret, det spurgte ikke. Den, der ikke passede ind, maatte gaa ud af Spillet. Hvad vedkom det Mængden, om en Knap var slidt eller et Knaphul flosset? Det var ikke derfor, den sad her. Der var tusind slidte Knapper og tusind flossede Knaphuller, der daglig vidnede om Tusinders skjulte Nød og Kummer — hvad vedkom det Mængden? Den kastede sin Sol, og

den kastede sin Skygge over retfærdige og uretfærdige — som Livet kastede sin Sol og sin Skygge uden Brug for en himmelsk Retfærdighed, der ikke var af denne Verden. Og Hugo mindedes langt langt borte fra en klam og øde Landevej i sin Barndom det knugende Indtryk af de trøstesløse Linier: »Es blinken die Sterne, gleichgültig und kalt — und ein Narr wartet auf Antwort.« —

En rislende Bølge af Spænding og Forventning gled nu over Tilskuerskaren. Dr. Frank banede sig Vej til Talerstolen. Lidt kroget og anstrængt gik han derop — da han stod der, var Skikkelsen rank som en Fægters. Under det hæftige Bifald, der slog imod ham, lod han sine Øjne glide ud over Mængden, forskende med et Smil, der svingede mellem Bitterhed og Glæde. Hans Øjne vandrede omkring mellem Rækkerne, søgte et Hvilepunkt, fandt det, flyttede sig atter i korte nervøse Ryk og blev bekymret hængende et Sted, hvor en ung Dame forvirret bøjede sit Blomsterhoved. Saa løftede han sit Ansigt mod Loftet, som om han tog Maal af Højden, strøg Haaret stejlt tilbage fra den lave, forvredne Pande, slog Blikket ned som en Falk over sit Bytte, holdt den fuldstændig lydløse Skare fast i et aandeløst lyttende Sekund — og begyndte.

Hugo lyttede til hans Stemme, saa' paa hans Ansigt. Var det godt eller ondt, stort eller smaat — hvem gad spørge, der var intet at svare. Det var et Billede af stort og smaat, godt og ondt som Livet, i hvis Lignelse det var skabt. Frank vendte sig mod Victor Harhoff, og et yndefuldt Smil fra en fjærn og gylden Ungdom legede om hans Læber. Han vendte sig mod Mængden, og i faste sikre Stød revsede han dens Væsen af Fordom og Uforstand, aabnede dens Blik i Blink

paa Blink for Digtningens brogede Verden, der var Livets Sjæl, dets afstemte Genklang, der ømt og erindrende slog tilbage mod dets Øre. Han vendte sig mod sig selv, farvede Harhoffs Liv og Kunst med den Stemning og den Varme, hvormed den havde fyldt hans eget Væsen fra de unge Aar — Billede paa Billede hentede han som en Taskenspiller ud af Luften og tryllede dem med legende Haand ind i det Lér, han formede. Hugo lyttede til hans Stemme, saa' paa hans Ansigt, fulgte hans formende Haand. Snart rasede han op, saa de hvide Vægge svarede tilbage med kolde hvasse Stød, snart smygede Stemmen sig som Vind gennem Korn, sommerlig lunende og blid. Over hans Ansigt trak Afsky og Spot og Mistro sin beske forvrængede Grimace, saa spillede et Smil af ungt Koketteri og kvindelig Ynde om hans udtryksfulde Læber — og atter drog Livet sin Sol og Skygge over hans Ansigt, forskønnende, karrikerende, indtil han løftede det op over Vandene og lod det gennemstraale af Ilden og Aanden i sit eget Væsen. Led for Led byggede han Billedet op af Harhoffs Natur og Digtning, fangede Stemningen ind fra de Tusinders Væsen som Fugle i sin Snare — lod saa tilsidst den indfangne Stemning bruse ud som en Sværm af hvide Fugle over Harhoffs knejsende Hoved. Og Bifaldet slog brusende sammen om ham, da han i et samlende Billede sænkede sin Haand mod Pladsen, hvor Harhoff tronede — som en Fægter sænker sin Kaarde. —

Alle havde rejst sig, den uhyre Sal skummede og bruste under Bifaldet og Hurraraabene. Den henrevne Mængde havde glemt sig selv i et festligt Nu og strakte Kaarde som paa Kommando. I et tusindstemmigt Raab brusede Harhoffs Navn gennem Salen — et

Samlingsmærke i et selvforglemmende Minut. Harhoff havde rejst sig, bedøvet og fortumlet af den bragende Hyldest — kongelig slog han ud med Haanden, mens Departementschef Mügge bøjede sit forgræmmede Melonhoved ved hans Side, og den evige Komité af Pengemænd, Etatsraader, Oldermænd og Professorer sænkede de ansvarsfulde Bedemandsansigter under Uvejret. Da sprang Harhoff pludselig, drengeagtig kaad og leende, ned fra sin Tronplads, banede sig Vej gennem Myldret og entrede Talerstolen med lange, lidt usikre Tag som en Lods, der gaar om Borde under Brændingen. —

Departementschef Mügge og den ansvarsfulde Komité saa' paa hinanden — hvad vilde der komme? Salen var et eneste opladt Ansigt — Victor Harhoff var deres, for første Gang i sit Liv stod han Ansigt til Ansigt med de udvalgte i Landet, Borgerskabets udtrykte Billede, som han hele sit Liv havde haanet og spottet, og som nu slagtede Fedekalven til hans Ære. Nu stod han deroppe — endelig var den forlorne Søn vendt tilbage, rede til at angre sine Synder! Forlæggere og Teaterdirektører, Redaktører og Diskontører ventede med Spænding paa det store Øjeblik, der endelig, endelig skulde fastslaa Harhoffs Sukces og som en Saldokvittering udslette de sørgelige Mindelser om Forskud og Veksler, som desværre altfor længe havde fyldt deres Sind med — foreløbig — frugtesløse Spekulationer. —

Victor Harhoff havde kastet Hovedet tilbage, Laagene var sænkede over de vandblaa udhvælvede Øjne, hans Pande glødede mod det hvide Haarbrus — om den halvtaabne Mund svævede et overmodigt Smil. En sagte Skælven gik igennem Salen — som om Diskontørernes Veksler vendte sig omkring. Harhoff var be-

gyndt at tale — den tynde, lidt hæse Stemme gled underlig hjemløs ud i Rummet, svævede ud og ind, frem og tilbage som hans eget Sind, intet Steds bed den sig fast og blev siddende. I lange, lyrisk farvede Passager tegnede han et Billede af Landet og Tiden og af sig selv som en Baad paa de dansende Bølger, søgende fra Havn til Havn uden bindende Fart, uden blivende Sted, længere og længere bort fra de skvulpende Sunde og Fjorde — ud mod det gyngende Hav! Salen aandede ud i et lettet Pust af lyrisk Liberalisme, Diskontørernes Veksler vendte atter deres Ansigt mod Lyset, Departementschef Mügges Aasyn krydsedes af smilende Rynker som en Netmelon —

Da hævede Harhoff pludselig sit Ansigt mod Loftet. Han tav. Det var, som om en eller anden djævelsk Tanke krusede hans løftede Overlæbe med et overmodigt Smil. Hugo kom til at tænke paa en vrinskende Hingst, der blotter de lange Tænder. Salen stirrede op mod Harhoff med tilbagetrængt Aandedræt — Diskontørernes Hjærter bankede — hvad vilde der ske? Saa sænkede Harhoff sit Hoved og saa' ud over den gabende Mængde. Hans Ansigt var rødt, de store Aarer i hans Tinding svulmede. Med en bred og hensynsløs Haandbevægelse fejede han ligesom Salen rén, Mængden bort — og sprang fra de lyriske Passager om Baad og Bølge og Sund og Fjorde ud i Livet, der rørte sig udenfor de Mure, hvor han iaften var Borgerskabets fejrede Jubelolding med Hornmusik, Kommandørkors og hele Gøgemøget! Han var atter Victor Harhoff, der hele sit Liv havde ligget i Krig med den sammenløbne litterære Hob af Kaféskumlere og Selskabspapegøjer, af Pengemænd, Etatsraader, Oldermænd og Professorer — han var atter Victor Harhoff, der havde

været med til at rive Voldene ned om den lumre Residens med sit Centrum af Hof og Teater, havde skaffet Gennemtræk i det sure Hul, saa de fine Navne slog Kraverne op om Ørene, og de fede Madammer samlede Skørterne om Skinkerne. Nu stod han her atter i den elskede og forhadte By — han var vendt tilbage til sin Ungdom endnu en Gang, maaske den sidste — Folkets Digter, sit Folks Digter — ikke Talsmand for en brutal Overklasse, ikke Talerør for et forhærdet Livssyn — en Digter var han af Guds og Folkets Naade, der sang sin Menneskesorg og Menneskeglæde ud for det store Menneskehjærte, som var Folket, de tusinde Smaafolk, de hundredetusinde Navnløse, hvis tonende Sjæl han var —

»... Nu staar jeg her atter, den samme som før, den samme som altid. Den, der er kommet her for at se mig blande Blod med den hellige Alliance af Landets tretusinde Privilegerede kan rolig gaa hjem og lægge sig. Jeg staar her som en Protest mod alt det, der var — som en Forkynder af alt det, der vil komme. Nu om lidt svinger Faklerne herop foran Façaden. Det er ikke Grever, der bærer dem, ikke Aktionærer og Spekulanter. Det er unge Studenter og Arbejdere — Aand af min Aand — Blod af mit Blod. For disse Fakler, og kun for dem, bøjer jeg mig iaften. Langt ude i den Fremtid, som mine Øjne aldrig skal faa at se, hører jeg et Brus af Landets Tone, et Foraarsbrus af Vind og Vejr, af Drift og Vækst. Men en enkelt Stræng i det vældige Tonebrus er *min* Aand, *min* Sang, der samler sig med de tusinde Smaafolks Stemmer, med de hundredetusinde Navnløses Røster til en Protest mod alt det, som var — til en Hymne for alt det, der vil komme. For Folket og dets Frihed! De leve!«

Harhoff slog ud med sin kongelige Haand. Hans tynde, lidt hæse Stemme sejlede et Sted i Rummet og blev borte. Nogle unge Mennesker havde rejst sig og forsøgte et Hurra — det frøs ihjel i Tausheden, der fulgte. Mængden blev siddende som en stum og ildevarslende Protest, mens Harhoff lidt mat og usikker gik ned af Talerstolen og hen mod Departementschef Mügge og den beklemte Komité. — Hugo saa' sig omkring. Han mødte en Række haarde og sammenbidte Ansigter — hvor var den ansvarlige Festkomité — hvor var Garanterne af de 3 første Rangklasser? Troede man, at de havde givet deres Penge ud til socialistisk Propaganda? Var de i Rømersgade eller til Valg i 5te Kres? Han saa' den frygtede Journalist Georg Harring bøje sit Snogeansigt ind mellem Politikeren Martin Stern og hans Dame. Fra flere Steder i Salen sneg en hvislende Hvisken sig mellem Rækkerne som under en Mellemakt, der vejrer Fiasko. Ulmede Skandalen — og vilde den tage Fart, naar den sammenløbne Hob fandt hinanden ved Bordene, der stod dækket paa de omløbende Gallerier? For i et Nu at rulle som en Lavine ud over Byen, naar Pressen havde givet den Form og Fart imorgen og havde kvalt Victor Harhoffs Liv og Kunst under sit ildelugtende Bjærg af ansvarsløst Papir og sædelig forarget Sværte — —

Som et befriende Pust i den onde Luft brød Basunstødene ind over Salen — Tegnet til, at Fakkeltoget nærmede sig. Departementschef Mügge rejste sig, bøjede sig hviskende over Harhoff, der tørte sin Pande i Tordenluften. Harhoff rejste sig og skred ved Departementschefens Side mod Udgangen, fulgt af Komitéens Ligbærerlav. Salen rejste sig i en Torden af

tusind Stole og trængtes mod den høje Portal. Latter og Smaahvin hoppede rundt mellem Grupperne. Oppe ved Tronstolen, hvor Harhoff havde siddet, stod Professor Visby og dømte retfærdig pro et contra. Slipset hængte i sin slappe Balance paa den evige Skjorteknap.

Da Hugo kom ud, var Torvet et rygende Mørke. Han kiggede i en Sang, som var stukket ham i Haanden ved Udgangen — det var den opgaaende litterære Stjærne, Jens Frederik Skoubo, der nejede sig for den synkende Sol. Sangen løftede sig et Sted ude i Røgen, blev borte, flammede atter op og sejlede bort med den bølgende Røg. Rundt omkring ham stod Festens Herrer og Damer, belyst for et Øjeblik af Faklernes fantastiske Skær. Oppe paa den høje Himmel dirrede de kolde og ligegyldige Stjærner. Harhoff var steget op paa en Platform mellem Skaren. Han stod som et underlig leddeløst Fugleskræmsel deroppe, fægtende med de lange Arme. Stemmen flakkede i Vinden, Røgen slog imod ham, hans Stemme, Skikkelse, de kongelige Rytmer og Gebærder druknede uhjælpelig — kun Kommandørkorset blinkede som en Stjærne i Mørket. Et Vindpust drev atter Røgen bort — og Hugo maatte smile over Livets tragikomiske Ubønhørlighed. Harhoff stod deroppe paa Platformen, ombrust af Hurraraabene, der steg som fra en Heksegryde mod den høje Himmel fra de sammenstimlede Skarer ude over den vældige Plads. Han vinkede med Haanden og viftede med sit Lommetørklæde. Endelig, endelig var han Folkets kongelige Herre i Folkets Hus! — Han saa' ikke, hvad alle saa', at Soden fra Faklerne havde sværtet hans Ansigt. Han følte ikke, hvad alle følte, at Skæbnen med sin lunefulde Finger havde tegnet en Række sorte Streger over

hans festlig glødende Pande. Som en stakkels Sorteper stod han dèr paa Himmelstigen, beruset af Stolthed og Sejrens saa dyrekøbte Glæde — og mærkede ikke, at Lystigheden og Raabene, som slog ham imøde, var farvet af de sorte ubarmhjærtige Mærker, hvormed Sejrens Gud havde sværtet hans kongelige Pande. —

Hugo gik ind. Mængden strømmede atter tilbage. En Herre oplyste fra Talerstolen, at Bordene ventede oppe paa Gallerierne, og de forsultne Skarer kappedes om, hvem der kunde komme først til Fadet. Hugo blev staaende — en Bølge af Ensomhed og Lede fyldte ham, mens han fulgte det hidsige Kapløb. Da vendte han sig, idet en Haand blev lagt paa hans Arm — og han saa' Knud Rudbys askegraa Ansigt ved sin Side.

»Undskyld — men jeg saa' Dem hilse paa mig før,« sagde Rudby med en sagte, lidt bleget Stemme, »og jeg har siddet under hele denne sørgelige Maskerade og grublet over, hvorfra jeg skulde kende Dem.«

»Det er mig, der maa undskylde,« sagde Hugo og bøjede sit Hoved. »Jeg kendte Dem ikke, men følte pludselig, som om jeg gjorde det.« Hugo nævnede sit Navn.

»Saa kender vi dog altsaa begge hinanden — fra Brædderne, om jeg saa maa sige,« sagde Rudby og smilede, mens den lidelsesfulde Pande blev liggende i Ro. »Jeg vover mig ellers kun sjælden til Fest — mine Øjne taaler ikke saa godt det stærkt opskruede, kunstige Lys. Er det mig, der ser for mørkt paa Festen, eller er det Festen, der er formørket? Jeg har hele Aftenen følt den som en Ligfærd og hører allerede Borgerskabet danse over den Dødes Kiste. Nej — nej, det kan De ikke føle,« vedblev han og lod Haanden glide over de

ømfindtlige Øjne, »— De er saa ung endnu, at De ikke har Øje for Festens Baggrund, og det skal De heller ikke have — det er Ungdommens Lykke, at den kan lade sig blænde. Men naar jeg ser min Samtid her lege Skjul med sin Fortid, saa suger det mig saa underlig om Hjærtet, som naar man gaar omkring med en tom Mave. Ja, De siger, at Harhoff selv tog Revanche før, da han pludselig slog Vejrmølle for det ærede Festborgerskabs Øjne. Men var det andet end en Vejrmølle som de utallige andre — og er han selv andet? Jo, jo — vist saa!« afbrød han pludselig sig selv. »Jeg er blevet smittet iaften af Professor Visbys himmelske Retfærdighed, der bider sig selv i Halen. Naar jeg ser paa Harhoff, maa jeg altid tænke paa Don Quijote — jeg smiler af ham, men jeg elsker ham, fordi han er Poesien, og jeg misunder ham, fordi han tror paa Udødeligheden, ihvertfald paa sin egen. Se — se!« udbrød Rudby og pegede hen mod et Hjørne af Salen, hvor Harhoff sad bænket med Festkomitéen og enkelte graanede Spidser. »Nu løfter han sin udødelige Burgunder. Tror De ikke, den vil overleve ham, naar hans Værk forlængst er glemt — som Ewalds Brændevin og Rahbeks Punch? Det gælder i Tide at sikre sig et Mærke paa Vinkortet — det er den Slags Symboler, Folket forstaar, og Etiketten paa et Menneske er i Virkeligheden den eneste Udødelighed, der gives. Det vil svie til mig, som kun drikker Skibsøl og Thevand.«

Hugo lo — Rudby smilede og rakte ham sin Haand:

»Nu skal De ikke lade Dem opholde længer. Ungdom søger Ungdom, og De skal glæde Dem ved Festen, indtil De selv engang bliver dens Genstand. Har De Lyst til engang at besøge mig, er De hjærtelig velkom-

men. Jeg forsvinder nu ganske stille, inden Dansen begynder.«

Hugo saa' Rudby forsvinde mellem Skarerne, der trængtes mod Trapperne til Gallerierne. Festens Alvor var forbi. Larm og Latter brusede gennem Rummet, Forargelsen var glemt for iaften — Dagen imorgen skulde ogsaa have sit. Faklerne var glemt, Harhoff var glemt, ja selve Festens Aarsag var glemt. Mængden styrtede til Bordene, slog ned som en Græshoppesky over de bugnende Fade og forsynede sig med den Rovdrift, der var dens Natur. Svære paagaaende Herrer og Damer af det bedste Selskab masede sig Vej, albuede sig frem, med Tallerkenerne fyldt til Randen af Rovet. Andre klemte sig ind, hvor der blev Plads, skubbede tilside uden Forlov eller Undskyldning, plantede de brede Lakstøvler paa andre, gestikulerende, ræsonnerende, utilfredse med alt, Anretning, Service, raabte paa Drikkevarer, fik Flaskerne stukket til sig over de Nærmestes Hoveder og banede sig atter hensynsløst Vej tilbage gennem Mylderet. Ved Smaabordene langs Galleriernes hvide Mure slog Borgerskabet sig ned, graadigt og larmende, det var som en Plyndring i en erobret By. Mad og Drikkevarer flød over Bordene, forsvandt i de umættelige Gab, mens mindre heldige fulgte de fraadsende Rækker med hule Øjne og tomme Maver — et Billede paa Livet, som det levedes indenfor andre Mure, brutalt, selvraadigt uden Tanke for andet end sit eget. Og Hugo maatte smile, da han dybt henne i Baggrunden, hvor Galleriet løftede sig i en høj himmelstræbende Bue, saa' den gyldne Indskrift, der tegnede sin stolte Indvielse over Mængdens Hoved: Saa er By som Borger!

Han hørte sit Navn blive raabt og vendte sig omkring. Ved et Bord i en Vinduesfordybning saa' han Fru Bang rejse sig, mens andre af Selskabet løftede de fyldte Glas imod ham og raabte i Kor, saa de Nærmestsiddende vendte sig og snadrende stak Hovederne sammen. Et Øjeblik tænkte han paa at flygte — følte en vild Bølge af Trods og Afsky skylle mod sit Hjærte. Da skimtede han ved Hr. Bangs Side det unge Kvindeansigt, han før havde set i et flygtigt Sekund, og kom atter til at tænke paa den Foraarsnat, da han aabnede sit Vindu mod det dybe Blaa og de dirrende Stjærner. I et Nu fyldte en svag Forhaabning, en spinkel Foraarstone hans Bryst, nu bøjede den unge Kvinde sig frem mellem de andre og traf hans Blik — som en Foraarsblomst mellem det raadne Løv. Og med et Smil af Forventning og Glæde banede han sig Vej derhen og blev modtaget af Skraal og Latter og klinet ind mellem bovnende Skjortebryster og bugnende Barme:

»Hr. Hugo David — Frøken Ingeborg Houby.«

Hugo saa' det unge Kvindeansigt bøje sig med en svag, lidt kølig Hilsen. Mens Larmen bølgede om hans Hoved, og Latter og Spørgsmaal regnede omkring ham, listede han sig i Skjul til at fange et Glimt af den tause Skikkelse, der sad rolig og fremmed i den sammenspiste Klynge. Det tunge, brungyldne Haar var skilt paa Midten og laa i bløde Bølger over hendes Øren. Ansigtet var blegt med et taust og ensomt Udtryk, de store lyseblaa Øjne var rolige, forundret store som hos tænksomme Børn, tilbageholdende og sky i Blikket. Naar hun smilede, smilte Øjnene ikke med — de laa tankefuldt gemt bag Smilet, betragtende, be-

dømmende som paa Afstand. Der var en sælsom Stilhed om den Plads, hvor hun sad, som om Larmen brusede om en ensom Ø i Havet — en sælsom Renhed, som om Luften stod stille om hendes Hoved. Den lyseblaa Dragt gjorde hendes Kinder ganske blege, farvede hendes Ansigt med et Skær af kølig Luft og Stilhed. Det var, som om hendes Væsens Farve laa i det blege kølige Skær af ren Luft og Stilhed ... som en ensom Ø i Havet .. tænkte Hugo igen, da hendes Blik et Øjeblik traf hans, betragtende og bedømmende ...

»Hvor har De været saa længe?« spurgte Fru Bang og bøjede sig frem over Bordet, saa de smaa dunede Ferskenbryster kom til Syne under Kjolens dybe Udskæring. »Vi saa' Dem et Øjeblik dernede — saa forsvandt De atter som et Stjærneskud.« Hun lod Blikket hvile i Hugos, mens han svarede — sænkede de trætte Laag, som om hun lukkede ham ind til sig. »Som De ser, har vore Mænd som sædvanlig sørget for, at vi fik noget for Pengene. De kære Mænd — hvad var vi uden dem, ikke Ingeborg? Naa, du kender dem ikke, men vent til du lærer dem at kende! Prøv engang med min egen melankolske Vilhelm. Kan du slaa ti Ord af ham i Løbet af de næste 24 Timer, skal du faa ham selv i Tilgift. Det er den stille Lykke, ikkesandt Vilhelm? Skynd dig, Ingeborg, hvis du vil have ham. Naa, ikke? Saa beholder jeg dig, Vilhelm, for min egen Mund — du er ikke morsom, men du er som et Mønster paa selve den kære Ægtestand. Den leve!«

Hun løftede sit Glas, de andre skraalede og lo — Hugo kunde mærke, da hun stødte sit Glas mod hans, at hun ikke var helt ædru. Han saa' paa de andre. Ogsaa over deres Ansigt havde Vinen lagt sin hede Farve — i Øjnene svømmede den ud i en Taage

af Mæthed og Lyst. Tonen begyndte at løsne sig — tvetydige Spørgsmaal og nærgaaende Hentydninger sprang over Bordet, mens Kvinderne bøjede sig bly over de blottede Barme, som om de søgte Tilflugt i en Blufærdighed, der engang havde skjult sig dernede. Kun Ingeborg Houby sad rolig og taus. Hugo saa' paa hendes Ansigt. Det var, som om han nu kendte det bedre, som om han længe havde kendt det — han følte en Længsel efter Hvile og Ro, naar hendes Øjne traf hans. Ansigtet syntes ham ældre end før, over de farveløse Kinder laa en egen tungsindig Alvor — Trækkene var store, svagt furede om Øjne og Mund, kun naar hun smilede blev Ansigtets Linier barnlig levende, mens de store lyseblaa Øjne vaagede derover i mild og moderlig Ro. »Mens Uskyld vaager« — tænkte Hugo og smilede over sin egen Tanke. I samme Øjeblik traf hendes Øjne hans — for første Gang smilede hun til ham, som om hun anede hans Tanke. Og Hugo hviskede atter for sig selv de Ord, han nys havde tænkt, mens han løftede sit Glas og smilede til hende gennem Larmen, der brusede om den fine skælvende Stilhed i Luften mellem ham og hende. —

Mængden var begyndt at bryde op fra Bordene, mættet og oplagt til Fest. Nede fra Salen lød atter Basuner — Symposiet skulde begynde. Hr. Bangs Selskab rejste sig, blandedes med Skarerne, der søgte mod Trapperne. Hugo kom ind i Sværmen med Fru Bang ved sin Side. Skjult i Mængden tog hun hans Haand, lod sine Fingre krybe ind mellem hans og løftede hans Haand mod sit Bryst, hvor hun lod den hvile. Han mærkede hendes Hjærte under den løse og lette Kjole, følte en sød Svimmelhed i sine Nerver og lod Haanden glide over det bløde Bryst. Hun løftede

sine Øjne, bøjede Hovedet tilbage og lænede sig mod den tunge Masse, der stod som en Mur omkring dem. Hendes Læber skiltes ganske svagt. »Mens Uskyld sover« — tænkte Hugo og smilede for sig selv. Hun smilede igen, trykkede hans Haand mod sit Hjærte. Saa slap hun den og smygede sig hen til Hr. Bang, der stod trofast afventende henne ved Trappen.

Hugo blev staaende, mens Sværmen pressede forbi. Han vidste, at Ingeborg Houby var et Sted bagved — skulde han vente paa hende eller følge Fru Bang? Hvorfor blev han staaende — hvad tænkte han paa? Saa mærkede han Trykket af en svulmende Kvindekrop ved sin Side, et brutalt og haardtpumpet Tryk og en Dunst af varm Kvindehud og Pudder, der kvalmede om hans Ansigt. Han drejede sit Hoved og snappede efter Vejret. Han vilde vente.

Mængden strømmede forbi i en broget pludrende Sværm. Han saa' Karl og Ida Halvig inde i en Klump af Skuespillere — de raabte og lo hen imod ham, mens den sammenpressede Skare aabnede en lille ærbødig Cirkel om sine Yndlinge. »Vil du med?« raabte Karl. »Anderswo engagiert?« spurgte Ida Halvig og vinkede med Fingerspidserne. Karl lo højt og anmassende, Publikum lo med og pjaskede i Kølvandet. Lidt bag de andre saa' Hugo Fru Rigmor Borring, mønstrende sit Publikum gennem den impertinente Stanglorgnet — Komedieforfatteren Søren Ravn vendte sit farveløse Hoved med den hængende Lorgnet bagud og snadrede et eller andet mod Dr. Frank og Martin Stern, mens Hjalmar Borrings blege Drengeansigt med det ormstukne Smil dukkede frem bag de andre. I korte Glimt skimtede Hugo Harrys blege Profil — hvor var hans Smil baade grusomt og svagt — nu vendte han sig og

nikkede spørgende — Smilet blev ømt og sugende i samme Øjeblik — saa skjultes det bag Jacob Salomons stærke Ryg og den glødende Skalle med Nakkefolden over den høje Flip. Dèr kom de alle, den i Øjeblikket udødelige Skare af Skribenter, Komedianter, Politikere og Døgnfluer, mens Publikum flokkedes om dem og samlede Krummerne paa deres Vej. De var der alle — lad Tæppet gaa — Komedien kan begynde!

Idet Hugo vendte sit Hoved fra den festlige Skare, der langsomt tyndede ud og sivede bort, stod han overfor Ingeborg Houby. Hun stansede, da hun saa' ham, stod slank og rolig som i blaa Luft, trak Vejret dybt og smilede. Han syntes, han havde kendt og ventet hende længe.

»De ser saa træt ud,« sagde Hugo og følte sig lykkelig over, at de stod ene deroppe, mens Larmen kogte et Steds under dem, underlig fjærn og mumlende som Byens durende Tone. »Har De Lyst til at gaa ned? Nej — jeg heller ikke. Skal vi blive her oppe? Har De Lyst? Har De? Det var godt, at jeg traf Dem. Ja, de andre bliver rasende. Men tror De ikke, vi kan bære det, naar vi er to om det?«

»Jeg gaar alligevel snart — saa kan De undskylde mig med det samme.«

»Hvorfor vil De gaa?«

»Ja, hvorfor spørger De?«

»Fordi jeg gærne vil have, De skal blive. Vil De?«

»Hvis det kan glæde Dem —« sagde hun med et Smil og gik frem.

De gik langsomt Side om Side ad Galleriet, der strakte sig over Salen. Nu og da hørte de et Raab dernede fra som et Varsko fra en dyb Last, mens Havet brusede i det Fjærne. De saa' paa hinanden og smilede

— følte, at de begge tænkte det samme — at de gik deroppe paa det høje Dæk, mens Bølgerne bar dem — hvorhen ..?

»Jeg har følt mig saa underlig splittet iaften,« sagde Hugo og saa' gennem Galleriets gennembrudte Murkant ned i Salen, hvor den bølgende Mængde var begyndt at falde til Ro ved de lange opstillede Borde. »Jeg kom i al Beskedenhed som Kunstner til Fest for en Kunstner, og jeg føler det Hele som en Gøglerforestilling, hvor Publikum har Adgang til Staldene i Pauserne. Kan De se — nu omfavner de to store Primadonnaer Fru Rigmor Borring og Victor Harhoff hinanden oppe ved Festbordet for det henrykte Publikums Øjne. Og se — dèr springer Ida Halvig op paa Bordet og hopper ned i Favnen paa Karl Ramby, mens Publikum klapper som besatte. Er det ikke som Gøglere i Manègen? Eller er jeg selv mere Borger end Gøgler og hører andetsteds hjemme? Jeg gaar her og føler mig saa underlig fremmed — er det Selvretfærdighed, at jeg føler mig hævet over Prostitutionen? Eller hører denne offentlige Prostitution med til Faget, og maa man være med i Laget, naar man vil være med i Faget? Jeg gaar omkring med nogle gamle Forestillinger om, at en Kunstner skal skjule sit Ansigt for Offentligheden som Kvinderne i Orienten og kun vise det i sin Virken bag Lønkammerets Mure. Og kan jeg bebrejde Borgerskabet dets medfødte Foragt for Gøglerne, naar vi selv giver os til Pris for dets Luner? Ak nej,« vedblev Hugo og vendte sig hovedrystende mod Ingeborg Houby, »det er maaske den samme Mangel i min Natur, der altid gør mig fremmed og usikker, ja stivner mit Væsen saa underlig, naar jeg færdes mellem Mængden. Maaske er jeg født til at leve for mig selv og

i min egen Verden som de fleste Jøder, og føler mig paa gyngende Grund i et fremmed Land, naar jeg aabner min Dør og gaar ud i Livet. Jeg ved det ikke — jeg ved slet ingen Ting, hverken om mig selv eller Livet, og jeg bryder mig heller ikke om at vide andet iaften, end at jeg staar her udenfor Festen og pludselig føler mig lykkelig, uden at jeg i Grunden kan sige hvorfor.«

De gik atter hen langs Gangen, nu og da strøg Kelnere forbi med Fade og Service fra de afdækkede Borde. Nede fra Salen trængte en skarp bjæffende Stemme op imod dem, afbrudt af Raab og Haandklap. Symposiet var begyndt. Hugo saa' paa Ingeborg Houby, hun gik ved hans Side med sænket Hoved — hvor var Luften om hende dog ren og stille! Han kom til at tænke paa den rolige Aften, som nu laa over Søerne og Langelinjes Mole med det blinkende Fyr og Vandet, der skvulpede ensomt og natligt mod Bolværket. Skulde han spørge hende, om hun vilde med? Forsvinde fra Festen — langs Søerne — ud over Molen — ligegyldigt hvorhen, kun et Sted, hvor der var natlig blaat og højt til Stjærnerne —

»Det er underligt, at jeg gaar her med Dem,« hørte han hende sige, og han lyttede til den inderlige Klang i den stilfærdige Stemme. »Jeg er kommet hjem fra Udlandet for et Par Dage siden, og i de Dage tænkte jeg ikke paa andet end at forsvinde hurtigst muligt igen. Saa tiggede Kaja mig om at gaa med iaften og — ja, De tror det ikke — da hun fortalte mig, at De kom her, vilde jeg absolut ikke med — og dog er jeg her, som De sér.«

»Vilde De ikke med, fordi jeg kom her?«

»Nej.«

»Hvorfor ikke?«

»Det véd jeg ikke.«

»De kendte mig jo ikke —?«

»Nu skal De ikke spørge mere,« sagde hun hurtig og lagde sin Haand forsigtig afværgende mod hans Arm. »Jeg *er* her jo, som De ser.«

De var naaet hen til Balkonen, hvor den gamle værkbrudne Vilhelm Stelling havde staaet og fyldt det høje Rum med sin Stemmes fjærne Musik. Under dem laa Salen i Fugleperspektiv, blaa af Dunst og Taage. Skikkelser og Stemmer flød sammen dernede — Hugo kom til at tænke paa en Dag paa Børsen i Hamburg — saa dukkede et Billede af Münchens uhyre Ølpaladser frem i hans Erindring — den samme Menneskesværm, der ravede som i Blinde — den samme Dunst af Røg og syrlig Taage! Enkelte havde rejst sig dernede i Salens modsatte Hjørner, de stod med løftede Glas og talte som i Øst og Vest for større eller mindre Grupper. Nu slog Hurraraab gennem Larmen — fra andre Kanter af Salen rejste man sig for bedre at kunne se, mens Stemmer faldt ind med en Sang fra et Hjørne, hvor den blev hængende og snart døde hen. Henne ved Festbordet saa' de Victor Harhoffs høje Skikkelse rejse sig med den fyldte Pokal i den hævede Haand. De saa' hans underlige Fugleskræmselsarm fægte i Luften, mens Skraalet steg omkring ham og druknede hans Stemme — underlig genfærdsagtig stod han dèr i Taagen, udvisket af Festens Røg og Dunst, udslettet af det kogende Brus af Larm og Latter, der slog sammen om ham og atter trykkede ham ned i Højsædet, hvor han flød sammen med de andre og blev borte, mens Hurraraabene rejste sig i et kort Sekund — Hurra — Hurra — flød ud i Skum — forbi — glemt — den næste!

Hugo vendte sig om mod Ingeborg Houby — en Følelse af Hjemløshed og Tristhed fyldte hans Bryst. Saa traf hans Blik hendes store lyseblaa Øjne, der stirrede imod ham som fra en dyb Ensomhed — og Hjemløshed og Tristhed løftedes op af en dyb og lykkelig Svulmen i hans Hjærte og bølgede bort. Han rakte pludselig begge sine Hænder ud imod hende, hun saa' forundret paa ham, rakte ham saa sine med et roligt og moderligt Smil, mens hun rystede paa sit Hoved som ad et Barn, man ikke nænner at afslaa en Bøn —

»Skal vi gaa?«

»Ja.«

»Kan De gaa i de tynde Sko?«

»Vi kan jo forsøge.«

»Om Søerne og ud paa Langelinje?«

»Som De vil.«

»Vil De?«

»Ja.«

De aftalte at gaa hver for sig, da de maatte gennem Salen for at naa ud i Vestibulen. Hugo trykkede hendes Haand:

»Gaar jeg til højre, gaar De til venstre.« Han hørte i det samme Nu sine egne Ord, som om en fremmed havde sagt dem. Hvorfor blev de hængende i Luften om hans Øre — Vanvid — —

»Paa Gensyn,« vinkede hun henne fra Gangen.

»Paa Gensyn!« Nu hørte han kun Lyden af hendes blide Stemme. »Paa Gensyn,« hviskede han for sig selv som for at holde den fast. —

Det var for Hugo, som om han steg ned mod et brusende Hav. Da han stod i Salen, skraaede han forsigtig langs Væggen. Ingen saa' ham. I Hjørnet, hvor han kom ned, havde den opgaaende litterære Stjærne,

Jens Frederik Skoubo, rejst sig ved et af de lange Borde. En Sværm af Ungdom flokkedes om ham, løftede ham op paa Stolen under Hurraraab. Rundt omkring i Salen rejste andre sig: »Højere — højere!« Han saa' Karl balancere over et Bord langs Væggen, andre fulgte Eksemplet, Ida Halvig dansede Æggedans mellem Glassene med Kjolen løftet over de tynde Silkeben. Nu stod Skaren tæt omkring Skoubo, fra alle Sider trængte andre sig derhen — Folket samlede sig om den nye Guddom, der stod med sit haarde løftede Ansigt og slog ud med Haanden som andre Guddomme før ham. Fra sin Plads saa' Hugo Festbordet i det andet Hjørne af Salen. Harhoff sad mellem sine graanende Trofaste — skimlede og dukkede sad de der som gamle Skippere, der lytter til gamle Skrøner. Nu rejste han sig pludselig med den røde Burgunder, let svinglende slog han ud med Haanden, mens han vendte sit dannebrogsfarvede Ansigt mod Hurraraabene, der brusede om Skoubo i den anden Ende af Salen. Skoubo var traadt op paa Bordet. Han slog kongelig ud med Haanden mod Harhoff, hævende Whiskyglasset som en Fakkel i sin højre. Harhoff hilsede kongeligt igen — Burgunderen skvulpede over hans rystende Haand. Saa sank han sammen i Tronsædet som for et Naadestød. Og alle vendte sig mod Skoubo — de Unge løftede ham fra Bordet og bar ham i Guldstol gennem Rækkerne. Hurraraabene tordnede gennem Rummet. Kongen er død — Kongen leve! — —

Hugo stod ude i Vestibulen. Alt var pludselig stille, som om Laaget blev lagt paa den sorte Gryde. Henne fra Garderoben kom Ingeborg Houby ham imøde, smilende som et Bud fra Livet —

Da de var kommet ud paa Torvet, stod de et Øje-

blik stille og saa' op mod det dybe Blaa med de dirrende Stjærner. Den mørke og tunge Bygning løftede sit høje Taarn med Urets vaagende Øje over Byen. Et alvorsfuldt Klokkeslag bølgede manende ud i Natten. Hugo vendte sig mod de mulmsorte Mure, der lukkede sig som en Kiste om Festen. »Klokken slaar, Tiden gaar, Evigheden forestaar,« — tænkte han smilende, idet han ved hendes Side gik ned ad den høje Trappe mod Torvet.

»Det er som et Billede, synes De ikke?« sagde Hugo og vendte sig om mod hende. »Flugten fra Festen ...« — Han mødte hendes Øjne, de laa dybe og mørke under den barnlige Kyse, der trak en bred Skygge over det blege Ansigt, hvor kun Læberne lyste. »Fryser De ikke med den bare Hals og den tynde Kaabe? Ja, jeg véd det — Kvinder har altid for meget paa, selv om de kun har en Chemise og et Par tynde Silkestrømper under en Kjole, der er nedringet til Bæltestedet. Maa jeg give Dem mit Halstørklæde — jo, lad mig faa Lov.« Hun aabnede Kaaben, han lagde Tørklædet om hendes Nakke og glattede det ind mod den slanke Hals. »Saadan.« — Hun lo for første Gang, de stærke Bryn, der laa vidt fra hinanden, løftede sig i kloge skalkagtige Buer, og han saa' hendes skinnende hvide Tænder blinke i det hvide Ansigt. »Hvor Luften er dejlig! Hvor alting er dejligt, synes De ikke? Vi er flygtet fra Festen og gaar her uden at kende noget til hinanden, uden at vide noget om hinanden. — Jeg er glad, fordi jeg traf Dem.«

»Er De?«

»Ja.«

»Det er, fordi De ikke kender mig.«

»Tror De?«

»Det sagde De jo selv.«

»Jeg kender Dem godt. Ja, nu ler De. Men straks, da jeg saa' Dem, kendte jeg Dem. Jeg har gaaet omkring mellem saa mange Ansigter, som jeg ikke kender, eller ikke bryder mig om at kende. Saa saa' jeg Dem — og jeg syntes, jeg havde kendt Dem længe.«

»Det forstaar jeg ikke,« sagde hun og rystede smilende paa sit Hoved.

»Jo, De gør.« Hun vendte sit Ansigt om imod ham. »Sig, at De gør det.«

»Jaja, saa gør jeg det, naar De absolut vil have det.«

De gik en Stund tause ved hinandens Side. Maanen stod over Søerne og spillede i Harlekinsflimmer over den blanke Flade. Lygteskinnet vred sig som gyldne Snoge i Smaabølgerne ved Bredden, over Dronning Louises Bro svævede Lygternes lette Guirlander. Luften var blaa af Stjærnehimmel og Maaneskin, kølig og ren som en Kilde. Naar de lukkede Øjnene, laa der som en kølig Haand over Laagene. Deres Skygger flød sammen under Lygterne, strakte sig saa i lange Silhouetter langs Gangstien, nærmede sig tæt til hinanden og krøb atter sammen under hendes spidse Silkesko. Hugo ønskede, at han kunde tage hendes Fødder mellem sine Hænder og lune dem. Fra det fjærne brummede de elektriske Vogne over Broen, Kontaktstangen trak sin hvislende Tone langs Traadene, sprang i et Smut over Sammenføjningerne og slog Gnister af Mørket, mens den hvislede videre. Atter blev alting stille. Et dumpt Plask af en Fisk, der slog op i Søvne, gjorde Stilheden dyb og følelig.

»Hvordan gaar det med de tynde Sko?«

»Tak, udmærket.«

»Vil De ikke holde min Arm?«

»Tak, det behøves ikke.«

»Jo — gør det.«

»De er et Barn.« Hun stak sin Haand ind under hans Arm. »Er det saa godt?« smilede hun og bøjede sit Ansigt frem imod ham.

»Ja.«

Hugo følte den lette Berøring af hendes Haand mod sin Arm, let og flygtig som i Drømme. Han hørte hendes korte, trippende Trit paa de høje Hæle og gjorde sine Skridt mindre for at følge hendes. Nu og da saa' hun ned, naar Fodslagene ikke vilde følges — trippede hurtigere en Stund som et Barn og gjorde saa Skridtene længere, mens hun lo og støttede sig fastere mod hans Arm. Naar Hugo vendte sig, saa' han hendes rolige Profil med Kindens matte, lidt trætte Flade og de tunge Øjne, der var graa og slørede i Blikket, saa han kom til at tænke paa Spindelvæv i Maaneskin. Maaneskin .. ulykkelig Kærlighed og Havelok i Maaneskin .. hvor var det dog længe siden ...

»Hvorfor smiler De?« spurgte hun og bøjede sig frem ved hans Side. »Er det mig, De gaar saa lumsk og smiler af?«

»Hvorfor er Kvinder altid bange for, at det er dem, man smiler af?«

»Kvinder?« sagde hun og løsnede ganske svagt sin Haand fra hans Arm.

»Ja.«

»Jeg kan ikke lide Ordet »Kvinder«. Der er noget .. nej, jeg kan ikke forklare det, det lyder saa dumt .. men der *er* noget.«

»Ved De, hvad det var, jeg smilede af?« sagde han og tog forsigtig hendes Haand og lagde den atter ind mod sin Arm. »Vi havde en Lærer i mine Drengedage,

som led af ulykkelig Kærlighed og vandrede ensom omkring i Havelok og Maaneskin. Naar det er Maaneskin, tænker jeg altid paa ham og hans ulyksalige Havelok. Nu er det Maaneskin, og jeg er vis paa, at han endnu iaften vandrer ad Landevejen til Vindstrup i sin evige Havelok med sin evig ulykkelige Kærlighed.«

»Det er smukt, synes jeg,« sagde hun stille.

»Der kan De se — det var noget smukt, jeg smilede af.« Han lagde sin Haand varsomt paa hendes. »De behøvede slet ikke at være bange — selv om det maaske var Dem, der fik mig til at tænke tilbage og smile.«

Da de kom til Østerbro, skraaede de gennem de lange mørke Gader, der førte ud mod Sundet. Husene laa tunge og skumle. De gik som paa Bunden af en dyb Kanal med høje Volde — Himlen laa flad og trykkende over Tagene. Hugo tænkte paa de talløse Skæbner, der skjulte sig bag de sorte Mure som i Grave, hugget ind i Klipper. I en Stue paa det modsatte Fortov brændte der Lys. De stod stille og saa' derind — en ung Kvinde stod under en trøstesløs Hængelampe og læste et Brev. Saa løftede hun Hovedet, strøg Haaret fra Panden og stirrede mod Vinduet, saa Hugo uvilkaarlig trak sig ind mod Muren. Pludselig vendte hun sig, som om nogen kaldte — stak hurtig Brevet ind paa Brystet og gik ind gennem en aaben Dør og blev borte. Den trøstesløse Hængelampe lyste dobbelt øde over Rummet. —

De gik tause videre. Det var, som om det triste Indblik fulgte dem gennem den mørke Gade. Hus ved Hus, Lag paa Lag boede Mennesker — flyttede ud, flyttede ind med den samme trøstesløse Hængelampe lysende over de samme Skæbner. Hugo følte Trykket af Ingeborg Houbys Arm fastere end før, det var, som

om hun søgte Tilflugt under det knugende Mørke. Var det Menneskenes Lykke og Tro paa Livet, der havde sat Bo bag de tusinde Ruder, som nu stirrede tomt og trist ud i den skumle Gade? Havde de alle én Gang troet, at deres Liv skulde blomstre et Sted i Sol under den høje Himmel? Og pakkede de alle en skønne Dag hele Ragelsen sammen og kørte Læsset ud i triste og endeløse Gader, mens Flyttemanden tronede øverst paa Bukken med Hængelampen som et dyrebart Klenodie i sin varsomme Favn? Hvorfor stak den unge Kvinde Brevet ind paa Brystet ..? Hvor gik hun hen, da hun forsvandt gennem den aabne Dør og blev borte ..? —

De stansede et Øjeblik. Den mørke Gade laa bag dem — ude over Sundet straalede Maanen og Stjærnerne. Løftede de Ansigtet i Maaneskinnet, var det, som om de følte et Genskær af Solen, gyldent og lunende. De gik langsomt langs den høje Mole, ligesom nærmere ved Himlen — Luften strøg frisk imod dem fra fjærne Strande. Hugo saa' paa Ingeborg Houby, der havde hævet sit Ansigt mod Himlen, et tungt Drag af Ensomhed strakte sig over Kinden ned mod den sørgmodige Mund med de dybt nedtrukne Vige — som om hun tidlig havde grædt ud og nu anklagede Himlen og Stjærnerne. Han tog hendes Haand, han vidste ikke hvorfor — hun vendte sit Ansigt mod ham, og han syntes, hendes Øjne var som Natten med Maane og Stjærneskin. De gik rolig videre, mens hans Haand laa paa hendes — de saa' paa hinanden, smilende og dog uden Smil, taknemmelige over Stilheden og Ensomheden, der fik deres Hænder til at mødes. Ovre fra Trekroner blaffede Fyret op, sugedes ind igen i Natten. Langt ude paa Dybet jamrede en Klokke —

stødvis — som rusket af en usynlig Haand. Saa hørte de atter Bølgerne slikke mod Bolværket og risle bort i Stilheden —

»Nu er det nok Dem, der smiler,« sagde Hugo og trykkede sagte hendes Haand.

»Her er saa smukt.«

»Fryser De?«

»Kun en lillebitte Smule.«

Hugo aabnede sin Frakke, dækkede hendes Ryg med Armen over hendes Skulder. Langsomt gik de ud ad den yderste Mole. Han kom til at tænke paa Festen, da de gik deroppe langs det aabne Galleri som paa et højt Dæk, mens Bølgerne bar dem — hvorhen? Han saa' paa hendes Ansigt. Det var saa fjærnt fra Festen — saa fjærnt fra Livets Fest, syntes han. Han trykkede ømt hendes Haand og følte en Trang til at værne og vaage, som han aldrig før havde kendt. Ovre fra Trekroner strøg Fyret sin Tændstik i Mørket, pustede den ud igen. Ude over Dybet fjærnt, fjærnt jamrede den ensomme Klokke — som en Skibbruden i Natten — —

»Nu skal De knappe Deres Frakke,« sagde hun og løftede hans Haand fra sin Skulder.

Han lagde blot sin Arm tættere om hendes Skulder og førte den Haand, hun havde fri, lunende i Læ mod sit Bryst. Og tause gik de videre, mens Bølgerne skvulpede mod Bolværket og bar deres Tanker ind mod Nattens og Ensomhedens Fest. —

III.

Naar Hugo i den følgende Tid tænkte tilbage paa sit Liv, forekom det ham, som om han var gaaet i Drømme gennem de henved tredive Aar — tankeløst, formaalsløst, ansvarsløst som et Barn. Alt gled ud i Drøm og Taage for hans Blik — fra Barndomsaarenes skyggeløse Verden, over Ungdomsaarenes bølgende Vande, der steg og sank, mens han viljeløst førtes, hvorhen de vilde bringe ham. Tilfældets tusinde Vinde skød ind fra alle Verdenshjørner, drejede Stævn og Strøm, legede med hans Liv i den skrøbelige Baad. Dunkelt følte han vel, at en hemmelig Vilje, en skjult Haand havde ledet ham, mens han søvngængeragtig gled frem mellem Bølgerne. Men aldrig før havde han følt sig saa vaagen og fuldt bevidst. Det var, som om han først nu slog Øjnene op og saa' Himlen hvælve sig klar over sit Hoved og følte sit Sind gennemblæst af en rensende Foraarsbrise, der drev Drømme og Taager bort over Vandene og lod ham se ud i en Fremtid, langt ude i det gryende Øst, hvor Solen langsomt hævede sig over et nyt Land, en ny Tid af hans Liv.

Naar han spurgte sig selv, om det var Glæde, han følte, maatte han svare nej. Eller rettere: Glæden havde faaet et Drag af Alvor, laa anelsesfuldt gemt under et Væld af Ømhed, af Opofrelse og Følelse af Pligt

og Vilje. Han følte det i sit eget Sind, der langsomt formedes til Ro og Ligevægt. Han følte det i sit Arbejde ved Teatret, der bundfældede sig dybere end før, søgte andre Maal og Veje, stilfærdigere Udtryk for Menneskers Sorg og Glæde, simplere Former for Livets brogede Forvirring — den menneskelige Skæbne bag det meningsløse Tilfælde. Han følte det i Omgangen med Kammeraterne ved Teatret — han søgte at forstaa hver enkelt ud fra hans Forudsætning og Sammensætning, skød ikke længer selvgod og selvretfærdig et Indtryk fra sig, der ikke netop passede hans øjeblikkelige Stemning og Velbefindende — lærte at bøje sit Sind ind under den tusindhjulede Mekanisme, saa han selv gled ind som et nødvendigt Led mellem andre, et enkelt underordnet Hjul, der drejede med i det store Hele uden at spørge, om det var Hjulet, der drejede Maskinen, eller omvendt. Og dybt inde i sit eget Indre fornam han en hidtil ukendt Tryghed overfor den Verden, der omgav ham. Den haarde Trods og den kolde og golde Stejlhed, der saa ofte før havde tilfredsstillet hans Forfængelighed og Selvfølelse samtidig med, at han følte sin Afmagt og pinefulde Ensomhed dobbelt dybt og uudholdeligt — hele det opskruede Væsen af Hovmod og Selvfølelse med eller mod hans Vilje løste sig op, blev atter barnligt blødt og lod sig forme som Lér af en venlig Haand, der raktes ham eller bad om Støtte.

Men denne blide og bløde Stemning i Hugos Sind var en uvilkaarlig Drift til at give — ikke nogen Trang til at modtage Gengæld i Form af Venskab eller Fortrolighed. Han følte sig rig og havde Raad til at give, men følte ingen Lyst til at slaa Døren op paa vid Gab og bede nogen træde ind. Han maatte ofte med et lidt

ironisk Smil tænke paa Dørhaandtaget til sin Lejlighed, der lod sig aabne indefra, men ikke ude fra Trappen. I sit inderste Væsen, bag Døren, der lukkede mellem hans og de andres Verden, var han ensom, om ikke ene som før. Den trygge Ro og lykkelige Stilhed, som Ingeborg Houby havde bragt ind i hans Stuer, var en Verden for sig, hans Verden — dens Virkning strakte sig ud i hans Liv udenfor de fire Vægge, mens dens Aarsag var skjult for Alverden. For første Gang følte han sit Liv som sit eget — naar de var sammen, var der ingen andre tilstede — naar han var blandt andre, saa' han hende sidde og vente derhjemme, og længtes kun efter at komme hjem og falde til Ro i sit eget. Ofte naar han spillede, saa' han hende sidde under den grønne Lampe i hans Arbejdsværelse, han kunde midt i en Replik føle Ordene skælve, og syntes, at de fløj langt ud over Rampen, mens hans Blik fulgte dem paa Vej gennem de mørke Gader. Han kunde da føle en Lykke som aldrig før — her stod han og kunde give hende det bedste, det dybeste i sit Væsen, uden at hun saa' det, uden at hun vidste det — sin Længsel, sin dybe Hengivenhed, ren og barnlig, som da han var Dreng og skrev Digte til den fjærne Elskede i Marie Ammes Kammer. Og han mærkede med en Blanding af Fryd og Skamfuldhed gennem den sagte Bølge af Tilskuernes Aandedræt, at hans Følelse havde farvet hans Smil og Stemme og meddelt sig til andre, som han i et Øjebliks Hengivelse havde lukket ind i Lønkammeret, hvor hun sad bøjet under den grønne Lampe og ventede ham. Indtil Bifaldets Hagelvejr kaldte ham tilbage til Virkeligheden og splittede som et Spindelvæv for hans Øjne. —

Men vidste han, hun var i Teatret, følte han sig

underlig iagttaget. Fra det Øjeblik, han traadte ind paa Scenen, følte han hendes Blik rettet paa sig og blev usikker. Det var, som om han stadig gik ved Siden af sig selv, som om han stadig saa' sin egen Skygge, hørte det tomme Ekko af sin Stemme, fornam det livløse Genfærd af sit eget Væsen. Hun plejede at sidde højt oppe i Etagerne, saa fjærnt som muligt — hvad hjalp det? Hun var der — han syntes, hun sad ganske ene derude i det sorte Rum og stirrede paa ham, der straalede i bengalsk Belysning, mens hun sad vel forvaret i Mørket. Hvad tænkte hun — hvordan saa' hun paa ham, som han stod dèr med det malede Ansigt og skulde smile og sukke efter Stikordets Kommando. Han følte pludselig Kammeraternes klamme Hænder, lugtede deres Aande, der var krydret af Løg og Pebermynte, fornam Duften af Pudder og Sved i stramme Nuancer, saa' det Hele som en skamløs Blottelse for Mængdens Øjne og følte sig syg til Kvalme af de flade Stemmer og lumre Gebærder. Og naar han da bønlig sank ned ved Foden af den Elskede og skjulte sit Hoved i hendes Skød, mens hun kærtegnende strøg sin Haand over hans tørre Paryk, saa kunde han gribe sig i at tage Hænderne op for sit Ansigt for fuldkommen at dukke bort i Mørke. Indtil det bragende Bifald dernede fra lod ham forstaa, at hans dybe Væmmelse havde frembragt det stik modsatte Indtryk, selve den store Illusion — — Vanvid — Vanvid!

Saa kunde han rejse sig — pludselig forandret, en anden. Vanvid — Vanvid, sang det endnu for hans Øre, mens han saa' op mod den Plads, hvor hun sad, og følte, at han med ét spillede sig ind mellem de andre. Alt blev borte i en sælsom mangefarvet og spændende Lyst, langt borte anede han sig selv som en usynlig

Gæst, der undertiden helt svandt bort, saa han stod befriet, uden Skygge, midt i Solen. Han sansede intet, kun en sund og kildrende Kraft, der nærede ham, samtidig med at den blev udløst. Alt var glemt, trak bort som store Ringe om en Fisk, der slaar op i Solskinnet — alt var her tilstede, Livet, alles, hans eget! Og lykkeligt, lykkeligt susede Livet om hans Hoved — heiter ist die Kunst! —

Den største Del af hans Arbejde havde før fundet Sted paa Teatret. De Roller, han hidtil havde faaet, var smaa og tilfældige — han læste dem hurtig igennem, naar Teaterbudet Frederiksen kom med de tynde graabrune Hæfter, lagde dem saa bort for først at tage dem frem, naar Prøveseddelen blev slaaet op i Foyeren. Paa Arrangementsprøverne, hvor de gik omkring med Rollehæfterne og noterede Stillinger og Bevægelser efter Instruktørens Ordre, lærte han Replikernes omtrentlige Ordlyd og Indhold, støttet under de senere Prøver af Sufflørens vagtsomme Rutine. Det var som en stiltiende Aftale mellem dem alle, at Arbejdet under de første Prøver var løst og svingende, i Stand til at ændres og formes efter Kammeraternes forsigtige Antydninger og Instruktørens afvigende Opfattelse. Med et Smil betragtede de ældre de enkelte, der mødte fuldtfærdig udrustede paa den første Prøve, de stod saa underlig haarde i Støbningen mellem de andre, der langsomt smeddede, mens Prøverne tog Fart, og Jærnet blev varmt under Ilden.

Karl var blandt dem, der mødte saa godt som uforberedt. Han kendte i Almindelighed intet til Stykket, sad som oftest under Læseprøven og faldt hen med Hæftet i sin Haand og vaagnede først op, naar et Skub fra Sidemanden underrettede ham om, at det var hans

Tur — og han læste da sine Repliker som en Skoledreng, der møjsommelig staver sig gennem Lektien. Naar han under de første Prøver kom tumlende ned ad Trapperne, der fra Gangene førte til Scenen, stod Instruktøren gærne med sit Ur i Haanden og ventede i den muntre Klynge, der paa Forhaand glædede sig til det spændende Møde. Karl kom da slentrende ind ad Baggrundsdøren, som om intet var paa Færde, blev højlig forbauset over at høre, at Klokken var 10 Minutter over Tiden, dokumenterede, at hans eget Ur var lige paa Slaget og fortalte, at Chaufføren havde kørt gennem Bredgade med 10 Mils Fart i Timen. Naar da Prytz beskeden gjorde opmærksom paa, at Bredgade for Tiden var spærret for Vogntrafik, saa viklede Karl sig ind i en lang fantastisk Historie om, at det netop var derfor, han var kommen de Par Minutter for sent, idet Chaufføren maatte stanse, da de var midt i Gaden, og køre baglæns tilbage til St. Annæplads. Og Prytz endte da Striden med at gøre Instruktøren opmærksom paa, at Karls Ur selvfølgelig ogsaa var kørt baglæns, og at han af denne, saa soleklart overbevisende Grund, var et uskyldigt Offer for Naturlovenes uberegnelige Luner. — —

Naar Hugo nu aabnede Døren, og Teaterbudet Frederiksen rakte ham det lille graabrune Rollehæfte, følte han sit Hjærte banke af den samme Forventning som i de første Aar ved Teatret. Han følte sig forsigtig for hos Frederiksen, der paa Forhaand kendte og bedømte Rollernes Art og Indhold, og hvis Instinkt var fintfølende som en Kompasnaal overfor Publikums Smag og Skuespillerens Evne. Naar Frederiksen da nikkede med sit fortroligt-alvidende Smil, skyndte Hugo sig ind for at fordybe sig i de løsrevne

Stumper af menneskeligt Liv og Udtryk, som han skulde udfylde og uddybe. Som oftest blev han dog grebet af Mismod ved at læse de tomme Ord og livløse Vendinger, der var hule som slappe Bolde, og han sad da længe bøjet over sit Bord, plaget af Uro over den evige March paa Stedet, der aldrig tillod ham at komme frem i de forreste Rækker.

Hans Tanke strejfede da Karl, der Dag for Dag vandt frem i Direktionens Gunst og Publikums Yndest, erobrende dem alle ved sit sorgløse Smil og sin ansvarsløse Letsindighed. Karl var nu et af de løfterige Navne, han boltrede sig fri og let i Teatrets Verden, han dansede ud, og han dansede ind, ung som altid, fjedrende i sin lette og selvsikre Form, smilende med sit frejdige lidt stivnede Smil, ombølget af Smil og Rygter og Pressens kammeratlige Indiskretioner. I sit Forhold til Hugo var han den samme som altid, indtagende ved sin Venlighed, der var dyb og stærk i Øjeblikket og ude af Sind, naar han var ude af Syn. Naar de talte sammen i en fortrolig Pause paa Teatret, følte Hugo det samme Sværmeri som i Drengeaarenes følsomme Tid, han kunde sidde og se sig glad paa Karls stærke og livslystne Drengeansigt, kunde fryde sig over hans lette Spil med Livets Lyst og dets sorgløse Glæde — det var, som om Negene bøjede sig for ham, naar han gik frem gennem Solen. Ja, det var, som om hans upaalidelig svingende Stemning, hans absolute Ligegyldighed overfor Ord og Løfter og Aftaler, hans tusinde Æventyr, der dansede i Kølvandet, hvor han gik frem, gav ham en Ynde mere, kastede en gylden Bræmme af Ungdom og broget Liv over de Skikkelser, han skabte i sit eget forføreriske Billede. Der var ingen Forskel paa godt og ondt i hans Væsen, alt var badet i det sælsomt ømme

og svigefulde Lys, der ulmede i hans Blik. Hans menneskelige Værdi var ligesom bortelimineret, det var, som om man hverken følte nogen Lyst eller nogen Ret til at spørge — hvor der intet Ansvar er, har Kejseren tabt sin Ret! Man mødte kun hans Væsens altoverstrømmende forførende Charme, og anede man end under den straalende Overflade en Bund af Løgn og Svig og forbryderisk Raahed, saa var det, som om de giftige Ingredienser gav Smagen en æggende Sødme, der fristede og berusede dobbelt gennem Modsætningernes pirrende og uopløselige Sammenblanding.

Og Hugo kunde da sidde med sit tynde Rollehæfte Time efter Time og føle sig syg af Tvivl om sine Evner, naar han tænkte paa Karl. Var Kunsten som Naturen, ansvarsløs, hvælvet som en høj og skyfri Himmel over det graa Begreb, som Menneskene kalder Livet? Var Karl den Kunstner, han var, fordi Naturen i ham havde selve Naturens lunefulde Frodighed, godt og ondt, stort og smaat, tilfældig blandet, uden borgerlig Afvejning af Midler og Maal, uden Bevidsthed om Ret eller Uret, uden Fornemmelse af Skyld eller Ansvar? Var Kunsten hævet over denne Verden — et guddommeligt Instinkt, der enevældig gav og tog uden Tanke for andet end den hensynsløse Drift, der var dens Væsen? Og var han selv kun en Borger uden Væsen, uden Natur — var alt i ham ordnet i Skuffer og Rum, medfødt og ikke født for første Gang som hos Karl, uden Lov, uden Orden? Var Kunstneren en Slave af sin egen Natur og ikke dens Herre — hvem var Herre over sin egen Natur uden frygtsomme Borgere, ubesmittede Jomfruer, Asketer og udlevede Oldinge? Var alle Begreber om godt og ondt, stort og smaat kun menneskelige eller gudelige Bud, der intet havde at gøre med

Kunstens guddommelige Væsen, som fulgte sin egen Lov: sic volo, sic jubeo!

Fraser! Fraser! Gamle forslidte Fraser! Han hørte sagte Skridt inde fra den tilstødende Stue — en svag Puslen ved Døren som af en lille forsigtig Mus, der gnavede ... Ingeborg! Hun vilde ikke forstyrre, kun kigge derind og atter liste hen til sin Plads. Forsigtig nærmede han sig Døren, satte sit Øje mod Nøglehullet og saa' hendes unaturlig store Øje ganske nær ved sit eget. Han syntes, han kunde se hendes pludselig forfærdede Udtryk. Saa aabnede han Døren og gik derind. —

Dørene stod aabne ud mod den lille Balkon. Hun stod midt i Sollyset — Haaret var rødligt gennemskinnet af Sol ... som om man kunde se Blodet gaa derinde. De stod og saa' ud over Boulevardens Trær, det var i de første Dage af Maj, Formiddagssolen skyllede henover de unge Kroner, der lyste af nysudsprungen Grønhed. Løvet var tyndt og gennemsigtigt — rislede ganske svagt som en kølig Kilde. Langt ude løftede Kunstmusæet sin gule Kolos mod Himlen — Hugo syntes pludselig, den var bleven foraarsagtig fri og let, men turde ikke sige det. Børnene kvidrede som Spurve paa det foraarsgule Grus langs Gangene. Han følte et Øjebliks overstrømmende Lykke, som om han selv var et ungt Træ i Foraarssolen. Det var den første Foraarsdag — alt var glemt — Livet begyndte! —

De hentede deres Cykler og strøg ud i Solen. Hun kørte forrest, han fulgte hende smilende. Nu og da vendte hun sig om og saa', om han var med — han nikkede: Jo, jeg er med! Han saa' paa hendes fine Skikkelse, der sad let og frit paa Cyklen — hvor han elskede hendes rolige Hjærtelighed og det ømme og

smilende Blik, naar hun vendte sig i Sadlen! Luften blaffede i hendes løse Ærmer, Kjolen fløj op for den næsvise Foraarsblæst, hun trak den ned om Benene og vendte sig forvirret om, da hun hørte ham le. Gruset knirkede og knasede let og sprødt under Hjulene — det lød, som om det rislede bort — alt rislede bort, Luft og Lyd, mens Vinden svøbte sin lyse Tone om deres Hoved. Foraaret fløj og fløj forbi — Brolæggernes klingre Glasklang fra en Sidegade — en svirrende Fuglekvidder, der rislede ned gennem Kronerne — Skrig af Børn, der tumlede langs Volden — en Kone, der skreg med Hornfisk — og den fjærne Tuden af Skibe langt ude i Sundet — —

De kørte op ved hinandens Side paa den brede Østerbro. Hun raabte op, naar hun talte, hendes Stemme lød friskere end ellers og stødte let, naar Cyklen gumpede. Hendes Ryg bøjede sig fint over Styret, Fødderne traadte let i Pedalen, linde og bløde i Bevægelsen som et glidende Led i Maskinen. Hugo saa' et Strejf af Jacob Salomons hvide Palæ med de fornemt-livløse Fortræksgardiner, tænkte et Øjeblik paa Gerda hin fjærne Aften, da de sad tause ved hinandens Side, mens Sangen tonede derindefra: Dort wo du nicht bist ... forbi .. forbi! I hurtige Glimt gled Erindringerne forbi — Eftermiddagene i Onkel Philips Hjem, naar Onkelen holdt Tankeøvelser, og de andre samledes om Tante Marthas lille runde Person i det tilstødende Værelse — de travle Aar paa Isidor Salomons Kontor, hvor Juraens Støv dansede i Solstriben — Studenteraarenes lyse Tid med Sold og Skovture ... Hulsøen og Polly .. hvor var hun nu? Og langt borte skimtede han Barndomstidens Ferieliv i Klitgaardens Have — Lis sad ved Bækken i den blomstrede Kjole og plukkede Græs og

Blomster, som hun lod sejle .. forbi .. forbi! Hvor var det dog altsammen baade fjærnt og forunderlig nær, mens den samme Sommervind strøg over hans Øjne og sang sin spæde Barndomsmelodi for hans Øre — forbi — forbi! — —

Den friske Brise ude fra Sundet viftede Tankerne bort. Han kørte atter ved Ingeborgs Side, alt var glemt, det var den første Foraarsdag — Livet begyndte! Han saa' paa hende. Hendes Kinder var farvede af en sart foraarsagtig Rødme, Øjnene var skinnende blaa mod Ansigtets svage Farve — Foraar! Det var Foraar igen, Solen rislede gennem Løvet, de friske Blade dirrede, gennemskinnede af Sol og Saft. Ude over Sundet var Vandet blaat, foraarsblaat, kornblomstblaat — det kølige Blaa laa forjættelsesfuldt og vinkede. Det var, som om han drak Foraaret ind, alt blev nyt og fuldt af Haab — Livet var en Foraarsdag, den første, han havde levet. Cyklerne hvislede let over Gruset, bar dem gennem Luften, de strøg som Fugle gennem Foraaret. Han rakte Haanden ud mod hende, og de kørte smilende Haand i Haand op mod Skoven, mens Tvivl og Tanker strøg bagud som Støv og Taage — forbi — forbi! — —

»Du ser saa glad ud idag, Ingeborg.«

»Idag?«

»Ja, gladere end ellers.«

»Tror du ikke, det er dig selv, der er det?«

»Her er dejligt!«

»Ja.«

»Luk en Gang Øjnene, saa skal du mærke.«

Hun lukkede Øjnene, han lagde sin Arm om hendes Skulder og støttede hende op ad Bakken gennem Skoven. Hun lagde Hovedet lidt tilbage, som om hun

hvilede — han følte den lette Tyngde som et Kærtegn. Langsomt kørte de frem under de høje skyggefulde Træer, det blide dæmpede Lys kølede hans Øjne. Vejen steg svagt, hun smilede med lukkede Øjne og lænede sig tilbage mod hans Arm, mens hun traadte ganske let i Pedalerne. Han mærkede Cyklen svinge, strammede Musklerne, da han følte Hænderne dirre mod hendes Skulder. Troede hun, at han gav op? Han smilede og traadte stærkere til, Cyklerne slingrede og gik frem, nu gled de atter ad jævn Bane. Forude steg Vejen igen, vilde hun prøve, hvor længe han holdt ud — længe — længe! Han stemmede sine Fødder mod Pedalerne, hun traadte lidt stærkere til som for at hjælpe ham — nu gik det! Naar de kom derhen til Svinget, var de over det værste, blot hun vilde læne sig en Smule frem og hjælpe til, vilde det lette. Da følte han et pludseligt Stød — saa' hende forfærdet aabne Øjnene. Og før de forstod, hvordan eller hvorfor, var de væltet hver til sin Side, mens Løv og Grene raslede og knækkede omkring dem.

Hun rejste sig leende og løftede Cyklen op:

»Dèr laa vi.«

»Det var ikke min Skyld.«

»Hvem var det, der bad mig lukke Øjnene?«

»Hvem var det, der skulde have hjulpet lidt til?«

»Naar man vil være stærk Mand, maa man ogsaa passe paa, hvad der ligger i Vejen.«

»Den fordømte Træknold!« sagde han og sparkede til den med Hælen.

»Ja — den burde jo have flyttet sig.«

De undersøgte Cyklerne — all right! Han vilde atter sætte sig op, men hun sagde smilende:

»Man skal ikke udfordre Skæbnen. Nu har du jo vist, hvor stærk du er. Barn —« sagde hun og kyssede hans Kind.

»Ja, ja — saa trækker vi.«

»Det er vist det sikreste.«

Da de kom til Fortunen, satte de sig ved et af de lange Træborde i Skyggen. Ude paa Plænen tumlede nogle Børn sig, fra et Bord længere borte lød Latter og Pludren af unge Stemmer, saa begyndte nogle lyse Pigerøster at synge: »Kongernes Konge —!« Andre Stemmer faldt ind, saa stansede de pludselig alle midt i Alvoren og lo op mod de høje Træer — Kongernes Konge var glemt. En svær Mand var faldet ned paa en Bænk i den køligste Skygge. Han stirrede tomt ud i Luften, der blaanede paa den anden Side Søen og laa som en let Røg langs Skoven derovre — hans fede og lade Haand hvilede sløvt mod Knæet, man kunde læse hans Tanker af dens Form og Stilling. Spurvene svirrede over de ledige Borde, gled ud paa Tallerkenerne, som om de var kommet paa Glatis, en enkelt Foregangsmand var hoppet op paa en Flødekande og dyppede Næbet, mens den fægtede i Luften for at holde Balancen. Saa fløj de pludselig alle op, da der blev dunket paa et Bord i Nærheden — Foregangsmanden saa' sig forvirret omkring som et Barn, der har dyppet Næsen i Flødeskum, og strøg saa bort i Halen paa de andre. —

»Alting er dog altid det samme,« sagde Hugo og saa' ud over Søen, hvor Solen dirrede som Lyset i Rampen. »Børnene er de samme, de unge Piger og Foraaret er det — den fede Mand derhenne vil sidde paa det samme Sted i den samme Stilling om tusinde Aar. Han er idag taget herud med den Elektriske, til dén Tid vil han

tage herud med Luftskib — det er hele Forskellen. Jeg kom til at tænke derpaa, da jeg imorges sad og bladede i min nye Rolle — en Fisk, ikke andet, en ung Mand med et glat Ansigt, som jeg skal trække op med et Par forlorne Kulstreger i Panden. Men — det var dét, jeg vilde sige — der er en enkelt Replik midt i hele Ligegyldigheden, ja i Virkeligheden kun to ganske smaa Ord, men de gjorde mig pludselig glad, da jeg stødte paa dem i Hæftet. »Har De aldrig været forelsket?« spørger han. »Ikke det jeg véd,« siger hun og lér. »Aldrig før?« buser det pludselig ud af ham. De to Ord glæder jeg mig til — Kunsten er nøjsom. Jeg vilde ønske, at jeg engang fik en Rolle, hvor jeg kunde udtrykke noget af dét, jeg føler nu, og som jeg maaske aldrig nogensinde senere kommer til at føle. — Jo, jo!« udbrød han, da hun tog hans Haand og saa' tungsindigt paa ham, »— jeg sagde dig jo før, at alting er altid det samme. Men .. men .. vi, der ser paa det, vi er det jo alligevel ikke. Hinc illæ lacrymæ!« sagde han stille og bøjede sig over hendes Haand. —

Den lille aldrende Kelner kom ilende langs Gangen paa sine krumme Ben med de knortede Fødder. Hans brede, begede Tommeltot med den haarde, firkantede Negl var i betænkelig Nærhed af Maden — Ingeborg smilede til Hugo, de følte begge, at hans stræbsomme Alderdom gjorde Tommeltotten mere forstaaelig og mindre uappetitlig. Hugo saa' paa hans Ansigt, fulgte af gammel Vane de skiftende Udtryk, Armenes Stilling, Hændernes krogede Ubehjælpsomhed, de sorte Kjolebenklæder, der fortil var graa af Støv og Slid og engang var bestemt for andre og bedre Ben og Forhold. Den lille Herre trippede beskeden og omhyggelig omkring paa de knortede Ben, tog saa et Rundskue af

Anretningen og forsvandt. Bagfra saa' han ud som en Dreng, der er krøbet i sin Faders Bukser.

En stor Hund, der saa' ud til at have Hvalpe, kom hen, lokket af Duften. Den blev staaende i nogen Afstand som en taus og melankolsk Tigger og saa' paa Ingeborg med sine bekymrede Moderøjne. Hver Gang hun tog en Bid, savlede den ganske svagt og lagde Hovedet indtrængende en Kende paa skraa. Hun dyppede det halve Rundstykke i Saucen og rakte det hen imod den. Den aabnede Gabet med et Smask, Rundstykket forsvandt som i en Tryllepose, og den blev staaende med et Udtryk, som om Bidden havde været et blot og bart Illusionsnummer og den ikke havde faaet Fugls Føde i umindelige Tider. Saa vinkede de af. Og den forsvandt sagtmodig til nye og forhaabentlig bedre Revirer.

»Jeg kunde næsten ikke modstaa dens Øjne,« sagde Ingeborg leende, »men jeg maatte. Jeg er saa sulten, og der er ingenting, der smager som en gammeldags Bøf i det Grønne. Er jeg skrækkelig prosaisk — nej, det mener du ikke? Alting er altid det samme, sagde du før. Jeg tror aldrig, jeg har følt mig saa glad som idag.«

Han saa' paa hende — hvor var hun dog yndig! Solen faldt mellem det lette Løv og spillede over hendes Ansigt — han kom til at tænke paa et Billede i Dresden af Saskia, hvor Solen gnistrede som en Prik over i'et paa den yderste Næsespids. Han sad og glædede sig over at se hende spise, glemte sin egen Appetit ved at se hendes, hørte atter de unge Piger synge, og nynnede Fædrelandssangen med, mens Fuglekvidderet dirrede over hans Hoved. Han mindedes Timerne i Skolen, naar Lærer Hjort stod henne ved Vinduet og

gned sin klagende Violin, mens Drengestemmerne slog kvidrende mod Ruden, og hans Barnehjærte svulmede af Tro og Fædrelandsbegejstring ... »Der er et yndigt Land —«! Hvor var de Linier dog evig ny og evig de samme .. som Foraaret, der grønnedes omkring dem, som Børnene og de unge Piger og han selv, der blev Barn igen og rørtes over den fjærne Klang af Lærer Hjorts klagende Fiol. Den samme Tro og de samme Drømme — alting var altid det samme!

»Hvorfor sidder du og smiler saa lumsk?«

»Kan du huske den første Gang, du sagde det, og jeg sagde et eller andet om »Kvinder«, som du ikke kunde lide?«

»Nej. — Hvor er her dog dejligt!«

»Ja, Foraar og Bøf i det Grønne! — Jeg tror der er skønnest i Danmark.«

»Det tror jeg ogsaa.«

Hun rakte ham Haanden. Hun holdt længe hans Haand i sin, saa lagde hun sin Kind ned imod den, sukkede lidt og trykkede den saa hæftig mod sine Læber.

»Hvorfor sukker du, Ingeborg?«

»Ikke for noget.«

»Du har jo Taarer i Øjnene.«

»Det skal du ikke se paa. Det betyder ikke noget, som du behøver at være ked af.«

»Jamen du?«

»Jeg? Jeg kom blot til at tænke, og det skal man ikke. — Dèr kommer Kaffen — saa er den Sorg slukt.« —

Da de var færdige, trak de Cyklerne gennem Skoven og lagde sig paa en Græsskrænt nede ved Søen. Myggene dansede i Sollyset inde ved Bredden, en Mariehøne

bumsede ned og satte sig paa hendes Haand. Hun løftede Haanden i Vejret — den klatrede forsigtig op til Spidsen af hendes Finger, sad lidt, som om den betænkte sig og kravlede ned igen. Saa prøvede den paany, tog et Vue over Situationen. Krusede Vingerne ud som et Brus af Skørter — og tumlede bort i Luften paa Lykke og Fromme.

Der var ganske stille. Fuglene sov til Middag ...

Hugo laa med lukkede Øjne. Han følte en uendelig Ømhed og syntes, at de fulgtes ind i en blaa og foraarssløret Fremtid. Hvor bar det hen? Hun havde fortalt ham om sin Uro og Ensomhed — hun rejste bort, og hun vendte tilbage — den Dag hun saa' ham for første Gang, havde hun besluttet at rejse igen, saa kom han og holdt hende tilbage. Han syntes altid, hendes Øjne spurgte: Hvorhen gaar Rejsen næste Gang? — og han følte en Trang til at bede hende blive og holde hende fast for stedse. Han syntes, hans Liv faldt til Ro under hendes vemodige Øjne, ønskede ikke andet og fyldtes dog af Uro, naar han tænkte paa, hvorlænge den Ro skulde vare. Hvad tænkte hun selv? Hvad betød de Taarer, han før havde set? Havde hendes Tanke strejfet det samme som hans — tænkte hun paa det næste Foraar og spurgte, om saa alting var det samme? Og han smilede, da han opdagede, at han i et dybere Tankelag drøftede med sig selv de hundrede praktiske Spørgsmaal pro og contra, Ufriheden, Vanskeligheder, Pengesorger — og han skammede sig ud, fordi hans Tanker havde adderet og subtraheret, mens han trykkede sin Kind mod hendes Hjærte. Hvorfor bebrejdede han Karl hans Troløshed og Egennytte — var Forskellen ikke den, at Karl var uskyldig, bar sin Natur aabent til Skue, mens han selv i Skjul og paa

Skrømt var den samme og kun dækkede sig bag Kløgt og medfødt Fejghed? Eller var det hans borgerlige Sans for Orden i Regnskabet og Frygt for Tilfældets ansvarsløse Luner, der fulgte ham i Hælene i hans Kunst og i hans Liv og aldrig løftede ham op over Jorden i tankeløs Lykke og sorgløs Hengivelse? Ja, ja — der var en Brist i hans Væsen, som aldrig fyldtes — hans Tanke fulgte hans Følelse som en Skygge, aldrig stod den frit i Solen, duftende og solomskinnet af sit eget Væsens Duft og Solskin. Hans Tanke købslog med hans Følelse — dét var hans Væsen, dét var Købmandsskabet i hans jødiske Natur, der aabnede Hænderne og spurgte: Hvad faar jeg, og hvad giver jeg? — Nej — nej! Saadan var han ikke, saadan vilde han ikke være — han elskede hende, elskede hende — dybt inde bag de hundrede Lag i hans Væsen var han dybt, dybt beskeden, fordrede intet, elskede at give. Hvad var det, han engang havde læst i en Bog af en ung Jøde: »Ein Jude, edel, hilfreich und gut — ja, das wollte er sein!« Ja, ja — dét vilde han — —!

»Hvorfor siger du pludselig: Ja!« spurgte hun, idet han slog Øjnene op. »Nej, bliv blot liggende — du trykker mig slet ikke.«

»Jeg lovede noget, som jeg vilde ønske, jeg kunde holde.«

»Hvad var det?«

»Ein Jude, edel, hilfreich und gut — ja, das wollte er sein!« — Synes du ikke, det er smukt?«

»Jo—o.« Hendes Bryst flyttede sig svagt under hans Kind. »Men hvorfor netop en Jøde?« spurgte hun saa.

»Det er jeg jo.«

»Det kan da være dig saa fuldkommen ligegyldigt.«

»Nej.«

»Det begriber jeg ikke.«

»Det er, fordi du ikke kan føle det som jeg.«

Han løftede sit Hoved og blev siddende ved hendes Side. Han syntes pludselig, at Stilheden var bleven en anden, ligesom tommere, og at Lyset laa tungt og døsigt over Søen. Hvad var det — hvorfor blev der pludselig tomt og tungt i hans Sind som for hans Øjne? Der var jo intet — og dog en Luftning fra et fremmed Væsen — — nej, nej, hvor taabeligt, hun havde jo intet sagt! Hvorfor følte han det da pludselig, som om han sad i et fremmed Land med et Menneske, han ikke kendte? Det var jo rigtigt, hvad hun sagde — det var dog saa ligegyldigt — det var blot ham, der var dum og hørte, hvad ingen andre hørte — Vanvid! Men hvorfor havde hun smilet et lillebitte skævt Smil i den venstre Mundvig, da hun sagde: Hvorfor netop en Jøde? Havde hun smilet, eller syntes han det kun? Jo, jo — hun havde smilet, og han blev pludselig sørgmodig og følte, at Stilheden blev tommere og tommere og Lyset tungere og tungere, og han ønskede, at han kunde bryde den, eller at hun vilde tage hans Haand. Hvorfor havde hendes Bryst flyttet sig ganske svagt under hans Kind? Gid han dog kunde tage hendes Haand — gid hun blot vilde vende sit Ansigt imod ham. Ingeborg — hviskede han inde i sig selv, inderligere og inderligere — kunde hans Tanker ikke naa hende — — Ingeborg — —! Da følte han en dyb og angerfuld Smærte, Sorg og Skamfuldhed, krydset af Uro og et Strejf af Ensomhed og Vrede. Og splittet og trykket af sit saarbare og modstridende Sind bøjede han sig ned og kyssede hendes Haand, mens han blev ved med at spørge sig selv, hvorfor hun havde smilet og flyttet sit Bryst under hans Kind? Jøde .. Jøde .. hviskede

han for sig selv med sin Mund mod hendes Haand. Og han følte, at Ordet faldt som en Skygge imellem dem og vilde følge dem .. hvorfor .. det var jo saa ligegyldigt, som hun sagde .. hvorfor da .. hvorfor .. saa haabløst .. saa meningsløst ...

De blev liggende paa Skrænten ved Søen, indtil Solen stod gyldengul mellem Stammerne, og det var Tid at bryde op, for at Hugo kunde være i god Tid inde paa Teatret. Tause trak de Cyklen op gennem Skoven. De havde ligget og talt sammen uden rigtig at kunne finde hinanden igen. Hugo havde følt sit Sind svinge fra opstemt Glæde til en underlig hjemløs Sørgmodighed de var pludselig to fremmede Mennesker, som var milevidt fjærne i Syn og Sind — og ligesaa pludselig kunde han føle en Trang til at nærme sig hende og gennem et tavst Blik eller Haandtryk bede hende om Hjælp og Tilgivelse. Men ikke mere end netop lade hende det ane. Han kunde ikke aabent tale ud om det, der havde pint ham et kort Minut — skammede han sig, eller havde han hverken Tillid eller Tro til at hun vilde kunne forstaa ham? Og hvis nu det Hele var en Misforstaaelse, en taabelig Ømfindtlighed som al anden indbildt Syge, der fremkalder Smærte blot ved at man tænker sig den til? Han følte sig med ét glad og varm ved Tanken, men vidste i samme Øjeblik, at hans Glæde var uden Varighed og Evne til at varme andre. Og da han nu saa' hende vende sit Ansigt om imod hans med et køligt prøvende Blik, der udtrykte Forundring over det pludselige Sving i hans Stemning, sank Glæden ligesom sammen, glødede bort og laa kold og forkullet i Asken, mens han trak Cyklen haardt henover Løv og Kvas — og dog i den dybeste Bund hviskede hendes elskede Navn og kun øn-

skede, at hun vilde forstaa ham og tilgive ham. Blot ved at lægge Haanden paa hans Styr, blot ved at plukke en Blomst til hans Knaphul. Men hun gik taus ved hans Side, lagde ikke sin Haand paa hans Styr, plukkede ingen Blomst til hans Knaphul. For hun anede end ikke den fjærneste Grund til hans skiftende Sind, der fløj fra Kulde til Varme og tilbage igen. Hun følte sig kun dybt urolig og forvirret — syntes, det var en Evighed siden de havde siddet sammen derhenne ved det lange Bord og talt om Foraar og Bøf i det Grønne, mens Fuglene kvidrede over deres Hoved, og den store Hund med det bønlige Blik fulgte hver Bid, hun tog, savlende af Sindsbevægelse og Diskretion. — —

De satte sig op og kørte gennem Skoven. Fartens Friskhed og Frihed drev Tankerne bort — han lo, hun smilede, Bøgen stod atter lysegrøn og gennemskinnet. Han ønskede, at han kunde lægge sin Arm om hendes Skulder og hjælpe hende frem, men hver Gang han tænkte derpaa, følte han, at det kunde han ikke gøre. Han kunde højest lægge sin Haand over hendes paa Styret, kun en ganske enkelt Gang — nu saa' hun pludselig op, men det var ikke som imorges, sorgløst og taknemmeligt. Hendes Kind var bleg, mens hun smilede — kun nede i Nærheden af Munden var der som en let duppet Plet af Rødt, den lyste saa svagt mod den sarte Hud. Han følte en dyb Trang til at skærme hende og hjælpe hende gennem Ensomheden, saa godt han kunde. Idet hans Blik søgte hendes, saa' hun op. Hendes Øjne var store, de saa' længe i hans, ganske uden Svig, men ligesom ogsaa uden Haab, kølige, men dog ømme — kølige af Sanddruhed, Renhed og Tvivl, ømme af Angst og Haabløshed. De kørte et Stykke uden at tage Øjnene fra hinanden — det var, som om de begge

vilde prøve, hvorlænge de kunde holde hinandens Blik. Men det var ikke som imorges et Dyb af Glæde, hvori de begge sank — det var, som om de ransagende søgte at trænge til Bunds et Sted, hvor der ingen Bund var — en Kamp i det Stille mellem to Sind, der prøvede paa at finde Ligevægt og Hvile og anede, at de aldrig vilde finde den, fordi Bunden gyngede og skiftede Farve efter Skyggerne fra neden og Blinkene fra oven, et evigt-skiftende Farvespil, der forvirrede deres Øjne og formørkede deres Hjærte.

Da de kom til Kongens Nytorv, skiltes de. Ingeborg kørte hjem — Hugo til Teatret. Han vendte sig, som han plejede, da han var kommet et Stykke fra hende. Hun sad bøjet over Styret, dukkede ind i Mylderet — og forsvandt.

Hugo gik op ad Trapperne. Statisternes Sværm gled forbi, Dagslyset faldt skarpt og skaanselsløst over de malede Ansigter og de falmede Dragter. En Duft af Støv og Dunst stemmede ham for Brystet. Oppe paa Gangen døsede de elektriske Lamper, gennem Foyerens aabne Dør skød en sidste Stribe af Sol sig ind som en sørgmodig Hilsen fra Livet og Sommeren. Han skyndte sig ind paa sit Værelse, hvor Paaklæderen sad og døsede i Solskinnet — trak hurtig Gardinerne for og tændte Lamperne. Alt var glemt, lukket ude — Teatrets durende Maskine summede for hans Øre ...

Han sad foran Spejlet, mens Paaklæderen gik fra og til. Han stirrede paa sit Ansigt, mens han lagde Masken, søgte at holde dets Udtryk fast — hvor var han selv bag Sminken? Paaklæderen stod bag Stolen, fulgte hans Fingres Bevægelser fra den fedtede Farveladekasse, gav ham Anvisning paa Zinkhvidt og Karmin, erindrede ham om den blaa Skygge langs Øjen-

vipperne og det duppede sorte, hvor Tindingen rørte Parykken. Saa lagde de ved fælles Hjælp de fine Streger over Panden, om Øjne og Mundvige, Hugo lænede sig tilbage og betragtede sit Billede — en Klat rødt i Øjenkrogene — dèr kom det! Og han gjorde sit Blik dybt og tungsindigt — kom til at smile — saa' Paaklæderen smile anerkendende, og de nikkede til hinanden gennem Spejlet. Han kastede et Blik i Rollehæftet, mens Paaklæderen syslede om ham med Tøj og Støvler — memorerede enkelte Repliker som i Søvne, fik Skjorten trukket over Hovedet og mærkede Varmen pible under Sminken. Saa kom han til at tænke paa den lune Vind, der strøg ind over Bordet ved Fortunen, saa' i et Blink det fine plettede Sollys over Ingeborgs Ansigt, mens hun dyppede sit Rundstykke i Saucen og rakte det til Hunden, der smækkede Tænderne sammen om det — Foraar og Bøf i det Grønne — —

Da han var færdig, gik han hen og bankede paa hos Karl. Han hørte hans aabne kraftige Stemme: »Hvem er det?« — »Det er mig.« — Hugo gik ind.

Karl sad nøgen i sin Badekaabe, Klæder og Linned flød over Stolene, han selv sad optaget foran Sminkespejlet, foer over Ansigtet med gult og hvidt, snakkede og lo op — for sent paa Færde som sædvanlig, med Uret foran sig som en Professor paa Kathederet. Henne i Vindueskarmen laa et Par forjaskede Buketter og vansmægtede.

»Er du færdig, Hugo? Hvordan Fanden bærer man sig ad med at blive færdig i Tide? Det eneste, jeg kan blive færdig med i en Fart, er Fruentimmerne. Se, hvem de Blomster er fra,« sagde han til Paaklæderen — da han nævnede Navnene, lo han op: »At noget Menneske gider sende Skuespillere Blomster — det er

jo at give Bagerbørn Hvedebrød. Den ene af de ærede Damer er langt under kriminel Lavalder, hendes Fader er Præst, det undskylder jo noget. Den anden er selvfølgelig gift og har to yndige Unger — er det ikke væmmeligt? Skønt i Grunden — Ægteskabet, hvad Simonsen,« henvendte han sig til Paaklæderen, »ikke sandt — Vorherrebevares! — Hvor har du været, Hugo? I Skoven? Med hvem? Undskyld — Diskretion er en Æressag! Jeg tager aldrig med Kvinder i Skoven — saadan en Dag i Skoven faar aldrig Ende, og Kvinder er sku ikke morsomme under aaben Himmel. Puh — Kvinder og Varme og Sved under Armene! Har De Skjorten, Simonsen?«

Han rejste sig, stod nøgen midt i Værelset, hans Krop var blevet noget sværere over Bryst og Lænd, men Benene var drengeagtig slanke — rank og ligevægtig stod han dèr som en ung Gud, straalende af Smidighed og Kraft. Hugo vendte sig bort, han følte en vis Sky for Karls hensynsløse Mandbarhed. Duften af den varme Hud blandede sig med Sminken og et lummert Pust af Parfyme. Stod han ikke dèr som et Billede af Teatret, en Krop til Beskuelse, en Prostitution af Kunstens Væsen ...

»Hvem er det?« brølede Karl, da det bankede paa Døren. — Ida Halvig nævnede sit Navn derude. — »Du kan ikke komme ind — jeg har ikke mere paa Kroppen, end du har under Kjolen. Skjorten, Simonsen, Skjorten! — Hugo er her,« raabte han med Skjorten over Hovedet. »Jo — han er fuldt paaklædt som den Alvorsmand, han er. — Hvor blev *du* af iaftes? *Jeg* var der, ja! — Er det Løgn, siger du! Er det Løgn, Simonsen? — Aa!« udbrød han, idet han halede de sorte Benklæder paa, som Simonsen holdt løftet forsigtig over

Gulvet — »hvor er det dog modbydeligt at gøgle, naar Skoven staar grøn! Verden vil bedrages — det vil jeg skrive over Prosceniet, naar jeg engang faar mit eget Teater. »Kunst und Natur — sei eines nur«! staar der nede i Lessingteatret. Sludder, ikke Simonsen? — Har du Begreb om Natur, Ida?« sagde han og aabnede Døren. »Du ser jo ud som et Fastelavnsris til Brug for dem, hvis Noksagt trænger til at komme paa Komedie. Er jeg dejlig? Sidder det? Kan ikke enhver se, at jeg forestiller en ung forelsket Mand med Uskyld ihvertfald i Øjet? — Æv!« udbrød han og vendte sig. »Naa, skidt — vi faar jo Penge for det som de andre Piger.«

»Ja, og nu skal jeg ovenikøbet snart giftes,« sagde Ida Halvig.

»At nogen tør!« Karl lo op. —

Prytz kom frem i Døren. Hans svære Ansigt var hvidt af Pudder og Sminke, den fornemme hvide Paryk med det stærkt tilbagestrøgne Haar og det dybe Skær af Vemod og Askese, som Kulstiften havde lagt om hans Øjne, prellede som i et Slag af mod Stemmen, der aabnede for alle Sluser:

»Godaften, søde Børn — hvor er I dejlige! Jeg har været et Øjeblik inde hos Mikkelsen for at trøste ham — han har faaet det syvende Barn, og jeg har søgt at forklare ham, at Lediggang er Roden til alt ondt. Hvormange har De, Simonsen? — Saa' I, hvad der stod om mig igaar i Anledning af dette Mælkebrødsfjæs, jeg her har lavet? Genialt! Ved Gud i Himlen, det stod der! Og jeg tør sværge ved mine Børns Salighed, at aldrig er der lavet noget værre af nogen her paa Teatret — Mikkelsen iberegnet. Nej, *du* har noget af det rigtige, min østerlandske Ven — du ved, jeg sværmer ikke for din usalige Afholdenhed, det er en

hæslig Vane, ogsaa i dit Spil. Men jeg siger dig, min Dreng — kunde jeg per fas et nefas faa dig til at sætte lidt Sprut paa Maskinen, saa du mousserede, om jeg saa maa sige, idet du skænkede op! Skænk op, min Ven!« udbrød han og trykkede Hugo til sig. »Skænk op — Bunden ivejret — og lad det saa strømme fra Bouteillen!«

»Det er kun sørgeligt, at ingen andre kan se det,« sagde Hugo.

»Ingen andre? Vil du hellere have, at de dernede skulde se det? Kunde *du* ikke se det Karl, min søde Ven?«

»Det er jo den bedste Rolle i Stykket.« —

Prytz saa' fra den ene til den anden. Saa slog han en Arm om Karls Skulder, den anden om Hugos og trykkede dem ind mod sit Bryst:

»Saadan skal det være! Jeg glemte, at I var Venner! Jeg vilde have sagt det samme i mine yngre Aar om en hvilkensomhelst af mine Kammerater. Nej, ikke om Mikkelsen — ham vilde jeg have rost, saa Vandet drev ham af Øjnene. Kys saa hinanden, Børn, og spyt ud bagefter. Naar I bliver saa gamle som jeg, saa vil I ogsaa rose de Unge!«

Prytz slap sit Tag om Hugo og Karl og aabnede sin Favn mod Ida Halvig. Hun gled ind deri og lagde sin Kind mod hans Skulder:

»Dette her, dét er Sandheden og Livet, ikke sandt Ida?« sagde Prytz og vuggede hende sagte i sine Arme. »Du skal giftes om en Uge, og du vil gaa ud af Ægteskabet ligesaa uskyldig, som du gik ind i det. Er det Løgn, hvad jeg siger? Giv saa Far et Kys og lov ham, at du vil blive en bedre Mor, end jeg har været Far.

Gudfader bevares, naar jeg tænker derpaa! Men vi vil ikke tænke, vel søde Børn? Skal vi mødes efter Teatret og gaa paa Tivoli? Jeg gir, og I betaler! *Kan* du ikke, min østerlandske Ven? Skal du ogsaa giftes? *Aftaler* — siger du — hvad er det for noget? Kender du det Ord, Ida? Aftaler — det er jo noget med Løfter og Kontraktbrud? Jeg holder mig til det sidste. Altsaa iaften, hos Nimb. Jeg vil sku være flot engang, siden det er jer, der betaler.«

»Jeg elsker dig, gamle Prytz,« sagde Ida og børstede Pudderet af Frakken, hvor hendes Kind havde hvilet.

»Bliv ved med det, min Ven. Saa bringer du da noget med dig i Ægteskabet.«

Den elektriske Klokke ringede nede fra Scenen. Karl foer hen foran Spejlet og tørrede Pudderkvasten over Ansigtet. Ida løb langs Gangen mod Foyeren, hvor de store Spejle hængte. Prytz tog Hugo om Skulderen, gik med ham ned ad Trappen til Scenen og sagde med et Hovedkast mod Karls Værelse:

»Den bedste Rolle i Stykket — véd du, hvis dén er? Naa! Du gaar fremad, min Ven, og han gaar tilbage. Og Ida er med Respekt at melde en Tæve!«

Prytz gik hen til Tæppehullet — Maskinkarlen, som stod der, veg ærbødig tilside. Hugo stod i Baggrundsdøren og smilede. Løgn — Løgn var det altsammen, men hvorfor forarges — det Hele var jo ikke mere end et Smil værd! Dèr kom Fru Rigmor Borring skridende i sin Dronningeværdighéd, hun var altid snøret som i et Panser, og under de bevægede Scener rumlede hendes Mave som et sagte Akkompagnement til Stemmens sprøde Poesi. Henne ved en Kulissevogn stod Thomas Bjerre og Direktøren — Bjerre

smilede, men Hugo kunde se af hans Smil under Masken og af Direktørens lille runde Haand, der foer urolig op og ned ad Urkæden, at de drøftede en Vanskelighed, og at Bjerres kolde Smil vilde gaa af med Sejren. Dèr smygede Oluf Thorsen sig forbi bag Direktøren, han tog kammeratlig hans Haand, Direktøren vendte sig og nikkede fortrolig — ingen af dem stolede paa hinanden, men Smilet var blidt og hjærteligt. Thorsen gik hen til Regissøren, tog ham under Armen, og de gik hviskende langs Sidevæggen, stod stille og saa' hen mod Bjerre — var det nye Planer, der krydsede Bjerres, eller smaa fine Modtræk, der vilde møde Direktøren den næste Dag, naar han havde reddet sig ud af Bjerres fintspundne Snare?

Oppe fra Trappen kom Karl buldrende, han foer hen i en Klynge, hvor Lauritz Holm stod gestikulerende imellem nogle unge Damer — Klyngen aabnede sig, Karl gled ind, de andre trængte sig sammen om ham — nu lo de op, saa Regissøren hævede Haanden og tyssede. Hvorfor fløj Karls Blik rundt og stansede forvirret ved Hugos? Hvorfor bøjede han sig atter hen mod Klyngen, hviskende, som om der var Fare paa Færde? De vendte sig alle næsten samtidig om mod Hugo, Lauritz Holm nikkede oprømt, de andre beherskede — Hugo følte, at de havde talt om ham — hvor gad han tænke derpaa — Smaaløgn og Smaakævl var jo det Hele — —

»Alle bedes forlade Scenen!« — Regissøren stod derinde med sit Ur i Haanden. Maskinfolk, Skuespillere og Statister gik mod Døren, Regissøren sidst. »Luk Dørene,« hviskede han bag Scenen. »Hyss ...«

Alt blev stille. Lyset slukkedes paa Tilskuerpladsen, og Bruset dernede fra sank som en Kæmpekedel,

der gaar af Kog. To dumpe Slag lød henne fra Forgrunden. Og langsomt løftede Tæppet sig i et Sug af Stilhed og Forventning. —

Hugo stod og ventede paa sin store Scene med Karl og Ida. Han følte en pludselig Spænding og Glæde — var det Prytz' Ord om, at han gik frem og Karl tilbage — nej, nej — og han følte i samme Nu med en Blanding af Skamfuldhed og Brutalitet, at det *var* saadan. Hvorfor skulde han nægte det for sig selv — det var saadan — han var saadan — alt var saadan! — Han løftede sit Hoved, saa' pludselig sig selv sidde ved det lange Bord paa Fortunen, mens Ingeborg bøjede sig over imod ham. »Alting er altid det samme . . .« Han syntes, det var saa længe siden — at han havde levet et Liv mellem Morgen og Aften — og hvad var saa det Hele? Et Par Ord, der sneg sig ind mellem Mennesker, avlede Tanker, der atter avlede andre — Nag og Nid og Hævn og Kval — og nu stod han der og frydede sig over, at Prytz havde sagt, at han gik frem og Karl tilbage. Hvad havde glædet ham mest: at han selv gik frem, eller at Karl gik tilbage? Nej, nej — saadan var han ikke — jo, jo, saadan *var* han — han havde frydet sig over, at Karl gik tilbage, først i anden Række havde det glædet ham, at han selv gik frem! Saadan var Livet, saadan var Teatret: Den største Lykke var ikke at sejre, men at se andre falde. Saadan blev man — saadan var han! —

Stikordet faldt, Hugo gik ind. Og pludselig fyldtes han af en ren og svulmende Lykke. Var Ingeborg i Teatret? Hvis hun nu sad deroppe og stirrede paa ham, idet han rettede sit Blik mod Tilskuerpladsens Mørke! Langt borte fra fulgte hendes Øjne ham — saa svandt med ét alt bort, og han druknede i Samspillet.

Og atter dukkede hun frem i en Pause — Ingeborg, min Elskede, tænkte han — og Spillet gik, mens hendes Billede gled bort som Aande paa en Rude. Prytz havde sagt, at han gik frem — ja, og at Karl gik tilbage, hviskede en Tanke bag hans Tanke — og atter gled alting bort, viskedes ud, mens han saa' Karl staa foran sig, smilende under Sminken — nej, i Sminken, i Sminken smilede han, fedt og dovent, det var derfor, han gik tilbage! Og Hugo smilede igen, han følte en sejrrig Tryghed i sin Krop, i sin Stemme, i sin Stilhed — en Tryghed, som om i et Nu hele hans Liv var i Ligevægt. Han mærkede ikke, at han stod eller gik, talte eller tænkte, alt laa frit og harmonisk som en lykkelig Sundhed i hans Hjærte. Og dybt bag alle Ord og Tanker følte han, at han fik fat dernede, først trægt som et Hjul i et andet, saa glidende, bølgende — var det dem dernede, der bar ham, eller ham, der bar dem oppe? —

Karl og han stod nu ene paa Scenen — Ida var gaaet.

Pludselig lyttede Hugo — hvad var dét?

Karl havde begyndt sin Replik i en anden Stilling, i en anden Tone — Hugo følte, at den spillede og lyste. I Karls Øjne funklede en blaa Stjærne — var det Vrede eller Glæde eller begge Dele? Var det en Kamp mellem de to — for aabent Tæppe, usynlig for andre end dem selv? Hugo brød ind i Karls Replik forbitret, forvirret over hans ændrede Form og Tone. Karl ler op, skyder sine Ord ind under Hugos. Hugo mærker Varmen fra Karls Krop — Spyttet, der prikler ham i Ansigtet — Karls skrattende Latter i sit Øre —

Da ser Hugo pludselig i et Blink et Billede fra deres Barndom ... de brydes i Støvet .. vælter sig i

en Klump af Afsind og Ondskab, mens det sortner for deres Øjne og Hugo hører det revne et Sted nede i Karls Bukser. I et Nu føler han den samme dybe Væmmelse, der dengang havde lammet ham, da Karl sendte ham sin Spytteklat i Synet. Han ser Karl fast i Øjnene, mens han staar dèr plantet foran ham med sit frække Smil og sin sorgløse Latter. Han føler, at Karl er ovenpaa, fornemmer det af hans Stemmes kaade Overmod og af Tilskuerpladsens Aandedræt, der ombølger Karl, løfter ham op og lader ham svæve, højt, højt over Hugos Hoved. Nu som dengang i deres Barndoms længst forsvundne Tid føler Hugo pludselig Modet svigte, Magt og Kraft og Venskab svinde — han føler sig ene som dengang, forladt, forraadt af alt og alle. Og mens han hører de Ord, han dengang hviskede: Aldrig være Venner med nogen .. aldrig være Venner med nogen — mærker han, at Karl i sin sidste Replik knuser ham, fejer ham bort, river til sig i et dristigt Tag Publikums Øjne, Øren og Hjærte og gaar bort i et Haglvejr af Bifald, spænstig og sejrsikker paa de slanke Ben som en ung Gud til den ledige Trone. — —

Akten var forbi. Hugo hørte Tæppestangens dumpe Bump i Gulvet. Nede i Parkettet var der ganske stille, kun oppe fra Etagerne lød ivrige Klap. Han gik hen til Tæppehullet og saa' ud over Tilskuerpladsen. De ivrige Klap blev ved fra en Sideloge højt oppe. Pludselig saa' han Ingeborgs Ansigt bøje sig frem mellem Rækkerne — det var hende, der klappede. Han saa' hende vende sig om mod de andre med feberskinnende Øjne — saa døde Klappene hen, og Hugo saa' hende rejse sig og gaa mod Udgangen. Ingeborg, min Elskede — hviskede han, mens Maskinfolkene tumlede med Ku-

lisser og Møbler. Han smilede bittert — saadan var Livet, sørgmodig og latterligt — Ingeborg, min Elskede, du har gjort din Pligt, du kan gaa!

Da Hugo kom op paa Gangen, saa' han Karl i en Klynge af Skuespillere henne ved Prytz' Værelse. Idet de fik Øje paa ham, løste Gruppen sig op, Karl gik hurtig hen mod sit Værelse. Prytz vendte sig om mod Hugo, tog hans Haand, idet han strøg forbi og holdt den fast. Hugo mærkede den sødlige Duft fra Prytz' varme Krop, idet han trykkede Hugo ind mod sit Bryst og deltagende klappede hans Skulder:

»Hvor blev det af iaften, min søde Dreng? Er du syg? Jeg stod og glædede mig til at høre dig, og saa var det pludselig væk. Hvad gik der af dig? Ved Gud i Himlen — det var der sidst — og nu var det, med Respekt at melde, Kalveskidt i Maaneskin.«

Prytz gik ind paa Karls Værelse. Hugo stod alene tilbage paa den øde Gang. Kalveskidt i Maaneskin — han smilede og følte sig tom og ulykkelig. Fra Karls Værelse hørte han Sang og Latter, nu skreg Prytz op, hvem talte de om? Han vendte sig og gik hurtig hen mod sin Dør for at klæde sig om. Karls støjende Latter fulgte ham. Idet Hugo aabnede Døren, saa' han Paaklæderen rejse sig med et deltagende Blik. Havde Rygtet allerede naaet ham? Saa knaldede Hugo hæftig Døren i. Alt blev stille. Ude paa Torvet kimede de elektriske Vogne. — —

Det var stjærneklart og stille, da Hugo stod op paa Cyklen. Teatrets durende Maskine surrede endnu i hans Hoved. Lidt efter lidt døde Suset bort, der blev stille i hans Hjærte. Ingeborg, min Elskede — hviskede han under Farten, og han syntes, at hendes Navn svævede foran ham som en hvid Due i Mørket. Atter maatte

han smile, da han tænkte paa hendes ivrige Klap, der forgæves havde søgt at opmuntre de andre til Bifald. Ingeborg — min Elskede! Han hviskede og hviskede hendes Navn, syntes, at alt blev saa let og frisk — hvad betød alt andet mod hende? Og mens den friske Natteluft strøg over hans hede Kinder, lovede han sig selv, at alt andet skulde være glemt — han vilde hjælpe hende, det var hende, der trængte til Hjælp, hvor turde han klage, naar hun sad derhjemme og ventede ham? Alt var godt — dét, der var hændet idag, var godt — nu vidste han, at han aldrig mere vilde mistænke hende for at ville saare ham — nu vidste han, at han aldrig mere vilde tænke ondt og lavt om andre. Det var ham selv, der havde forsøgt at forvirre Karl — overmodig og hensynsløs havde han søgt at grave en Grav og var selv faldet deri. Nu skulde det være forbi! Hvad var det, han havde lovet sig selv ude i Skoven: Ein Jude, edel, hilfreich und gut! Og det første, han havde gjort, var at saare den, han elskede — det næste at forraade sin Ven. Aldrig mere, aldrig! — Og han strøg langs Boulevarden, renset og løftet af Trang til Opofrelse og Ømhed, fuld af Længsel efter at udøse sit stormende Hjærte ved hendes Bryst. Fra Parken aandede en Duft ham imøde, svag og ren som af Sæbe, den tidlige Sommers Duft af Løv og Blomster. Og fyldt af Haab og Tro og Mod susede han hjemad, mens Foraarsluften hviskede i hans Øre, og Stiens Grus rislede bort under Cyklen .. forbi .. forbi .. alt var glemt ..!

Hugo aabnede Døren til Entréen. I et Nu sank alting sammen, Haab og Tro og Mod — hvorfor? Intet var sket, hans Hjærte bankede endnu af den stormende Glæde, han nys havde følt. Uden at han vidste hvor-

for, var alt forandret — en dyb Sørgmodighed stemmede ham for Brystet. Hvorfor? Intet var sket. Kun hans Sind var et andet end for et Øjeblik siden, haabløst og tungt indtil Fortvivlelse. Hvorfor ..?

Han gik ind. Stuen var mørk. Han blev staaende et Øjeblik i Døren — fra Boulevarden lyste Lygteskæret over Loftet. Da hørte han en svag Lyd henne fra Sofaen — Ingeborg sad i Hjørnet med Ansigtet bøjet mod Armlænet. Han gik hurtig hen til hende, knælede ned og lagde sit Hoved i hendes Skød. Hun sagde intet, blev kun ved at klappe hans Haar — han kunde føle, at hun vilde trøste ham uden at lade ham vide, at hun havde set ham iaften. Han trykkede sine Læber mod Haanden, der laa i hendes Skød. Og mens hans Tanker svingede mellem Billeder af Dagen og Livets brogede Spil, og mens hans Hjærte bankede urolig, splittet og oprevet, snart lykkelig løftet, snart bundløst fortvivlet, hviskede han med sin Kind mod hendes Haand, trøstende — selv utrøstelig:

»Ingeborg — min Elskede!« Han løftede sit Hoved, pludselig fyldt af hendes Nærheds hjemlige Ro — hun bøjede sig ned imod ham og trykkede hans Ansigt ind mod sit Bryst. »Ingeborg ——!« Han elskede hende, sænkede bevæget sit Hoved mod hendes Skød. »Jeg har været saa oprevet idag, nu er jeg rolig. Vi maa holde sammen, Ingeborg, du er den eneste — lad os blive sammen. Du maa tro mig, selv om du synes, jeg piner dig — jeg vil det ikke, jeg vilde det nødigst af alt, men sommetider kan jeg ikke lade være. Jeg skal hjælpe dig, saa godt jeg kan, men mit Sind er saa hvileløst, fordi jeg ikke rigtig ved, hvor jeg hører hjemme. Vil du hjælpe mig — skal vi hjælpe hinanden? Naar jeg er borte fra dig, længes jeg efter dig — naar jeg er

hos dig, synes jeg tit, at vi er saa langt borte fra hinanden. Kan du forstaa det? Men jeg længes ikke efter noget andet, og selv om jeg synes, at Livet kunde være lysere og lettere, saa ved jeg, at det aldrig kan blive lykkeligere for mig end her hos dig. Forstaar du mig? Nej, du skal ikke sige noget — hvad siger alle de Ord — inden de er sagt, er der andre Tanker, som ikke bliver sagt. Du skal blot blive her — det er det eneste, jeg kan sige. Synes du ikke ogsaa, det er nok?«

Der var ganske stille. Han laa med sit Ansigt boret ned i hendes Skød. Saa mærkede han pludselig en Taare dryppe paa sin Nakke.

»Hvorfor græder du, Ingeborg?« spurgte han og løftede sit Hoved.

Hun sad lidt stille, mens hendes Taarer dryppede paa hans Pande. Saa trykkede hun hans Hoved ind til sig og sagde:

»Jeg ved ikke, Hugo. — Jeg syntes pludselig, at jeg følte mig lykkelig — og at Livet dog er saa trist.« —

En Dag hen paa Eftersommeren modtog Hugo følgende Brev:

Min kære Dreng!

Med den største Glæde har jeg modtaget dit Brev af Dags Dato og straks efter Modtagelsen ladet den glædelige Efterretning gaa videre til de andre herhjemme. Ja, min kære Dreng, af hele mit Hjærte ønsker jeg dig, at det Liv, du nu gaar ind til, maa

blive dig til Lykke og Velsignelse. Den Virksomhed, du har viet dig til, er jo rig paa Skuffelser og Sorger, og intet vil bedre end et godt Hjem og en kærlig Hustru kunne give dig Fred i dit Sind og Ro til dit Arbejde. Vi kender jo ikke den unge Pige, som du nu om kort Tid vil gøre til din Hustru for Gud og Mennesker, men vær overbevist om, at intet Sted vil hun blive omfattet med større Varme og Interesse end her hos Mor og mig, og intet Sted vil hun blive modtaget kærligere, hvis I engang gør os den Glæde at komme hertil paa et kortere eller længere Besøg.

Ja, Tiden løber, min Dreng — I bliver voksne, og vi bliver gamle. Emma har nu en stor Dreng, og om kort Tid overtager Jørgen min Forretning, som trænger til at komme paa yngre og tidssvarende Hænder, og Mor og jeg flytter saa ud i en lille Villa bag Plantagen, hvor vi da m. G. H. haaber, at der endnu vil forundes os nogle gode Aar efter vore beskedne Fordringer til Livet. Jørgen svarer mig saa en aarlig Afgift, og med det Lidet, jeg har kunnet lægge til Side i Aarenes Løb, kan vi da — forhaabentlig — i Ro se Fremtiden imøde og en Gang, naar vi falder fra, efterlade jer en lille Skilling til Hjælp til Udkommet.

Vi ser nu og da til vor Glæde af Aviserne, at du gaar fremad paa den vanskelige Vej, du har valgt dig — naar Kritikkerne er gode, gemmer Mor dem — er de mindre gode, brænder hun dem. I Ny og Næ hænder det ogsaa, at Folk her fra Byen, der har set dig spille, fortæller os lidt derovre fra, f. Eks. Buntmager Skou, kan du huske: Wenn jemand eine Reise thut o. s. v.! Stakkel, han gør sikkert ikke

mange Rejser mere — en Slægtning, for hvem han havde kautioneret, er gaaet fallit, og Skou mister sine møjsommelig sammensparede Penge. Men da han er meget afholdt i Byen og er en overmaade nøjsom og flittig Mand, lykkes det ham nok at komme paa Fode igen.

Ja, mine kære Børn — geschrieben ist nicht gemalt, und geborgen ist nicht bezahlt! Men alle mine gode Ønsker ledsager dig og din Hustru — Gud give, de maatte blive opfyldt til Lykke for jer Unge og til Glæde for os Gamle.

Og hermed en hjærtelig Hilsen til jer begge fra

Eders kærlige

Fader.

Moderens Brev laa indeni, Hugo smilede bevæget, mens han læste:

Min kæreste Hugo, mine elskede Børn!

Du véd ikke, hvor jeg blev glad, da Far imorges kom ind med dit Brev og fortalte mig den glædelige Nyhed. Til Lykke, hjærtelig til Lykke, min elskede Dreng! Jeg har jo ofte tænkt, om det ikke en Dag skulde komme, nu var du jo i den Alder, da det maatte ske, hvis det overhovedet skulde ske — for efter de tredive kommer alle Pebersvendevanerne og Særhederne, og saa kan man mindre føje sig og bøje sig efter hinanden end i de yngre Aar, da Sindet endnu er blødt og bøjeligt. Gid jeg kunde være hos jer, mine kære Børn, og se din Ingeborg, som efter Billedet, du sendte, er sød og tækkelig — men hvor ser hun dog alvorlig ud, eller er det kun ligesom med mig selv — hver Gang jeg sidder foran Foto-

grafens Kukkasse, og han siger: Nu! saa bliver jeg helt stiv i Ansigtet og kommer til at se ud som selve »Unglücks Tochter«.

Ja, saa har vi jer da begge forsørget, hvor er det underlig at tænke sig, jeg synes ikke, det er mange Aar siden du sad paa Rullen ude i Rullestuen og skreg og lo, naar vi vippede den for at lægge en ny Stok ind — og saa er det dog snart en Menneskealder siden, og Far og jeg er bleven to smaa gamle Nordbaggere, der trisser Side om Side afsted, mens I Børn skal til at begynde Livet, som vi selv gjorde det engang — ak ja, det var dengang! Naa, vi maa ikke klage, vi har jo dog gudskelov klaret os uden at skylde nogen noget, og I har artet jer vel og gjort os Glæde, hvad kan man saa forlange mere?

Emma har en sød Dreng og venter sig snart en lille Arving igen — gid det maatte blive en lille Pige, der kom til at ligne Emma selv som Barn, kan du huske, hvor sød hun var — nej, saadant noget kan kun en Moder se. Gid dog Jørgen kunde blive lidt mere driftig, nu da han skal overtage Fars Forretning, han er god og kærlig, men saa uhyre let paavirkelig, og Ens Venner vil jo ikke altid det bedste. Men med Guds Hjælp gaar det vel nok altsammen, og Emma er ham jo en god Hustru, der gør, hvad hun kan for at holde sammen paa Hjemmet og faa Tæring til at svare til Næring. Den nye Virksomhed og Ansvaret, som følger dermed, vil sikkert ogsaa bidrage sit til, at Jørgen holder sig mere til Hjemmet og søger at holde Fars Forretning i det gamle Spor med gode Varer og en lille Avance, som din Far plejer at sige. Men lad dig for Guds

Skyld ikke mærke med noget, hvis du skriver til Emma, hun holder jo af sin Jørgen, og Kærlighed gør nu en Gang blind eller vil være blind, og maaske vi andre ogsaa ser for skarpt paa alt det, som ikke netop er vort eget.

Nu ønsker jeg dig, min kære Hugo, al den Lykke i det nye Liv, som din gamle Mutter kan ønske. Lev lykkeligt med din Ingeborg og gør os Glæde, som du hidtil har gjort. Og husk, at vi Mennesker selv kan gøre saa uhyre meget for hinanden, hvis vi blot vil — Resten maa vi saa trygt overlade til den, der leder og styrer, og i hvis Haand vi rolig anbefaler vort Liv og vor Skæbne.

Endnu en Gang en kærlig Hilsen til jer begge og et inderligt Kys fra

din dig elskende

Moder.

P. S. Lov mig en Ting, kære Hugo — jeg véd, det vil glæde Far for ikke at tale om mig selv. Gaa en Dag op til Onkel Philip — han og Tante Martha har jo dog en Gang gjort meget for dig, og jeg véd, at de er bedrøvede over, at de aldrig ser dig. Du véd, at jeg aldrig blander mig i dine Anliggender, men jeg gør det rolig denne ene Gang, fordi jeg kender dig og véd, at du har et kærligt Hjærte.

IV.

HUGO og Ingeborg havde lejet en lille Lejlighed ved Søerne paa Solsiden i et af de gamle Huse. Foran Huset var der en lille Have med Syrener og Lysthus, op over Façaden hængte Vildvinen og strakte sine Ranker helt op til 3die Salen, hvor de tynde Skud svingede og svajede for Vinden. Ingeborg havde ordnet alt paa egen Haand i de sidste Maaneder, købt Møbler, syet Gardiner, sørget for de tusinde Ting, som hun havde opskrevet paa lange Lister med Numre og Bogstaver, og hun foer lykkelig omkring til Snedker og Maler, Udstyrsforretninger og Tapetlagere, lidt bleg af Spænding for, at Tiden ikke skulde slaa til, eller Tingene ikke blive færdige — for hendes Bevidsthed var Begivenheden en Verdensbegivenhed, som Haandværkere og Handlende maatte bøje sig for og indrette deres Virksomhed efter. Hugo fulgte hendes Arbejde og Iver med et lykkeligt Smil, hun var som en Fugl, der sankede til Rede, lidt mager af Anstrængelse, lidt forvirret af husmoderlig Pligtfølelse. Han havde lovet hende ikke at se derop, før de paa Raadhuset var Ægtefæller for Gud og Mennesker, og skønt han af hendes Opskrifter og Tegninger kunde danne sig et fuldkomment Billede af hver Stues Indretning, hvert Møbels Plads og Stilling, var han spændt som et Barn før Fødsels-

dagen af Uro og Forventning efter at se Døren aabne sig og Gavebordet straale for hans undrende Øjne.

Hvor han huskede den Dag, da de i gyldent Efteraarssolskin gik fra Raadhuset med hinanden under Armen! Lidt forlegne gik de gennem Vrimlen, smilede taust til hinanden, trykkede nu og da hinandens Hænder som et hemmeligt Løfte om at holde sammen i en Fremtid, der syntes baade lys og alvorsfuld, baade længselsfuldt ventet og fyldt af en hemmelighedsfuld Uro. Byen var som forandret, sollys og søndagsstille — eller var det dem, der var det? Hun var i sort Silke med den store Rembrandtshat og de brune Fjer, hendes Kinder var røde — Øjnene blaa som aldrig før, og hendes Smil var blidt og dvælende, laa som en fugtig Glans over hendes Øjne og smæltede ind i Solskinnet over hendes Ansigt. Hugo havde en Fornemmelse, som om de for første Gang saa' hinanden i en ny Belysning — nu gik de sammen ind i Livet, for første Gang gik de hjem. Og han trykkede hendes Haand ind mod sit Bryst — han syntes aldrig før, at Livet havde set saa roligt og alvorligt paa ham fra det Fjærne — aldrig før, at hans Sind havde længtes efter at give sig hen som nu i et Liv, der var udenfor hans og dog var hans, i en Lykke, som han ønskede en anden uden selv at spørge, hvad Del deraf der blev hans. —

De traadte ind i Lejligheden. Solen straalede. Hugo stod stille, som vilde han sige hende noget varmt og smukt — kunde ikke. Han gik frem i Stuen, følte sig atter som et Fødselsdagsbarn, flov og lykkelig, beklemt og usigelig taknemmelig. Han tog hendes Haand og kyssede den længe, saa' paa hendes Øjne, der var ømme af Lykke og Bevægelse, smilede og kyssede hendes Haand igen. Saa vandrede de rundt, hun forrest, han

værdig og overvældet bagefter, alt var nyt, alt stod skinnende og ventede paa at blive taget i Brug — det var hans Hjem, lidt fremmed stod det endnu og stirrede ham imøde: Arbejdsbordets blanke Plade, Stolenes urørte Sæder, Gardinernes stive Folder, det bløde Gulvtæppe, der glødede i Sollyset. Hun aabnede et Vindue — han gik derhen. Udefra strømmede den gyldne Efteraarsluft ind imod dem, Søen laa nystrøget og straalede, nede i de smaa Haver rislede Løvet ganske sagte. Langt borte summede Byens fjærne Tone, et Fløjt fra et Tog skar sig ind deri, Barnestemmer kvidrede nede fra Dosseringen. Hun vendte sig om imod ham, han tog hendes Hænder, og hun lagde sit Hoved ind mod hans Bryst. Han kunde høre hendes tunge Aandedræt og lagde sin Kind ind mod hendes kølige Haar. Aabnede han sine Øjne, glitrede det i et fint Spind af Straaler i gylden Sol og i rødligt Guld ...

Saa fandt de sig lidt efter lidt til Rette. Endnu var de ligesom lidt trykkede, først langsomt fandt de hinanden i de festlig-fremmede Omgivelser. Han begyndte at beundre dette og hint, hun viste ham andet, der paakrævede endnu større Beundring — saa prøvede han Stolen ved Arbejdsbordet, stillede Tingene derpaa efter sin Smag og Behag, flyttede lidt rundt og placerede sig efterhaanden i de forskellige Stole, prøvede Udsigten og bedømte Perspektivet. Han lukkede sine Øjne og lod Solen skinne over sit Ansigt, mens han hørte hende pusle med Tingene og klirre med Glas og Porcelæn i den anden Stue. For hans lukkede Øjne straalede Lyset, blændende og svirrende, Sole sprang ud som Blomster og dansede som gyldne Jonglørkugler, fine rødlige Mønstre sænkede sig og sænkede sig, mens Blink skød frem og svandt bort som Stjærneskud. Hvor Livet var

lyst, nu mens han lukkede sine Øjne — hvor Luften var lind og let .. langt, langt borte lød Byens surrende Tone .. saa fjærn, saa opmuntrende. Han hørte Stemmerne, der gik forbi under hans Vindu, et Kvidder af Barnestemmer steg op, splittedes af et Hundebjæf og dryppede bort. Hvor Livet var lyst og let ...

Idet han aabnede Øjnene, saa' han pludselig Stuerne og følte sig hjemme. Hjemme — endelig! Han saa' deres Liv i et dæmpet Lys af Stuens grønne og røde Farver, inde i Spisestuen bagved var Tonen lysere, sommerlig let af hvide Gardiner og Væggenes sarte Rosa. Nu kom hun frem i Døraabningen med Vin og Kage paa en Bakke, hvori Solen gnistrede. Han rejste sig og gik hende lykkelig imøde. Hun skænkede for ham, løftede skælmsk sit Glas mod hans:

»Velkommen, Hugo.«

»Tak, Ingeborg. Til Lykke —!«

En Dag da Hugo gik til Prøve paa Teatret, fik han pludselig Lyst til at skraa igennem Ørstedsparken og tage Vejen gennem Nørregade ned til Strøget.

Han var kommet til at tænke paa Gerda, da hans Øjne traf Parken — erindrede, at hans Moder forlængst havde bedt ham om at besøge Onkel Philip og besluttede nu som en Slags hemmelig Bod at passere Nørregade, hvor han ellers aldrig kom.

Hugo mindedes med en pinlig Fornemmelse af Anger og Stivsind de faa Gange, han havde mødt Onkel Philip og de andre derhjemmefra. Han havde en Dag

truffet Axel og Rudolf paa deres Vej fra Kontoret — Axel lidt foran, med den bulede Kunstnerhat koket paa Snur og det løst arrangerede Slips lidt udenfor Frakken — Rudolf et Skridt bagude, rokkende besværligt paa de brede, ømme Fødder med et Udtryk af indadvendt Grublen. Hugo stansede foran Axel — Rudolf løftede sit Tænkeransigt, missede med et Glimt af fjendtlig Spot i de smaa plirrende Øjne og blev staaende lidt fra de andre. Hugo spurgte, hvordan det gik, hvordan Familien havde det. Axel, der optraadte med Dannelsens fødte Overlegenhed, svarede i Enstavelsesord med sin sprøde velformede Stemme — Rudolf stod taus og utaalmodig, røg sin Cigar og førte af gammel Vane Cigaren op til Næsen for hvert Drag, han tog. Hugo følte med en Blanding af Sørgmodighed og Trods, at Tiden og Adskillelsen havde skudt en uigennemtrængelig Mur op mellem ham og Slægten, han fornam den stumme Afstand i Axels optrukne Bryn og i Rudolfs vædderagtig sænkede Hoved. Der blev en Pause, mens de alle smilede — hver sit Smil — hver tænkte sit. Med en pludselig Hilsen tog de Afsked, alle ubøjelige og dog gennemtrængte af en svag, uhjælpelig Længsel. Og skuffet og angerfuld gik Hugo videre, mens de to Brødre fortsatte deres sammentravede Vej mod Hjemmet. —

Hugo huskede dette Møde, da han nu gik igennem Parken. Minderne fra Tiden, han havde levet i Onkelens Hjem, dansede i Solen foran ham — Turene med Gerda i de første Aar, Eftermiddagene derhjemme i Tante Marthas Stue, den fredfyldte Tone af hjemlig Harmoni, der vævedes sammen med Skumringens fløjlsbløde Skygge og det svage Lys under Loftet fra Lygterne i Gaden. En Længsel efter Barndom og Beskyttelse fyldte hans Bryst, en Trang til at synke ind og

svinde hen i et Forbund af hjemligt Fællesskab bølgede i hans Hjærte og strømmede sammen med hans Selvanklage og Anger. Han følte, at Længslen efter Slægten havde ulmet uudslukkelig under Asken gennem de mange Aar, og at den Ensomhedsfølelse, der slumrede bag hans Liv og bag hans Arbejde, bundede i en Verden, hvor han ikke mere hørte hjemme, og hvor dog hans Hjem var fra Evighed til Evighed. Var Livet som en Jordomsejling — sejlede man ud, bort for at naa sit eget Liv og sit eget Land, og endte Sejladsen som alle Drømme paa dén Jord, i dét Land, hvorfra man i sin Ungdom stævnede ud? Og var den eneste Lykke, Rejsen kunde bringe: Glæden ved atter at vende hjem og atter føle Hjemmets moderlige Jord under sin Fod?

Idet Hugo løftede sit Hoved, laa Nørregade foran ham i Formiddagssolskin. Han sendte et Blik til Boghandlerens Vindu, hvor Gerda og han i sin Tid studerede Titlerne paa den nyudkomne Litteratur og fordybede sig i Billederne i Udhængsskabet. Han saa' op ad Hjørnehuset paa den modsatte Side med den spidse Vinkel og den lille Balkon paa Vinkelens Spids, hvorfra Smaaborgere i længst forsvunden Tid havde fulgt Aftenlivet paa de gamle Volde. Han saa' Barberen staa i sit Vindu i den hvide Frakke, beskæftiget med den samme indgaaende Undersøgelse af et Punkt paa sin Hage, som Hugo huskede fra fordums Tid. Alting var dog altid det samme! Han syntes, det var de samme Pakker og Æsker, der laa i Cigarhandlerens Vindu, og han mindedes Duften af Snus og Kælderluft, naar han i sin Tid aabnede Døren, og Dørklokken ruskede og rasede som i Stormvejr. Derhenne laa Nr. 32 — han kiggede op til Kvisten, mindedes en ung Pige, som ry-

stede sin Støveklud paa 3die Sal i Genbohuset, naar han om Morgenen stod op ...

Da saa' han, ikke ti Skridt foran sig paa det modsatte Fortov Onkel Philip og Tante Martha Arm i Arm for udgaaende. Han undrede sig over, at de fulgtes paa denne Tid af Dagen, hvor Onkelen plejede at sidde velforvaret paa sit Kontor, medens Tante Martha helligede sig de huslige Pligter. De gik tæt sammen, lidt mindre syntes han end før, rokkende lidt hver til sin Side i et fladt og fast Trav. Nu og da vendte de Ansigterne imod hinanden, drøftende et eller andet indre Anliggende — Hugo kunde skimte Onkel Philips buede Næsespids, der var svagt sænket som i taalmodig Underkastelse. Nu stod Onkel Philip stille udenfor en Kælderbutik, bøjede sig for at undersøge Varerne, henkastede en Bemærkning til Tante Martha, der havde sluppet hans Arm og stod udeltagende et Stykke til Siden. Onkel Philip traadte et Skridt ned i Kælderen, talte til en usynlig dernede, syntes at ville forlade den usynlige i Vrede, men blev pludselig staaende paa Skillevejen, fanget af Lokketonerne dernedefra. Han sagde et eller andet til Tante Martha, der opgivende vendte sig fra ham. Og Onkel Philip forsvandt da i et Nu, som om Jorden havde slugt ham.

Hugo skraaede hurtig over Gaden — Tante Martha gav et lille Sæt af Forskrækkelse, da han stansede foran hende og hilste:

»Gud, er det dig, min Dreng — du gjorde mig ganske forskrækket!« Hun havde smilende taget hans Haand, stansede pludselig midt i Smilet, som om hun kom i Tanker om noget ubehageligt, slap hans Haand og fik lidt af den kølige Fjærnhed i Blikket, som Hugo huskede fra Mødet med Axel og Rudolf. Men i samme Øjeblik

fyldtes hendes Øjne af den funklende Varme, som Hugo kendte og elskede, og idet hun umærkelig trak sig lidt til Side, saa hun var udenfor Kælderens Synsvidde, sagde hun:

»Far og jeg holder Løvsalsfest idag, vi skulde gaa en Tur i det dejlige Vejr — og hvor tror du saa, vi ender? Nu køber han ind til hele Ugen, og før vi er naaet til Enden af Gaden, er han blevet de Penge fattigere, som han vilde spendere til Frokost paa Langelinje. Jeg kender ham — saa foreslaar han, at vi spiser vores Frokost hjemme, og det bliver mig, der maa spendere. Hvordan lever du, min Dreng — hvad er der dog gaaet af dig — hvorfor ser vi dig aldrig? Det er sandt, til Lykke, vi hørte det jo hjemmefra — dig faldt det jo ikke ind at ulejlige dig — skam dig!« Hun smilede og vedblev, idet hun rettede sine store mørke Øjne mildt og undersøgende paa ham: »Vi taler saamænd ofte om dig — nej, du skal ikke være bange — naar Folk ikke vil komme til os, saa maa de lade være. Men jeg havde nu ikke troet det om dig, Hugo — har vi fornærmet dig, kunde du jo have sagt det. Naa, det var pænt af dig at komme hen og hilse paa din gamle Tante.«

I samme Øjeblik tonede Onkel Philips Ansigt frem fra Kælderdybet med et Udtryk af Lettelse og Tilfredshed, som om en vanskelig Forretning var lykkelig afsluttet. Idet hans Blik traf Hugo, blegnede hans Næse, blev ligesom forlænget, beherskede Ansigtet. Hugo fornam det pludselige Barometerfald med noget af Ungdomsaarenes trykkende Uvejrsstemning, hilste ærbødig paa Onkelen og saa' i et Sideblink Tante Martha rette sit Blik stramt og bydende paa Onkel Philip, som om hun i Tide vilde afværge et truende Omslag i Vejret. Og idet hun nærmede sig Onkel Philip med et indby-

dende Smil uden dog at slippe Øjnenes faste Tag i hans undvigende Blik, sagde hun med en lidt nervøs Ilfærdighed:

»Tænk, hvor morsomt! Jeg staar her og ser en Herre hilse uden straks at kende ham. Og hvem ser jeg? Hugo!«

Onkel Philip førte Haanden til Hatteskyggen med fornem Sindsro — Hugo syntes at mærke, at hans egen ærbødige Hilsen ikke var uden Virkning paa Barometret. Inde i Onkelens Øjne kunde han dog endnu skimte Glimtet af en hvas Ironi, der blev holdt i Ave af Tante Marthas stramme Læber —

»Ja, det var meget morsomt!« sagde Onkel Philip rolig, idet han bød Tante Martha Armen.

De fulgtes ad gennem Gaden. Hugo følte sig usigelig glad og befriet som i den første Ferietid i gamle Dage. Han gik ved Siden af Tante Martha, hun ledede Konversationen og afvejede Balancen med sit usvigelige Instinkt for Onkel Philips svingende Stemning. Hun talte om gamle Dage, fik Onkel Philip trukket med i Samtalen gennem smaa Sidebemærkninger om hans udmærkede Indkøb, som hun netop i disse Helligdage havde ganske særlig Brug for — og inden de vidste af det, var Barometeret steget over al Forventning, og Onkelens Næsespids blev blød og bøjelig med smaa lune Strejf af velvillig Humor. Han spurgte om Hugos Virksomhed og Gageforhold, erkyndigede sig om Familien i Provinsen — kun om Hugos Giftermaal bevarede han en absolut Taushed, han havde ikke modtaget nogen Underretning og vidste derfor intet. —

Da de skiltes, stod Hugo med Tante Marthas lille tykke Haand i sin. Han havde hele Vejen ønsket, at

hun med den svageste Antydning vilde berøre Spørgsmaalet om et Besøg, men hverken hun eller Onkelen havde strejfet det med et Ord eller en spørgende Mine. De stod nu alle tre paa Hjørnet af Østergade, Onkel Philip trippede nervøst og saa' paa sit Ur, Hugo holdt stadig Tante Marthas lille tykke Haand i sin, som om han ikke kunde slippe —

»Tja,« sagde Onkel Philip en Kende utaalmodig og stak Uret i Lommen.

»Ja, min Dreng,« sagde Tante Martha — Hugo følte det som et svagt Spørgsmaal og syntes, at hun holdt fastere om hans Haand.

»Maa jeg have Lov til at se op til jer en Dag med min Kone?« sagde Hugo saa pludselig og saa' fra Tanten til Onkelen.

Onkel Philip vendte sit Hoved og nærmede sig umærkelig med et barnligt Udtryk af velvillig Ironi — det skulde se ud, som om han ikke havde hørt rigtig. Tante Martha tog Hugos Haand mellem begge sine:

»Om du maa, min Dreng — jo før jo heller! Vi er altid hjemme.«

»Du og din Hustru er velkomne,« sagde Onkel Philip og tog Hatten af til Afsked, som om han bad hilse. —

Hugo stod stille paa Torvet og saa' efter dem. De rokkede Side om Side, lidt yngre end før, syntes Hugo. Nu stod Onkelen stille — Hugo vinkede — Onkel Philip saa' det, løftede Stokken, viste Tante Martha Retningen. Saa vinkede ogsaa hun, og de gik videre ud mod Bredgade.

Da Hugo sidste Gang vendte sig ovre ved Teatret, var de ude af Sigte. Men pludselig øjnede han dem et andet Sted, end han havde ventet. De stod ventende

ved Sporvognslinien, der gik gennem Gothersgade til Nørrevold. Tante Martha fik Ret som sædvanlig: Onkel Philip havde sparet Frokosten paa Langelinje.

En Aften i den følgende Uge, da Hugo var fri paa Teatret, havde de anmeldt deres Komme.

Hugo var en Kende nervøs. Han vidste ikke rigtig, om det var for hans egen eller for Ingeborgs Skyld — han længtes efter at gense de Stuer, som lokkede ham med en sælsom barnlig Længsel, og dog ønskede han, at Aftenen var overstaaet — han vidste ikke helt hvorfor. Han havde fortalt Ingeborg om Hjemmet paa Nørregade, havde forberedt hende paa dets særlige Tone og Vaner, havde skildret Børnenes Forhold til Forældrene og sine egne aldrig glemte Indtryk af en gammeldags Hjemlighed, der stemmede forunderlig sammen med hans Syn og Væsen. Hun havde hørt paa ham med et lidt fraværende Smil, en Kende skævt, syntes han, i den venstre Mundvig — nej, nej, det var kun noget, han syntes. Han var selv lidt forventningsfuld urolig, derfor virkede hendes Ro lidt fremmed paa ham — hun vilde elske Tante Martha, og hun trængte til at have et Sted, hvor hun kunde føle sig tryg og hjemlig — hvor han vilde ønske, at hun kunde føle det saadan!

Han elskede Ingeborg dobbelt stærkt, naar han følte, at der var andre end ham, hun holdt af — det var, som om hun blev rigere og varmere for ham, hvergang han fornam, at hendes Følelse strejfede andre — ja,

selv en Hund, som hun klappede, eller en hjemløs Kat, som hun gav en Skaal Mælk ved Køkkendøren, kunde bibringe ham et Indtryk af taknemmelig Glæde og Samfølelse. Naar hun ikke lyttede til hans Tale om Onkel Philips Hjem med den samme Varme, som han selv følte — hvor kunde han da bebrejde hende det? Hun havde jo ikke selv haft noget Hjem og maatte have Lov og Ret til at tvivle. Maaske var ogsaa hans egen Beretning lidt opstemt og højstemt. Netop dét at han gærne vilde, hun skulde se det altsammen i det samme Lys som han — netop dét at han søgte at paatvinge hende et Indtryk, før hun fik Lov til i Ro at føle sig frem paa egen Haand, kaldte maaske paa hendes kølige Forstand og hæmmede hendes Følelse, fordi hun forstod, hvordan hun helst skulde føle. Hvor var Livet dog vanskeligt — man vilde det bedste for alle og gjorde maaske netop derfor Uret til alle Sider!

Da Hugo stod med Ingeborg udenfor Døren paa 2den Sal og efter lange Tiders Forløb saa' den gamle skinnende Messingplade med Navnet »Ph. David« i sirlig Skønskrift, bankede hans Hjærte. Det varede lidt, inden der blev lukket op, han kunde i Tankerne se dem alle derinde — nu aabnedes en Dør forsigtig inde i Entréen, lukkedes igen — han saa' paa Ingeborg, smilede og følte i det samme, at hans Smil blev stift under det køligt tillukkede Udtryk i hendes graablaa Øjne. Nu aabnedes atter en Dør, kraftigere end før, han tørte sine Fødder paa Maatten, fornam i samme Øjeblik, at han allerede havde tørt dem et Par Gange og smilede igen —

Saa lukkede Pigen op, og de stod i Entréen.

Mens Pigen i Taushed hjalp dem af med Tøjet, blev Døren aabnet paa Klem fra den tilstødende Stue. On-

kel Philips Ansigt viste sig i Aabningen — Hugo kunde af hans Udtryk se, at der var givet ham Paabud om at holde sig i Ro, men at han ikke havde kunnet afvente Øjeblikket. Han nikkede smilende, kiggede nysgerrig og velvillig paa Ingeborg og sagde:

»Vær saa artig og træd nærmere — du kender jo Lokaliteterne, Hugo.«

Nu kom ogsaa Tante Martha frem i Døren — hun var i Pudsen, hendes Øjne straalede af Forventning og Nervøsitet. Hun gik hen til Ingeborg, tog hendes Haand mellem begge sine:

»Ja, vi behøver vel ikke at præsentere os? Velkommen — og kom saa indenfor i Varmen.«

Axel og Rudolf rejste sig derinde — Hugo hørte Axel nynne svagt med sin lille, spinkle Tenor. Da han efter Ingeborg traadte ind i Stuen, saa' han Gerda vende sig henne ved Vinduet. Hun og Ingeborg gik hinanden i Møde — de blev staaende formelt foran hinanden.

»Det er min Datter, Gerda — og, ja hvad maa jeg kalde Dem?« sagde Tante Martha og tog forlegen Ingeborgs Haand.

»Ingeborg,« sagde Hugo. Gerda og Ingeborg rakte hinanden Haanden.

De satte sig ned. Kun Onkel Philip trissede lidt hjemløs omkring — han var i sort Frakke og Morgensko. Tante Martha førte Samtalen, hun sad ved Ingeborgs Side, lidt rød i Kinderne, de smaa Hænder gned sig uroligt i hinanden, inden de faldt til Ro. Axel søgte at lade, som om han fuldkommen beherskede Situationen — han havde, som den Verdensmand han var, slaaet det ene Ben over det andet og talte med Ingeborg, som om hun var en gammel Bekendt, mens hans

velskolede Stemme spillede i velafvejede Modulationer. Rudolf fulgte Samtalen med et forlegent Smil i de smaa missende Øjne, nu og da faldt han ind med en lidt umotiveret Voldsomhed, der fik Axel til at løfte Brynene med et svagt Udtryk af Beklagelse og Lidelse, inden han atter overtog sin Rolle som Verdensmand. Kun Gerda sad taus med en vagtsom Ironi i de flintgraa Øjne. Nu og da smilede hun og rettede sine Øjne en Kende utaalmodigt mod Loftet.

Lidt efter lidt blev Hugo rolig. Da Tante Martha skulde vise Ingeborg Lejligheden, listede han sig til at tage hendes Haand. Hun saa' paa ham, lidt forundret, smilede saa og nikkede til ham — Hugo følte sig glad, som om de hemmelig mødtes blandt andre.

Da Ingeborg var gaaet med Tante Martha, blev Samtalen friere. Onkel Philip kom hen og bød ham »en virkelig fin Cigar«, som han plejede at sige — det var den samme »Flor de Bella«, som han altid røg, Hugo huskede Billedet af den glatbarberede Statsmand paa Laagets Inderside. Da Ingeborg og Tante Martha atter kom ind, var Samtalen i fuld Gang. Onkel Philip var faldet til Ro i Lænestolen med Diplomatfrakken og Morgenskoene, Rudolf røg sindig sin Cigar og havde genvundet Fatningen, selv Gerdas Øjne var blevet mildere, hun smilede til Ingeborg og hentede et Billede af Hugo fra hans Studenterdage, en bleg og sart Profil med Pandelok efter Datidens Mønster. Andre Billeder af Slægten kom frem, Onkel Isidor med et velvilligt, lidt fedladent Smil, Rafael og Jacob Salomon, Onkel Ernst med det stride strittende Haar over den anspændte Pande og det skarpe Høgenæb over den stramme Skuespillermund, Tante Regine og den tunghøre Esther ved et rundt Bord med en pragtfuld Baggrund af Søjler

og fantastiske Loftsdekorationer. Onkel Philip ledsagede Fremvisningen med smaa sarkastiske Sidebemærkninger, navnlig til Tante Marthas Slægt, kun Isidor Salomons Navn blev nævnet uden Bilyd, ja Onkel Philip nikkede endog anerkendende, da hans Navn blev nævnet. »En af vore fineste Jurister og Medlem af Menighedens Repræsentantskab,« sagde han og lænede sig tilbage, som om han privat tog den Andel af Udmærkelsen, der tilkom ham paa Svogerskabets Vegne.

Hugo følte sig glad og lykkelig. Han sad ved Ingeborgs Side — det var, som om Fortiden vendte tilbage og hemmelig forbandt sig med hans Liv og hans Fremtid. Alle de forløbne Aar syntes ham saa underlig taagede og hjemløse — som om han havde levet blandt andre uden selv at leve med, som om hans Sind var holdt fast af en usynlig Traad, mens hans Liv og Virken flagrede i den blaa Luft og kastedes hid og did for alle Vinde ...

Nu sad han her i Kresen, hvis Tale og Tone og Sind han kendte og elskede, han sad her med Ingeborgs Haand i sin og saa' Erindringerne drage forbi, mens de bladede i det store Album med gamle Billeder, som han havde glemt, og nye Skud af Slægten, som han ikke kendte og dog holdt af, blot fordi Slægtens Mærke stod at læse i deres Træk. Som saa ofte før følte han med en Blanding af Uro og Lykke, at han elskede Ingeborg højest, naar de var blandt andre, og at han aldrig havde elsket hende højere end nu i denne Time, da de var blandt hans egne. Og han ønskede, at han engang maatte finde det Hjem hos hende, som han endnu ikke havde fundet — det eneste Sted, hvor hans længselsfulde Sind kunde falde til Ro og føle sig hjemme, fjærnt fjærnt fra Larmen og Stri-

den, dybt fortroligt og hengivent, uden de skillende Mure, som endnu stod mellem ham og hende — han vidste ikke selv hvorfor, men de var der. Halvt skamfuld hørte han en hemmelig Hvisken i sin Sjæl — var det fordi han var Jøde? Og han hviskede tilbage: Nej, nej — det var hans egen aldrig hvilende Mistro, der nærede den skæbnesvangre Indbildning. Hun gjorde ingen Forskel — talte hun nu og da ondt om en Jøde, for Eksempel om Harry, saa var det ikke som Jøde, hun bedømte ham, ligesaalidt som han selv ved Ordet *Kemer* tænkte paa en Racemodsætning til sine egne. Og selv om han ikke helt kunde befri sig for den Tanke, at hun nærede en medfødt Uvilje mod Træk, som var ejendommelige for hans Race, mod forvrængede Udslag af dens utrygge Væsen, saa kunde det være hende fuldkommen ubevidst og vilde engang afløses af Forstaaelse, naar hun lidt efter lidt følte Forklaringen. Hvor skarpt saa' han ikke selv Fejlene hos sine egne, kunde føle dem som en legemlig Smærte og en nedværdigende Skam — hvor skulde hun kunne forstaa, at han krympede sig ved at fordømme en Jøde, at han forsvarede selv en daarlig Sag til det yderste, naar det galdt en af hans egne, selvom denne ene iøvrigt var ham fjærn og fremmed som tusinde andre? —

Aftenen var gaaet. Ingen Mislyd, ingen Misforstaaelse. Ingeborg sad mellem Tante Martha og Axel — Hugo og Rudolf sad henne i Nærheden af Lænestolen, hvor Onkel Philip hvilede veltilpas med Benene paa den høje Skammel, saa de lyse Normalsokker tittede frem over Morgenskoene. Kun Gerda sad lidt fra de andre, ligesom i en Krog for sig selv. Nu og da kiggede hun over paa Ingeborg, der syntes lysere end ellers mellem alle de mørke Ansigter — Hugo fik pludselig

en Fornemmelse af, hvordan han og hun maatte tage sig ud sammen, og smilede til Ingeborg, da hendes Blik traf hans. Han hørte Tante Marthas hjemlige »Ingeborg« — hun var den eneste, der kaldte hende ved Fornavn. Axel havde forsøgt det et Par Gange, var svinget tilbage til det verdensmandsmæssige »Frue«, men var nu havnet i »Fru Ingeborg«, som han udstyrede med Recitativer fra »Drot og Marsk« og efter Foredraget ledsagede med en fint moduleret Rømmen, idet han med et kunstnerisk Hovedkast løftede Øjnene med de lidt tykke Laag mod Loftet. —

Onkel Philip saa' paa sit Ur, lettede sig og rullede Trækgardinet op med et lille Smæk. Hugo vidste, at det var Tegn til Opbrud — han vilde kun prøve, om det endnu blev ledsaget af de samme Vejrprofetier som i gamle Dage.

»I faar dejligt stjærneklart Vejr at gaa hjem i,« kom det saa fra Onkel Philip.

Hugo rejste sig, de andre ogsaa, kun Tante Martha protesterede og sendte Onkel Philip et bebrejdende Blik over mod Vinduet.

»Klokken er jo ingenting,« sagde hun.

»Vi gaar dog ikke i Seng, før I er gaaet,« sagde Onkel Philip.

De lo og tog Afsked. Onkel Philip stod i Døren, mens de tog Tøjet paa i Entréen. Han stod med Hænderne i Bukselommerne og ringlede svagt med sine Nøgler. Om hans Næse spillede smaa muntre Lysstrejf:

»En anden Gang kan I komme og gaa jo før jo heller,« sagde han smilende.

Tante Martha trykkede Hugos og Ingeborgs Hænder:

»Je später des Abends, je grösser die Gäst'! — I er altid velkommen.« —

Da Hugo og Ingeborg kom ned paa Gaden, gik de en Stund i Taushed. Hugo ønskede, at Ingeborg vilde sige et eller andet om sit Indtryk af Onkelens Hjem. Da de kom til Hjørnet sagde han:

»Naa, hvad synes du saa Ingeborg?«

»Om hvad?«

»Om dem derhjemme, naturligvis.« Han saa' hende vende Hovedet imod sig og vidste, at han havde sagt »derhjemme«, fordi hun kølig havde spurgt »om hvad?«

»Jo-o,« sagde hun og drejede atter sit Hoved.

Hugo følte en pludselig Forladthed. Han hørte en Stemme, der engang havde sagt: Gaar du til højre, gaar jeg til venstre .. var det hans egen .. hvor var det ..?

»Du maa ikke altid spørge, Hugo,« hørte han hende saa sige. »Jeg kan saa vanskelig sige noget, naar jeg paa Forhaand ved, hvad jeg helst skal sige.«

»Tak — saa ved jeg ogsaa mere end nok.«

»Hvor du dog kender mig daarligt.«

»Ak, ja,« sagde han med et Suk. Han syntes selv, det lød kunstlet, men følte det dog, som det var.

V.

TIDEN gik. Hugo var nu i Begyndelsen af Trediverne, den Tid, da Indtrykkene fæstner sig og Betragtningen begynder, da man nu og da stanser paa Vejen og ser sig tilbage for at maale Udbyttet mod Omkostningerne. I de tidligere Aar havde Tankerne været optaget af Øjeblikket — Udsigten fremefter laa vid og aaben, intet stansede Blikket, alle Muligheder dæmrede derude i Fremtidens uendelige Aarrække. Naar Hugo nu stansede og spurgte, kunde han overfaldes af Mismod — saa' han ind i Fremtiden laa den i uigennemtrængelig Taage, og et Sted inde bag Taagen anede han en Mur af Mørke, der vilde stanse ham før eller senere, kvæle hans Stemme og udslette hans Spor.

En Uro, som han ikke tidligere havde kendt, sneg sig bagfra ind i hans Arbejde, nu var det hans Tid, hvis Tiden da nogensinde skulde komme — og stadig stod han paa det samme Punkt, de mange Muligheder havde ikke samlet sig i én stor og haandgribelig Vished, der kunde overtyde ham om, at hans Arbejde ikke var spildt, og at et Maal var naaet, som ikke siden kunde udslettes. Hans Tvivl blev næret baade paa Teatret og hjemme, ikke gennem Kendsgerninger, men ad Fornemmelsernes pinefulde Vej. Saalænge han endnu hørte til de helt Unge, kunde Forbigaaelser og

Forurettelser forklares og bortforklares — dengang var ogsaa hans Samtidige Ofre for Direktionens og Instruktørernes tilfældige Planer eller Luner, og naar de drøftede Stillingen paa Værelserne, havde deres Indignation et Skær af sorgløs Ungdom og Selvtillid — det var de ældre, der forlangte Plads i Kraft af Talentløshedens Anciennitet — de selv havde gudskelov Tid til at vente, og der var altid Chancer ved andre Teatre, hvis Meningen var den, at de skulde vedblive at tærske Langhalm i den gamle Lade, indtil det behagede Forsynet at afhente et Par af de mest sejglivede Jubeloldinge!

Nu var det anderledes. Hugo saa' det, og hvad han ikke selv saa', fornam han gennem Antydninger og Hentydninger, der trængte gennem Sprækker og Kroge med Kulissestøvets evige Hvirvel af Sladder og Rygter. De Forbigaaelser, som han nu var Genstand for, lod sig ikke længere bortforklare — de var der, og de blev der. Og hvis ikke andet kunde bevise ham Stilstanden eller Tilbagegangen i hans Virksomhed, behøvede han kun at kaste et Blik til Siden, hvor Karl stod, ombølget af Teatrets og Publikums Gunst, forrest i Rækken blandt de lykkelige og udvalgte, mens han selv stod halvskjult i Ligegyldighedens Taage, der rullede nærmere og nærmere og aandede sin Kulde over hans ubeskærmede Hjærte.

Hjemme var det bedre. Ingeborg søgte at skærme ham saa godt hun kunde. Men hun formaaede dog ikke at befri ham for den Tvivl, der havde listet sig ind mellem ham og hans Arbejde, og han følte atter og atter, at Tvivlen langsomt gravede sig Vej gennem hendes tusinde Ord og Forklaringer som en Myre gennem en Sanddynge. Han var i den Alder, da Troen

ikke mere kan flytte Bjærget, men Tvivlen løfter det let som en Fjer. Den stadige Pine, der nagede ham, var den tause Kølighed fra Teatrets og Publikums Side. Han saa' sig omkring som et Dyr, der føler, at Faren trækker sin Ring tættere og tættere om den Plet, hvor det staar, og véd, at ethvert Forsøg paa at afværge Faren kun rykker Tidspunktet nærmere for dets Fald.

Og med en Blanding af Medfølelse og Bitterhed saa' han, at Ingeborg trættedes af de samme Skuffelser og Sorger, der trættede ham — og halvt med et Smil, halvt med Selvanklagens Tilbageslag af Nag og Vrede forstod han, at Ingeborgs Træthed ligesaa meget skyldtes Kamp for Udkommet som Sorg paa hans Vegne. Sammen med Tilbagegangen i hans Virksomhed formindskedes hans Indtægter, ikke alene ved Teatret, men de tidligere saa velkomne Tilskud fra Oplæsninger og Assistance faldt lidt efter lidt bort, efterhaanden som hans Navn fordunkledes af yngre og blev tvunget længere og længere ned ad Rollebesætningens Trappestige. Han havde tidligere med et Skuldertræk set Teatrets Navne gaa til Bunds i Glemselen som Stene i Havet. Nu fornam han, at hans eget sank, uundgaaeligt og uafhjælpeligt, og hans forpinte Sind raabte om Hjælp, skønt han vidste, at ingen kunde høre Raabet, og vidste, at alle vilde skynde sig fra Ulykkesstedet, hvis de hørte det. Og medens hans Tanker stærkere og stærkere vendte sig indad og lukkede Døren mellem ham og Omverdenen, mere af Trang til at skjule sig end til at være ene, følte han baade ude og hjemme en trøstesløs Nedværdigelse, der stirrede ham i Øjnene og jagede hans trætte Sjæl som en herreløs Hund fra Sted til Sted uden at kunne unde den en Krog i Mørket til Selvforglemmelse og Hvile.

Det eneste Sted, hvor Hugo i disse Aar følte sig rolig, var hos Onkel Philip. Efter det første Besøg kom Hugo og Ingeborg der ret hyppigt, senere med længere og længere Mellemrum. Hugo følte til sin Sorg, at Mellemrummet blev større og større — det var, som om Luften i de to Hjem ikke lod sig forbinde. Hugo spurgte ofte sig selv, hvad Grunden var — han talte kun nødig med Ingeborg derom, hun plejede at sige, at der intet var og saa' dog ud, som om der var noget. Men naar Hugo spurgte sig selv, hvad Grunden kunde være, saa var det kun for at bortlede for sig selv den hemmelige Aarsag, som han anede, men ikke vilde vedgaa, fordi han derved blev stillet som Dommer mellem to Mennesker, der begge var ham dyrebare, og mellem hvem han derfor var ude af Stand til upartisk at kunne dømme.

Han huskede, da Ingeborg og Gerda mødtes den første Aften — han saa' Gerdas flintgraa Øjne møde Ingeborgs Blik, der var køligt som Morgenens Blaa — det var, som om to Verdener stod overfor hinanden og nølede med at række hinanden Haanden. Nu og da i den løbende Tid var det, som om de i et enkelt Minut kunde komme hinanden nærmere, men atter stødtes de fra hinanden som modsatte Poler, og den tomme Luft imellem dem bredte sig til de andre og skabte Utryghed og Taushed. Det var, som om begges Sind og Udtryk blev stejlt og stift, naar de mødtes — som om en indre Lighed skabte Disharmonien, eller Disharmonien Ligheden. Det var, som om de hver for sig stod paa sin Ret — en Ret, som de begge vilde have helt og ubeskaaret, uden Indrømmelser eller Forlig. Talte de sammen, var det som paa uhyre Afstand eller gennem Parlamentær — undertiden Hugo, undertiden Tante

Martha. Sad de sammen, var det, som om de søgte at undgaa Berøring — gik de tilfældig sammen, varede det ikke længe, inden de hver for sig søgte deres.] Og gjorde Onkel Philip, som den daarlige Menneskekender han var, den svageste Hentydning i Ord eller Miner til deres Forhold, var Luften imellem dem i lange Tider ladet med ildevarslende Taushed. Det kunde da vare længe, inden de henvendte sig til hinanden, og gjorde de det, var det først ad indirekte Vej gennem tilfældig Omtale under Samtalen med de andre.

Men undertiden, naar Hugo skulde sent til Prøve eller kom tidlig derfra, besøgte han alene Tante Martha.

Hun sad da ved Vinduet med sit Hækletøj, rund og glad som i gamle Dage. Hendes Haar var endnu mørkt og glansfuldt, og Øjnene funklede under de stærke, buede Bryn. Gerda kom ind fra sit Værelse, rank og bleg. Det var, som om Næsen var blevet større med Aarene, eller de smalle Kinder og den svagt tilbagevigende Hage fremhævede den — Øjnene havde faaet en fugtig Glans, der gjorde hende skarpere og ældre. Men naar de tre sad sammen, og Samtalen kom i Gang, var det, som om Tid og Sorger var forsvundne — det var som i hans første Ungdoms Aar, da de kunde faa Tante Martha til at le, saa Hænderne med Hækletøjet hoppede i hendes Skød. Aarene var gaaet sporløst hen over hendes Hoved — Hugo syntes, at han var ældre med sine 33 Aar end hun med sine 62. Selv Gerda livede op, hendes Kinder fik et svagt Skær af gylden Varme, og i et Strejf af længst forsvunden Erindring saa' han hende sidde paa Christianshavns Vold med hans Hat for sit Ansigt, mens den lille Puls bankede under den slanke Hals ... dengang, tænkte han og smilede. Idet hans Øjne mødte hendes, løftede hun med et Ryk Blik-

ket mod Loftet, sænkede et Øjeblik de tunge Laag og kastede sig saa atter ind i Samtalen. Hugo følte det, som om hun et kort Sekund havde været borte i sin Ungdom som han. Et Pust af Solskinsluft strejfede hans Sind ... dengang!

Naar Hugo kom hjem fra sine Smaabesøg hos Tante Martha, undlod han som oftest at fortælle, at han havde været der, og efterhaanden som Afstanden blev større og større mellem Ingeborg og Onkelens Hjem, omtalte han saa godt som aldrig Familien. Den blev for ham et skjult Tilflugtssted, et hemmeligt Rum i hans Væsen, hvor hans Tanker og Følelser gik deres egne Veje og lukkede sig inde i Ensomhed. Langsomt skabte det hemmelige Indelukke en afspærret Verden i hans Sind, og det var ham, som om Rødderne fra denne Verden gravede sig ind under hans og Ingeborgs Liv og gjorde Grunden snart gyngende, snart knortet, utryg og vanskelig at betræde uden at støde paa. Han mærkede det paa sit Blik, paa sin Stemme, paa sin hvileløse og svingende Stemning, naar de var ene. Hans Øre blev mere lydhørt, hans Syn skærpet og vagtsomt, hans Sind blev følsomt og saarbart for det mindste Strejf af en Hentydning, for det mindste Pust af en fjærn Bebrejdelse. Han følte sig iagttaget og følte derved sin egen Iagttagelse skærpes. Han følte sig mistænkt og følte sin egen Mistanke vokse. Og Smærten derover blandede sig med Trodsen i hans Væsen og aandede sin kolde Luft ind over deres lune Fortrolighed, kølnede deres Ord og Miner og skabte Tomhed og Taushed, hvor de gensidig fornam, at Luften var mættet med skjulte Tegn og hemmelige Varsler om Forandring. Og alt som Tiden gik mærkede han, at andre Egne af hans Væsen blev tilgroede og vanskelige at befare, at dybe

Kilder i hans Natur tilstoppedes og trængtes tilbage og pressede sig ind mod hans Hjærte, saa han syntes, det maatte sprænges af Mangel paa Udløsning og Afløb.

Og det gik Hugo, som det altid gaar — naar Sjælen ikke kan finde sin naturlige Udløsning, sprænger den sig selv sin Vej, hvor Grunden er modtagelig for Trykket. Han søgte, eller rettere han traf i sin Søgen en dybere liggende Forklaring, et Hulrum i sit Væsen, hvori han kunde aflede Presset. I sin dybe Ensomhedsfølelse og Mistillid fandt hans Selvopholdelsesdrift et Halmstraa, og Illusionen, der næres af Fantasien, omskabte Halmstraaet til en Redningsplanke.

Tit og ofte havde han under Modgangen paa Teatret søgt og fundet en Slags Trøst, en lidt taaget Forklaring i sit jødiske Væsen — Forklaringen blev nu hans hemmelige Selvforsvar. Han undersøgte Forholdet til Kammeraterne og Direktionen, trak fra fjærne periferiske Tilfældigheder og Kendsgerninger sine Slutninger ind mod det jødiske Centrum i sit Hjærte. Han fulgte Publikum og Presse, ombyttede Virkning med Aarsag og forudsatte indirekte Aarsager, hvor de direkte ikke var at finde. Ikke saaledes at han skabte sig et nemt lille privat Martyrium, hvor han kunde sidde i Ro og fodre sine egne Karudser. Der var Tilfælde nok, som berettigede ham til at drage sine Slutninger — Forskellen var kun den, at han tidligere havde ladet Tilfældet passere som det Tilfælde, det var, medens han nu holdt det fast og plejede det, indtil det var blevet en Tanke.

Der var i Tidens Løb dukket et Ord frem, snart her, snart der, snart privat mellem Kammeraterne, snart offentlig i Pressen — første Gang, han havde mødt det, brød han Brodden af det ved at tilegne sig det som et

Fortrin, et eksklusivt Privilegium — senere følte han, at Brodden blev siddende skjult under Huden og pinte ham ved den svageste Berøring. »Fremmed« — kaldte man hans Spillemaade. Snart manglede han efter Instruktørens Skøn hjemlig Føling med Stemningen og Situationen, snart paatalte Fru Ida Halvig, som hun efter et kortvarigt Ægteskab kaldte sig, hans manglende Sans for »den erotiske Perversitet« og udbad sig, utilfredsstillet i sine Krav, Karl eller en af de yngste »uberørte« til Medspillende. Og da saa endelig en Dag Ordet »fremmed« blev slaaet fast i Pressen, og de hundredtusinde Læsere mættedes af den eneste Fisk og med Publikums Smag for drøvtyggede Fraser eftergylpede Ordet, saa ofte de traf det, blev det siddende som et Brændemærke i Hugos Bevidsthed. Indtil han som alle Brændemærkede valgte at bære det aabent til Skue — ja, understregede det i sit Væsen, halvt paa Trods, halvt af desperat Stolthed. Indtil Fornemmelsen var blevet en Del af hans Natur, omskabt gennem Vanen fra en bitter Pariafølelse til en stejl Undtagelsesfornemmelse, hvis Tragikomik gjorde ham sky og trak en uanfægtelig Maske over hans Ansigt.

Men samtidig med at Hugo fornam den kolde Trods, han i Ensomhed tilkæmpede sig, som en Velsignelse, mærkede han dog ogsaa Forbandelsen. Ingen tænker sig Livet til, ingen taler sig Lykken til. Hans Sind, der var bundet til sin Pæl, rev og sled for at komme løs — hvorhen Flugten vilde gaa, vidste Hugo ikke. Han følte, at han droges mod sin Slægt af Tvang og af Trang — han følte, at han og Ingeborg hørte sammen et Steds i det Fjærne, hvor Modsætningerne mødes. Han følte sin skjulte Tilnærmelse til Onkel Philips Hjem som et Slags Forræderi mod Ingeborg, fordi den

listede fra hende den Længsel efter et Hjem og den Lykke ved et Hjem, som hun havde drømt om at skabe. Og han følte sit Liv sammen med Ingeborg som et Forræderi baade mod hende og mod sig selv, fordi han unddrog det den dybe Understrøm af Følelser, som maatte have frit Løb for at kunne strømme ud i fuld og gensidig Fortrolighed. Sommetider syntes han, det kun var et Ord eller et Haandtryk, der skilte dem — til andre Tider en rivende Strøm, der tumlede med ham mod Havet, mens han skimtede hende i Regn og Rusk paa Bredden, stum som en jammerløs Klage. Han følte Undergangen nærme sig, og syntes hverken han havde Kraft eller Lyst til at afværge den. Hans Liv var som Brokker og Bjælker, der tumlede paa Bølgerne, slog mod hinanden, sprængtes fra hinanden og sejlede et Stykke Side om Side, indtil Strømmen førte dem hver mod sin Kyst. Den stolte Sejlads var endt i Vrag, mens Livet stormede forbi, ansvarsløst og ubønhørligt mod Havet. — —

Hugo stod ved Vinduet og saa' ud over Søerne, hvor Efteraarsstormen piskede. Vimplen paa den lille Baadebro rev og sled i Snoren som for at slippe løs — nede i den lille Have kastede et Træ sig i Blæsten, ruskede og raslede med de tørre Blade. Vinden slog det mod Jorden — det rejste sig atter i et Sæt som en Fjeder. Skyerne jog over Himlen som Træk af store Fugle, Stormen foer efter dem, hvinende og hujende .. bort, bort ..! Alt var øde, et graat og stormfuldt Øde — han hørte pludselig Stormen fare buldrende forbi sine Vinduer — det lød, som om den sled i et Fangeburs Tremmer, opgav det og foer hylende og hoverende forbi. Nu skar et Fløjt fra Jærnbanen som en Flænge i Stormen .. bort .. bort! Bort — bort —! hørte Hugo det raabe i sit

Hjærte — ud — bort! Og han hviskede det ind mod Ruden, mens Stormen og Fløjtet fra Banen hidsede hans Længsel, og Skyerne jog som en Hær af Stormfugle over Himlen, og det usle Træ kastede sig i Blæsten og rasede og raslede med de visne Grene for at slippe løs ... som han selv, der stod her bag Ruden med en Storm i sit Sind og med Rødderne dybt i den kolde og golde Jord. —

Han vendte sig ind mod Stuen. Ingeborg sad henne ved Bordet med Albuerne støttet mod Pladen og Lommetørklædet for Øjnene. Han følte en pludselig dyb Medlidenhed — saa slog Stormen atter mod Ruden. Og Udlængslen og Vreden fra før kastede sig over hans Medfølelse og omskabte den i et Nu til en Følelse af tom og uhjælpelig Forladthed.

»Har du ondt i Hovedet?« spurgte han haardt og koldt.

»Nej,« sagde hun og tog Hænderne fra Øjnene.

»Hvorfor sidder du saa saadan?«

»Fordi jeg hviler mig,« sagde hun og pudsede stilfærdig sin Næse. —

Han vendte sig om mod Ruden, smilede og følte, at han kunde have grædt af Kval og Haabløshed. Paa Prøven i Formiddags var det kommet til et hæftigt Sammenstød mellem ham og Ida Halvig. Hvordan det var sket, vidste han ikke. Han vidste kun, at han gik ned paa Scenen, da der blev ringet, og saa' fra Trappen Ida Halvig henne ved en Sidekulisse, omgivet af Karl, Bjerre, Prytz og nogle yngre Skuespillere, der fulgte de andres hæftige Gebærder med anspændt Opmærksomhed. I samme Nu følte han, at Samtalen galdt ham, m a a t t e gælde ham. I samme Nu følte han et ubetvingeligt Had, en ubetvingelig Lede. Han

saa' de hullede Sætstykker og de skrabede Møbler, der stod ophobet ved hans Side — Løgn og Blændværk! Han saa' de flossede Soffitter, de skidne Kulisser, mærkede den stramme Dunst af Støv og Sved, der stod som usund Aande fra Scenens aabne Gab, hørte Kammeraternes uudholdelige Stemmer og den støjende Latter, der fulgte Prytz' fordringsfulde Gebærder og Grimacer. Løgn og Blændværk — Gøgl og Tomhed! Fra en Sidetrappe gled Oluf Thorsen smidig og listig hen imod de andre, blev modtaget med Raab og Omfavnelser, mens Ida Halvig flød omkring i Skaren som en Pige, der gaar paa Omgang, afjasket og forkrammet. Nu kom Instruktøren, Hr. Hougaard, farende. Skældende og smældende fløj han ind paa Scenen, ruskede Maskinfolkene op af deres Dvale, tumlede og støjede imellem Møbler og Mennesker — Møblerne lignede Menneskene og Menneskene Møblerne, støvede og forslidte, de samme Træk af lurvet og laset Slid og Humbug. Og midt i Humbugen stod Hougaard med det samme forgøglede Slid over sit gulblege, forgræmmede Ansigt, mens Skuespillerne saa' til med det vante forslidte Smil og de vante forjaskede Grimacer. Løgn og Humbug — Gøgl og Blændværk!

I den første Scene brød det løs —

Han vidste, at det var ham selv, der uden ret at vide hvorfor, var begyndt. Nu stod han midt i Uvejret. Han følte det, som om lange Tiders tilbagetrængte Ondskab og Had var sluppet løs i hans Sind og i de andres — som om de alle rev Maskerne fra deres Ansigt og viste de forvredne Træk, der til daglig skjultes af Smil og Sminke. Han stod midt i Skaren, først rolig smilende — følte sig som en Hund, der viser Tænder, mens Køterne glammer omkring den. Han vidste,

at han blottede sig, at han maatte blotte sig, indtil han havde kastet den sidste forløjede Las og havde befriet sin Sjæl for den sidste Giftdraabe. Han saa' Kresen aabne sig og Direktøren skride frem, bleg og forarget — Tonen dæmpedes, han hørte Direktørens korte Spørgsmaal og Hougaards hurtige Svar som faste ubønhørlige Slag. Han følte en tung og dump Ligegyldighed, en fuldkommen Sindsro og Ansvarsløshed midt i Nederlaget, som nærmede sig. Og han modtog Direktørens korte og hvasse Reprimande med en selvsikker Overlegenhed, som han nød for sig selv, samtidig med at han følte Grunden vakle under sine Fødder ....

Hugo aabnede sine Øjne, som han et Øjeblik havde lukket over Billedet af Formiddagens forvirrede Sammenstød. Hele Dagen var han gaaet omkring som i en Døs — Stormen og de piskende Byger derude havde kaldt ham tilbage til Virkeligheden. Den selvsikre Overlegenhed var forbi. Ødet derude og Ødet i hans Sind stirrede hinanden i Øjnene. Han vidste, at det var hans længe indespærrede Nød og Fortvivlelse, som havde sprængt sine Lænker i et Øjebliks afsindige Vildelse — nu stod han dèr med Smærten i sine Lemmer, dobbelt fortvivlet, fordi han i en pludselig Selvforglemmelse havde ladet andre faa Indblik i sin Smærte. Han havde intet sagt til Ingeborg om hvad der var hændet. Han følte, at han ikke vilde kunne overbevise hende om sin Ret — hun forstod jo ligesaa lidt som de andre, vilde ligesaa lidt som de andre kunne fatte, at den ydre Strid lod sig forsvare med den indre Strid i hans Væsen. Hun vilde kun bebrejde ham hans overdrevne Saarbarhed og Selvplageri,

vilde med Rædsel tænke paa de skæbnesvangre Følger, som Sammenstødet deroppe kunde faa for hans Arbejde og for deres Fremtid. Og mens Stormen derude atter piskede hans Sind i Skum og Fraade, afmægtigt og oprørt, følte han det, som om Havet aabnede sig, og Skibbruddets Time var nær. —

Han hørte hende røre sig henne ved Bordet, nogle smaa puslende Lyd af Lommetørklædet og af Fødderne, der skiftede Stilling:

»Hvorfor staar du dèr og kigger ud ad Vinduet?« spurgte hun saa.

»Ikke for noget,« sagde han og drejede sig hæftig ind mod Stuen.

»Hvad gaar der dog af dig!«

Han stod et Øjeblik, følte Spørgsmaalet som en kold Bebrejdelse. Pludselig sagde han — og han følte Udbruddet krible i sine Nerver med en Blanding af Fortvivlelse og Befrielse:

»Jeg kan ikke holde dette Fængsel ud!«

»Er her et Fængsel —?«

»Ja.«

Hun bøjede sig ned over Bordet. Han stod et Øjeblik, splittet af Fortrydelse og Trods. Hans »Ja« galdt ikke hende, ikke blot hende og Hjemmet her — men nu var det sagt, og han var for træt og for trist til at kunne forklare hende, hvad han følte —

Saa hørte han hendes Graad henne ved Bordet.

I et hæftigt Sæt vendte han sig — skraaede hurtig mod Entréen. Tog sit Tøj og gik ud. —

Da han kom ned paa Dosseringen, kastede han et Blik op mod Vinduet. Vildvinen strittede i Blæsten, et Skær af Skumring og Kulde laa over Ruden. Han

kæmpede sig frem mod Vinden, følte den sive gennem sine Klæder, nu og da stod han stille, lænet op mod Stormen — saa gav den sig, og han gik hurtig frem.

De visne Blade føg over Vejen, sprang i Søen, Svanerne gyngede derude. Hans Tanker stod stille i Blæsten, kresede om det lille Ord »Ja« — han raabte det højt ind i Stormen og smilede, da han hørte det drukne som et Bluf i Blæsten. Han følte, at hans Sind blev roligt, mens Larmen bragede om Hjørnerne og piskede i Haverne, han maatte vende sig for at trække Vejret og lo for sig selv, da Blæsten stødte ham i Ryggen og puffede ham mod Søen, saa han maatte dreje sig til Siden og støtte sig mod Stokken for at finde Fodfæste. Hvad hjalp hans Trods og Stolthed, hvis Stormen fejede ham i Vandet, og han laa dèr som en vaad Hund med hængende Øren? Hvad var hans Overmod og Hovmod andet end tørre Blade, der til daglig laa lunt i Læ — og raslede i forvildet Dødedans, nu da Stormen spillede op? Et Fnug var hans Liv som de tusinde andres — afhængigt af Skæbnen, der løftede det op eller slog det ned, forblæst og fortumlet. — —

Han aandede op, da han skraaede gennem Parken. Blæsten susede højt oppe i de brede Kroner, nu og da slog den i Pust gennem Buskene, strøg over Gangen og rislede bort i Græsset. Søen laa stille i Læ, et Skær af Skumring og Kulde laa over den som over Ruden derhjemme — sad hun endnu bøjet over Bordet og spurgte og spurgte: »Er her et Fængsel?« — Han saa' over mod Laagen ved Nørrefarimagsgade og huskede en Morgen, da Solskinnet traf ham og han stod stille, fyldt af Ungdom og usigelig Lykke — hvor var det længe siden — hvor var alting dog længe, længe siden! Skulde han aldrig mere aande befriet op i Solskin og Lykke som

hin fjærne Dag, der nu aandede sin Duft af Liljekonval og Viol ud over hans Sind — ?

Han løftede sit Hoved — en ung Dame gik forbi. Han stansede — Fru Bang!

Hun var kommet et Par Skridt forbi og blev usikker staaende med Hovedet bøjet mod Blæsten. Idet han nu gik hen imod hende, trak hun sin Haand som en lille hvid Killing ud af Muffen. En svag Duft af Viol steg op fra det lune Gemme ...

»Hvor det er længe siden,« sagde Hugo og saa' i det samme over mod Laagen ved Nørrefarimagsgade, hvor Træerne stod sorte mod Skumringen.

»Længe, længe siden,« sagde hun og løftede de lette Bryn med et spotsk Smil.

»Hvordan lever De?«

»Tak. Som altid. Og De?«

»Jo, Tak.«

Et Vindstød fik Fru Bang til at bøje sit Hoved — Hugo følte, at han endnu stod med hendes spinkle Hanskehaand i sin. Hun dukkede Hagen ned i Pelskraven og holdt Muffen op mod Brystet:

»Det var morsomt at hilse paa Dem,« sagde hun saa — Hugo mærkede paa hendes Haandtryk, at hun havde travlt. »Ser man Dem aldrig?« — Øjenlaagene glippede over Blikket, og Haanden rørte sig svagt i hans.

Et nyt Vindstød slog ind imellem dem, Fru Bang veg leende et Skridt tilbage. Hugo holdt hende fast, han syntes pludselig, det saa' ud, som om han ikke vilde slippe hende — og slap saa hendes Haand.

»Paa Gensyn,« vinkede hun og strøg med Blæsten over Broen. —

Han blev staaende et Øjeblik og saa' efter hende.

Hun vendte sig ikke, gik let og smidig mod Udgangen, som om hun ikke havde mødt ham. Saa gik han hurtig videre.

Oppe paa Bakken slog Stormen sammen om hans Hoved. Han vendte sig mod Blæsten og lod den ruske og rase. »Ser man Dem aldrig —?« hørte han det hviske for sit Øre med hendes sprøde, indsmigrende Stemme. Og pludselig hørte han bag hendes Stemme en anden spørge, tungt og fortvivlet: »Er her et Fængsel —?« Saa slog han Frakkekraven op om Ørene og dukkede sig ned deri som for at være ene.

Billedet af Fru Bang flagrede foran ham som en Fugl paa Vejen. Søgte han at jage det bort, fløj det op og dalede ned et Par Skridt længere fremme. Havde hun kunnet læsè noget af hans Ansigt, og nød hun i Hemmelighed hans Skuffelse og Kval, mens hun gik mod sit Hjem og sammenlignede sit Skibbrud med hans eget? — Et Stormrusk rev Hatten af hans Hoved. Han sprang efter den, lo af sig selv, da Hatten fløj op som en spottende Fugl, idet han vilde gribe den. Og mens Billedet af ham selv paa Jagt efter Hatten smæltede sammen med Billedet af Fru Bang, sprang han i latterlige Hop fra Gangen til Plænen og tilbage igen, indtil han med en befriet Latter tumlede ind i Buskadset, hvor Hatten blev hængende i de tørre Grene. Han slog Haanden i den, som om den var et levende Væsen, han havde fanget. Tænkte et Øjeblik paa Fru Bangs hvide Haand, som han havde holdt fast i sin — mærkede pludselig Duften af hendes Violparfyme, idet hans Haand tilfældig strejfede hans Ansigt. Han lod den hvile dèr et kort Sekund. Hørte sit Hjærte banke og følte det, som om det var ham selv, der i et forvirret

Nu var fanget! Saa dukkede han atter med et energisk Ryk ned i Læ af Frakkekraven og gik videre. —

Da han kom til Nørregade, gik han over paa det modsatte Fortov for at se, om der var Lys i Onkel Philips Vinduer. Han saa' det røde Skær lyse lunt og hjemligt over Rullegardinet, betænkte sig et Øjeblik — og gik saa op.

Idet Pigen aabnede, lindede Onkel Philip som sædvanlig Døren paa Klem fra Stuen:

»Det er Hugo« — meldte han, mens han blev staaende lidt kuldskær i den smalle Sprække.

»Hvilken Ære!« hørte Hugo Tante Martha sige derindefra. Saa kom ogsaa hun frem i Døren. »Er du alene?« spurgte hun saa.

Idet Hugo svarede ja, syntes han, at Stemmerne inde i Stuen pludselig løstes. Gerda kom hen i Døren bag de gamle, nikkede lyst og muntert:

»Vi talte netop om dig. Onkel Ernst er her.« —

Da Hugo kom ind og blev bragt til Sæde, følte han, at Stemningen var en anden end ellers, naar han og Ingeborg kom sammen paa Besøg. Tante Martha havde taktfuldt spurgt til Ingeborg — Hugo havde svaret, at hun havde travlt i Huset — Onkel Philip udtrykte sin Beklagelse i et kort: Hm — Hm! Saa var hun glemt — og i samme Øjeblik følte Hugo en vemodig Længsel efter at være hende nær. Han hørte de andre tale og spørge, svarede og følte sine Tanker krese om hende, mens han lyttede til Onkel Ernsts Fortællinger fra fjærne Dage.

Onkel Ernst og Onkel Philip afløste hinanden, fordybede sig i Minder fra deres Barndom og Ungdom, fortalte om Brødrenes Bedrifter og lo, saa Taarerne

trillede ned ad deres Kinder. Tante Martha og de andre lo med, mindre af Fortællingerne, som de kendte, end af de to, der opfriskede Fortidens Drengestreger og Hundekunster. Onkel Ernst var den, der fortalte bedst, men han blev i Almindelighed stikkende midt i Beretningen, halvkvalt af Latter, ude af Stand til at komme videre. Og naar Onkel Philip da vilde fortsætte, blev ogsaa han stikkende midt i en Sætning og lo, indtil de andre faldt ind og var trætte af Latter, naar endelig Opløsningen kom. — »Fortæl den, Ernst, om Madam Heinemann,« sagde Onkel Philip og lo paa Forhaand, saa han atter og atter maatte tørre sine Øjne. Og Ernst fortalte da Historien om den gamle orthodoxe Madam Heinemann, der havde faaet en Pige fra Landet, som Juleaften kom ind og ønskede: »Glædelig Fest.« »Krieg die Pest!« sagde Madam Heinemann forarget. »Tak, Madam — i lige Maade!« sagde Pigen og stak Madammen paa Næven. — Og Onkel Philip fortalte saa Historien om den gamle Hvidgarver Peronard fra deres Barndomsby, der kom ind til Isenkræmmer Arnberg. »Allebenagel,« sagde Monsieur Peronard. Isenkræmmeren stirrede forvirret paa ham. »Allebenagel —!« vedblev Hr. Peronard, og hans sorte Øjne lynede. Isenkræmmeren hentede Kommis og Lærling, Kone og Døtre. Ingen forstod Hr. Peronard. Da udbrød han langt om længe, mens han fortvivlet knyttede sine Hænder over sit Hoved: »Allebenagel, butti Kanone og chütte puff — !« Saa forstod de pludselig, hvad det var, han ønskede: Et halvt Pund Hagel til at putte i Bøssen og skyde puff! — —

Hugo sad lyttende. Slægtens Navne drog forbi — Navne, han kun kendte af Omtale, Navne, han havde hørt i sit Barndomshjem, Fortællinger, som intet sagde,

og som dog nynnede for hans Øre med fjærne Erindringers kære og kendte Klang. Han hørte Beretninger om sin egen Faders Barndom, saa' ham som Dreng mellem de andre Drenge, forskræmt og undselig, saa' ham rejse som trettenaarig til København i Fløjlsbluse og Kadetbenklæder for at søge Plads og ernære sig selv — hørte om hans Ungdomsliv i Moderens Familie, indtil de forlovede sig en Store Bededagsaften paa Volden midt imellem Larsbjørnstræde og Nørregade .. og Hugo tænkte paa sit Møde med Fru Bang i Parken og syntes, at der var Aarhundreders Afstand mellem hans eget og Forældrenes Liv. Og mens Samtalen gik omkring ham, og de andre sad hjemlig lyttende til Beretningerne om Slægtens Liv, der strømmede fortrolig sammen med deres eget, søgte Hugos Tanker som hjemløse Fugle tilbage til hans eget, og han syntes, de slog sig et Øjeblik til Ro, da han tænkte paa Stuen, hvor Ingeborg sad ene og lyttede til Vildvinens fortumlede Famlen over Ruden. — Herinde sad de alle, lunt og samlet, Stormens Uhygge derude gjorde kun Hyggen dybere og varmere, smæltede Sindene sammen i blid og fortættet Harmoni. Kun Gerda sad lidt fra de andre — nu og da saa' hun paa Hugo, og de smilede da til hinanden, som Voksne smiler ad Børnenes Leg. Saa løftede hun sine Øjne mod Loftet, vendte atter Blikket mod Ruden — og Hugo syntes at skimte en Gnist af Vaande og Udlængsel i hendes flintgraa Øjne under de høje nervøse Bryn. Herinde sad han selv som en Flygtning, der havde søgt Tilflugt og vidste, at Faren lurede i hans eget Sind, og at den aldrig mere vilde unde ham Ro. Han var en Flygtning blandt sine egne, han var en Flygtning blandt andre — han følte, at hans Sind gik sin Opløsning imøde, hans

Liv og hans Arbejde, og ingen kunde række ham en hjælpende Haand. Mellem to Kyster flød han for Vinden — Ingeborg stod paa den ene Bred — Slægten paa den anden. Og han syntes, han tabte dem begge af Syne, naar han saa' ned i det bundløse Dyb, hvorover han førtes som en løsrevet Baad ad den flygtende Strøm mod Havet ...

Klokken var blevet henad 10. Onkel Philip begyndte at trække Uret op, rejste sig saa og løftede paa Gardinet. Axel lettede sig og gik svagt nynnende omkring i Stuen, Tante Martha rullede diskret Hækletøjet sammen. Rudolf sad eftertænksom og røg med dybe Rynker i sin Grublerpande.

»Du og Hugo skal jo samme Vej,« sagde Onkel Philip diplomatisk til Broderen. »Saa kan I jo følges, naar I gaar.«

Hugo rejste sig smilende. Da han trykkede Tante Marthas Haand til Farvel sagde hun:

»Farvel, min Dreng. — Hils din Hustru.«

Det var første Gang, Tante Martha ikke nævnede Ingeborg ved Navn. Hvor lød det fremmed i Tante Marthas Mund: din Hustru — som om han selv var i Færd med at blive en fremmed — —

»Godnat.«

Da Hugo og Onkel Ernst kom ned paa Gaden, bød Hugo Onkelen Armen. Onkel Ernst havde trukket sin gamle Kabuds ned over Ørene og halet Halstørklædet op over Munden for Blæsten. Hans Næse skød sit skarpe Næb ud over Tørklædet, en lille klar Draabe glimtede i Spidsen, over Øjnene laa endnu et varmt Skær af Velvilje og Munterhed. Hugo maatte tænke paa et Billede fra Onkelens Ungdom, som han havde set derhjemme — en ung slank Mand med højt løftet

Hoved, det sorte Haar skilt og strøget i en tyk Bukkel nedover det ene Øre, Frakke med Talje, knappet med én Knap om Livet, struttende med mægtig Vidde over Knæene. Under de vældige Opslag en blomstret Silkevest, blød Byronflip og Kunstnerslips med flagrende Ender ...

»Naa, hvordan gaar det ellers —?« Onkel Ernsts Stemme lød langt borte inde bag Halstørklædet. Hugo saa' hans fugtige Øjne glimte spørgende i Lygtelyset.

»Jo, Tak,« sagde Hugo roligt. Lygteglasset klirrede i Blæsten over hans Hoved.

»Spiller du noget paa Teatret?« — Hugo lod, som om han var stærkt optaget. — »Ja jeg kommer der jo kun til Klassikerne, og dem spiller I jo ikke,« vedblev Onkel Ernst. »Jeg sidder i denne Tid og oversætter »Nathan« og »Emilia Galotti« — det var dengang, ak ja! — Jeg forstod ellers paa Gerda,« fortsatte han lidt efter, »at du har Vanskeligheder derovre. Er der *Risches?* I min Tid kunde en Jøde ikke begaa sig i Længden. Men maaske Forholdene har forandret sig. Og du har jo studeret — saa du kan vel altid komme ind i et eller andet.«

Hugo smilede tungt og bittert, mens han gik videre langs Boulevarden med Onkel Ernsts Arm i sin. Han saa' hans krogede Gammelmandsskikkelse, bøjet mod Stormen — under Frakkeærmet krøb de graa Muffediser frem, hans røde knoglede Haand laa fast om Hugos. — Hvad havde de mon talt om, før han kom — vidste de mere om hans Skæbne, end han anede? Vidste Fru Bang ogsaa, hvordan det var fat — han huskede nu hendes spotske Smil — havde hun læst hans Tanker, før han saa' op og stansede? Vidste alle mere, end man selv anede — havde han stukket Hovedet i Bu-

sken og troet, at hans Kummer og Mismod var vel forvaret? — »Du kan vel altid komme ind i et eller andet« — havde Onkel Ernst sagt. Var det Familiens skjulte Mistillid, som Onklen havde givet Udtryk? Og tænkte han bag Mistilliden paa sin egen Skæbne og den tunge Resignation, der fulgte efter Nederlaget og Sammenbrudet?

»Naa, du er jo ung endnu,« kom det som et Suk fra Onkel Ernst. »I din Alder — hvor gammel er du nu — 34 — ok, Gud bevares! Da var jeg lige begyndt — jeg spillede Don Carlos for Storfysttronfølgeren af Rusland i 1869 — das nennt man *Chrutzpel* Martha sagde, at din Kone er meget dygtig, saa klarer I jer nok. Sidder hun nu ene hjemme? Jeg synes, Philip sagde, at de ikke saa' hende mere. Gaar hun aldrig ud? Hun er maaske ikke noget Familiemenneske? Naa, ja — saalænge man har det godt sammen, kan man jo have nok i sit eget.«

De skraaede over mod Gyldenløvesgade. Onkel Ernst hagede sig fast til Hugos Arm, stod nu og da stille, tørrede sine Øjne mod Muffedisen, pustede og gik videre. Hugo følte det pludselig, som om det var hans egen Skæbne, han lodsede frem gennem Stormen. Onkel Ernsts knoglede Haand laa kold og klam over hans, han sakkede lidt bagud i Gangen og tyngede Hugos Arm som en Byrde. Hugo hørte hans sjokkende Fodtrin og de trætte Pust bag Halstørklædet — den klare Draabe glimtede paa hans Næsetip, faldt og fulgtes af en anden. Gik Onkel Ernst nu dèr og drømte sig tilbage til Hugos Alder, da han stedtes til Audiens for Storfyrsttronfølgeren i Byronflip og Silkevest? Troede ogsaa han, at hans Kummer var skjult i Busken og anede intet om Menigheden, der smilede bag hans Ryg?

Nu gik han hjem til de fattige Stuer og fordybede sig i et Liv, der var dødt for alle andre end ham selv. Og gennem Støv og Piberøg søgte han endnu en Gang at give Drømmen Liv, overførte til sit eget Sprog de Billeder og Tanker, der i fjærne Tider havde beruset ham i det fremmede, uden at vide eller ville vide, at hans Drøm var Blændværk og hans Arbejde Støv af det Støv, hvoraf det var kommet.

Da de kom til Dosseringen, stansede Onkel Ernst. Hugo vilde følge ham hjem, men Onkelen vilde ikke høre Tale om Følgeskab. Han sagde hurtig farvel og stavrede ind i Mørket som en træt og gammel Shylock. Hugo blev staaende, indtil Mørket havde slugt ham. Saa vendte han sig med et Suk og gik hjem.

Der var Lys i Stuen, da Hugo kom ind. Ingeborg sad med sit Sytøj i Sofaen under Lampen, løftede Hovedet, da han aabnede Døren —

I et Nu saa' Hugo hendes Ansigt. Han syntes, han saa' det for første Gang, tungt og forgræmmet. Han syntes, han saa' for første Gang en Genspejling af sin egen Kval og sin egen Kummer i hendes Blik. Det var hans Liv, der havde mærket hendes — og han følte, at hans egen Kval blev mindre, da han genkendte sin egen Smærte i hendes. Hun sad, som om hun ventede ham — trist og trofast, mærket af de tunge Aar, der ogsaa havde mærket ham. Det svære Haar var trykket sammen og laa fladt over Tindingen, hendes Træk var blevet større, ligesom oprevne om Øjne og Mund. Nu bøjede hun sit Hoved over Sytøjet, Mærker af Graad sad endnu om de glippende Øjenvipper og dirrede svagt om Næseflig og Mundvige. Han syntes, at han havde været længe borte, at de havde været langt, langt borte fra hinanden, og at han nu — endelig — kom hjem.

»Godaften, Ingeborg,« sagde han og bøjede sig ned mod hende.

Hun sænkede Sytøjet og løftede sine Øjne. Et Par Taarer, store som Hasselnødder, dryppede ned i hendes Skød. Hun saa' sig om efter sit Lommetørklæde, han tog sit og tørrede hendes Øjne med et Smil.

»Hvad er det, du syer paa, Ingeborg?«

»Det er et broderet Stykke til din Onkels Fødselsdag,« sagde hun og løftede Sytøjet.

Hugo følte et Væld af lykkelig Anger og Ømhed fylde sit Bryst. Han lagde sin Kind ind mod hendes:

»Du begynder i Tide,« sagde han.

»Mine Øjne taaler ikke længer saa godt at sy, saa jeg maa tage lidt ad Gangen.« Hun bøjede sig atter over Sytøjet — to tunge Draaber faldt ned og sugedes bort som i Trækpapir.

Han tog hendes Hoved mellem sine Hænder og trykkede sin Mund mod hendes Haar:

»Ingeborg ...« hviskede han.

Fra hendes Haar steg en fjærn Duft af modent Korn i Sol. Svagt .. svagt .. strøg fra hans Haand et Strejf af Violparfyme sig ind deri ...

En Dag da Hugo kom fra Prøve, mødte han Aage Mügge. De fulgtes ad gennem Strøget, Aage hilste til højre og venstre paa de hundrede Tordenskjolds Soldater, der gik igen gennem Pressens og Sladderens Hakkemaskiner. Han saa' sig spejdende omkring, mens

han talte — naar han hilste, kom og svandt Smilet, som om en Snor blev strammet og atter løsnet. Han spurgte til Hugos Arbejde med en Blanding af Deltagelse og Opmuntring, rolig og tryg i sin solide Elegance. Naar han smilte, laa Øjnene faste og haarde i Ly bag Smilet. Hans Tale var afmaalt og velafvejet som altid — dog syntes Hugo, at han nu og da blev ligesom borte og dukkede op et andet Sted, end man havde ventet.

Aage Mügges Navn var i Sagførerverdenen blevet et af de førende. Ingen vidste rigtig Besked med hans Liv og Vaner, han færdedes meget ude, var meget meddelsom og dog tillukket, regnedes blandt de Sagførere, der havde mange Forretninger og dog ingen egentlig Forretning. Der var den samme smidige, lidt vage Ubestemthed over hans Væsen som i Drengeaarene — nu som dengang havde han mange Meninger og dog ingen egentlig Mening. Han havde en vis indsmigrende Charme, men den var mere affødt af Omstændighederne end medfødt som Karls. Derfor troede man i Øjeblikket paa Karl, fordi hans Væsens Charme var saa altbesejrende, at der hverken var Plads eller Tid til at tvivle — medens Aage svækkede Ens Tro, fordi hans Fantasi manglede den rette Tillid til sine egne Løgne. Hans Spørgsmaal var ofte vejrende, hans Svar ofte undvigende. Først naar en anden havde sagt sin Mening, afklaredes hans egen — dog aldrig i skarpe kantede Konturer, men i en vag lidt bugtet Linie, der gav efter for det svageste Tryk, trak sig sammen eller udvidede sig som en Orm, eftersom den anede Fare, eller følte at Banen var fri. Og hans lange, lidt snusende Næse, der med Aarene var blevet blegere og blødere, fulgte vejrende med og gav Ansigtets tilkæmpede

Ro et ham selv uafvidende Udtryk af fiffig Nervøsitet, der fremhævedes af det skarpe Glimt i de skraatstillede Øjne, som laa vagtsomt paa Lur bag Smilet.

De var kommet til at tale om Forretning og Fortjeneste, Aage havde talt om et større Bygningskompleks ude ad Øster, som nu stod færdig til Udlejning. Pludselig stansede han, knipsede med Fingrene, som om en lys Idé med ét faldt ham ind og sagde:

»Har du Lyst til at tjene 4—5000 Kr. om Aaret, uden at du behøver at røre en Finger? Jeg har en Ejendom, 3 og 4 Værelsers Lejligheder, 4 mindre Butiker, faste Prioriteter og et Par Tusind Kroners Udbetaling foruden Papirerne. Jeg véd, din Kone har lidt Penge — hun er dygtig og kan klare den i en Haandevending, mens du dyrker Kunsten i dit Ansigts Sved. Jeg forstaar, at det ikke er helt nemt for dig at klare dig — ja, naturligvis, du klarer dig — det er ikke for at blande mig op i dine Sager. Men her ligger en Forretning, og jeg vil gærne give jer en Chance. Ja, hvad synes du selv? — Nej, jeg vil ikke raade dig — jeg vil ikke sige andet end ganske objektivt saadan og saadan. Indtægterne saameget, Udgifterne til Renter og Skatter saameget, til Overskud og Reparationer saameget. Risiko, siger du? Du har jo selv engang gaaet i Lære hos Isidor Salomon — »Kolossalomon«, som vi Sagførere kalder ham — og du véd, hvordan et Ejendomsregnskab skal stilles op. Tænk nu over det. Rask Slag paa Tasken — som en af mine Kommissionærer plejer at sige, naar der er Bid. Slaar du til, saa ring mig op. 8311. Jeg har faaet Tilladelse til at opkalde Gaden efter vores Fødeby. Naa, det tiltaler dig? Andet Sted fra Hjørnet paa venstre Haand. Murmester Larsen 2den Sal anviser.« —

Hugo talte med Ingeborg. Hun satte sig først imod det, men blev interesseret, da Hugo viste hende Regnskaberne, som Aage havde laant ham. De studerede Vudering og Assurance, Leje og Prioriteter, og for hver Gang de stansede ved Overskudet, syntes Risikoen dem mindre. Det var som i den første Tid, da de tænkte paa at sætte Bo — Forberedelserne optog dem, og de regnede med Indtægterne som Konen med Æggene. Den nye Beskæftigelse med Tal og Beregninger greb dem, førte deres Tanker ind paa neutral Grund — og Strid og Næringssorger skylledes bort af nye Planer og dæmrende Fremtidsudsigter.

De tog sammen ud og saa' paa Ejendommen, en stor graa Facade i et Nybyggerkvarter med ubrolagte Gader og Duft af raa Kalk og Murværk. Børnene rodede i Sanddynger og Murbrokker, længere henne i Gaden arbejdede Haandværkerne paa de høje Stilladser. De stod ovre paa det modsatte Fortov i Solskinnet og saa' op ad Huset, hæftede Blikket paa Murmester Larsens Lejlighed, som de skulde overtage i Tilfælde af Køb, og Hugo skimtede bag Gardinet et Strejf af Fru Larsens medtagne Ansigt med den tandløse Mund og Haaret, der syntes forpjusket af Vind og Vejr. Fra Butiken bag hans Ryg aandede en stram Duft af Saltlage og Klipfisk ham imøde — han vendte sig, og hans Øje faldt paa et Skilt, hvor han læste: Øl, Salt, Sæbe, Petroleum. Idet hans Blik mødte Ingeborg, saa' han hende staa grublende med Fingeren trykket mod Munden og et Udtryk af forskræmt Fattigdom, der mindede ham om Fru Larsens. Han trak Vejret med et dybt Suk, lod som han smilede, da Ingeborg vendte sig om imod ham. Hun smilede igen, de stod lidt og saa' forlegne paa hinanden — saa sagde hun:

»Hvis du tror derpaa, saa synes jeg, vi skal gøre det.«

»Har du Lyst, Ingeborg?«

»Lyst — ?« Hun løftede Blikket og saa' henover Gaden. »Har *du* Lyst, saa har jeg det ogsaa.« —

En Vinterdag gik Hugo saa op paa Aage Mügges Kontor. Skrivemaskinerne klaprede, idet han traadte ind. En Sværm af ventende sad og døsede som Fluer langs Væggene, Murmester Larsen rejste sig og stak ham frimodig paa Næven. Da Døren blev aabnet ind til Aages Privatkontor, saa' Hugo ham rejse sig i en Sky af Røg. Hugo gik ind — Murmester Larsen fulgte. Paa Tærskelen følte Hugo en Trang til at flygte. Saa rakte Aage ham Haanden og trak ham smilende til sig. Bag den lukkede Dør hørte han Skrivemaskinernes forjagede Klapren i Tomheden. — —

De flyttede ud en Vinterdag i Regn og Rusk. Hugo og Ingeborg stod i den tomme Lejlighed paa Dosseringen, han saa' paa de nøgne Vægge, hvor mørke Kvadrater paa de falmede Tapeter viste, hvor Billederne havde hængt — det eneste Tegn, der røbede, at Mennesker havde levet der. Han gik ind i Ingeborgs Soveværelse til Gaarden for at holde Øje med Flyttemændene. Idet hans Blik faldt paa Karmen, saa' han et sammenslynget I. H. som han havde ridset deri en lykkelig Morgen i sit Liv. Saa hørte han hendes Fodtrin gennem de tomme Stuer. Hun kom hen til ham og lagde sin Haand over hans, der dækkede over Bogstaverne. Og uden at tale fulgte de Folkene, der tumlede med de kendte Ting, som nu syntes ham døde og fremmede som Scenens Rekvisiter. Indtil Mændene tronede paa Læsset, den yderste til venstre med Lyse-

kronen som et dyrebart Klenodie i sin varsomme Favn.

Saa skyndte de sig ned for at aflevere Nøglerne til Værten, tog en Vogn og kørte sammen ud til deres nye Hjem.

Det varede en Tid, inden de faldt til Ro. Det varede længe, inden Hugo glemte Morgensolen i Stuerne ved Søerne og den lyse foraarsagtige Luft, der slog ham imøde fra det aabne Vindu. Saa' han over mod Genbohuset, stirrede Hørkræmmerens Skilt ham imøde: Øl, Salt, Sæbe, Petroleum! Gik han ned ad Trapperne, slog den raa Duft af Kalk imod ham, og Osen af branket Mad sivede ud gennem Dørene. En halvfattig Tone af limfarvede Vægge og tyndt strøget Træværk mødte hans Øje, han skyndte sig ned for ikke at løbe paa Lejerne. I den første Tid havde de ikke ladet høre fra sig, nu troppede de op med Klager, bad om Henstand, sagde op uden Varsel. Den første Gang Hugo opdagede, at Lejemaalet var fingeret Skalkeskjul til Brug for Vurderingen, styrtede han angst op til Aage. Han beroligede ham med Smil og Skulderklap — næste Gang vilde Lejen falde prompte, der var Bolignød paa Østerbro, betalte de ikke, kunde man faa ti for en. Blot han sørgede for Renter og Skatter, skulde Aage nok sørge for Resten: »Blot rolig, min Ven, sagde Manden, han gav sin So Flæsk. Farvel, farvel og hils hjemme.«

Hugo var begyndt at frygte. Ingeborg tog Lejen ind — hun sad ofte, naar han kom hjem fra Teatret, og regnede. I Etagen nedenunder skreg et Barn, langt ude i Sundet klagede en Sirene i Taagen — en vammel Duft af klæget Dejg trængte ind gennem Entréen fra Bageriet i Stuen. De sad da dèr i Natten, regnede og fantaserede, indtil Virkeligheden saa' dem i Øjnene,

og de hver for sig af deres lange Taushed fornam, at de svingede i en Gynge op og ned, nervøse af Angst for det Øjeblik, da Tovet sprang.

Efterhaanden vænnede de sig til Uroen og Ærgrelserne, til de ubrolagte Gaders Halvmørke og Kvarterets Cementpuds og Fattigdom. De gik Aftenture, naar Hugo var fri, for at orientere sig i Gader og Gyder, som de næppe kendte af Navn, og fordybede sig af en egen modstridende Trang i Omegnens hjemløse Mørke af øde Byggepladser og Vildnis af gamle forladte Haver. — En Aften stansede de i en Gade. I en Stue paa det modsatte Fortov brændte der Lys, og en Kvinde stod under en trøstesløs Hængelampe og saa' ud i Rummet. Hugo mindedes pludselig en Aften for længe siden .. hvor var dog alting forandret .. nu stod han her og følte det, som om han saa' ind i sit eget Hjem, hvor Ingeborg stod under Lampen og stirrede haabløst mod Ruden. Han vendte sig om mod hende — han kunde se paa hendes Øjne, at hun ikke mere huskede Billedet — havde maaske slet ikke sét det den Aften i den Belysning, hvori han saa' det. Og med en Følelse af dyb, dyb Taknemmelighed over hendes Ømhed og Trofasthed gennem Aarene, kyssede han hende paa det mørke uddøde Fortov, mens hun sænkede sine Øjenlaag og trykkede hans Haand ind mod sit Hjærte. —

Men selvom de søgte at skjule Uroen for hinanden, stak den dog sit forpjuskede Hoved frem, naar de hver for sig var ene. Hugo fornam den paa sine Ture til og fra Teatret, ja midt i hans Arbejde kunde den stirre paa ham og gøre hans Spil løst og tilfældigt — de andre stansede et Sekund, saa' paa hinanden, Hugo følte Grunden gynge under sin Fod. Uroen i hans Tilvæ-

relse derhjemme havde taget Form af Madam Larsens indfaldne Ansigt, som han en eneste Gang tilfældig havde skimtet bag det Vindu, hvor nu hans Stue var. Uroen i hans Liv paa Teatret havde ogsaa faaet sit Ansigt — naar han tænkte paa Fremtiden, saa' han Herbert Wang, »Dødsmasken«, som de kaldte ham, stirre sig imøde. Naar han sent ud paa Natten lagde sig til Hvile, endnu ophidset og ophedet af Teatrets Lys og Varme og af Bekymringer for den nære Termin, skimtede han som i Feber Uroens truende Ansigter fra Krogenes laadne Mørke — han lyttede til Ingeborgs Aandedrag og følte, at hendes blege Øjne stirrede ud i Mørket som hans. Og de laa da dèr i Natten uden at tale. Nede fra Stuen kunde de høre Bagerens dumpe Slag i den bløde Dejg — fra det aabne Vindu bølgede den vamle Em af syrligt Bagværk ind i Værelset — nu rumlede en Vogn gennem Gaden og blev holdende udenfor Huset, mens hule Lyd af tunge Fødder buldrede i det aabne Portrum. Og mens Lyd og Lugt blev til en ulden Taage i hans Hjærne, slumrede Hugo hen i en Døs af Billeder og Masker, indtil Søvnen bar ham bort i sin moderlige Favn. —

Terminen var lykkelig overstaaet. Den lille Rest af Ingeborgs Arv var gaaet med i Løbet, men de følte sig atter paa fast Grund og aandede befriet op. Hugo havde haft lidt Held paa Teatret — efterat de en Tid havde levet ganske for sig selv, var de atter begyndt at se nogle Mennesker. Karl og Harry kom undertiden — Harry havde en Aften læst en Akt af et Skuespil, han skrev paa, og som Hugo glædede sig til at spille i. Ingeborg blev varm ved Tanken om, at Hugo endelig engang skulde spille en Hovedrolle, der kunde vise hans

Evner og føre til det Maal, hun drømte sig. Hun havde tidligere følt en skjult Moddrift i sit Væsen overfor Harry, en fjendtlig Kulde, som hun anede, at ogsaa han fornam. Skønt hun vidste, at hun selv i sit dybeste Væsen var kritisk og skeptisk og i mangt og meget tænkte som han om Livet og Menneskene, stødte hun ham dog ofte fra sig, naar de i deres Anskuelser nærmede sig hinanden, som om Berøringen med hans Væsen var hende et legemligt Ubehag. Nu var hun begyndt at komme ham imøde med større Fortrolighed og havde efterhaanden vænnet sig til hans Sinds ustadige Svingen mellem Spot og Tungsind. Karl var som altid, men Hugo syntes, at han blev stilfærdigere og varmere i Ingeborgs Nærhed, og den moderlige Overbærenhed, hvormed hun smilende fulgte Karls forsorne Livsbetragtning og forkælede Skepsis, drog Hugo med ind i den lune Fortrolighed og nærmede ham atter under hendes Beskyttelse til Ungdomsvennen. Undertiden følte han det, som om hun havde sit Maal med dem begge, søgte en Tilnærmelse til gensidig Hjælp og Støtte under Arbejdet ved Teatret. Til andre Tider studsede han over hendes frie Væsen overfor Karl, hun kunde sige Ting til ham, som han aldrig vilde have taalt af nogen anden, og han gav hende Ret med en egen barnlig Eftergivenhed, der gav hans Væsen en ny og indtagende Ynde. Naar Karl bragte hende Blomster eller viste hende en lille Opmærksomhed, som han havde lyttet sig til, at hun ønskede, kunde hun, let rørt som hun var, staa med Taarer i Øjnene og bebrejde ham, at hun saa aldrig mere turde sige noget, mens hun samtidig tog hans Haand og trykkede den mod sit Bryst. Karl omfavnede hende da, lidt mindre støjende

end han plejede, og det var, som om hans Glæde over hendes Venskab varmede Hugos Hjærte og nærmede det tryggere og inderligere til hendes.

Hugo fulgte med et lykkeligt Smil den Forandring, der læmpelig foregik i Ingeborgs Væsen, efter at den første svære Tid med Ejendommen var overstaaet, og hans Arbejde ved Teatret atter syntes at fange Pressens og Publikums Øre. Dybt bag den lette Lykke, han følte, aandede et svagt Haab om en Tilnærmelse til Onkel Philips Hjem — det var for Hugo, som om Vejen gik derigennem til den dybe og endelige Befrielse i hans og Ingeborgs Liv. Noget foruroligede det ham vel, at hun aldrig af sig selv omtalte hans Slægt, og at hendes Ansigt ligesom lukkede sig, naar han berørte den. Men han trøstede sig med, at hun havde været for optaget til at beskæftige sig med andet end de nye Forhold, og han haabede og ventede, at hun, naar han en skønne Dag ved Lejlighed aabnede for sit Hjærte, vilde forstaa hans Længsel og med Ømhed søge at udjævne den Kløft, som splittede hans Væsen og skød sin Kile ind i deres Samliv. — —

Dagen for Onkel Philips 70aarige Fødselsdag nærmede sig. Hugo omtalte den forsigtig og flygtig i Ny og Næ — han følte sig for hos Ingeborg, slog paa, at han vilde stille paa Nørregade tidlig om Morgenen, før Onkelen gik i Synagogen. Ingeborg sad stille, trak svagt paa Skuldrene. Hugo fortalte hende, at Onkel Philip gik til Morgengudstjeneste bestemte Dage i Aaret, Forældrenes Dødsdage, hans egen og Tante Marthas Fødselsdag. Ingeborg nikkede taus, gik saa over til at tale om noget andet. — Endelig en Dag op mod Fødselsdagen spurgte Hugo hende, om hun vilde gaa med ham, det vilde glæde Onkel Philip, og Fa-

milien vilde opfatte det som den Tilnærmelse, de sikkert i lange Tider havde ventet. Ingeborgs Øjne blev blege og haarde, Hugo følte en pludselig Angst for, at hans Haab heller ikke denne Gang skulde gaa i Opfyldelse. Han søgte at mildne Spørgsmaalet ved en Henvisning til, at hun vilde gøre ham personlig en Glæde — Ingeborg saa' lidt mistænksomt paa ham og lod Spørgsmaalet staa hen. Han fandt det da fornuftigst ikke at presse paa, men lade hende selv i Stilhed overveje det — naar Dagen kom, vilde hun hjælpe ham og lette hans urolige Hjærte.

Dagen kom. Hugo havde ligget vaagen det meste af Natten. Han vilde være saa tidlig paa Nørregade, at han kunde drikke Kaffe med de andre, før Onkelen gik. Da han saa' paa sit Ur, var Klokken mellem 5 og 6. Han rejste sig, lyttede mod Værelset ved Siden af. Ingeborg sov.

Han listede stille hen til Døren — kaldte svagt — prøvede igen:

»Ingeborg —« Han hørte et tungt Suk i Søvne. »Ingeborg —!« sagde han lidt højere.

»Ja —?« hørte han træt inde fra Mørket.

»Klokken er mange, hvis du vil med.«

»Hvorhen?«

»Til Onkel Philip.«

»Paa denne Tid af Natten?«

»Du véd, at jeg gærne vil have, du gaar med.«

»Jeg skal nok gaa derhen i Løbet af Dagen.«

»Gør nu som jeg beder dig denne ene Gang.«

»Hvad skal jeg dèr — det er jo dig, de gærne vil se.«

»Gør det for min Skyld. De vil ogsaa gærne se dig, og saa er alt det gamle Vrøvl forbi.«

Hun laa lidt, sagde intet. Hugo følte en Gnist af

Vrede ulme, den flammede op, skød en Bølge af Blod over hans Ansigt. Saa sagde han med rolig, men stærkere Stemme:

»Staa saa op, Ingeborg.«

»Lad mig nu ligge! Jeg besværer dig jo ikke med min Familie. Det kan ikke hjælpe, at du søger at tvinge mig til noget. Gør du, som du vil. Men lad mig gøre, som jeg selv synes.«

Hugo stod et Øjeblik. Han hørte Ingeborg vende sig i Mørket — syntes pludselig, at alt sank sammen — følte, at hans Liv var haabløst forvirret. En graa og skummel Morgentaage dæmrede mod Ruden. — —

Da Hugo kom til Nørregade, var der Lys bag Vinduerne. Han skyndte sig op. Da han ringede paa, kom Tante Martha ud og lukkede op i sort Silke. Hun kyssede Hugo, kiggede ud gennem Entrédøren, som om hun søgte nogen, lukkede saa Døren og bød Hugo gaa ind.

Inde i Stuen var Kaffebordet dækket. En Duft af kinesisk Røgelsespapir svævede i Rummet og mindede ham pludselig om hans egen Barndom, naar den brune Kaffejomfru stod i Ovnen, og Sneen hvirvlede udenfor mod Ruden. Axel og Rudolf gik omkring i sort Frakke med stærkt opstrøget Haar og blege Ansigter. Gerda var rolig, mørktklædt med Blomster i Brystet. Hun saa' paa Hugo, vendte saa Blikket mod de andre, idet hun løftede Brynene og strammede de smalle Læber. Tante Martha gik nervøs til og fra, skar Kage for og ordnede den hjemmebagte »Butterkuchen« paa Bordet.

En svag Lyd fik dem alle til at vende sig. Onkel Philip rømmede sig diskret paa sin Vej gennem Dagligstuen. Nu stod han i Døren, bleg og bevæget. Han saa' sig et Øjeblik om, mens et lille beskedent og for-

legent Smil farvede hans Ansigt. Saa gik han hen og kyssede Tante Martha, han trykkede hende hæftig og dog varsomt ind til sig, mens hans Haand klappede hendes Ryg — vilde atter kysse hende, da hun halvt var sluppet fri, og ramte hende paa Næsen. Tante Martha kyssede ham saa igen for at gøre det godt, og gik hen til sine Kager.

De andre nærmede sig Onkel Philip, én efter én efter Alder som i gamle Dage, naar Onkelen kom fra Synagogen, og de traadte hen for at modtage Velsignelsen og Kysset paa Panden. Ingen af dem sagde noget. Da Turen kom til Hugo, sagde Onkel Philip efter at have kysset ham:

»Det var pænt af dig at se herop.« Hugo bøjede bevæget sit Hoved — saa' i et Glimt det skumle Morgengraa ude ad Øster — og løftede sit Ansigt mod den hjemlige Stue, hvor Kaffeduften og Røgelsen bølgede. —

Da Kaffen var drukket, rejste Onkel Philip sig, Axel og Rudolf tog Tøjet paa for at følge ham. Tante Martha gik til Vinduet for at kigge efter dem i Spejlet. Da Tanten rullede Gardinet op, var det Dag. Gerda slukkede Lyset. Hugo saa' sig om i Stuen. Hans Sind bølgede mellem Morgengraa og aldrig stillet Hjemlængsel. Han tænkte paa at gaa. Den graa Morgen ude ad Øster skræmmede ham — Røgelsesduften holdt ham tilbage.

Tante Martha gik fra Vinduet over mod Bordet. Gerda stod endnu henne ved Kontakten, bleg og stum. Pludselig vendte hun sig om mod Hugo:

»Er din Kone ikke rask?« spurgte hun, mens Øjnene stod haarde og blanke i det blege Ansigt.

»Jo.« Hugo havde vendt sig om mod hende. Stejl og kampberedt stod hun dèr. »Hvorfor?« — spurgte han saa og følte, at han blev bleg som hun.

»Fordi jeg synes, at hun saa nok kunde have gjort sig den Ulejlighed at se herop.«

»Jeg blander mig ikke i andres Sager.«

»Andres Sager?« — Gerda lo op. — »Er det din Kone, du taler om?«

»Ja.«

»Lad du Hugo om dét, Gerda,« sagde Tante Martha henne fra Buffeten.

»Jeg lader Ingeborg gøre, som hun vil, og hun lader mig gøre, som jeg vil.«

»Naar Mennesker ikke vil komme her, saa maa de blive borte,« sagde Tante Martha og stillede Kagerne ned i Buffeten.

»Her er ikke Tale om at komme eller ikke komme, Tante Martha. Ingeborg kommer her senere paa Dagen.«

»Hun er velkommen,« lød det lidt skarpt henne fra Tante Martha.

»Hm!« sagde Gerda og rømmede sig.

»Kommer hun her ikke saa ofte, som jeg kunde ønske, saa er Skylden ikke hendes,« sagde Hugo over mod Gerda.

Gerda stansede. Hun saa' paa Hugo med et fremmed og fjendtligt Blik. Hugo følte i et Nu, at de var kommet til et uoverstigeligt Punkt — ingen Vej førte frem — Tilbagevejen aabnede sin graa Slugt for hans Øjne —

»Hun kan for mig komme eller ikke komme,« sagde Gerda. »Vi har vist hende det Hensyn, vi skylder dig.«

»Ogsaa du?« Nu var det Hugos Tur at le op.

»Ja. — Men jeg indrømmer, at det har faldet mig svært, og at jeg aldrig havde gjort det, hvis det ikke var for Fars og Mors Skyld.«

»Du har ikke vist hende andet end Uvenlighed og Kulde fra den første Dag, du stod dèr ved Vinduet og ikke vidste, om du vilde give hende Haanden eller ej.«

»Gerda har aldrig været uvenlig mod din Hustru,« sagde Tante Martha, idet hun nærmede sig Gerda og tog hendes Haand. »Har du følt noget saadant, maa du søge Grunden andre Steder.«

Gerda nikkede og gik fra Moderen. Tante Martha saa' bekymret efter hende og vendte sig saa strængt mod Hugo:

»Er hun ikke altid blevet modtaget med Venlighed? Naa! Har du noget at klage paa Far og mig? Gerda lader du værsgod være — det er vel hendes Hjem, naar det kommer til Stykket. Vi har gjort, hvad vi kunde. Forlanger du mere, saa lad først den bære Skylden, der har Ansvaret. Og kan hun ikke, eller vil hun ikke, saa maa det i Guds Navn gaa, som hun vil. Vi har altid haft Fred i vort Hjem. Nu vil vi ikke have Splid paa vore gamle Dage, fordi et fremmed Menneske, der tilfældig er din Hustru, ikke ønsker det samme, som vi nu én Gang ønsker og har Ret til at ønske.« —

Hugo stod lidt. Der var ganske stille i Stuen. Han følte det som en Afsked, tungt og bittert, stejlt og trodsigt. Han sagde hurtig Farvel, mærkede den lune Duft af Kaffe og Røgelse, idet han gik mod Døren. Ude i Entréen tog han skyndsomt Tøjet paa, ingen kom ud og fulgte ham. Da han stod paa Trappen, saa' han den blanke Messingplade skinne. Hvor ofte havde han ikke staaet og stirret paa det sirlige »Ph. David« i Skønskrift, mens han ventede paa, at Døren skulde aabne sig. Nu var den lukket — underlig haardt og ubønhørligt stirrede Dørpladen paa ham —

Saa vendte han sig med et Ryk og gik. —

Da han kom hjem, var Ingeborg ude. Han stod ved Vinduet og stirrede over mod det modsatte Fortov. Formiddagens Foraarssol skyllede over den graa Facade — saa fejede en Sky den bort, som om en Kost blev strøget over Muren. Øl, Salt, Sæbe, Petroleum! Vinden strøg gennem Gaden, en Taage af Støv og Sand slog mod Genbohuset, gnistrede i Solskinnet, der atter brød frem, og føg ind mod Ruder og Døre. — Øl, Salt, Sæbe, Petroleum! — En Dør blev ved at smække nedenunder — han huskede, at Dørlukkeren var i Uorden, kom til at tænke paa de to Butiker, der havde sagt op den foregaaende Dag, slog Mismodet bort som en irriterende Flue og følte det atter svirre for sine Øjne. Nu smækkede Døren igen dernede, han hørte den hule Gungren gennem Huset, som om det var en tom Tumleplads for Larmen. Et Vindu slog i paa den anden Side Gaden, Glasskaarene klirrede mod Fortovet, Hørkræmmeren kom ud og saa' forsigtig i Vejret. Sparkede et Par løse Skaar bort fra Dørtrinet. Solen gnistrede. Øl, Salt, Sæbe, Petroleum — —

Hugo hørte en Nøgle i Laasen derude. Hans Hjærte bankede. Sorg og Mismod, Had og Haabløshed bølgede derinde. Nu aabnedes Døren. Han vendte sig med et hæftigt Ryk om imod Ingeborg og saa' hende staa i Lyset med blege, forhærdede Øjne.

»Du skal ikke gaa til Onkel Philip idag,« sagde han og bed Tænderne sammen over Ordene.

»Naa!« Hun smilede og lagde nogle Pakker fra sig. »Hvad er der nu i Vejen?« sagde hun saa og gik mod Entréen.

»Der er det i Vejen, at du ikke skal gaa der.«

»Er du blevet gal!« Hun havde aabnet Øjnene vidt og strammede Munden.

»Ja!« raabte han, idet han løftede sine knyttede Næver. Han følte Udraabets Latterlighed bag sin dybe Smærte, saa' hende staa dèr med Ryggen mod Døren, følte det isnende Pust af Had, der slog fra hendes Blik mod hans, og den Glød af Vildskab, der brændte i hans mod hendes —

»Det er forbi — jeg kommer der ikke mere. Du har ødelagt det for mig. Jeg har *lidt* under det. Ja, ja — *lidt*, hvis du tror, det er Narrestreger! Det var det eneste Sted, hvor jeg følte mig hjemme. — Hvad du har gjort? Hvorfor gik du ikke med imorges, da jeg bad dig derom — jeg vidste, det engang vilde komme. Nej — det er ikke dem, der har sagt noget, det er mig — jeg vilde ikke længer, jeg vil ikke længer, jeg *kan* ikke længer!«

»Skab dig ikke — du er ikke paa Teatret.«

Han stod et Øjeblik, maatte lukke sine Øjne — følte, at han kunde have stormet ud, rendt sin Vej for aldrig mere at vende tilbage —

»Du er ond,« sagde han saa og gik til Vinduet.

»Du har gjort mig ond, ja!« hørte han hende saa sige bag sin Ryg. Hun skar Tænder af Vrede og kastede sig i en Stol med en klagende Lyd, et Pres af Graad uden Taarer. »Du har søgt at tvinge mig fra Dag til Dag — men jeg vil ikke lade mig tvinge — forstaar du — jeg lader mig ikke tvinge!« udbrød hun og slog med sin Hæl mod Tæppet. »Jeg har gaaet her og fundet mig i alt — du kunde have ladet mig være og ladet det gaa, men du prikkede til mig og stiklede til mig og vilde have, at jeg skulde finde alt dét lige yndigt, som du fandt yndigt, og netop derfor, fordi jeg absolut skulde føle som du — vilde jeg ikke, kunde jeg ikke. Det er dig, der har gjort mig ond!« Hun

rejste sig pludselig og stødte Stolen tilbage. »Vil du have jeg skal gaa, saa gaar jeg. Jeg kan ikke mere holde det ud!«

Hun gik ud ad Døren og ind i sit Soveværelse. Hugo hørte Lyden af Nøglen, der blev drejet om i Laasen. Han vendte sig om, undrede sig over, at Stuen var som ellers. Henne ved Foden af Stolen laa hendes Lommetørklæde. Han gik hen, tog det op og gik hurtig ud. Nede i Gadedøren blev han staaende et Øjeblik, lettede Hatten for en Lejer, der gik forbi. Ovre paa Fortovet fejede Hørkræmmeren de klirrende Glasskaar ud paa Gaden. Øl, Salt, Sæbe, Petroleum — —!

Saa hentede han sin Cykle i Gaarden og strøg ud. —

Da han kom til Skoven, mærkede han, at han intet havde set undervejs. Han var varm af Farten og kørte langsomt ind under de høje Træers Skygge. Underlig uvirkeligt laa Dagens Hændelser for ham, det var, som om de laa langt tilbage — han maatte generindre Billederne for at forstaa, hvad der var sket. Vreden var forbi, en tung Sørgmodighed var blevet tilbage. Han mærkede, at Vejen steg, kom til at tænke paa en Dag for Aar tilbage, da han havde støttet Ingeborg op ad Bakken. Han følte Presset af hendes Ryg mod sin Arm og den opstemte Foraarsglæde, der dengang havde fyldt hans Bryst. Saa blandede Billedet af det skumle Morgengraa og Formiddagens stormfulde Optrin sig ind deri, han traadte hæftig i Pedalerne, forbitret over Modstanden, syntes, det var hende, der hæmmede Traaddet, samlede sine Kræfter for at slippe bort — bort — kun bort! Gid det var forbi — gid alt var forbi — kun bort, bort! Han saa' hende i Tankerne sakke bagud, træt og foraset, mens hans Cykle strøg

op ad Bakken — han nød for sig selv Billedet af hendes Kamp for at naa op, mens hans Fart gjorde Afstanden større og større fra Sekund til Sekund. Indtil han naaede Bakkekammen og befriet susede videre, mens hendes Billede blev borte et Steds dernede, sank træt om ved Grøftekanten med den klagende Lyd, det Pres af Graad uden Taarer, som han huskede fra før. Og han lod hende i Tankerne blive liggende, hvor hun laa. Hvad vedkom hun ham .. gid det var forbi, gid alt var forbi .. for evig og altid! Bort, bort .. lad mig komme bort .. kun bort .. og forbi! —

Han satte sig oppe paa Fortunen ved et Bord i Læ, lukkede Øjnene og lod Solen skinne. Idet han lukkede Øjnene, hørte han Fuglene og Skovens foraarsfriske Brusen. Han sad og nød den lune Varme, følte sig som et Dyr, der er krøbet frem i Solen efter Vinterens lange Hi. Lyse, flimrende Slør sænkede sig og sænkede sig, smaa glødende Kugler dansede derinde, sluktes og tændtes igen. Over hans Ansigt brændte Solen og laa som et lunende Tæppe over hans Bryst. Det var, som om han langsomt sank ind i Solen ...

Han hørte Fodtrin over Gruset og aabnede Øjnene. Tjeneren kom hen imod ham med Servicet. Henne foran Restaurationen stod en ung Dame, støttet til sin Cykle og saa' hen mod Bænken, hvor han sad. Nu løftede hun Haanden og vinkede — et Øjeblik syntes det Hele ham uvirkeligt som i Drømme .. Sollyset, Landevejen, den unge Dame, som stod derhenne og vinkede. Saa tændtes som i et Nu et klart straalende Dagslys, og alle hans Sanser vaagnede —

Det var Fru Bang!

Han rejste sig og vinkede tilbage — —

»De sad nok og nød Livet,« sagde hun og stod smilende foran ham med den blanke Cykle, der gnistrede i Solen. »Venter De nogen?« — Hun børstede den korte Nederdel med den hvide Hanskehaand og satte Cyklen op mod Stolen. »Maa jeg sidde et Øjeblik?« Han flyttede sig paa Bænken, da hun vilde tage Plads lige overfor ham — hun saa' lidt paa ham med et forskende Smil, satte sig saa ved hans Side. »Det kan man kalde et Lykketræf,« sagde hun saa. »Jeg stod netop paa Skillevejen og vidste som sædvanlig ikke, om jeg skulde styre til højre eller til venstre. Og saa sidder De dèr lige for min Næse. — Er De ked af, at jeg forstyrrede Dem? — Aa, Tak .. altfor elskværdig! Nej, De maa ikke se paa mig — jeg ser vist rædsom ud.«

Hun tog en lille Taske, der hængte paa Styret, aabnede den og kiggede i et Spejl, der sad fast paa Indersiden. Saa strøg hun sig med en Pudderkvast let over Ansigtet, duppede efter med et lille Lommetørklæde, hængte Trøjen over Styret med det graa Silkefoer udad og satte sig atter ved hans Side.

Han saa' paa hende — syntes, hun saa' yngre ud end nogensinde i den altfor lette Silkebluse, der var skaaret ud i en Spids over Brystet. Over Udskæringen løftede en lille hvid Kant af en Blonde sig, kiggede frem i Solen som en Foraarsblomst. Hugo smilede. Hun saa' ned i et flygtigt Strejf, puslede let ved Livet, lagde Hænderne i Skødet som et artigt Barn og saa' ud i Solskinnet. — Hugo lænede sig tilbage. Han saa' det hvide Ar bore sin skarpe Negl op under den tunge Nakkeknude og et Skær af dunet Rødme over den smalle Kind, der vendte imod ham. Saa lukkede han Øjnene.

I de lette flimrende Slør, der sænkede sig og sænkede sig, saa' han hendes Profil som en taaget Silhouet mod Soldiset ...

»Hvor er her dog dejligt!« — Han hørte hendes sprøde, lidt forkælede Stemme underlig nær ved sin Side, slog Øjnene op og saa' hende sidde som før. — »Hvor saadan en Vinter er svær at komme igennem. Finder De ikke ogsaa? Alt det ligegyldige Jag .. som om det galdt Livet at komme hurtigst muligt igennem det. Og saa kan man dog ikke undvære det længer, og foragter sig selv, fordi man er lige saa unyttig som alle de andre Madammer. Sommetider tænker jeg med Rædsel paa, hvor fuldkommen meningsløst det Hele er. Men hvem siger forresten, at der er nogen Mening? Uf —!« sagde hun pludselig og lænede sig med et Kast tilbage mod Bænken.

»Enhver har det, som han fortjener.«

»Er De sikker paa, at De ved, hvad jeg fortjener?«

»Det var ikke netop Dem, jeg tænkte paa.«

»Jeg besøgte Mor i Formiddags — hun ligger paa Hospitalet og kan vist ikke komme sig. Lægerne siger, at hun har slidt sig op. — Nej, De maa ikke sige noget, saa kommer jeg til at tude. Kan De forstaa, hvad jeg følte, da jeg saa' hende ligge derinde paa den store Fællesstue med et Ansigt, der var blevet saa gammelt og lillebitte, fordi hun havde flettet de graa Tjavser og taget Tænderne ud. — Nej!« sagde hun pludselig og lænede sig frem over Bordet med Hovedet støttet mod Hænderne. »Og tænk Dem saa — jeg kunde ikke holde den Lugt ud derinde — det lugtede som af Lig, og jeg syntes, jeg kunde se Ormene krybe ud af Mors Øjne.«

Hugo sad stille. Et Pust af Opløsning og Død strøg imod ham — for første Gang i sit Liv følte han

Fortabelsens Gru .. hvor nær? .. hvem vidste ..? Dagens forrevne Træk stirrede ham imøde — Onkel Philip, der trykkede Tante Martha til sig, hæftigt og varsomt .. hvorlænge ..? Tante Marthas og Gerdas forhærdede Øjne — Ingeborgs graadløse Klage, da hun kastede sig i Stolen og raabte: »Det er dig, der har gjort mig ond — jeg kan ikke mere holde det ud!« Og hvad var saa hans Smærte mod de tusinde andres, der vred sig og led, mens Dødens Orme krøb omkring i de forskræmte Øjne? — Han saa' i et Nu Ingeborgs Øjne stirre sig imøde, farveløse af Had og Kulde, og hørte sine egne Tanker forbande Livet .. deres Liv .. og ønske, ønske, at alt var forbi. Fraser, Fraser! »Skab dig ikke — du er ikke paa Teatret.« — Ja! Ja! Hun havde Ret! Løgn, Løgn, Gøgl og Humbug — her sad han i Solskinnet og spillede med en anden. »Hvem siger, at der er nogen Mening?« Og hans rørstrømske Sprikwort: »Enhver har det vel, som han fortjener.« Og Fru Bangs Violparfyme, der blandede sig med Lugten af Lig fra Hospitalets store Fællesgrav, mens hun en Time efter lunede sig som en Kat i Solskinnet! — Nej, nej — hun havde Ret: »Hvem siger, at der er nogen Mening!«

Han saa' op. Fru Bang havde vendt sig om imod ham. Pludselig tog hun hans Haand, der laa paa Bordet, og lagde den ned i sit Skød. Han tænkte et Øjeblik paa at trække Haanden til sig — kunde ikke, vilde vel heller ikke. Han mærkede hendes glatte Hanskefingre krybe ind mellem sine, kom til at tænke paa Ormene, der kravlede, og holdt hendes Pegefinger fast i sin hule Haand, mens Hjærtet hamrede begærligt og forvildet i hans Bryst. Han lænede sig tilbage, opløst af Smærte og Lyst, Selvforagt og Begær — og følte,

at han stadig pressede hendes Haand i sin som i et voldeligt og skamløst Kærtegn. —

De slap hinandens Hænder, da de hørte Fodtrin — saa' ud i Solskinnet, som om de pludselig vaagnede. Fru Bang rejste sig, mens Hugo betalte. —

De trak Cyklerne gennem Ermelunden. Fru Bang stansede ved en Skrænt, der gik ned mod Søen, og saa' paa sit Armbaandsur, der var spændt over den hvide Hanske. Hugo saa' over Søen mod de fjærne Skove, de laa i en blaa Em af Luft og Lys med et rød-lilla Skær over de høje Kroner. Han kom til at tænke paa en Dag, da han og Ingeborg havde ligget dernede — hvor syntes den Dag ham nu fjærn og lykkelig — eller var det Erindringen, der blandede Lykke og Smærte i en honningsød Duft af vemodig Fjærnhed? Han trak sin Cykle op ad Bakken og ind mellem Løvet, hvorfra Søen ikke kunde ses. De stillede Cyklerne op imod hinanden ind mod et Træ og lagde sig. —

»Hvad tænker De paa?« spurgte hun lidt efter. Hun rev en Tot Græs af Skovbunden og lod Straaene dale ned over hans Ansigt.

»Det er saa vanskeligt at sige,« svarede han smilende og pustede et Græsstraa væk, der kildrede hans Læbe. »Saa vanskeligt —« sagde han og saa' op mod Kronerne, hvorigennem Solskinnet rislede.

»Prøv det —« sagde hun, bøjede sig over ham og holdt hans Hænder fast.

Han saa' et Øjeblik ind i hendes Ansigt, hendes Øjne laa skinnende bag de blaaskyggede Laag. Langt borte pippede en Fugl .. ingen svarede. Saa trak han hende ned til sig. — —

Da Hugo sent ud paa Natten kom hjem fra Teatret og saa' op mod Ruderne, var der mørkt. Han

gik langsomt op ad Trapperne — følte det, som om han listede ind, da han aabnede Døren. Da han tændte Lyset i sin Stue, saa' han en Tallerken med smurt Smørrebrød paa Bordet. Ved Siden af Tallerkenen laa en Seddel. Hugo læste:

»Jeg er træt og er gaaet i Seng. Din The staar under Thevarmeren. Godnat.«

VI.

DET gik Hugo, som det saa ofte gaar, naar det betændte Sind endelig har faaet Luft. Trykket er borte, den pludselige Reaktion efterlader en dump Træthed, svingende mellem Ro og Ligegyldighed, afbrudt af svage Blodbølger, der søger mod Hjærtet som Dønninger fra bortdragne Storme. Livet vender atter tilbage til det vante Leje, Dagene gaar deres ensformige Gang, Sol og Skygge staar ikke skarpt mod hinanden, glider ud i et sløret Graa, der dæmper Synet og Sindet. Det Store er blevet lidt mindre stort — det Smaa maaske lidt mindre smaat. Tonen er blevet sagtmodig, mere vemodig end øm, Trækkene om Øjne og Mund lidt ældre.

Og som det saa ofte gaar mellem Mennesker — det praktiske Liv tvinger dem atter til at nærme sig hinanden, Dagens og Vejens Smaating drøftes, mens Sindet trækker sig sammen, ulmende som en Glød i Asken, der lægger sit tætte dulmende Lag over Smærten. Og en skønne Dag sidder Menneskene atter sammen i deres Stuer og taler sammen om Ting, som optager dem uden dog at nærme dem til hinanden. Føler de nu og da, at deres Sjæle berøres, er det med en Klang som af et fint Glas, der har slaaet en Revne. Den toner et Nu med en dyb, brusten Tone — og dør i det samme Nu i Taushed. — —

Forholdene i Ejendommen var atter urolige. Lejere sagde op, andre flyttede ind, der var et evigt Rend af Haandværkere, som hamrede og fløjtede i Lejlighederne. To Butikker stod ledige, Lejerne i de to andre begyndte at slaa paa Nedsættelse i Lejen. Hugo gik til Aage Mügge, ventede i Timer, sløv og slap af Skrivemaskinernes forjagede Klapren. Da det endelig var hans Tur, og han blev lukket ind i Aages Privatkontor, fornam han af Aages uoplagte Holdning, at hans Henvendelse var forgæves. —

Aage stod foran ham, lod Haanden glide over Pande og Øjne, som om der var andet, der skulde huskes. Telefonen ringede — Aage gik med et »Undskyld« fra ham og fordybede sig i en lang Samtale, afbrudt af Latter og Smaanotitser paa en Blok ved hans Side, mens Hugo stod ventende med en flov Fornemmelse af en afklippet Traad i sine tomme Hænder. Da Aage atter vendte sig i Stolen, havde hans Ansigt skiftet Udtryk, fremmed og fraværende sad han dèr og nikkede ligegyldig til Hugos Beretning, indskød nu og da et »Ja« eller »Naa«, mens han opmærksomt betragtede sine velsoignerede Negle, en efter en. Indtil han ved en pludselig bebrejdende Ytring fra Hugo løftede sit Hoved og saa' paa ham med et skævt Glimt i de lidt skraatsiddende Øjne. Rejste sig saa langsomt og sagde i en Tone af uanfægtelig Sindsro:

»Skal vi saa holde os til Sagen?«

»Det *er* Sagen!« sagde Hugo irriteret og rejste sig. Han følte pludselig, at Aage havde Overtaget — han stod dèr i sit eget Kontor, et halvt Hoved højere i sin rolige Elegance.

»Sagen og Sagen,« gentog Aage smilende, tog en Bog paa Bordet og lod den atter falde. »Jeg har solgt

dig en Ejendom in optima forma — dét er Sagen! Dine Bemærkninger om Ansvar maa jeg bede dig give en anden Adresse.«

»Du burde have oplyst mig om de virkelige Forhold.«

»Virkelige Forhold —?« sagde Aage med et Skuldertræk og gik hen mod Vinduet. »Jeg havde Kontrakterne at holde mig til, som Murmester den og den, hvem Fanden det nu var, havde oprettet. Tror du, jeg har noget intimere Kendskab til de Herrer Byggesutters Hjærter og Nyrer? Jeg véd ikke mere om de »virkelige Forhold« end den Kakkelovn dèr. Jeg har anvist dig Ejendommen og skrevet Papirerne. Havde jeg anet, at du opfattede mig som en Slags Goldamme, havde jeg frabedt mig Æren.«

Hugo stod taus. Han saa' hen mod Aage, der stod ved Vinduet med Ryggen til ham og stirrede op over Genbohuset med Hænderne i Bukselommmen. Pludselig vendte han sig, aabnede Kapselen paa sit tykke Guldur og gik hen mod Skrivebordet.

»Hvad mener du da, jeg skal gøre?« sagde Hugo og tog sin Hat.

»Se Tiden lidt an.«

»Og hvis jeg saa ikke kan klare mig?«

»Klare dig —?« sagde Aage med et Skuldertræk. »Hvad tror du ikke, vi andre har at klare? Man stopper det ene Hul med det andet, saa gaar Tiden saa længe.«

»Jeg har ikke noget at stoppe med, som du siger.«

»Du har jo Familien.«

Familien .. tænkte Hugo forvirret. Familien ... og han saa' sig selv som en Tigger staa ude paa Trappen og stirre paa den blanke Messingplade med Navnet »Ph. David« i sirlig Skønskrift ...

»Aldrig —« sagde han saa.

Der blev en Pause. Ude fra Forkontoret hørte Hugo Skrivemaskinernes hæftige Klapren. Aage rakte Haanden ud efter nogle Papirer paa Bordet —

»Saa hjælp *du* mig med at stoppe Hullet,« sagde Hugo pludselig. »Ja, det skylder du mig,« vedblev han, da Aage hurtig drejede Stolen.

»Skal vi saa slutte denne pinlige Samtale!« sagde Aage og rejste sig — de skarpe Kindben stod som hvide Knoer i en knyttet Næve. —

Hugo stod lidt, gik saa hurtig mod Døren. Han hørte Aage skubbe Skrivebordsstolen til Side med et hæftigt Kast. Ude i Forkontoret rejste den næste sig. Skrivemaskinerne klaprede Hugo i Hælene. Det var, som om de jagede ham paa Døren. —

Da Hugo kom hjem, træt og forvirret, sad Ingeborg ved Skrivebordet og skrev. Hugo fortalte om sit Besøg hos Aage, hun trykkede Brevet mod Trækpapiret og sagde:

»Kan du huske den Pige, der gik mig til Haande paa Dosseringen? Hun talte altid om at faa Plads i en Forretning. Nu har jeg skrevet til hende. Jeg vil selv prøve at lave en Forretning i en af de ledige Butiker. Hun kan saa bestyre den, og naar den er kommet godt i Gang, finder vi nok en Lejer.«

Hugo stod ved Vinduet og smilede. Øl, Salt, Sæbe, Petroleum .. læste han ovre paa Hørkræmmerens Skilt. Han tænkte paa sin Ungdom og dens Drømme, mindedes den første Aften, da han og Ingeborg havde truffet hinanden — nu huskede han Billedet af ham og hende, da de festklædte stod oppe paa den høje Trappe og gik sammen ud i Natten. Anede han dengang, eller frygtede han kun i Dybet af sit Hjærte,

at de engang skulde ende som Tusinde andre i de skumle Kvarterer .. som den unge Kvinde, der stod i hin fjærne Nat under en trøstesløs Hængelampe og læste et Brev, mens han og Ingeborg stansede og stirrede mod Ruden ..? Han løftede sit Hoved. Øl, Salt, Sæbe, Petroleum — læste han atter og vendte sig, da Ingeborg rakte ham Brevet og bad ham se igennem, hvad hun havde skrevet.

En Dag i Efteraaret aabnede de Butiken. Ingeborg havde staaet for Indretning og Indkøb, i et lille Værelse bag Butiken stod hun med hvidt Forklæde og ordnede det Hele. Det store Vindu med de lokkende Delikatesser paa hvide straalende Fade og Glashylder lyste om Aftenen som en Drøm i det skumle Kvarter. Udenfor flokkedes Børnene fra Omegnens Fattigkvarterer, stod med de røde forfrosne Fingre og udvalgte sig hver sin Lækkerbidsken paa Fremtidens forventede Efterbevilling.

Lidt efter lidt rygtedes Æventyret i Kvarteret. Arbejderkoner vovede sig forsigtig derind, krøb lidt sammen foran Disken, som om de var udsat for altfor skarp Belysning, men kom igen, da de havde vænnet sig til Lyset. Fra de nærliggende Gader med større Lejligheder og Indtægter kom sortklædte Herskabspiger anstigende med Pynteforklæde, højhælede Sko og gennembrudte Strømper, vragede og valgte, mens Frøken Christensen stod bag Disken som en trind og rødmosset Anbefaling for Forretningen, og Ingeborg stod lyttende i Bagværelset og fulgte Dørklokkens muntre Lyd og Ekspeditionen derude. —

Naar Hugo om Aftenen kom fra Teatrets sminkede Verden, sad hun ved Skrivebordet og opgjorde Dagens Udbytte. Hun havde lavet Oversigter som Kursernes

Svingningstabeller, de steg og faldt som spidse Alpetoppe — en Alpekæde med Højdemaal og Daldybder. Hun var henrykt, naar Lørdagssalget drev Tallet tilvejrs — om Mandagen faldt Barometret — paa de flove Dage søgte hun alle Slags Undskyldninger, snart var det Vejrets Skyld, snart var det op mod Jul og Folk sparede. Hvor lignede det dog altsammen hinanden! Henne paa Teatret gik de ogsaa og beregnede Salget — var der »Hus«, steg Modet — faldt Indtægten pludselig, var det Mandagens Skyld eller Vejrets eller op mod Jul. Og »Indgangen«, som de kaldte Salget umiddelbart før Forestillingen, mindede Hugo om Spændingen ved Lukketid, naar de sidste Efternølere kom jagende i yderste Øjeblik efter Paalæg til Aftensmaden. Ding — Ding! Ding — Ding! Saa forsvandt den sidste Kunde, Frøken Christensen slukkede Vindueslyset og rullede Gardinet ned. — Og paa Teatret løftede Tæppet sig for den samme Verden, de samme Skæbner, mens Direktionen bag Kulisserne undersøgte Tallenes lunefulde Alpekæde.

De havde atter klaret en vanskelig Termin. Ingeborg havde skrabet sammen, hvad de kunde, havde pantsat en Del Sølvtøj og nogle Smykker, den forudbetalte Husleje maatte holde for, og da hun fik Henstand med Leverandørernes Tilgodehavende, lykkedes det dem endelig i den yderste Frist at skaffe Dækning. Hugo maatte med et bittert Smil mindes Aages Ord: »Man stopper det ene Hul med det andet.« Han led under Ingeborgs Kombinationer og Dispositioner, der kun var Galgenfrist — hendes kvindelige Ræsonnementer, der søgte at forsvare det moralske Nødværge, forøgede kun hans Uro — han følte sig som en Kassebedrøver, der aner Revisionen paa Trapperne. Den borgerlige Sans for

Ret og Pligt, som han havde indsuget i sit Barndomshjem og opelsket i Ungdomsaarene i Onkel Philips Kres, stak sit manende Hoved op mellem Ruinerne og stirrede paa ham med bebrejdende Øjne. Han følte, at Grunden gyngede, hvor han traadte. I søvnløse Nætter stirrede Fremtiden ham imøde fra Værelsets Kroge — altid var det Herbert Wangs Dødsmaske og Madam Larsens indfaldne Ansigt med den tandløse Mund og det tynde forblæste Haar. Han vendte sig urolig i Sengen, søgte Hvile, idet han med vidtaabne Øjne stirrede mod Ruden og tvang Billeder frem af lykkelige og sollyse Tider — overalt hvor han saa' sig tilbage, syntes Livet ham lyst og Udsigten aaben. Men atter og atter rykkede Skyggerne frem fra Krogene, truende og knurrende, og han lyttede forpint og forgræmmet til Ingeborgs rolige Aandedræt fra det tilstødende Værelse — rolig laa hun derinde i sin trygge Søvn, mens Lyden af Bagerens dumpe Klask lød op gennem Huset, og de vamle Pust af Damp og Dejg bølgede som en sur Taage om hans hede Ansigt.

Lidt efter lidt svækkedes hans ophidsede Sanser, det bekymrede Sind sløvedes af den evige Kamp med de uldne Skygger, lidt efter lidt faldt han til Ro — Haabløshedens ligegyldige Ro. Den Modstandskraft, der var tilbage, brugte han til at dække sig med imod den ydre Verden, for at ingen skulde opdage hans kummerlige Liv bag Kulisserne. Han følte sit Væsen stivne, sit Ydre stivne, sin Gang, sin Holdning, sin Stemme, sit Smil. Han tiltvang sig Ligevægt, mens Harmen over Uret og Modgang kogte i hans Sind — omgærdede sig med et Bælte af højspændt Flegma. Truede det med at sprænges, strammede han kun Bæltet fastere. Men samtidig følte han det, som om hans Indre langsomt

sugedes ud, den faste Grund af Ret og Pligt opløstes, han satte sin egen Ret op mod andres og ombyttede Pligten mod andre med Pligten mod sig selv. Og lidt efter lidt flød stort og smaat, ondt og godt sammen i en ensfarvet Grød af plumret Dynd, der skvulpede som et tungt uigennemsigtigt Pløre i hans Indre og aldrig brødes i Bølge og Skum gennem Moddrift. Hjælpeløs gik han omkring i sit stive Panser af Ligevægt og Sindsro — hjælpeløs saa' han, at hans Sind udhuledes og skred sammen, mens hans Ydre skærpedes og hærdedes i kunstlet Trods og Overmod. Han stoppede det ene Hul med det andet og følte, at de Volde, hvormed han søgte at befæste sin Ligevægt, fik Jord fra den tomme Grav, som gabede ham imøde fra hans Indre.

Og Ligegyldigheden bredte sig, efterhaanden som han mærkede dens dulmende Bedøvelse i sit Blod og i sine Nerver — han gav den frit Løb, da han følte, at Modstand var forgæves. Paa Teatret opgav han den haabløse Kamp, den evige Strid om Roller og Indtægter, om Brud paa givne Ord og de ensformige Dages ensformige Bagateller. Bagateller! Han holdt sig tilbage — det var lettest, og det passede ham bedst. Han vidste, at han var sejlet langt agterud af Karl og de endnu yngre, men det dulmede ham at slaa sig tiltaals med Overbevisningen om det Heles fuldkomne Ligegyldighed. Bagateller! Paa Prøverne var han rolig og taus, smilede nu og da, naar han følte, at det var haabløst at svare, mærkede den Luft af Sløvhed, hvormed Teatret og Tilskuerpladsen fulgte hans Spil, svøbte sig endnu tættere ind i sin egen Ligegyldighed og lod det glide. Bagateller! Naar han nu og da hjemme hos Ingeborg søgte at skaffe sig Luft for sit haabløse Mismod og byggede et Selvforsvar op af

de samme meningsløse Bagateller, som han angreb de andre for, kunde han med en Blanding af overdreven Selvophøjelse og Selvformedrelse pludselig vende Brodden brutalt og hensynsløst mod hende. Og naar hun saa bøjede sit Hoved, træt og forpint under hans snærtende Slag, kunde han i et Øjebliks fortvivlede Afmagt nyde sin Magt, samtidig med at han léd under sin egen og hendes Smærte. Indtil Anfaldet var forbi, og han forpint og forpisket af Brøde og Anger bad hende om Tilgivelse og syntes, at Vandene lukkede sig om deres Liv — slettede dem ud som Stene, der hjælpeløst synker i Havet.

Og opløst som han var af indre og ydre Nød, kunde han da i Enrum rette de samme haarde Bebrejdelser mod sig selv, som han i Lykkens Medfartsdage saa ofte havde rettet mod andre. Alle de store Ord om at trodse Skæbnen og tage sig sammen og samle sig til et Arbejde — hvor var det let, naar man selv sad paa Flæsket, mæt og selvglad, og en anden sad i Saksen! Hvor var de store Ord og det fede Flæsk, naar Maven var tom, og Knivene skar i de ømme Saar? Hvad var Nød og Savn, Saar og Smærte, før man selv havde prøvet det — paatrængende Tiggere, som man i Forbifarten stak en Skilling i Næven for at skynde sig selvtilfreds hjem og nyde sit Velvære med des større Appetit — højst med et Par medlidende Opgylp efter Desserten. Var man en Pjalt, fordi man var pjaltet? Skabte ikke Pjalterne ligesaa mange Pjalte som omvendt? Og til syvende og sidst — hvad hjalp det, at man tilstod? Hvem var saa stor en Pjalt, at han ikke frifandt sig selv i sine egne Øjne, selvom han tilstod det for Verdens? — Fraser!

Og medens Opløsningen langsomt undergravede hans

Sind og hans Arbejde, og hans Hjem blev et Samlingssted for klagende Lejere og utaalmodige Kreditorer, følte han det mere og mere som en farefuld Plet, han burde sky, end som et Fristed, hvor han søgte Tilflugt og Hvile. Ingeborg, der altid havde et og andet Regnskab eller Skriveri at besørge efter Lukketid og nødig plagede ham med Genvordigheder, naar han kom fra Teatret, var om oftest glad, naar han ringede hjem for at fortælle, at han efter Prøven blev paa Teatret eller efter Forestillingen gik hjem med en af Kammeraterne. Hun havde længe følt sig trist og træt. De mange Kvaler med Butiken og Ejendommen, Hugos stigende Mismod og de Uheld, der ramte ham i hans Arbejde, havde næret hendes Tungsind, og hun følte det som oftest som en Lettelse, naar hun sad ene til ud paa Natten for at søge at skaffe Balance. Var hun langt om længe færdig, satte hun sig hen i Sofahjørnet og stirrede ud i Stuen, og hun kunde da pludselig føle sig dobbelt ene, naar hun kom til at tænke paa, at hendes Vindu var det eneste, der lyste i det store øde Kvarter, dobbelt ensomt i det dybe lydløse Mørke.

Hun tænkte paa sit og Hugos Liv, følte med en fjærn Gysen, at de gled længere og længere fra hinanden — som nu i Aften — hvor var han — hvor længe var det siden de havde siddet sammen herhjemme? I den sidste Tid havde hun følt en underlig Uro — hun kunde ikke sige, hvorfra den kom, eller hvor den gik hen. Men der var over hans Væsen en nervøs Feber som hos et Menneske, der er bange for at komme for sent til Toget. Hun smilede — Smilet gled atter bort, og hun saa' mod Ruden. Saa var der ogsaa denne støjende Munterhed, som slet ikke klædte ham, og naar

han lagde sin Kind ind til hendes, var den hed, og hans Øjne saa' underlig bort over hendes, flakkede i Blikket eller stod stirrende i hendes, som om han tvang sig til at holde sine Øjne fast, skønt hun slet ikke havde tænkt paa noget. Eller *havde* hun tænkt en svag, svag Tanke? Hvad var det for Blomster, han havde faaet forleden — ellers fik han jo aldrig Blomster som Karl og de andre. Naar Karl gav hende Blomster — var det saa maaske ogsaa fjantede Pigebørns Gaver, som han lod gaa videre til hende? Naa ja, Herregud! Men da hun spurgte Hugo, hvorfra han havde faaet de dejlige Blomster, lo han og sagde, at han havde købt dem. Og først da hun saa' paa ham og følte, at det ikke var sandt — han købte ikke Roser paa denne Tid, da de havde Brug for hver Øre — først da fortalte han, at han havde faaet dem. »Af en Beundrerinde!« — sagde han og lo med den underlig støjende Latter, der mindede svagt om Karls, blot med den Forskel, at den ikke smittede. Eller var det Hele kun et Udslag af hans Forpinthed og saarede Forfængelighed — havde han virkelig selv købt Blomsterne og lod han, som om han havde faaet dem tilsendt, blot for ikke at staa tilbage for de andre i hendes Øjne?

Hun saa' det jo, Dag for Dag havde hun sét det i det sidste Aarstid — han gik tilbage, og hun følte, at han led derunder, og at hendes Trøst var forgæves. Havde de andre Ret? Manglede Hugo i sit Væsen den Hengivelse i Øjeblikket, som betog hende hos Karl? Kun naar Karl spillede .. ellers ikke .. det vidste hun. Hun holdt af Karl, fordi han med alle sine Unoder og med al sin Frækhed og Hovmod var et Barn, et forkælet og hjælpeløst Barn, som hun gærne tog under sin moderlige Beskyttelse. Moderlig —? Hun strøg Haaret

fra Panden og smilede forvirret. Moderlig ..? Nej, hun vilde ikke tænke, hun var kun saa træt, længtes maaske ogsaa efter andet end det Liv, hun levede i sit Køkken bag Butiken og i sine ensomme Stuer. s. 106

Ak, nej — det var ikke dét, hun havde drømt, naar hun paa sine Rejser tænkte paa et Hjem, der skulde vente hende som en tryg og aaben Favn. Nu sad hun her i sine Stuer, muttersene i den triste Nat med Duften af Bras og Os i sit Haar og i sine Klæder. Naar hun saa' sig i Spejlet, syntes hun, at Haaret var falmet og Huden graa og furet — hun saa' paa sin sprukne Hænder og kom til at tænke paa Karls, der var lange og hvide med fintplejede Negle. — Hvor var det dog altsammen blevet af, hendes Drømme, hendes Lykke, hendes Ungdom? Og ude i Fremtiden — hvad ventede der hende da, hvis Hugos Evner maaske ikke slog til, maaske slet ikke mere var der — nej, nej, hun vilde ikke tænke, det *skulde* gaa, hun *maatte* ikke tabe Modet! En skønne Dag blev det nok altsammen anderledes. Hvor skulde hun da nyde Lykken, hvis den en Dag kom tilbage, saa de atter kunde aande befriet ud og gaa sammen ud i Solen som i de første Foraarsdage for længe, længe siden!

Hun sad et Øjeblik, ønskede, at Hugo vilde komme hjem. Saa vilde hun sige ham, hvor højt hun elskede ham! — Men kom han saa endelig og stod træt og forpint dèr i Døren, saa vidste hun, at Glæden blev suget ud af hendes Tanker, og Ordene blev hule i Tausheden. Og jo større Tausheden blev, jo større blev Afstanden — indtil Ord og Tanker flød ud i Tomheden og ikke mere lod sig kalde tilbage. — Aa, gid han dog alligevel kom! — Nu begyndte Bageren dernede. — Hvad var det, hun skulde huske til imorgen

... hvor var hun dog træt! Gid hun kunde blive siddende her i Hjørnet. Men hun *skulde* i Seng — op — op — *op!*

Saa rejste hun sig — stod et Øjeblik lyttende — sukkede tungt og gik ind. — —

En Dag da Hugo kom fra Prøve og passerede den lille melankolske Rottehund foran Portnerens Lukaf, stak han som sædvanlig Hovedet indenfor og spurgte, om der var Brev. Han gik hen foran den aftremmede Luge, hvor den brogede Post til Skuespillerne stod opstillet — røde, hvide og blaa Forsikringer om Beundring og Tak og hvad dermed følger. Karl Ramby .. Karl Ramby .. Karl Ramby ... jo, dèr stod et af Fru Bangs rosafarvede Breve med et stort »Haster!« i venstre Hjørne.

Han aabnede Konvoluten og trak Brevet ud af det silkefarvede Hylster. Hun bad ham tage ud for at møde hende i den lille nordsjællandske Kro, hvor de plejede at mødes — var det ham umuligt, kunde han ringe Afbud derud — men han *maatte* komme, Vejret var saa dejligt, og hun ventede ham med Længsel. »Du kan tage med Toget 2^{05}, saa henter jeg dig paa Stationen, jeg har set, at du ikke spiller iaften. Kom — kom — jeg er som en dum Tøs paa 18 Aar, før jeg tænkte paa Ægteskabets søde Lænke! Uf! — alt er dog ligegyldigt, som du siger — er jeg det ogsaa for dig? Nej — vel? Du maa ikke lade mig staa forgæves og se Kupédørene springe op langs hele Rækken uden at du er med. Du kommer — jo, du gør! I Hast. Din K.«

Hugo stod med Brevet i sin Haand. Han havde lovet Ingeborg at komme hjem. For et Kvarterstid siden, da Prøven imod Forventning var tidlig forbi, havde han ringet hjem — Ingeborg stod netop med

Tøjet paa og skulde besørge nogle Indkøb, hun vilde se at være hurtig tilbage. Han havde glædet sig over hendes Stemme, der altid syntes ham saa ung og frisk, naar han hørte den i Telefonen. Han havde inde paa sit Værelse følt en pludselig Ømhed, der nærmede ham til hende, dybt og fortroligt som i gamle Dage — alt kunde blive godt igen — det maatte og det skulde, blot han vilde! — Og nu stod han dèr med Fru Bangs Brev i sin Haand. Klokken manglede et Kvarter i 2. Han kunde i en Fart skifte Flip og Slips paa sit Værelse — dèr hængte det Slips, hun havde hæklet til ham. — Men Ingeborg —? En Bølge af Anger skød op i hans Hjærte. Han væmmedes, væmmedes over sit Forræderi og Utroskaben, der sneg sig som en Hund i Hælene og logrede indsmigrende med Halen, naar han fortørnet vendte sig imod den — —

Saa bad han Portneren ringe hjem og sige, at han pludselig var blevet forhindret af Arbejde med Maske og Klæder til det nye Stykke — sprang hurtig op paa sit Værelse — skiftede Flip og Slips. Idet han atter strøg forbi Portnerens Lukaf, saa' han ham staa ved Telefonen og hørte sin egen Løgn, dobbelt hæslig i den andens Mund. I et Spring var han ude paa Torvet, tog en Vogn — Østbanen — hurtigste Vej — Toget 2 ^{05}!

Automobilet brummede og susede med et Sæt over Torvet, bremsede pludselig og strøg saa glat ud ad St. Kongensgade. Der var god Tid — gudskelov! Han lænede sig træt og opkogt tilbage i Sædet, hørte dumpe Slag mod Sporvejsskinnerne længere oppe i Gaden, mærkede, at Vognen pludselig sagtnede Farten og bøjede sig urolig mod Vinduet. Nogle Arbejdere havde vendt sig mod Vognen og talte sindigt med Chaufføren, der lænede sig ud over Sædet. Da trak Hugo hastig sit

Hoved tilbage. — Foran et Slagtervindue stod Ingeborg med den flettede Taske i Haanden og undersøgte Priserne, som om hun beregnede og overlagde, inden hun vovede sig ind. Hun stod dèr, lidt lille og fattig i sin stumpede Trøje — han saa' et Strejf af hendes blege Profil, idet hun vendte sig som for at gaa. Saa stod hun atter stille og kiggede efter et eller andet i Tasken. Med et haardt Bump satte Vognen sig i Bevægelse — han saa' i et Glimt Ingeborg nærme sig Butiksdøren, idet han kastede sig mod Sædet. Som om Billedet blev revet over af en haard og brutal Haand forsvandt hun, mens Vognen knurrende fløj forbi. — Forbi! — Og viljeløs og syg af Usselhed og Fejghed susede han mod Banen, mens Anger og Længsel, Ømhed og Attraa filtrede sig sammen i hans forpjuskede Hjærte. — —

Da Hugo sent paa Aftenen kom hjem, saa' han fra Gaden, at der var Lys i Ingeborgs Stue. Det slog ham, at hun ellers aldrig sad inde hos sig selv om Aftenen — Synet af hendes lidt tynde og fattige Skikkelse udenfor Slagterbutiken sprang atter frem — for første Gang i lange Tider længtes han efter at møde hendes rolige, trofaste Øjne. Bag Længselen kastede Bedraget sin mørke Skygge, strejfede hans Glæde. Han følte det, som da han var Barn, og Moderen stirrede paa Løgnens sorte Streg paa hans Pande. —

Han aabnede Døren til sit Værelse. Inde i Ingeborgs Stue stod Spisebordet endnu dækket. Havde hun ventet ham fra Middag — havde Bordet staaet og ventet, mens han og Fru Bang løftede Glassene mod hinanden —?

Ingeborg sad paa sin Plads for Enden af Bordet. Hun løftede Ansigtet, idet han traadte frem i Døren, hendes Øjne var blege og haarde. Hugo blev staaende,

han hørte sit muntre Godaften slaa underlig tomt mod Væggene. Den hvide Dug og Ingeborgs hvide Ansigt stod skarpt og koldt i Rummet. Hvor var han — hvad var der sket —?

»Godaften,« sagde han saa igen og gik et Par Skridt hen imod hende.

Hun trak sig lidt tilbage i Stolen, som om hun var bange for, at han skulde røre hende. Nu hørte Hugo Lyden af et Brev, som hun holdt i Haanden —

»Hvor har du været?« spurgte hun saa med en fast og klar Stemme.

»Hvor jeg har været —?«

»Ja, hvor du har været!« raabte hun højt. Stemmen sprang pludselig som en Streng, og hun kastede sig hæftig ned over Bordet, saa Kniv og Gaffel fløj skramlende mod Tallerkenen og faldt i Gulvet.

»Hvad gaar der af dig?« sagde Hugo, ophidset af Spektaklet, der skramlede sammen i hans Hjærne.

Hun rejste sig med et Sæt, hendes Ansigt var stift og vildt. Hun smed et forkrammet Brev hen imod ham, satte sig atter med Hænderne for Ørene og stirrede ned mod Dugen.

Hugo tog Brevet og læste:

Ærede Frue! Véd De af, at Deres Mand har et Forhold til en Fru B., som nok en Gang var Deres saakaldte Veninde, og at Byen taler om den nok meget intime Forbindelse. Véd De ogsaa, at de som oftest mødes i en lidt afsides Kro pr. Nivaa Station, hvor de i idyllisk Fred plejer deres »unge« Elskov? Da jeg har hørt, at De er en Kvinde med Ære i Livet, og altsaa uskyldig skal undgælde for Fru B.'s Forførelseskunster, har jeg ment det for

min Pligt at sætte Dem ind i det virkelige »Forhold«. De vil jo selv nu have Anledning til at kontrollere Rigtigheden af det, som Deres Mand nu skjuler for Dem.

Med Højagtelse

En Kvinde.

P. S. Navnet ligegyldigt, da De dog ikke kender mig.«

Hugo smed Brevet hen paa Bordet. Han følte sig et Øjeblik nær ved at briste i Latter — saa saa' han Ingeborgs Ansigt hvidt og koldt i Skæret fra den hvide og kolde Dug, og Latteren kvaltes i et Nu i Fødselen. Han stod lidt og stirrede paa Brevet, der havde aabnet sig som et Øje paa Klem. Gik saa fra Stolen med et Ryk og sagde ud i Luften:

»Det er Løgn!«

»Hvad er Løgn?« Hun saa' op med sammenpressede Læber.

»Det Svineri dèr! Jeg troede, du var for god til at blande dig i sligt.«

»Hugo . . .« hendes Stemme lød forpint med en sprød bristefærdig Tone. Han vilde nærme sig hende — hun skød med et Sæt Stolen tilbage. »Nej, nej — du rører mig ikke, jeg kan se paa dit Ansigt, at du lyver. Er der noget imellem jer — jeg vil vide Sandheden! — Nej, nej — jeg vil ikke høre noget!« raabte hun saa og holdt atter Hænderne for Ørene. »Jeg tror dig ikke — jeg tror dig aldrig mere.«

»Hør mig nu, Ingeborg —«

Hun løftede sit Ansigt. Trækkene var stive og store. Over Brynene laa en Grube, som Hugo ikke før havde set — det saa ud, som om Pandebenet var knust og Huden syet sammen over Bruddet —

»Hvad skal jeg høre?«

Hugo følte pludselig, at han intet havde at sige. Som et Møllehjul malede Tankerne rundt i hans Hjærne:

»Jeg har truffet hende nu og da, det er det Hele.«

»Hende?« Hun lo — en mørk Rand stod haardt om den lyseblaa Iris.

»Ja, ja, hende! Jeg vidste, du vilde mistænke os, derfor sagde jeg ingenting.«

»Os!« sagde hun og gik truende et Skridt imod ham. »Har I været sammen idag?«

»Nej.« Hugo syntes pludselig, hun saa' paa Fru Bangs Slips og vendte sig.

»Hvor har du da været?«

»Har du ikke faaet Besked fra Teatret?«

»Du var jo gaaet, da jeg ringede ved Middagstid.«

»Ja, hvad saa?«

»Hvor var du da?«

»Jeg er ikke her for at stille til Forhør. Er det Meningen, at jeg skal staa til Regnskab for, hvor jeg gaar eller ikke gaar?«

»Ja.«

»Naa!« Han lo og gik mod Vinduet.

»Ja — for du lyver!«

Hugo vilde vende sig, men blev staaende med Ryggen til hende. Lyden af en klagende Sirene lød langt ude fra Sundet. Han mærkede pludselig, at han var sulten. Hvorfor blev han staaende? Ja, ja — jeg lyver .. tænkte han. Hvorfor sagde han det ikke? Saa var jo det Hele forbi —

»Ja! — Ja!« sagde han saa pludselig og vendte sig. Hun stod derhenne — langt, langt borte syntes han. »Vi har været sammen idag, hvis du absolut vil vide det. Har man ikke Lov til at tale med et andet Menneske

uden straks at skulle staa til Regnskab? Jeg trængte til at være sammen med en anden — til engang at se noget andet. Naa, ja — er du saa glad?«

Han gik hurtig hen imod sit Værelse, mærkede, at hun fulgte ham med Øjnene. Da han kom til Døraabningen, kastede hun sig ned i Stolen med Ansigtet over Armene.

»Jeg kan ikke mere!« sagde Hugo pludselig og blev staaende. »Jeg kan ikke blive ved! Om det er din Skyld eller min Skyld, véd jeg ikke. Jeg har gaaet her i de sidste Aar og følt mig fuldkommen udpint og glædeløs. Jeg kan ikke mere! Jeg vil ikke mere! Saa maa det gaa, som det vil.«

Han gik ind i sit Værelse, tændte Lyset og satte sig ved Skrivebordet. Foran ham laa hendes Husholdningsbog opslaaet. »Indtægt« — »Udgift« — stod der med hendes fine regelmæssige Haandskrift — og under Udgiften Tal i lange Kolonner: »Brød og Fløde — 42 Øre. Hugo til Diverse — 20 Kr.« Og helt nede, hvor Regnskabet sluttede: »2¼ Pd. Inderlaar — 1 Kr. 90 Øre.«

Alt var stille. Langt, langt ude klagede Sirenen. Hugo hørte det dunke tungt og dumpt i sin Tinding. Inde i Ingeborgs Stue stod Lyset hvidt og skarpt. Et Fad stod midt paa Bordet, dækket af en Tallerken. Over Anrettebordet hængte Billedet af Ingeborg og hendes Søster som Børn — Ingeborg sad i hvide Mamelukker med en Dukke i Skødet. Det susede i hans Hjærne — hvor førte det hen — forbi — —

Han hørte hende rejse sig inde fra Bordet. Nu bøjede hun sig og tog Kniv og Gaffel op fra Gulvet. Sulten sugede ham om Hjærtet. — Hvor var den fuld af Smærte, den dybe Grube, som han havde set for første Gang i den hvide Pande! Var det Synet af den smærte-

fulde Grube, der stak ham i Hjærtet, mens han hviskede hendes Navn for sig selv og følte, at han elskede hende, skønt alt var forbi .. maatte være forbi .. han kunde ikke mere! Hvis han nu rejste sig og gik ind og lovede hende, lovede hende ..! Nu gik hun over Gulvet. En Dør blev lukket. Forbi —

Han sad længe. Han hørte de puslende Lyd i hendes Soveværelse — en Stol, der blev flyttet, et Vandglas, der klirrede, Gardinet, der blev trukket for. Ude over Sundet klagede Sirenen. En Vogn skrumlede gennem Gaden —

Da han sent paa Natten rejste sig, træt og fortumlet, og gik mod sit Soveværelse, saa' han Bordet staa hvidt og urørt i Ingeborgs Stue. Midt paa Bordet stod et Fad, dækket af en Tallerken. Han stansede ubeslutsom. Hvor var han dog træt og sulten! Da han satte sig ned, laa det halvtaabne Brev og stirrede paa ham som et spotsk Øje, der staar paa Klem. Han tog det, læste det atter, rev saa Brevet i smaabitte Stumper og kastede det i Ovnen.

Saa slukkede han Lyset og gik stille til Ro.

VII.

DET lakkede mod Slutningen af Sæsonen. Allerede længe havde de stadig tilbagevendende Rygter om Direktørskifte ved Teatret fyldt Avisernes Spalter og Samtalerne ved Restaurationsbordene efter Teatertid. Navne blev hentet frem — hvert Blad havde sin Favorit. Forretningsmænd med Kunstneraspirationer, Kunstnere med Forretningsaspirationer, Journalister med Teaterkendskab og Teaterfolk med Journalistbekendtskab, militære og civile Pensionister, uforsørgede Adelsmænd og Embedsmænd paa Vartepenge — den evige Flok af absolut kvalificerede Udueligheder var paa Trapperne. Endelig en Dag faldt da Afgørelsen, uventet som sædvanlig: Departementschef Mügge overtog fra næste Sæsons Begyndelse Ledelsen af Teatret. Og Departementschefens ubevægelige Melonansigt stirrede en Dag Læserne imøde fra en fornem Plads paa Bladenes Inderside, mens de andre ligesaa kvalificerede smilede bittert og hvilede de ømme Klove til næste Gang.

Den gamle Direktion opsatte Fornyelsen af Kontrakterne. Teatrets bærende Kræfter overvejede Chancen for Gageforhøjelse, Brugbarhederne kom paa meget venskabelig Fod med andre Teaterledere, de Gamle og de helt Unge hilste ærbødig paa Departementschef

Mügge, naar han paa sin Vej fra Ministeriet skraaede over mod Teatret for at sætte sig ind i Sagerne, inden han definitivt overtog Ledelsen. Departementschefens Liv og Fortid blev højtidelig drøftet paa Prytz' Værelse, og de enkelte Udvalgte, der var paa Hat med ham eller kendte ham og hans to lange, aspargesblege Døtre fra Selskabslivet, blev pludselig omgivet af en egen indflydelsesrig Glorie, der lyste hemmelighedsfuldt mellem Grupperne paa de mørke Gange. — —

Harrys Stykke var forlængst antaget. Han havde Direktionens Løfte om Opførelse i den første Del af Sæsonen — da man var naaet til Sæsonens sidste Maaned bestemte Direktionen sig til at indfri Løftet. Harry havde tildelt Hugo og Karl de to mandlige Hovedroller. Fru Borring og Ida Halvig spillede de kvindelige. Skoven sprang ud — Prøverne begyndte. —

Harry havde læst Stykket op en Aften hjemme hos Hugo. Karl var der, Ingeborg sad ved hans Side henne i Sofaen under Lampen, Hugo sad i en Krog i Halvmørke med Haanden for Øjnene og hørte. Harry havde kaldt Stykket: »Du Danskes Vej —«, Direktionen havde foreslaaet at ændre Titlen til: »De Danskes Vej —«, der mindre udæskede den nationale Følelse — og derved blev det. Stykket var en spids og hvas Satire af en egen saarende og saarbar Tone uden egentlig dramatisk Brændpunkt, tilfældig i sin Indgang, opløst og uden Opløsning i sin Udgang, mere et Udsyn end et Indblik i Livet. Og for yderligere at besværliggøre Publikum Forstaaelsen og Samfølelsen var Personskildringen og den ydre Handling omgivet af et luftløst Lag af Symbolik, der snarere udviskede end fremhævede Karakterne og slørede Gennemsigtigheden — som Lygteskin i Taage.

Hugo sad og lyttede. Langsomt og famlende løftede Tæppe sig for Tæppe. Han syntes, han genkendte Luften og Tonen fra sin Barndomsby. Den unge Mand med den lyse og friske Lød, der gaar ud og ind ad Døre og Hjærter, sorgløs og beregnende, letrørt og glemsom, hensynsløs og indtagende. Han er Leder af Byens liberale Politik og Presse, omgaas kammeratlig og venligsindet alle Partiafskygninger, spiser ved sin Modparts Bord, giver enhver Ret ud fra hans Synspunkt, skriver ildfulde Kampdigte til de store politiske Fester og smægtende Sonnetter til de elskovssyge Fruer af Borgerskabet. Har han fornærmet sin Modstander, søger han ham Dagen efter, og de besegler Venskabet ved et Glas Vin. Har han forsømt den Tilbedte for en anden, sender han hende Blomster og gaar til Stævnemøde med den tredie. Og mens Scenerne skifter, og de unge Pigers og Fruers smægtende Skare samler sig om ham, sætter han sig i Sommerskumringen til Klaveret og lader sin lyse Baryton glide ud mod Verandaen, hvor Ægtemændene drøfter det stedlige Nyt og den hjemlige Politik ved den tredie Whisky. De unge lysklædte Kvinder sidder rundt omkring i Stuen med sænket Hoved som Blomster mod Natten, og han synger, mens Akten slutter ...

Under Æbletræets Skygge
sidder jeg og ser dig smile,
mens den altfor korte Sommers
altfor korte Timer ile.

Lad dem ile, lad dem ile,
ræk mig dine søde Hænder —
her i Æbletræets Skygge
lad os smile, lad os smile!

I næste Akt kommer en Ungdomsven fra Udlandet tilbage til den lille By. Han er en skeptisk utilfreds Type, føler varmt og hæftigt, men Ordene stivner paa deres Vej fra Hjærtet, han er mistænksom og ufri, beskeden af Væsen, men skarp i sit Udtryk, hans urolige Sjæl slider sig op i Tvivl og Disharmoni. Han søger i sit Ydre krampagtig at bevare en overlegen Kulde, der tilfredsstiller ham selv i Øjeblikket, mens han bagefter føler, at Kulden har fjærnet netop dem, som han hæftigst ønskede at vinde. I en stor Scene mellem de to Ungdomsvenner blottes deres indre Væsen — de dybe Modsætninger i Udspring og Maal anes og forberedes. To unge Kvindeskikkelser kaster Lys og Skygge over Vennerne, den ene blid og husmoderlig øm, den anden utilfredsstillet, legende med Ilden, hed, naar den ulmer, kølig, naar den brænder — elskende Ilden for Ildens Skyld, ikke for Varmens, som hun dunkelt afskyer. Og bag Ungdomsvennernes Strid om Maal og Midler, om Ret og Pligt i det ydre Livs afstukne Verden afsløres deres erotiske Væsens Drivkraft i Kampen om den samme Kvinde. Hun bliver Maalet for dem begge, mere end hun er det for hver enkelt. Deres Barndoms halvglemte Strid om Magten og Æren vaagner op, blander Nyt og Gammelt sammen, forrykker Mening og Dom, Sympatier og Antipatier. Og inden de ved af det, staar de hver for sig, beredte til Kamp som to uforenelige og uforsonlige Typer, hvis Maal er Sejren, ikke for Sejrens Skyld, næppe heller for Lønnens, men for Spillets. Den oprindelige Modstrid og Moddrift i deres Væsen driver dem ud i modsatte Lejre, hvor ingen af dem hører hjemme, men hvor de bider sig fast for stejlt og util-

gængelig at forhærde deres Hjærte, indtil Afgørelsens forjættende Time slaar.

I sidste Akt staar da Kampen. Paa et stort Borgermøde før de nye Valg, kæmper de begge om Magten. Spillet er glemt. Den Elskede er glemt. Det gælder den sidste Indsats — Magten. Under Anspændelse af alle Kræfter mødes de til Tvekamp for at erobre Pladsen i deres Fødeby, i deres Hjemland. I Stridens Hede glemmer de alt, List og Kneb, Kløgt og Overlæg. Deres Væsens inderste Kærne blottes. Den enes lyse Lyrik, den andens mørkladne Pathos. Den enes muntre Sorgløshed, den andens bitre Spot. Et Opgør mellem to Væsener, der hver for sig kræver Landet for sig. Og mens den enes Ord falder som Sol i April, falsk og forjættende, hagler den andens piskende Byger af Regn og Storm ned over Mængden. Han tænker ikke paa dem, han skal vinde — tænker kun paa den, han skal fælde — føler ham som ét med sin Ungdoms Nød, sine hjemløse Aar, med den Modstand, der drev ham ud og gjorde ham ensom. Og mens Vennens Ansigt smiler ham imøde, læser han i det sorgløse Ansigt sin egen Smærte og Skæbne. Det er Landet, han nu taler til, revsende og saarende. Det er Landets Ansigt, Landets Sind, han nu taler til, oprevet og forvirret af det hjemmebagte Smil, der undergraver hans Tanke og besegler hans Afmagt. Sejren er Vennens, Landet er hans. Hvast og uforsonligt falder de sidste Ord som en skærende Mislyd i den nationale Harmoni. Spillet er endt. — —

Der var ganske stille i Stuen, da Harry havde sluttet sin Oplæsning. Hugo sad lidt, lod saa Haanden glide fra Øjnene. Harry sad bleg med et skarpt og skærende Smil. Han havde bidt Læberne sammen og bladede

urolig i Manuskriptet som for at udfylde Tausheden. Ovre i Sofaen sad Karl og Ingeborg — hun var bleg, men det var, som om hendes Bleghed lyste. Hun havde bundet Haaret i en tung Knude, det saa' ud, som om den tyngede hendes Hoved. Den hvide Hals var fri, et let lyseblaat Sjal, som Hugo ikke syntes, han før havde set, laa om hendes Skulder. Han syntes, det var længe siden, han havde set hende — hun lignede sig selv fra den første Gang de mødtes — skulde de aldrig mere mødes som dengang? Karl sad i det andet Hjørne — der var kommet en underlig Skyhed over ham, naar han var derhjemme. Han og Ingeborg talte ikke mere sammen som før — det slog pludselig Hugo, at Karl aldrig mere tog hendes Hænder eller trykkede hendes Kind smilende mod sin. Nu drejede hun sit Hoved om mod Karl, bøjede sig saa langsomt over et Glas med Roser, som Karl havde bragt — —

Saa begyndte de at tale om Stykket. Da de sent paa Natten skiltes, sagde Harry til Hugo:

»Du skal spille Rollen, som jeg har skrevet den: paa dit jødiske Instinkt. Under dét Tegn skal vi sejre!«

Karl og Ingeborg stod ude paa Trappen, Karl et Par Trin under hende. Da Hugo saa' derhen, stod de og smilede til hinanden. Saa raabte Karl pludselig paa Harry og sprang ned af Trapperne. Ingeborg kiggede skælmsk ned gennem Gelænderet:

»Godnat, Karl.«

»Godnat, Ingeborg —« lød Karls sorgløse Stemme dernede fra. »Paa Gensyn.«

Gadedøren smækkede. Ingeborg gik hurtig ind. —

Prøverne paa Teatret begyndte. Hugo følte sig glad og forhaabningsfuld. Endelig engang et Arbejde, som optog ham, endelig engang forundtes det ham at prøve sine Evner og Kræfter. For første Gang stod han og Karl overfor hinanden i jævnbyrdige Opgaver. Karl havde kun ganske kort talt om Stykket, Hugo forstod og vidste paa Forhaand, at han ikke vilde synes om det. Karl havde i Forbigaaende slaaet paa, at Satiren vel skulde ramme den Side af Nationens Væsen, som han selv repræsenterede i Kunsten, og med et smilende Skuldertræk havde han beklaget Harrys Mangel paa national Samfølelse og den ulige Fordeling af Lys og Skygge i Karaktertegningen. Tendensen var et farligt Vaaben, det kunde vende sig i Luften og i Tilbageslaget ramme den, der udslyngede det. Og mens Karl talte om, at Kunsten var sin egen Dommer, og at Kløgt og Ræsonnement intet formaaede i Kamp mod Følelse og Sympati, forstod Hugo, at Spillet mellem ham og Karl maatte blive en Genspejling af den Kamp, der stod i Stykket — for første Gang stod de Ansigt til Ansigt i deres Kunst, kæmpende hver for sig for sin Ret til at være, hver for sig med sit Væsens Farve og Tone, forfægtende dets Maal og Retning fra Udspring til Udløb, med alle Midler, med alle Vaaben. —

Oppe paa Scenen farvedes Stemningen af det hæftige for og imod, der ulmede i Stykkets Underbund og slog ud som Flammer af Situationer og Repliker. Den altid uskaansomme Kritik bag Kulisserne fik Næring fra de Skuespillere, der ikke spillede med, mest fra dem, der slet intet kendte til Stykket. Men den hemmelige Uro og Hede, der dulgte sig i dets Indre, forplantede sig udefter og gjorde Skumlerne urolige for dets Skæbne. Under de første Prøver laa Misstemningen og Mistilliden som en ildevarslende Taushed over

Rummet. Instruktøren, Hr. Hougaard, stod ofte stille og betragtede det vaklende Spil med et fremmed og fraværende Blik, stønnede tungt og gned sig over de trætte Øjne som under et altfor skærende Lys. Karl drev rundt med et ligeglad Smil, blandede sig ind i de andres Repliker, strammede Læberne, naar Stykkets Spot vendte sin Brod imod ham og æggede ham til Forsvar. Men lidt efter lidt tog Spillet dem alle fangen. Hougaard kastede sig ind deri — det var, som om hans Øjne pludselig sprang frem af deres Skjul og hensynsløst kastede sig i Ilden, de funklede og spillede af List og Kløgt, mens Stykkets Sind i et Nu omfarvede hans eget. Ogsaa Karl blev smittet af de andres Iver og Hede — pludselig var det, som om et Lys gik op for ham, som om han forsigtig og prøvende tog Maal af Springet, inden han vovede det. Ofte før naar de andre var kørt træt, havde han paa de allersidste Prøver med et pludseligt Choc taget Têten som en Løber i Spurt — flyvende mod Maalet under de andres aandeløse Taushed. Badet i Sved stod han da midt paa Scenen, smilende med sit blide indtagende Smil — og bøjede stilfærdig sit Hoved, naar de andre flokkedes om ham i Beundring. —

Og Hugo fornam med en Følelse af ukendt Befrielse, at den nye og friske Opdrift i hans Sind og Arbejde farvede Hjemmet og Ingeborgs Væsen. Det var, som om hun selv var blevet yngre, hendes Øjne blev klare af en egen længselsfuld Klarhed, hendes Haar fik Glans og Liv som i de første Foraarsdage. Naar Hugo saa' hende sidde nede i Teatret, som hun atter efter lange Tiders Fravær besøgte, sad hun og stirrede med blanke Øjne og et stille Smil mod Fortæppet, som om en Fremtid skjulte sig derinde. Hun klædte sig atter

1.114

i foraarsblaa Farver, hun plejede sine Hænder og kom hjem fra Formiddagsture med friske Kinder. Ofte bragte hun Blomster med, som hun stillede i sin Stue — en enkelt Rose stod i et Glas paa Hugos Skrivebord, og naar han takkede hende, bøjede hun sig rødmende over Blomsten og stod der, indtil Rødmen havde sat sig. Men medens hendes Væsen i det Ydre var forandret, var det, som om hun af en egen Skyhed fjærnede sig mere og mere, som om hun vaagede over en spirende Verden af uberørt Ømhed, som ingen Berøring taalte, og som Hugo ikke vovede at nærme sig, før han mærkede, at den af sig selv vilde aabne sig for ham. Han følte kun, at Luften i hans Stuer var bleven en anden, forventningsfuld og forjættende, han følte kun, at hvis Skæbnen en Dag atter førte dem sammen, tilfældig og dog ventet, vilde Livet vaagne paany og deres Veje aldrig mere skilles. Naar han nu og da efter Prøverne fulgtes med Karl fra Teatret, og hun kom dem imøde over Torvet, kunde han føle en uimodstaaelig Trang til at tage hendes Arm og trykke hendes Haand, taknemmelig og fortrolig som i gamle Dage. Men den sælsomme Sky for Berøring, der forplantede sig fra hende til ham og ogsaa holdt Karl i en egen varsom Afstand, holdt hans Haand tilbage. Og straalende af en fjærn, fjærn Ømhed gik hun da, smilende og urørlig, mellem ham og Karl, og Hugo følte det altid, som om hun hemmelig forbandt dem, hver Gang hun fornam, at det hidsige Arbejde paa Teatret truede med at sprænge deres Venskab. Men atter gled hun bort; taus og urørlig, naar de sad ene hjemme, hver i sin Stue, hver ved sit Arbejde. Kun den svage Blomsterduft fra hendes Stue blandede sig med Luften i hans og varslede om en Tid, da de atter kunde mødes.

Da Arbejdet saa smaat begyndte at hænge sammen paa Prøverne, kom Harry tilstede. Urolig og nervøs sad han og saa' paa Spillet. Efter Akterne kom han op paa Scenen, gjorde sine Bemærkninger, blev grebet af sine egne Indfald og Billeder og mærkede ikke, at hans Kritik over Spil og Instruktion skabte Kølighed og Mismod. Hans Smil fængede ikke, hans Forklaringer forvirrede og forstyrrede Form og Plan. Instruktøren satte sin Opfattelse haardt og brutalt mod Harrys, Harry stak sine Svar ind mellem Ordene, Skuespillerne holdt sig halvtfornærmede paa Afstand. Naar Harry da forstod, at han ingen Vej kom med Vold, slog han pludselig om og søgte ved Smil og Smiger at læmpe sig frem. Men Skuespillerne, der af Erfaring er mistænksomme og utilgængelige, dækkede sig bag tause Nik og høflig Ufølsomhed. Hugo saa' paa Harry. Han forstod hans Ord og Mening, syntes ogsaa, at de dækkede Stykkets Tanke, men følte dog en hemmelig Angst for, at hans halvt spotske, halvt underdanige Form skulde opløse det fine gennemsigtige Væv, som just var begyndt at formes. Og da Karl efter en Prøve foreslog Harry, at de langt bedre kunde mødes nogle Aftener for i Ro at gennemgaa de afgørende Scener, følte Hugo det som en Lettelse og foreslog, at de mødtes hos ham. Dèr kunde de da lempelig og i Fred trække de Linier skarpere op, som Harry ønskede at skærpe, og Forholdet mellem Karls og Hugos Roller, som efter Harrys Mening var blevet udvisket og forrykket, kunde da i al Stilhed nivelleres og faa sin rette Belysning under det intime og fortrolige Samarbejde. —

De mødtes da om Aftenen hos Hugo — ofte sent efter Teatertid, endnu ophedede af Formiddagens Prøver og af Aftenens Spil. Hugo mærkede hurtig, at det var

ham, det galdt. Hans Smil var for vagt, hans Svar for svagt, hans Gang, hans Holdning — understregede ikke tilstrækkelig skarpt Forskellen i hans og hans Modsætnings Væsen. Hugo havde afstemt og indstemt sit Spil efter de andres for ikke at splitte Helheden for det enkelte Tilfældes Skyld — han havde søgt at udjævne den Skikkelse, Harry havde tegnet, med sit eget Væsens Stemning og Tone. Den Uro og Tvivl, han følte i sit Indre, og som han i lange Tider havde længtes efter at give Udtryk i sin Kunst, havde omgydt Rollen med et Skær af Forstaaelse og Sympati, som Hugo følte, den ikke havde fra Harrys Haand, men som han syntes, den maatte have for ikke at stivne og forhærdes i Selvfølelse og Kulde. Nu greb Harry forstyrrende ind i det følsomme Væv. Hugo stred imod, han havde følt sin Opgave som et hemmelighedsfuldt personligt Forsvar for sit Liv og sin Natur. Hans Hjemlængsel, hans Slægtsfølelse, hans Kærlighed til Ingeborg, deres Væsens dybe Modsætning og endnu dybere Tiltrækning, Opløsningen, som truede, Sammenbrudet, som rykkede nær — alt havde han søgt at samle i Haabet om at nærme sig hende, naar hun pludselig fra Tilskuerpladsens Mørke saa' Lyset falde over hans forpinte Hjærte. Bag Replikernes rappe og snærtende Slag havde han søgt at blotte den dybere Aarsag, den gyngende hjemløse Grund, hvoraf de sprang ud. Over de kolde Ord gød hans Smil og Blik en svag Afglans af hans Væsens bundne Varme, af hans dybe Trang til Hengivelse, som han kun ad skjulte Omveje formaaede at give Udtryk. Og han følte, at det langsomt lykkedes ham at indstemme Rollen efter sit Væsen. Skikkelsens haarde Trods og Kulde fik et forsonende Skær af skuffet Tillid, dens selvsikre Tone af Spot og Foragt for-

klaredes af Utrygheden og Ensomheden, der var dens Baggrund — dens saarende Bidskhed blev til et Forsvar for en saarbar og hjemløs Natur.

Nu satte Harry derhjemme sin skarpe Tanke og sin stejle Vilje op mod den Understrøm af Følelse, der bølgede igennem den Skikkelse, Hugo var i Færd med at skabe. Harrys Smil skar sig ind i de bløde Omrids — hans Blik, hans Stemme, hans Gang, hans Miner. Hver Replik, hver Pause, som Hugo følsomt havde smeddet med varsom Haand, stod som et fast Skelet uden Bevægelsesfrihed og Liniespil, støbt i en haard og ubøjelig Form under Harrys haandfaste Greb. Hugo strittede imod, søgte at forsvare sin Opfattelse, men blev usikker og famlende i sine Svar, naar hans Tanker nærmede sig de Egne, hvor hans dybe og hemmelige Følelse havde ledet ham paa Sporet med sin Silketraad. Men da Karl saa pludselig stillede sig paa Harrys Side og hurtig fik Ingeborg overbevist, følte Hugo med ét, at han stod ene, og at Angsten for Udfaldet langsomt lammede hans Modstand. Det fine gennemsigtige Væv, han i Hemmelighed havde formet, syntes ham mere og mere løst og flosset, efterhaanden som det blev udsat for Berøring — han hørte pludselig sin egen Stemme og syntes, den klang hul og flad mod Karls, der levede og lyste i et Spil af foraarsblaa Farver. Og mens de andre stærkere og stærkere holdt paa deres og tilsidst slog paa, at Opfattelsen af Hugos Rolle vilde blive afgørende, ikke blot for Udfaldet af hans eget Spil, men for selve Stykkets Skæbne, følte Hugo, at den Skikkelse, han havde tænkt sig, blev ham mere og mere fremmed, opløstes og svandt bort i en Taage af blodløs Følsomhed og livløs Monotoni.

Og i et Anfald af pludselig Desperation, der slog

ham som Klarsyn, omskabte han da Skikkelsen i et Nu. De havde en Aften talt og talt — Harrys Stemme havde kreset om ham, havde pint ham med sin Spot, havde listet sig indsmigrende om hans Hjærte. Ingeborg og Karl var gaaet ind i den anden Stue, Hugo hørte dem hviske sammen derinde .. nu bøjede Ingeborg sit Hoved tilbage mod Stolens Ryg og saa' op mod Karl .. hvorfor blev de pludselig stille? — Foran ham stod Harry, gestikulerende og demonstrerende. Over hans Ansigt skar Smilet sig som en Flænge, der blottede hans stiklende Ondskab, hans syge Selvfølelse, hans Spot og fjendske Nag. I samme Øjeblik var det for Hugo, som om hans Væsen, hans Syn, hans Sans pludselig endevendtes. Han var ene, kold og ene, ene mod dem alle. Mod Harry, hvis Smil og Væsen han i dette Nu afskyede, mod Karl, som nu bøjede sig over Ingeborg, mod Ingeborg, som nu smilede til en anden, mens han selv stod dèr, forarget og forvredet, og følte Livets desperate Afsind koge i sin Hjærne. Ene var han, ene mod dem alle — nu skulde han vise dem sin Afsky og sin Vrede!

Han brød da pludselig overtvært. Harry stod foran ham og fulgte med i Karls Rollehæfte. Hugo skød sin Replik mod Harry, med Harrys Stemme, med Harrys Gestus, han nød den kolde Spot, de hvasse Stik, hvormed han stak og ramte. Dobbelt nød han sin Haan gennem den haanske Skikkelse, som han fordækt skabte i Vennens Billede — gennem de hvasse Slag, som han under Spillets Forløb rettede mod Karl, der stod bøjet over Ingeborg i den anden Stue — gennem den Foragt, hvormed han piskede Stykkets unge og ømme Kvindeskikkelse. Som et befriende Forsvar for sit Had, sin Kulde, sin Hjemløshed, sin Trods og sin Kval gennem

de mange Aar følte han nu Rollens snærtende Smæld og Slag. Det var hans aldrig slukkede Nag mod den lyse sorgløse Verden, som ikke var hans, aldrig blev hans — det var hans stærke og bitre Trods mod den fremmede Slægt, der havde skilt ham fra hans egen — det var hans Anklage mod den Kvinde, der havde mødt hans følsomme Sind med sit haarde, uforsonlige Hjærte. Og mens han hørte sig selv med Harrys Stemme slynge sine hvasse Pile mod Stuen, hvor Ingeborg sad, følte sig selv i Blik og Gang og Minespil omstøbt i en andens Skikkelse, paa Lur og i Ly bag en andens Væsen, fornam han i en Rus af desperat Vold mod en klagende Understrøm i sit lidende Hjærte, at det var hans stumme, aarelange Anklage mod alt og alle, mod Venner og Fjender, mod Livets grusomme Ubønhørlighed og Kulde, som han i et uforsonligt og hadefuldt Stød rettede imod Ingeborgs Hjærte.

Karl og Ingeborg var kommet frem i Døren. Han saa' dem staa dèr, da han sluttede. Ingeborg stirrede paa ham — han stirrede paa hende i et kort Sekund. Hendes Ansigt var blegt, den mørke Rand om den lyse Iris gjorde Blikket stift og fremmed. Han følte det i et Nu, som om de aldrig havde kendt hinanden og aldrig mere skulde mødes som før — —

Hugo havde kastet sig i en Stol med Haanden for sine Øjne. Karl og Harry stod foran ham, overstrømmende af Ros og Begejstring. Idet Hugo slog Øjnene op, mødte han atter Ingeborgs stirrende Blik. Saa gik hun langsomt mod Vinduet. Sirenen klagede derude. **Hvor bar det hen — —?**

Forestillingsaftenen nærmede sig.

De sidste Prøver fæstnede Rammerne — Billedet af Stykket og Spillet sløredes under Jaget. Vejret var sommerligt, det var midt i Maj. Naar Hugo gik fra Prøven, drog den foraarslyse Sværm af Ungdom over Torvet mod Langelinje, paa Fortovskaféerne var Bordene rykket ud — Virkeligheden syntes ham saa underlig uvirkelig, han gik som i Taage. Alt laa saa langt borte fra hans Øjne. Siden Aftenen derhjemme havde han tumlet med sin Rolle for at tvinge den ind i det nye Leje. Hvordan han virkede, vidste han ikke. Han havde dunkelt troet at fornemme, at Kammeraterne fulgte hans Spil med dyb Forventning, og at Rygtet havde bredt sig. Nede paa Tilskuerpladsen troppede de ledige Skuespillere op under Prøverne — Departementschef Mügge indfandt sig, eskorteret af den afgaaende Direktion, og tonede frem dernede i Mørket som et gulnet Genfærd i aaben Begravelse.

Karls Væsen var atter kølnet, det var, som om Stemningen paa Prøverne nagede ham — mærkede Karl, at hans Spil gled ud i Ligegyldighed, mens Hugos lyste skarpt og klart, fængende og funklende? — Hugo huskede Karls Ansigt fra nogle faa Dage tilbage. Den gamle Suffløse var død, Kammeraterne samledes ved hendes Baare. Hugo havde holdt af hende — hendes stakkels oprevne Ansigt havde ofte smilet ham opmuntrende imøde under Spillet og bragt ham et Øjebliks Trøst. Karl var blandt dem, der havde søgt at øge hendes Forvirring ved Tilraab og Udfald under Prøverne .. han ønskede en Afløsning til Støtte for sin vaklende Memorering. — Da Kisten skulde bæres ud til Graven, rejste Hugo sig og gik derhen. I samme Nu rejste Karl sig, gik fast og rank mod Kisten, traadte

hensynsløst i Vejen for Hugo og plantede sig paa den Plads, hvor Hugo havde stillet sig. Og Karl blev staaende, stærk og trodsig foran Kisten, mens Hugo, forvirret og usikker trak sig tilbage. — Og nu forleden, da Hugo gik hjemad og stansede, mens et Automobil strøg forbi Østbanegaarden mod Byen! Hvorfor lænede Karl sig tilbage i Vognens Mørke og lod, som om han ikke saa' ham? I et Nu, mens Vognen foer forbi, syntes Hugo at skimte et længe dulgt Nag i det korte og skarpe Glimt af Karls forhærdede Ansigt bag Ruden. —

Aftenen kom. Generalprøven havde øget Spændingen. Hvad der før syntes fast, svømmede ud — hvad der før syntes taaget, fik Liv. Skarpe Repliker og stærke Situationer stod unødvendigt grelt i Lyset, svage Overgange fik pludselig Stemning og Farve. Den tause Skare af Skuespillere, Balletdamer og Pyntekoner sad spredt fordelt dernede i Mørket. Midt paa den forreste tomme Række sad Departementschef Mügges ensomme Genfærd, henne langs Siderne krøb enkelte Udvalgte sammen, Harrys og Hougaards blege Ansigter skimtedes i den dybe Skumring under Balkonen. Den uigennemtrængelige Taushed dernede fra smittede Skuespillerne. Kun Karls Skikkelse skød frem i enkelte Øjeblikke som et pludseligt straalende Billede af Liv og Lys — saa viskedes atter Skikkelsen ud, og andre fik Glans i et Nu. Og underlig tomt og tilfældigt sluttede Prøven, mens Skuespillere, Balletdamer og Pyntekoner styrtede mod Udgangen og tabte sig i Bygningens Krinkler og Kroge. Bleg og utilnærmelig skred Departementschef Mügge over Scenen, besvarende Skuespillernes Hilsen med sit tørre, sammenrimpede Smil. —

Aftenen kom. —

Da Klokkerne kimede paa Værelserne, kastede Skuespillerne endnu et sidste Blik i Spejlet, forvirrede Paaklæderne med overflødige Spørgsmaal, søgte efter Hat eller Stok, som de stod med i Haanden, tog sig sammen med en pludselig Viljeanspændelse og fløj ned paa Scenen. Hugo stod ved Tæppehullet med bankende Hjærte. Nede i Salen kogte det dumpe Brus af Tilskuernes Skare, enkelte Ansigter stod skarpt i Lyset, andre svømmede ud i en ensfarvet Masse. Oppe i Etagernes Rande lyste, Hoved ved Hoved, en Krans af unge Kvinder som brogede Blomster, der kanter et Bed. Midt paa den forreste Række i Parkettet stod Kritikeren Johan Goldmark med Ryggen mod Orkestret. — Hugo saa' hans brede, grumsede Nakke og lod sit Blik flyve bort mod andre Egne. Dèr sad Onkel Philip og Tante Martha, smaa og sammenbøjede, Tante Martha hviskede nu og da et Ord til Gerda, der sad bleg og rolig ved hendes Side og stirrede mod Fortæppet. Saa hilste Tante Martha — Isidor Salomon løftede sit hvide posede Ansigt, lettede sig besværlig i Sædet og lod sig atter glide til Ro. Nu ringede det ude paa Gangene. Gennem de aabne Døre strømmede Publikum ind, klumpede sig sammen, søgte Rækkerne og gled hurtig ind mod deres Pladser. Jacob Salomons røde og skinnende Isse skød frem i Parkettet, han hilste til højre og til venstre med sit skarpe og usikre Smil, vinkede over mod Isidor Salomon og sagde nogle Ord i Forbifarten til Bekendte paa Rækken. Politikeren Martin Stern stod ved Væggen under Balkonens Skygge — med let dukket Hoved lyttede han til Komedieforfatteren Søren Ravns snadrende Stemme, nu traadte Søren Ravn til Side, Professor Rosens høje fornemme

Skikkelse gled smilende frem, bøjede sig ridderlig for en ung Dame, der søgte Plads, og skjultes atter af andre. Rækkerne aabnede sig for en gammel krumbøjet Dame, der ved en yngres Arm tonede frem som et ærværdigt Minde om længst henfarne Tider — de nærmestsiddende rejste sig hilsende, den gamle Dame blev staaende og sagde nogle Ord med et elskeligt Smil om de spillende Øjne —

Pludselig saa' Hugo Ingeborg. Hun sad lige ud for hans Ansigt paa en af de forreste Rækker — saa nær og dog saa forunderlig fjærn! Ingeborg .. hviskede han med Ansigtet mod Tæppet, og syntes, at hendes Nærhed var ham et lykkeligt Varsel om Tiden, de gik imøde. Elskede .. hviskede han, og syntes, at han aldrig før havde elsket hende som nu. Hun sad rolig med et anspændt Udtryk i det blege Ansigt, med de højt svungne Bryn over de foraarsblanke Øjne — i et Nu drog Billeder og Tider forbi Hugos Øjne, mens han hviskede hendes Navn for sig selv bag det skjulende Tæppe. Havde hele deres Liv været som i dette Nu, da han stod her bag Tæppet og usét hviskede hendes elskede Navn med en Stemme, der skælvede af Længsel og Hengivelse, men hvis Lyd ikke naaede hendes Øre? Var Dagen nu endelig kommet, den længselfuldt ventede Time, da deres Hjærter atter skulde mødes for aldrig, aldrig siden at skilles — —

Fra højre Side af Parkettet tonede Departementschef Mügges kjoleklædte Gliedermannsskikkelse frem, fulgt af den afgaaende Direktion. »Alle bedes forlade Scenen« — hørte Hugo bag sin Ryg. Maskinfolk, Fejekoner og Skuespillere tumlede ud af Dørene. »Hyss ...« hørte Hugo Regissørens Stemme hvisle i Baggrunden. Angst og oprevet stillede han sig i Ly bag Forkulissen

for at se paa første Akt, hvor han ikke var med. Signalslaget lød. Bruset fra Salen gik af Kog. Nu smækkede Kontakten ovre i Belysningsskabet. Rummet lyttede med tilbagetrængt Aande —

Og i et beklemt Sus gik Tæppet tilvejrs, mens Lyset fra Rampen skyllede ind over Scenen. —

Alt fløj forbi som i Drømme, Billeder og Ord, Mening og Sammenhæng. Naar Salen lo, vaagnede Hugo et Øjeblik — saa gled atter alt ud i Taage. Hugo fornam, at Karl havde Salens Øre. Han lyttede anspændt .. strammede Karl sig sammen til det afgørende Løb .. havde han som saa ofte før gemt sit Krudt til det sidste Choc? — Karl stod derinde paa Scenen, sorgløs og beregnende, letrørt og glemsom, hensynsløs og indtagende. I et Nu huskede Hugo Karls Ansigt ved Suffløsens Kiste, da han traadte Hugo i Vejen og skød ham brutalt til Side. I et Nu følte Hugo den selvsikre Kraft i Karls Skikkelse og Ansigt, da han plantede sig paa hans Plads og saa' ud i Rummet med sine blanke, sejrsikre Øjne, mens Korsangen tonede ud i det dødsstille Kapel. I et Nu følte Hugo en fortærende Længsel efter at staa Ansigt til Ansigt med Karl paa Scenen og i Mængdens Paasyn kæmpe den afgørende Kamp imod ham for at slaa ham til Side og hensynsløst indtage den Plads, som Karl gennem Tiden havde holdt. — Atter lo de dernede, let og befriet. Karl holdt inde, som han plejede, for at give Bifaldet fri Bane — han smilede med under Pausen, et dulgt og sejrrigt Smil bag Masken. Hugo følte en Bølge af Nag og Nid stige mod sit Ansigt. Af sit fulde forvirrede Hjærte ønskede han .. ønskede, at Bladet vilde vende sig, naar han selv stod paa Scenen .. ønskede, at han maatte faa Magt og Kraft til at knuse den anden,

dyppe ham i hans eget Fedt og slaa det spinkle og spillende Vaaben ud af hans selvsikre Haand — —

Tæppet faldt under Bifald. Hugo saa' Harry komme ud fra Gitterlogen med det underlig krængede Smil og styrte ind paa Scenen. Han saa' Harry og Karl vandre Arm i Arm mod Bagtrappen til Gangene. Om nogle faa Minutter begyndte Spillet igen! Nu eller aldrig .. hviskede Hugo, idet han bed Tænderne sammen og gik om bag Baggrundskulissen, hvorfra han skulde komme ind efter den første Scene i Akten. —

Fra det Øjeblik, da Hugo fra Baggrundens Mørke traadte ind i Scenens skærende Lys, følte han kun ét: Kampen om Magten, for sit Livs Skyld, for sin fortabte Lykkes Skyld — Udløsningen fra Fængsel til Frihed. Han saa' de Medspillendes Ansigter, fortrukne og forvrængede af Sminke og Kul — fremmede, uvedkommende Aftryk af et Liv, der ikke var hans. Han følte Tilskuerpladsen vige tilbage, staa som en fjærn Mur derude i Mørket, langsomt opløses og langsomt nærme sig som en bølgende Aande — saa trak den atter bort og blev pludselig borte i Tomheden. Kæmpede han mod dem alle, mod Kammeraterne deroppe, mod den fremmede Hob dernede — mod sin egen Slægt, som sad dernede og krøb sammen i Mørket — mod Ingeborg, som nu stirrede paa ham med det stive og uforsonlige Blik som hin Aften derhjemme. Ingeborg — — Elskede — — tænkte han under Spillet og huskede Aftener fra svundne Tider, naar hun sad skjult i de øverste Etager og fulgte hans Spil med foraarsblanke Øjne. Og atter følte han den svage bølgende Aande fra Tilskuerpladsen strømme mod sit Hjærte. Saa stod Karl pludselig for hans Ansigt, ikke to Skridt fra hans Øjne. Hugo

følte, at hans Blik skar sig ind i Karls, deres Stemmer krydsedes som Klinger, og Hugo hørte Stødenes hvasse Klang i Tomheden, der pludselig gabede om dem. Hvor var han ..? Hvor var de andre dernede ..? Hvor var Ingeborg ..? Og atter gled Spillet udenom hans Hoved og igennem hans Hjærte, mens Lyset fra Herser og Rampe sved i hans Øjne og gød sin tirrende Ild i hans Blod. —

Tæppet faldt. Det var, som om Bifaldet først vaagnede ved Tæppestangens dumpe Bump mod Gulvet. Tilskuerne strømmede ud i den lange Mellemakt. Skuespillerne styrtede mod Værelserne for at klæde sig om til sidste Akt. Hver tænkte paa sig og paa sit. Dybt inde fra Bygningens dybe Indre summede en Tone som fra en højspændt Maskine, hvis Stempler stampede dumpt i den dirrende Stilhed.

Og atter kimede Klokkerne, og de Spillende styrtede mod Dørene. Maskinfolk og Statister løb over Scenen. Regissøren kom ud ad Baggrundsdøren. »Hyss ..!« Signalklokken klang haardt gennem Stilheden, i Belysningsskabet smækkede den haarde Kontakt. Tæppet fløj op. —

Hugo stod ved Døren. Lyttende mod Sprækken ventede han paa sit Stikord.

Karl stod derinde. Vendte Spillet sig ..? Bruset fra Tilskuerpladsen skummede op over Rampen. Tog Karl Brodden af Satiren med sit uimodstaaelige Smil og sit Væsens sorgløse Charme? Bød han pludselig sit brede ubeskyttede Bryst til Skive for Harrys Pile, og vendte de om i Luften og fløj tilbage mod den, der havde udsendt dem ..? —

Hugo stod paa Scenen. Bruset fra Tilskuerpladsen

trak sig tilbage, sank ned i et dybt, dybt Flodleje og blev borte./ Idet Hugo vendte sit Blik mod Karl, saa' han et Glimt af Harrys Ansigt, blegt og forvredet bag Gitterlogens gyldne Tremmer. Han mærkede Karls krydrede Aande mod sit Ansigt og smaa, priklende Draaber af Spyt, der fløj mod hans Pande. Hvad var det for en mørk og knurrende Lyd, der steg mod Scenen fra Tilskuerpladsens Mørke? Hvad var det for en vildt fortvivlet Lyst, der steg fra hans Hjærte? Var det Harrys forvredne Smil, der krøb om hans Læber og kriblede i hans Blod? — Nu haglede Bifaldet fra Salen ned over Karl .. han vendte sig i Pausen mod Hugo med et overmodigt tirrende Smil bag Masken ...

Da følte Hugo i et Nu, at Afgørelsens Time var nær. Hans Blik mødte Harrys feberskinnende Øjne bag det gyldne Gitter. Sad han dèr som en Fange, mens Mængdens tirrende Latter stak gennem Tremmerne? Nu eller aldrig! — Og mens Hugo følte sig selv som en Fange, sin Lod, sit Liv, sin Slægt som en Fange, der sad med glødende Øjne bag Gitret, tirret af Mængdens tirrende Latter, der skød gennem Tremmerne, slyngede han sin Vrede, sin Anklage, sine hjemløse Ungdomsaars bitre Foragt mod Karls lyse smilende Skikkelse, der stod plantet sikkert og trygt i Scenens Forgrund med Hjemstedets uomstødelige Ret i sine straalende Øjne, i sin knejsende Nakke, i sit blændende Smil. Og i et kogende Sus af Nød og Fortvivlelse, af Hovmod og Had slyngede han sine sidste Ord mod Rummet derude, hvor Salen aabnede sit mørke Gab imod ham .. og hans Nød og Fortvivlelse, Hovmod og Had sank tilbunds i Tomhed og Taushed .. sank, sank dybt og uhjælpeligt, mens Gabet lukkede sig om hans Liv og hans Sjæl. Forbi — —

Tæppestangens dumpe Bump mod Scenegulvet vakte ham. En hvislende Hyssen sivede imod ham gennem Stilheden. Han saa' sig omkring. Scenen stod tom.

Spillet var endt. —

Da Hugo kom ned paa Torvet, blev han staaende et Øjeblik. Den lyse Aftenluft strøg blødt over hans Ansigt. Bygningens tunge Sarkofag laa skummel og trist bag ham. Han saa' hen mod Indgangen, hvorfra Ingeborg i gamle Dage plejede at komme ham imøde. Lygterne var slukkede. Torvet laa øde og mørkt.

Idet Hugo vendte sig for at gaa hjem, saa' han en høj Skikkelse træde ud af det dybe Mulm langs Muren og gaa ham imøde. Hugo stansede, da den Fremmede hilste. Det var Professor Rosen.

»Jeg staar her og venter paa Dem,« sagde Professor Rosen med dæmpet Stemme, idet han tog Hugos Arm og trykkede den varsomt i sin. »Maa jeg følge Dem et Stykke paa Vej — eller venter De nogen? Vil De ryge? En ganske lille let af de smaa, De husker? Ja-ja, saa tænder jeg selv — undskyld.« Han stod stille og tændte, saa' paa Hugo med et ømt og forskende Blik, mens Lyset blafrede over hans Ansigt. »Saa!« — Han tog atter Hugos Arm, gik en Stund i Taushed, stansede saa pludselig og sagde:

»Ja, min kære David — De venter naturligvis, at jeg skal sige noget, og jeg sagde Dem gærne alt, hvad jeg har paa Hjærte, men det er saa svært, saa svært.« Han gik atter videre, trykkede ganske svagt som et

taust Kærtegn Hugos Arm ind mod sit Bryst og fortsatte saa, mens Stemmen ligesom søgte sig Vej gennem Mulmet:

»Én Ting kan De være sikker paa, min kære unge Ven — dét, jeg har at sige Dem, kommer fra et Hjærte, der mener Dem det godt. En anden Ting kan De ogsaa være sikker paa — kunde jeg give Dem min fuldeste Tilslutning, var der ikke noget, jeg i dette Øjeblik hellere vilde ønske. Med mit Hoved kan jeg maaske give Dem Ret — men med mit Hjærte kan jeg det ikke. Efter mit Kendskab til Deres Natur kan jeg forstaa, hvad De har villet, maaske ogsaa hvad De har følt, men Kunsten kender nu engang ikke til Fortolkninger og Følgeslutninger ad Logikens Vej og tager intet Hensyn til individuelle Meninger og Domme. Dens Dom er over al Forstand — vox populi, vox dei! Ja — ja, ak, ja. — Naa!« sagde han saa pludselig og vendte sit Ansigt om mod Hugo, idet Smilet spillede i Krogene omkring de tungsindige Øjne. »Vi er jo begge voksne Mennesker og kan taale at høre Sandheden og — hvad der er det sværeste — at sige den. Gider De høre den? Ja, altsaa —!«

Han gik lidt, pustede Cigarrøgen fra sig, som om han tænkte sig om mellem Pustene, sagde saa med fast og sikker Stemme:

»Husker De, hvad jeg sagde Dem engang, David: De mangler Smilet! Ikke i Deres Væsen, men i Deres Udtryk derfor. Og Kunstens dybeste Væsen er Smilet — ofte igennem Taarer, om jeg saa maa sige — men dybt bag Sorg og Savn og Tristhed og Mørke lyser dens Smil, snart festligt, snart smærteligt, snart med Glimt af vemodig Spot, snart med Skær af Medfølelse og Til-

givelse. Den blander sig ikke privat i vore private Anliggender, den er hævet over Dagen og Vejen, min kære David, afklarer eller opklarer i en højere Verden Livets Modstrid og Disharmoni. De kan svare mig, at Kunsten er en Afspejling af Livet, en Afglans maaske — nuvel, det har jeg ikke noget imod, men saa maa vi først blive enige om, hvad »Livet« er. Og Livet, kære David, det er hverken Dem eller mig — er der ikke noget i Juraen, der hedder in solidum — naa, ja, en for alle og alle for en. Vil De udtrykke Livet, som alle føler det for én, eller én for alle — hvad hjælper det saa, at De slaar Dem for Brystet og forkynder: saadan er *jeg*, saadan føler *jeg* det. Hvad vedkommer Deres private Wirtschaft os andre, naar vi ikke føler os solidarisk med Dem — og husk, man kan føle sig solidarisk med andre Menneskers Nød og Sorg, selvom man ikke selv kender den. Det er det, jeg forstaar ved »over al Forstand« — Forskellen imellem Menneske og Menneskelighed. Ja, ja — De ryster paa Deres sydlandske Hoved — words, words, naturligvis — men inde bag Ordene ligger jo — det kender De jo selv fra den Kunst, som De tjener — det uudsigeliges Verden af Ømhed og Længsel, Vemod og Medynk, det dybt befriende: Trods alt! som løfter Sindet ud af dets Smærte og Ensomhed. For der *er* jo ikke nogen Begyndelse eller nogen Slutning i Livet, David, og derfor heller ikke i Kunsten. Bag *Deres* Liv ligger andre, Liv efter Liv, som har givet Dem Livet — og foran Dem ligger nye Liv, som De og Deres Kunst er med til at forme. — Ja, nu smiler De, og det er dét Smil, jeg holder af hos Dem, og som blev dødt og borte iaften under en Maske af Kulde og Vrede, fordi det lille Menneske Hr.

Hugo David vilde gøre sig til Herre over Livet og ikke følte eller ikke vilde føle, at vi alle i dybeste Beskedenhed er dets Tjener.«

Professor Rosen stansede og tændte sig en frisk Cigar, han nikkede med et ømt og fortroligt Smil til Hugo, mens han tændte. Blikket funklede nu oplivet og befriet i det varme Flammeskær over hans Ansigt.

»Jeg er glad, fordi jeg traf Dem,« sagde Hugo og mødte Professor Rosens følsomme Smil og ivrige Nik bag Røgen, »men jeg føler mig iaften saa besynderlig udenfor — ja, maaske ogsaa udenfor mig selv. Nej, ikke just som De mener det — jeg føler mig paa Vej ud i en Verden, ja ud mod et Land, som jeg ikke kan finde, eller som jeg maaske har tabt og nu søger tilbage til, angst for ikke at gense det, før det er for sent. De sagde, at det var svært at sige Sandheden til en anden — det er dog sværere, tror jeg, at sige den til sig selv. Gider *De* høre, hvad *jeg* mener — men De maa ikke gøre Regning paa Klarhed, jeg staar selv midt i Taagen og har Vanskelighed nok med at klare for mig selv.«

Hugo gik lidt med Blikket mod Jorden, Professor Rosen pustede Røgen fra sig i store eftertænksomme Pust, mens han stirrede frem mod den snorlige Gade, hvor Lysene langt ude laa som en Mælkevej i Aftentaagen.

»Jeg er Jøde,« sagde saa Hugo og løftede sit Ansigt uden at se paa Professor Rosen. »Jeg har hele mit Liv, snart skjult, snart aabent følt mig som Jøde. Naar jeg ikke vilde være det, var jeg det mest — naar jeg følte, at jeg var det eller blev tvungen til at føle det, længtes jeg efter Befrielse som under en Mare. Hele min Opvækst herinde, hele mit Liv ved Teatret har været en

Strid i mit Væsen efter at finde det Sted — ja, De misforstaar mig ikke — hvor jeg kunde hvile mit Hoved. Det er ikke den ydre Modstand, jeg har mødt gennem Livet — dén er jeg saa at sige opfødt med og har vænnet mig til, som man vænner sig til et lidt køligt Klima eller til en lidt hjemløs Stue. Det er langt mere en *indre* Modstand imod Verden udenfor mit Liv og mit Væsen. Jeg føler det, som om jeg ikke kan smælte ind — jeg mangler den Frihed, den selvfølgelige Hengivelse i Livet, den Sindets Hjemmefølelse, som gør, at man trygt vandrer ud i Landets Natur, fordi den er ens egen. Jeg vil saa gærne have, at De skal forstaa mig, for at De ikke skal tro, at jeg gør en Dyd af Nødvendigheden. Det er kun *nødvendigt* for mig, jeg *maa* staa imod, jeg er født dertil, det véd jeg — eller tror jeg det kun? Men er det derfor mindre nødvendigt —? Kære Professor Rosen — naar De føler gennem Deres Instinkt, at en Natur er Dem fremmed, at et Væsen er Dem fremmed, trækker De saa ikke Følehornene til Dem og dækker Dem bag Skallen? Eller hvis De bliver tvunget frem af Deres Skjul, samler saa ikke Deres Sinds dybe Moddrift sig under den indre Modstands Pres og sprænger Skal og Maske — ja, sprænger Deres Væsen for at vise det sande Ansigt. Det er dét, jeg gjorde iaften. Nu er det sket, som jeg ventede. Jeg har vist mit Ansigt — det Smil, som De siger ikke er mit, og som dog er mit. Jeg saa' det iaften bag Gitteret hos min Ven, Harry Hertz. Jeg følte det i samme Nu slaa ud som en Flamme i mit Væsen. Det var mit dybe, dybe jødiske Instinkt, som slog frem af sit Skjul bag det forgyldte Gitter, hvor det trods alt den Dag idag sidder fængslet. Om Skylden er vor eller de andres, ved jeg ikke. Kan man tale om Skyld, hvor der

er Tale om Instinkt og Natur? Jeg har iaften vist mit Ansigt, som Harry Hertz har vist sit. Om det er kønt eller hæsligt, ondt eller godt, stort eller smaat, er mig ligegyldigt. Det var nødvendigt for mig, som det kan være nødvendigt at sige Sandheden. Nu er den sagt — jeg har talt og befriet min Sjæl. — Resten er Taushed.«

Professor Rosen saa' paa Hugo med et stille Smil, der skjulte en hemmelig Bekymring. Saa sænkede han sine Øjenlaag med en træt Hovedrysten og sagde:

»Hvor jeg kender Dem igen fra gamle Dage, kære David, naar De imødegik mine sagtmodige Betragtninger med gammeltestamentlig Pathos. Der var en egen Modstrid imellem Deres barske Ord og den sagtmodige Fatalisme i Deres østerlandske Øjne, som virkede komisk og fik mig til at ruske Dem i Deres barnlige Lokkehoved. Nu har Tiden glattet Krøllerne ud, og Deres Alder forbyder af sig selv slige Angreb paa Deres Værdighed, skønt jeg føler den samme Kriblen i mine Fingre som dengang. — De vil sige Sandheden, siger De, og De aner i Deres Troskyldighed ikke, at netop naar man *vil* sige den, taber man Sigtet af Syne og skyder over Maalet, langt ud i Luften paa den anden Side. Nu maa De ikke misforstaa mig, mistænksom som De er af Væsen. Men har De aldrig kendt svage Mennesker, der længe gaar omkring uden at turde sige deres inderste Mening, og naar de saa endelig siger den, saa tumler den ubehersket ud over alle Grænser. Selvbeherskelse er Tegn paa Styrke, ikke Ubeherskethed — Stilhed langt mere end Spektakel — — vi har før set en Landsknægt krybe i et Musehul. Men det var dét, jeg vilde sige om Deres Vens Stykke og om Deres

Fortolkning af Rollen, der var følt som et Talerør og tænkt som et Menneske mere end omvendt: Man har Lov til at rakke Livet ned, men saa maa man sku ogsaa være paa Højde med det! Og det var hverken Hertz eller De. Ja — De fik begge talt, som De siger, og befriet Deres Sjæl. Men det var jo os andre, der skulde befries! De sagde før to smaa Ord, som blev betegnende for Deres Sindsstemning og Sindsretning ved den Tone, hvori de blev sagt. Om det er vor Skyld eller »de andres«, sagde De. De andres — hvem er det? Er det Deres Landsmænd, der er »de andre«? Den, der vil lukke andre ude, mærker ikke, at det er ham selv, der bliver lukket inde. Og Lykken, min kære David, ligger ikke indeni os selv — det vil De en Dag faa at se — den ligger i dét, vi udretter. De naaer ikke ud ved at bore Dem ind i Dem selv — og kommer De ud, saa vil De se, at De ikke engang lærte Dem selv at kende. For man lærer kun sig selv at kende gennem at glemme sig selv. Og hverken De eller Harry Hertz glemte et Øjeblik i Aften Dem selv. Men hvad bryder vi andre os om Harry Hertz eller Hugo David som saadan? Bryder De Dem om Søren Petersen eller Peter Sørensen privat? De følte ikke noget for »de andre«, og »de andre« følte derfor ikke noget for Dem. Og først engang naar De begge gennem Livet lærer at indse, at man maa være ikke udenfor, men ovenover for at kunne overskue — først da vil De i al Beskedenhed kunne nærme Dem det Maal, som er Livets og Kunstens: det menneskelige Hjærte, som er lige modtageligt i Syd og Nord, hos Dem og »de andre« — hvad enten Firmanavnet er »Hertz & David« eller »Petersen & Sørensen.«

»De gør mig det svært at modsige Dem, Professor Rosen,« sagde Hugo og bøjede sit Hoved, da han følte det blide Tryk af Rosens Arm mod sin. »*De* er ikke »de andre« — overfor Dem føler jeg ligesaa broderligt som for mine egne — ja, dybere end for mange af dem, som jeg af Natur og Afstamning hører til. Men De maa huske, at jeg skal igennem et andet Land for at finde mit eget, medens De er født i det Land, hvor De hører hjemme. Jeg føler mig som oftest som et Væsen, der skal tæmmes, ikke gennem Selvbeherskelse, som De talte om, men gennem Beherskelse. Skik følge eller Land fly! De kan sige, at det er en conditio sine qua non — men gør det min Følelse tryggere, mit Hjærte varmere? Tror De, man føler Grunden mindre gyngende, selvom man med Forsigtighed lærer at balancere tørskoet derover? Saadan som jeg føler, saadan er jeg, ikke sandt? Det er ikke noget komisk, Professor Rosen. Den Modstrid mellem mine barske Ord og min sagtmodige Fatalisme, som De taler om, er langt snarere af tragisk Natur — — ja, ja, saa tragikomisk da, hvis De hellere vil det. Jeg føler det ikke som en Modstrid mellem min Vilje og min Følelse, langt snarere som en Modstrid mellem min Følelse og de andres — og hvad er der derved at gøre? Tror De, det altsammen er Indbildning, alt dét, som Jøder har følt og føler den Dag idag? Tænk blot paa de enkelte Jøder, der til Dato har prændet deres Billede ind i Kunsten — Heine i Tyskland, Goldschmidt herhjemme. Hvorfra denne evige Uro og Udvé, denne Hjemvé og barnlige Hjemløshed? Ja, netop barnlig — som om de længtes efter en sorgløs Barndom, som de aldrig havde haft. Jeg husker et Digt af Heine .. kender De det ..?

Ich hatte einst ein schönes Vaterland.
Der Eichenbaum
wuchs dort so hoch, die Veilchen nickten sanft. —
Es war ein Traum.

Das küsste mich auf deutsch, und sprach auf deutsch
(man glaubt es kaum,
wie gut es klang) das Wort: »Ich liebe dich!« —
Es war ein Traum.

De gik en Stund i Taushed. Idet de skraaede over mod Østbanegaarden, huskede Hugo i et Glimt Karls forhærdede Ansigt, der bøjede sig tilbage i Automobilets Mørke — og Aftenens fortumlede Billedflok skød i et Nu forbi hans Øjne. Saa vendte han sit Ansigt om mod Gaden, de passerede, saa' et maaneblegt Strejf af Jacob Salomons slumrende Palæ bag de høje Træers melankolske Skygge og sagde:

»Og husk saa, kære Professor Rosen — og nu taler jeg til Dem som Ven, slet ikke som andet, derfor tør jeg sige det. Vi Jøder i Kunsten har to Slags Fædreland, vort eget og de andres — uden Gaaseøjne — og vi bliver aldrig Profet i noget af dem. Vi kæmper mod en dobbelt Front — den ene foran os, den anden bag os. Naar en Jøde staar frem, raabes der Vagt i Gevær fra begge Lejre, og som altid er Frænde Frænde værst. Vi staar da magtesløse — derfra vor pinefulde Følelse af Afmagt. Jeg sigter ikke til dem, der er Jøder og føler sig som Jøder i deres stolte Ensomhed som den gamle Moritz Mendel — kan De huske? De følger os med deres rolige Smil, det jødiske Smil, der siger saa lidt og dog siger saa meget. Men jeg sigter til det skjulte Baghold, der lurer i Krogene bag vor Virken og venter paa et gunstigt Øjeblik til at falde os i Ryggen

og plante vort afhuggede Hoved paa Byens Mure til Skræk og Advarsel: »Se dette Menneske!« Dét er Korset, vort tunge Kors — vi bærer det paa vor egen Ryg til Retterstedet. Det er den dybeste Ensomhed af al Ensomhed. Det er dét, der gør vort Smil bittert og vor Vej saa tung — det er dén Hjemløshed, der er den dybeste Aarsag til vort forvredne Smil og vort forvirrede Hjærte. Hvor gaar Vejen — hvor er jeg henne? Er jeg mellem Brødre eller mellem Røvere? Tør jeg løfte min Stemme, naar jeg véd, at den vil mødes med det forræderiske Raab fra mine egne: »Det er ikke os! Han er ikke en af vore! Korsfæst ham!«

Professor Rosen stansede, tog Hugos Haand, trykkede den varmt og sagde:

»Jeg har altid holdt af Dem, det véd De. Jeg holder af Dem iaften, fordi De har givet mig et Indblik i en egen Sørgmodighed, som jeg kan føle, selvom jeg ikke kender den. Lykkes det Dem engang i Deres Kunst at give os andre et afklaret Udtryk for den Lidelse, som endnu bølger og bruser i Deres Sind, uafgæret og ubehersket, saa vil De naa det Land, som De siger, De ikke kan finde: Menneskets Hjærte. — Farvel, kære David, min kære østerlandske Ven. Det kribler i mine Fingre efter at ruske Dem endnu engang i Deres forhenværende Lokkehoved. Kom til mig, hvis det kniber — kom til mig naarsomhelst og med hvadsomhelst! De vil finde mig paa Skansen, hvor vi vel til syvende og sidst alle staar ene og kæmper til den sidste Blodsdraabe for et Land, som vi ikke kan finde.« —

Professor Rosen gik hurtig tilbage mod Byen. Hugo stod et Øjeblik, indtil han var forsvunden. Saa vendte han sig og gik hjem. Aftenens Billeder tumlede atter for hans Øjne. Han saa' Ingeborgs foraarsblanke Øjne,

som de stirrede ham imøde, da han stod bag Tæppet og uset hviskede hendes elskede Navn .. Ingeborg .. min Elskede ...

Da Hugo traadte ind ad Døren, saa' han Ingeborg rejse sig med et Sæt fra Skrivebordet. — Han stansede. — Var det et Brev, hun i et Nu stak ind paa Brystet? Hvad var det, det mindede ham om .. et Billede, han engang havde set eller drømt ...

Saa gik hun hurtig mod Døren til sit Værelse:

»Nu skal jeg sætte Théen ind ...«

Hugo blev staaende. — Da hun gik hen mod Døren .. ind i den mørke Stue .. hvad var det, hun mindede ham om .. hvor var hendes Tanker henne ..?

Ingeborg — — Elskede — —

Pressen havde gjort sin Pligt. Publikum gjorde sin og holdt sig borte — Teatret sin og lod Stykket falde. Karls Stjærne steg lysende i Zenith som en sidste Bombe, før Fyrværkeriet knaldede af. Saa lukkede Mørket sig. Harry følte Jorden brænde under sine Fødder — rejste uden Ord eller Afsked. Hugo følte sit Navn forsvinde i Dybet, drukne i Ligegyldighed og Glemsel. Han forsøgte at smile Nederlaget bort, opgav Smilet, da han fornam, at ingen agtede derpaa uden han selv. Slaget var tabt. Spillet var endt. —

I de nærmeste Dage efter Premièren havde han intet mærket. Højst en befriende Slaphed som hos en Fallent, der opgiver sit Bo og lader Skæbnen overtage Raadigheden. I sin Fritid færdedes han ude, saa langt

fra Alfarvej som muligt, ene med Naturen, der var taus og gavmild mod ham som mod alle andre. Han gik omkring i de nyudsprungne Skove, følte sig som et Barn, der fra Sygesengen er flyttet ud i Solen — Foraarsvinden klappede hans Kind og kølede hans Pande. Han laa i den unge Skovbund, der aandede sin sagte Duft af nyvasket Renhed imod hans Ansigt, han stirrede op gennem de unge Kroner og hørte Foraarsgyset risle gennem det jomfruelige Løv. Anemonernes hvide Blomstersne trak sig i bløde Bølger over Skrænten, dryssede i Fnug over Mørket dybere inde, rejste sig i Skum længere borte og flød ud i det fløjlsgrønne Mulm under Krattet. Over hans Hoved strøg hvide Foraarsskyer som Maager mod Havet, hans Tanker fulgte dem, og han lod dem fare, lod alting fare, Tvivl og Mismod, Kummer og Lede. Hans Haand var saa træt, hans Hjærte saa træt — han lod Haanden glide over den kølige Skovbund og lukkede sine Øjne for Lyset. Timerne gled som Foraarsskyer over hans Hoved, Tiden gled med, hans Liv gled med. Han ønskede ikke andet, tænkte ikke andet end den samme dulmende Tanke: lad det glide .. lad glide ...

Efterhaanden som Dagene gik, vaagnede han lidt efter lidt til Bevidsthed. Langsomt sivede Lyset bort, Skyggerne rejste sig, en efter en for hans Øjne. Som tætte sorte Stammer rejste de sig i Skoven, og han stirrede ind i det ufarbare Mørke. Jo dybere han saa', jo tættere stod Skygge ved Skygge. Søgte han at trænge ind, følte han, at han foer vild — ingen Hjælp, ingen Udvej. Og angst og opløst søgte han atter tilbage til sig selv som den eneste Hjælp i Nøden.

Og som aldrig før greb Ensomheden ham i Struben, saa han var nær ved at kvæles. Pludselig saa' og

følte han det Hele. Tausheden derhjemme, som stirrede ham imøde med tomme Øjne, Publikums haarde og forhærdede Ansigt, Pressens hjærteløse Latter, der fulgte ham som et mangedobbelt Ekko fra skjulte Kroge, længe efter at Nederlagets Haanskrig var døet hen. Oppe paa Teatret trak Strømmene sig tilbage, stod som Mure langs Siderne, mens han selv gik paa Bunden dybt nede, hvor den eneste Lyd var den brummende Uvejrstone fra Teatrets dybe Indre. Ellers intet. Han følte sig som en udstødt — af Hjemmet, af Teatret, af Landet og Livet. Vilde Bølgerne bryde sammen over hans Hoved? Hvorhen skulde han flygte for at naa en frelsende Bred? Hans Haand var for træt, hans Hjærte for træt. Opløst laa hans Liv derinde og bankede i den sidste Angst, før Sammenbrudets Time kom og slog hans Skæbne i Vrag mod den Kyst, hvorfra han som ung sejlede ud. Spillet var endt. Lad det glide .. lad glide ...

Da Hugo en af de sidste Dage i Maj mødte paa Teatret, overbragte Teaterbudet Frederiksen ham i stilfulde Vendinger en Anmodning om at indfinde sig hos Direktionen, om muligt med det samme. Hugo saa' paa Frederiksens uvidende og alvidende Ansigt, mødte det samme uforstyrrelige Smil, der stod plantet i hans Træk som et Kundskabens Træ paa godt og ondt, og gik ned i Venteværelset. — Da han kom ind, strøg Instruktøren Hr. Hougaard ham forbi, trykkede hurtig hans Haand, velvillig og stærkt optaget, og klappede hans Skulder, inden han foer ud ad Døren til Trappen. Hvad betød de korte Skulderklap og den paafaldende Hast? Nu gik Døren op til Chefens Værelse. Hugo hørte Prytz' velkendte Latterbrag bag Døren og saa' hans

brede Ryg bøje sig i vævre Buk, mens Departementschef Mügges rimpede Smil skar gennem Dørsprækken. Idet Prytz vendte sig, saa' han Hugo. Han bredte sine Arme ud imod ham og trykkede den østerlandske Ven til sig, mens hans Stemme trommede for Hugos Øre, bevæget over Gensynet. Saa slap han Hugo med et Skulderklap og gik hurtig mod Trappen. Departementschefen stod i Døren. Hugo gik ind. —

»Tør jeg bede Dem tage Plads, Hr. David,« sagde Departementschef Mügge og løftede Haanden med en tør Bevægelse mod en Stol ved det blanke Mahognibord. Departementschefen gik hen paa den modsatte Side, satte sig, løftede Lorgnetten op mod de vandblaa Øjne og lod Blikket i en Pause glide ned langs et hvidt beskrevet Ark. Saa lænede han sig tilbage — saa' et Øjeblik ud over Torvet, missende mod den sommerlige Solstribe, hvori Teaterstøvet dansede — vendte sig saa pludselig i Stolen og sagde:

»Som det maaske turde være Dem bekendt, har den nye Direktion ment at burde indføre visse Besparelser i Teatrets haardt belastede Budget. Jeg sigter dels til Besparelser i Teatrets administrative Forvaltning, dels og ikke mindst til Besparelser i den kunstneriske. Hvad de første angaar, har jeg som Embedsmand under Statsforvaltningen anset det for rigtigst at dømme efter mit eget Skønnende — hvad de sidste, de kunstneriske angaar, har jeg som homo novus uden speciel teatermæssig Indsigt ment at burde støtte mig til de kunstneriske Autoriteter indenfor selve Institutionen.«

Departementschefen løftede atter Lorgnetten mod de vandblaa Øjne og lod dem glide langs det hvide tætbeskrevne Ark. Lænede sig saa tilbage, stirrede et Øjeblik mod Loftet og fortsatte:

»Jeg er — selvfølgelig — paa Forhaand fattet paa, at mine og mine Raadgiveres Afgørelser i mangt og meget vil kunne gøres til Genstand for Diskussion og eventuel Kritik, men jeg er og beder Dem være forvisset om, at enhver Afgørelse er truffet efter nøje Overvejelse og ikke har sin Grund i nogetsomhelst andet Hensyn end det strængt og uomgængelig nødvendige: Teatrets fundamentale Krav paa Ligevægt og Balance. Og ud fra disse Forudsætninger har Teaterbestyrelsen altsaa ment — med fuldeste Tilkendegivelse af Deres Samvittighedsfuldhed og kunstneriske Stræben — at burde meddele Dem inden Sæsonens Slutning, at den med Beklagelse ser sig nødsaget til at maatte give Afkald paa Deres Virksomhed her paa Teatret — om De maatte foretrække det fra og med idag — og saaledes at Deres Gage indtil 1. September d. A. er anvist Dem til Udbetaling af Teaterkassen efter Deres Kontrakts § 3, 2det Stykke in fine.« — —

Departementschefen bøjede sig atter mod Bordet, søgte et Papir, hævede Lorgnetten og undersøgte Arket som en Videnskabsmand bag sit Mikroskop. Hugos Hjærte hamrede, Pulsen bankede i hans Tinding og trommede for hans Øre som den eneste Lyd i Stilheden. I et Sus surrede Ord, Tanker og Billeder rundt i hans Hjærne — Hougaards Skulderklap — Prytz' gjaldrende Stemme — Departementschef Mügges ulastelige Dødsdom. Saa tvang han som med et Ryk i et Haandgreb det surrende Hjul til Ro, følte det atter surre dybt og dumpt under sine Tanker .. hvad kunde det hjælpe .. hvor sank han hen ..?

»Jeg kan ikke forstaa — —« Hugo syntes, at han hørte sin Stemme skælve, trak Vejret, idet Departementschefen med høflig Opmærksomhed løftede sit

Ansigt i Lyset, — »jeg kan ikke forstaa, at det skulde være nødvendigt ...« Han mærkede, at han tabte Traaden, og at Suset i hans Hjærne jagede paa hans Tanker, saa de splittedes som Avner for Vinden. »Jeg beder Dem vente, indtil jeg har talt med de kunstneriske Autoriteter, som De nævnede, og som jeg er sikker paa vil støtte min Anmodning om Forbliven — «

Departementschef Mügge brød ind med en Haandbevægelse, svingede Lorgnetten svagt mellem Tommel- og Pegefinger og sagde:

»Undskyld, at jeg afbryder Dem paa dette Punkt — De kan da bagefter vende tilbage til eventuel Imødegaaelse af andre Punkter, Sagen vedrørende. Som jeg sagde Dem, er netop Afgørelsen truffet i Samraad med de kunstneriske Autoriteter, De antyder, og Afgørelsen er for dette Punkts Vedkommende definitiv og inappellabel. — Et Øjeblik — Tak! Jeg kan kun sige Dem, hvad jeg i Forbigaaende berørte, at denne Afgørelse ikke indeholder nogen almindelig Dom om Deres kunstneriske Kvalifikationer, som sikkert i fuldeste Maal vil kunne bære Frugt andetsteds. Afgørelsen er truffet ud fra Spørgsmaalet om Deres Evners specielle Art og Anvendelighed for *dette* Teater. Og i denne specielle Henseende har man ment, at andre Kræfter her ved Teatret vil kunne udfylde det Hul, som der bliver, og det indrømmer vi, at der bliver ved Deres Bortgang. Men Teatret er ved Skæbnens Ugunst geraadet i en økonomisk Nødstilstand — Nød bryder jo, som De ved, alle Love. Og for at skaffe Dækning, hvad enten det er i billedlig eller bogstavelig Forstand, tvinges man ofte til at stoppe det ene Hul med et andet — ja, altsaa — naa, ja — De har forstaaet mig —?«

Hugo vendte sit Blik mod Departementschef Mügge,

der havde rejst sig med et missende Smil i de haarde Øjne. Hugo saa' i et Nu Aage Mügge sidde paa sit Sagførerkontor i ulastelig Utilnærmelighed og smile med det samme missende Smil i de haarde Øjne, mens han mødte Hugos Nød med det samme Omkvæd. Nu kendte han pludselig Smilet! Han havde set det i Ungdomsvennens Ansigt fra de første Drengeaar — det følte han, det vidste han nu, først nu! Det var dét Smil, enhver Jøde har mødt paa sin Vej gennem Livet — snart fordækt, snart aabent — i et Strejf paa en Gade — fra Selskabslivets Kroge — fra Billeder og Blade — fra Bøgernes Baghold — fra Prædikestol og Katheder — fra Scenen og fra Verdens forhærdede Pøbeltræk. Nu vidste han det! Nu forstod han i et Nu Harrys Stykke, sit eget Spil og følte i samme Øjeblik sit eget Smil, sin Races skarpe og forvredne Smil krybe over sit Ansigt — det skarpe smidige Vaaben til Modværn mod de andres skjulte Haan og frække Latter. Og samtidig følte han, at han ikke vilde knuses. Her var hans Plads! Her — fra denne Scene vilde han kæmpe — for sit Liv, for sin Races Ret mod Verdens Pøbelsmil og Departementsforagt. Ved List, ved Magt, ved sit saarede og saarbare Sinds evig brændende Smærte og Trods vilde han hærde sine Vaaben. Alt var ham ligegyldigt i dette Nu — kun ikke det eneste ene: han vilde ikke knuses!

Han rejste sig med et Sæt. Aldrig . . ! hviskede han for sig selv og tog sin Hat. Han saa' Departementschef Mügges missende Smil møde sit eget over Bordet, følte det i sin Ryg, mens han gik mod Døren. Filtdøren lukkede sig, luft- og lydløst bag hans Ryg. —

Hugo gik hurtig nedad Trappen mod Teaterudgangen. En ublufærdig Dunst af Sved og Urin, Pudder

og Stegeos slog ham imøde. I et Nu samlede den urene Dunst sig til et Billede af Livet ved Teatret — den stramme Uddunstning af de tusinde Skæbners Slid og Slæb, Angst og Nag og Hovmod, Kamp og Sejr og Nederlag — den indeklemte Duft af Ydmygelse og Skuffelse, af Nid og paagaaende Egennytte, af luvslidt Herlighed og forgyldt Elendighed. Her havde han levet! Dét var hans Liv. Han huskede, at Harry en Dag, da de fulgtes fra Prøven havde kaldt denne stinkende Trappe mod Udgangen for Kunstens Endetarm. Ja, ja — nu gled han selv ud, gled som et unyttigt Udskud mod Gaden — paa Møddingen med ham — — den næste!

Da Hugo stod paa den brede Afsats foran Portnerens Lukaf, sad den lille melankolske Rottehund ved Døren og stirrede paa ham med et Udtryk af livstræt Erfaring. Pludselig huskede Hugo den første Dag for mange Aar tilbage, da han aabnede Døren og mødte det samme overbærende Blik i de trofaste Hundeøjne. Han bøjede sig ned og klappede den lille livstrætte Cerberus, som logrede svagt med sin tyndslidte Hale. Saa aabnede han den trange Dør. Han syntes, den puffede ham i Ryggen, da han traadte ud paa Gaden.

Hvorhen ..? Hugo stod et Øjeblik stille i Solskinnet. Ude over Torvet trak den foraarslyse Sværm af Ungdom mod Langelinje, paa Fortovskaféerne sad Mennesker og døsede, som om intet var sket. Hugo smilede — hvad var der sket? Alt for ham — intet for de andre. Et Støvfnug var sejlet ud i Luften og blevet borte. Hvorhen —? Over Torvet gled Mennesker ud og ind, dukkede ind i Stræder og flød ud af Gader — hvorhen? Han selv stod her i Solskinnet, mens Automobiler og elektriske Vogne foer forbi med tudende

Horn og kimende Klokker. Ustanselig jagede Strømmen af Mennesker og Vogne forbi og forbi, som galdt det Livet at komme først. Hvorhen —? Forbi — —

Hugo gik langsomt over Torvet mod Holmens Kanal. De Ord, han havde tænkt, da han stod foran Departementschef Mügge, sad endnu i hans Hjærne: Jeg vil ikke knuses! Han smilede — hvor taabeligt! Hans Vilje! Et Fnug i Luften, der sejlede efter andres Vilje. Hvem vilde hjælpe ham — hvorhen skulde han vende sig i sin Nød —?

Idet Hugo løftede Ansigtet faldt hans Øjne paa et Skilt, der straalede lueforgyldt i Solen. »De forenede Textilfabriker, Salomon & Stern«. Som et pludseligt Blink skød en Tanke frem i Hugos Hjærne. Stern —? Var det et Varsel, en Hjælp i Nøden? Skulde han nedværdige sig for første og sidste Gang og bede Jacob Salomon tale hans Sag for Kompagnonens Broder, den frygtede og indflydelsesrige Martin Stern? Hvis Martin Stern gik til Departementschef Mügge, vilde samtlige Landets Departementschefer og kunstneriske Autoriteter falde som Fluer fra de skidne Vægge deroppe. Midlerne —? Hvorfor bryde sig om Midlerne, hvis man kunde naa sit Maal! Ved List eller Magt — alt var ham ligegyldigt nu — kun ikke det eneste ene: Han vilde ikke knuses!

Hugo gik hurtig op. Stod et Øjeblik udenfor Døren. Vilde lige til at gaa igen, da Døren pludselig aabnedes. En Herre traadte ud og lod Døren staa. Hugo saa' den lille Bogholder Simon glide ned ad den høje Pultstol, da han fik Øje paa ham —

Da Hugo uden selv at vide eller ville det havde fremført sit Ærinde, gled Bogholder Simon paa de ømme Fødder hen mod Jacob Salomons Privatkontor.

Hugo mærkede kun en svag Summen i sin Hjærne, stod som i en Døs og saa' mod de skinnende Ruder. Saa aabnedes Døren. Bogholder Simon nærmede sig Skranken med Brynene højt hævet paa den hvide bekymrede Pande og aabnede den lille Laage med et svagt Smæk. Hugo gik ind.

Jacob Salomon sad paa sin Plads ved Skrivebordet. Han havde lænet sig tilbage i Stolen og mødte Hugos Hilsen med et køligt spørgende Nik. Med en kort Haandbevægelse bød han Hugo tage Plads — Hugo følte, at det hastede. Solen glødede i den blanke Isse derhenne og sprudede i den blanke Laksnude. —

Hugo havde talt. Han vidste ikke hvorledes eller om hvad. Han havde kun hørt Lyden af Kontaktstængernes Hvislen over de elektriske Traade udenfor Vinduerne — som Lyden af Skøjter over Isen paa Søen i Plantagen derhjemme. Pludselig blev alting stille. Han hørte de dumpe Dunk i sin Tinding. Saa knagede det i Stolen derhenne — Laksnuderne skiftede Stilling — —

»Det forbauser mig — for at bruge et mildt Udtryk —« hørte han saa pludselig Jacob Salomons Stemme — »det forbauser mig, siger jeg, at De har søgt netop mig, da De jo fra et Besøg, som ganske vist ligger Aar tilbage, kender mit Syn paa Sagen. Hvadbehager? — Forandret sig? — Absolut ikke! Tillader De? Tak. — Jeg har fulgt Deres Virksomhed, som De ganske rigtig forudsætter, men ærligt talt — naa, min private Mening om Deres specielle Virksomhed kan ikke interessere Dem og kommer jo heller ikke Sagen ved. Men De har søgt mig, og jeg har modtaget Dem — altsaa!« Jacob Salomon lænede sig atter tilbage i

Stolen, stødte et Par tætte Røgpust op mod Loftet og fortsatte: »Jeg var for nogen Tid siden i Teatret og saa' dette Stykke af Hr. Hertz, ikke sandt — Vorherrebevares! Hvad siger De? Gudbevares — men De tillader maaske? Tak! — Væmmeligt, væmmeligt, siger jeg Dem! Ja! Spørg de andre af Deres Troesfæller. Hvadbehager? Tror De, jeg er den eneste — naa, dog ikke, gudskelov! Væmmeligt, siger jeg Dem! Skal vi nu have alt det forlorne Jøderi om igen? Skal vi igen hales frem ved Ørene og lave *Risches* til vores egen Noksagt? Ja — jeg spørger blot!«

Jacob Salomon lo med en kort irriteret Latter, skubbede til en Dynge Papirer, der var hans Arm i Vejen, og fortsatte:

»Jeg vilde give — ja, jeg vilde give en aarlig Afgift af min Formue og Indtægt for at blive fri for disse Indiskretioner, ja! — Sagde De Aand? — Haha — Gudfaderbevares! Jødisk Aand — Fraser! Tillader De? Tak. — Skal dét være jødisk Aand, dét som Hr. Hertz, ikke sandt, og De altsaa søger at illustrere, saa beder jeg om at blive slettet af det mosaiske Troessamfund. Maa vi være her — ja, det siger jeg Dem ganske privat og oprigtig: Maa vi være her! Nu er det os selv, der beder om det og ikke de andre. — Antisemitisk, siger De — asemitisk, siger jeg Dem! Hvadbehager — et andet Udtryk for den samme Tagen-Afstand? — for mig gærne! Her mellem os: Jeg elsker ved Gud ikke Jøder! Hvad kommer det mig ved, spørger jeg, om en Hr. Hertz eller Hr. Margolinsky føler sig forurettet ved at maatte leve uden Hvidløg og med Badeværelse? Skal vi tilbage til Ghettoen og sjakre med gammelt Jærn og Klude? — Hvad siger De? — Vise vort Ansigt? Haha,

haha! Synes De, dét Ansigt er saa smukt, at det trænger til at vises? Naa, det synes De — gærne for mig — naar jeg bare maa være udenfor. Vores Ansigt — Gudfaderbevares! Hvad siger De — Sjæl! Ja, hvorfor ikke? Skal vi ogsaa vise vores Sjæl? Hr. Hertz' eller Hr. Cohns Sjæl — det vilde interessere mig at se den fra Scenen! Ja — jeg siger Dem, jeg har ikke noget med Hr. Cohns Sjæl at bestille. Jeg har overhovedet ikke nogetsomhelst med Sjæl og den Slags let fordærvelige Varer at bestille. Jeg holder mig til Trikotagen, min Herre, og jeg vilde ønske, at Deres ærede Troesfæller vilde holde sig til det samme og skifte lidt rigeligt, saa maa de for min Skyld beholde deres Sjæl indenfor Skjorten — blot jeg ikke ser den. Hvadbehager? Nej, jeg mener Sjælen — naa, forsaavidt ogsaa Skjorten! Eller hvis jeg skal være ganske ærlig — kort sagt: Maa jeg være her — jeg betragter mig ikke som Medlem af *Mispochren!*«

Hugo rejste sig hurtig og tog Afsked. Den lille Bogholder Simon fulgte ham til Skrankelaagen med sit bekymrede Blik. »Maa jeg hilse min Broder, Overretssagføreren, fra Dem?« sagde han med sit lille, beskedne Smil. »Med Glæde,« sagde Hugo og følte hans Haand, varsom og beslægtet i Trykket. Saa gik han hurtig mod Døren. Han vilde søge Martin Stern.

Da Hugo kom til Villalaagen ude ad Vester, saa' han gennem Messinggitteret Villaen ligge derinde, godt gemt bag den høje Mur mod Vejen. Han kom til at tænke paa Martin Sterns tilbagetrukne Blik bag de tunge Laag, følte at han selv stod udenfor, beskæmmet og skamfuld som en Tigger bag Muren. Saa ringede han hurtig paa. Lidt efter hørte han Skridt over Gru-

set. Om Hr. Stern var hjemme —? Hvem hun maatte melde —? Hugo gik ind. —

Det varede en Stund. Alt var stille. Saa hørte han bløde Skridt over Gulvet i en tilstødende Stue. Pigen kom ud og bad ham følge. Hugo gik gennem de dæmpede Stuers tunge Stilhed. »Døren tilhøjre,« sagde den unge Pige og forsvandt.

Hugo bankede paa. Ingen svarede. Han bankede igen, aabnede saa langsomt Døren. Han følte, at han var trængt ind i Hr. Martin Sterns Allerhelligste, gennem Forgaarde og Forgemakker. Nu stod han i det store, hemmelighedsfuldt dæmpede Rum. Gennem det brede Vindu mod Baghaven trængte et dæmpet Skær af grønligt Lys fra de gamle Linde udenfor Ruden. Langs alle Vægge stod Reoler fra Gulv til Loft. Paa Bordet midt i Stuen laa Dynger af Papirer, Blade og Hæfter. En Duft af kold Tobak laa underlig uhjemlig over Rummet.

Han hørte dæmpede Skridt bag den tunge Portière. Et Øjeblik efter dukkede Martin Sterns blege Ansigt med den hvide kolde Pande og det tilbagetrukne Blik frem i Portièreaabningen. Han gik Hugo imøde med et baade tjenstvilligt og ufølsomt Smil, bad ham tage Plads og satte sig selv i nogen Afstand, opmærksomt lyttende med Ryggen mod Lyset.

Hugo havde fremført sit Ærinde. Han havde, mens han talte, følt sig som en Tigger, der afhasper sin Lidelses Historie i en flov og utaknemmelig Monolog. Nu tav han, træt og trist. Alt var et Øjeblik ganske stille. Kun den uhjemlige Ungkarleduft af kold Tobak mødte hans Sanser. Ellers intet.

»Jeg maa paa Forhaand bemærke,« sagde saa ende-

lig Martin Stern, »at De sikkert i høj Grad overvurderer min Indflydelse.« Hugo hørte, at den bløde smygende Stemme var blevet lidt læspende med Aarene — som om Tænderne sad løse, naar han talte. »Men selv denne Indflydelse forudsat, vil De vistnok kunne forstaa, at det in casu er mig absolut umuligt at tjene Dem i Deres Anmodning — og det af mange Grunde.« Han gned sig med Haanden over den hvide kolde Pande og lod Fingrene følge Næsen, saa den syntes længere og dobbelt tankefuld, da han slap den. »For det første har jeg det Princip aldrig at blande mig i Administrationens forskellige Anliggender af private eller personlige Grunde, idetmindste aldrig undtagen disse Grunde har en Forbindelse med politiske Motiver, de være sig af taktisk eller partipolitisk Natur. Kun i dén Forstand mener jeg, at Hensigten helliger Midlet. Men selvom jeg nu og da har ment at burde gøre en Undtagelse fra Reglen, saa maa jeg desværre beklage, at jeg i det særlige Tilfælde, som er Deres, af en ganske bestemt Grund maa holde mig tilbage. Ja — var jeg selv ikke Jøde, eller var De det ikke, var Forholdet straks et mindre kompliceret. Men jeg maa som Jøde passe dobbelt paa, at jeg i min — jeg vil ikke sige fremskudte — men udsatte Stilling holder mig udenfor Skudlinien. De forstaar mig, ikke sandt? Vilde jeg ved Hjælp af mine Forbindelser eller ved Hjælp af den Indflydelse, som De forudsætter, søge at skaffe en Jøde Indpas, vilde der straks, det forsikrer jeg Dem, blive raabt Vagt i Gevær — og det Parti, hvis Formand jeg har den Ære at være, vilde da med Rette kunne ræsonnere som følger: Har vi sat en Jøde paa denne Tillidspost for at han derigennem skal kunne protegere sine egne til Skade, eller ihvertfald med Til-

sidesættelse af vore Folk? Og endelig, hvis jeg maa udtale mig ganske oprigtig — saa forekommer Deres Argumenter, hvor personlig og kunstnerisk forsvarlige de end kan være, *mig* personlig saa lidet overbevisende, jeg vil hellere sige saa lidet opportune i samfundsmæssig Forstand, at jeg, selvom jeg ikke var Jøde, men stod fuldkommen fritstillet overfor Spørgsmaalet Jøde eller Ikke-Jøde — hvad jeg iøvrigt i Parenthes bemærket absolut gør — vilde vægre mig ved at lægge mit Lod i Vægtskaalen for en Sag, en Idé maaske, som for mig er det rene Fantasteri og Hjærnespind. Ja, ja — jeg tror Dem, det er ikke derfor — men fordi jeg anerkender et Menneskes Tro og Overbevisning, betyder det dog ikke, at jeg antager den. Min Ven, Jacob Salomon, fortalte mig i Korthed før — ja, han ringede mig op, iøvrigt i et ganske andet Anliggende — naa ja, han tager nu Tingene paa sin Manér — men har han ikke Ret? Hvortil den megen Staahej for en Omelet? Hvad er det, De vil? Javist, javist — Kunsten har Ret dertil, men har den Magt? Har De Magt til at gennemføre, hvad der for Dem er Ret? Dèr ligger Hunden begravet! Og jeg for mit Vedkommende ønsker helst, at den ligger godt begravet dèr, hvor den ligger, jeg ønsker ingen Genopstandelse af gammel Overtro og Overmod. Jeg er, om jeg saa maa sige, Jøde af Navn, men ikke af Gavn. Og netop dét har gavnet mig — hvilket maaske figura udviser — og vil gavne ogsaa Dem, hvis De engang stikker Fingeren i Jorden og lugter, hvor De er. Ogsaa De vil blive nødt til at krybe til Korset — ja, De forstaar mig — og vil De det ikke, saa har De selvfølgelig Ret dertil. Men den Glæde at have Ret, naar man samtidig véd, at man ikke faar den, synes ihvertfald mig en stakket

Trøst. Hellere én Fugl i Haanden end ti paa Torsken — ja, undskyld, det er en gammel forslidt Vittighed, men rammer den ikke paa en Prik Deres og Ligesindedes Tilfælde? Jeg for min Part har taget Fuglen — hver Mand sin Lyst! Vælger De det samme, saa vil det gaa Dem godt i Landet, og De vil med smilende Overbærenhed se de andre skyde en hvid Pind efter Papegøjen østen for Sol og vesten for Maane. Og vælger De det ikke, naa ja — Mands Vilje, Mands Himmerig! Men Jorden er dog det sikreste at bygge paa — ogsaa her kan man blive salig i sin Tro, hvis man vælger at leve paa den istedetfor at dø for den.«

Martin Stern saa' paa sit Ur, rejste sig og rakte Hugo Haanden med sit tjenstvillige og ufølsomme Smil. Saa ringede han paa en elektrisk Klokke ved Skrivebordet og bad den indtrædende Pige ledsage Hugo. Stern fulgte Hugo til Døren og takkede ham med et kort Buk for Besøget. Hugo gik gennem de dæmpede Stuers ufølsomme Stilhed. Et Øjeblik efter stod han ude paa Vejen. Hvorhen — —?

Da Hugo kom ind til Raadhuspladsen, vidste han det. Han vilde prøve det sidste. Karl skulde hjælpe ham! I den sidste Tid havde de undgaaet hinanden. Men naar de tilfældig traf sammen paa Gangene eller paa Værelserne, havde Karl hilst paa Hugo med et stilfærdigt, indtagende Smil, og i hans Haandtryk laa der en egen flygtig Varme, en usikker Uro, mens hans Øjne blinkede svagt i Blikket, som om det søgte at holde Hugos fast, angst for at deres Venskab skulde svækkes af den Sejr, den ene havde vundet paa den andens Bekostning. Karl skulde hjælpe ham! Han kunde, hvis han vilde. Aldrig før havde Hugo tænkt sig, at han vilde kunne nærme sig Karl med en Bøn

om Hjælp. Nu var det ligegyldigt — Undseelse, Nedværdigelse, alt var ham ligegyldigt! Kun ikke det eneste, det eneste, der ikke maatte ske, ikke skulde ske: Han vilde ikke knuses!

Hugo saa' paa sit Ur. Klokken var 6 — saa hvilede Karl efter Middag, og han spillede ikke iaften. Hurtig tog Hugo Vejen mod Vestervold. At han ikke før havde tænkt paa Karl . . !

Med bankende Hjærte stod Hugo udenfor Døren. Den elektriske Klokke snurrede dæmpet i Entréen, kimede et Steds længere borte. Hvorfor varede det saa længe? Var han ikke hjemme? Endelig —!

Der gik nogle Døre dybt inde. Saa hørte han sagte Trin. Døren blev aabnet paa Klem. Husholdersken stod i Sprækken. — Om Karl var hjemme? — Herren hvilede efter Middag. — Om hun ikke vilde se ad? — Herren turde ikke forstyrres. — Om hun ikke vilde forsøge — det hastede — —

Husholdersken gik nølende ind. Hugo stod derude og saa' gennem Dørsprækken. Paa Knagerækken hængte en Silkefrakke og en Damehat med hvide Fjer. Hugo maatte smile — Herren hvilede — —

I det samme Nu følte han Smilet stivne. Nej — nej! Han saa' atter gennem Sprækken, en hed Bølge blændede hans Øjne. Den lyse Hat med de hvide Fjer — Ingeborg — — nej, nej — Vanvid —!

Han hørte Døren gaa, traadte lidt tilbage. Husholderskens Ansigt skød frem i Sprækken. Herren sov — hun turde ikke forstyrre —

Døren blev sagte lukket. Hugo stod paa Trappen. Han blev staaende og stirrede paa den lukkede Dør. »Karl Ramby« læste han paa Pladen — Karl Ramby. Den lyse Hat med de hvide Fjer? Herren hvilede.

Vanvid —! Hugo smilede, da han gik ned ad Trappen. Vanvid! Den lyse Hat — Vanvid, Vanvid! Han strammede sine Læber, den hede Bølge af Uro og Afsind blændede atter hans Øjne. Ingeborg — Vanvid! Han lo — og stod paa Gaden.

I Hast gik han mod Raadhuspladsen. Tog Sporvognen — hjem — hjem! Passagerer steg ud og ind, Kontaktstangen hvislede over Traaden, han saa' Jacob Salomons Kontor — Departementschef Mügges missende Smil — Martin Sterns kolde Pande i det grønlige Lys fra de store Linde — hvor alt var længe siden, var det Drøm eller Virkelighed? Sporvognen stansede med et Ryk. Han stødte mod en Dame paa Bagperronen — undskyld — hun smilede og vendte sig, de bløde Fjer paa hendes hvide Hat gled kildrende over hans Ansigt. De hvide Fjer — Ingeborg — Vanvid! Konduktøren strakte sin Haand hen imod ham, han betalte, mærkede de svedige Pengestykker i sin Haand og sansede den stramme Duft af snavset Læder fra hans Taske, vendte sit Hoved og mærkede en lun Em af Parfyme, der dækkede over andre Dufte — Kvindehud og Skørter — tænkte i et Strejf paa Fru Bang — Karl og Ingeborg — Vanvid! En Herre ved hans Side pulsede Cigarrøgen over hans Ansigt — Hugo smagte den, kom til at tænke paa den andens Aande, drejede sit Ansigt til Siden. I bløde Stød følte han Berøringen af de Skikkelser, der stod omkring ham, smaa Puf af en Damekrop, fast og ublufærdig i sin voldsomme Bue — en Skulder, der gned og gned mod hans — nu luftede det fra Parken! Og han vendte sit Ansigt mod Vinden, der strøg over Perronen og viftede i de bløde Fjer paa den hvide Hat — saa' Karls Entré og Husholdersken i Dørsprækken ... Herren hvilede! Og

mens han smilede ud i Luften, og Vognen gyngede i Farten under Kontaktstangens hvislende Smut over hans Hoved, foer hans Tanker forud mod Hjemmet — alt var ham ligegyldigt i dette Nu — kun ikke det eneste, eneste ene: Hjem — hjem — Ingeborg — —!

Hugo gik gennem Gaden, løb et Stykke, da ingen var at se, saa' den store Buelampe udenfor Butiken, blev rolig og sagtnede Farten. Nu hørte han Klokken ringe fra Bagerens Dør, et Par Smaabørn kom ud med en Kurv, Høkeren stod derovre i Døren — Øl, Salt, Sæbe, Petroleum! Han saa' op mod sine Vinduer, det ene stod paa Klem, han kom atter til at tænke paa Dørsprækken og Husholderskens stramme Ansigt i Karls Entré — de hvide Fjer — om et Minut var han hjemme — det eneste, eneste — Ingeborg — —

Der var tomt i Stuen, da han kom ind. Han blev staaende et Øjeblik med bankende Hjærte. Gik saa hurtig hen mod Ingeborgs Stue. Ingen. Han gik gennem sit Soveværelse, bankede paa Døren til Ingeborgs. Ingen. —

Idet hans Blik strejfede Klædeskabet, saa' han Døren staa paa Klem. Den sorte Silkefrakke og Hatten med de hvide Fjer — hængte de derinde? Han aabnede Døren til Køkkenet, en svag Duft fra Vasken slog ham imøde. Ingen. Saa gik han hen og aabnede Skabet — —

Den sorte Silkefrakke og den hvide Hat var der ikke. Hvad betød det? Intet. Vanvid! Rolig — rolig — smile det bort — Herren hvilede — —

Han stod foran den aabne Skabsdør og mærkede den svage Duft af Kvindeklæder strømme sig imøde. Dèr hængte hendes ikke altfor mange Kjoler, han kendte dem alle — Hjemmekjolerne — den stribede Bomulds-

kjole, som han elskede, den havde hun haft saa længe han huskede tilbage. Den havde hun paa den første Morgen i deres første Hjem — hun stod i Stuen, da han kom ind — Genskæret fra Søerne flimrede oppe under Loftet. Dengang ...

Pludselig traf hans Blik en mørk Haandtaske, der hængte mellem to lyse gennembrudte Kjoler. Laasen var gaaet op, og Indholdet gabede ham imøde. Et Brev stak op bag et Lommetørklæde. Et Brev —? Ligegyldigt! Den sorte Silkefrakke og Hatten med de hvide Fjer —? Ligegyldigt! Der var andre sorte Silkefrakker og andre Hatte med hvide Fjer. Et Brev — fra hvem? Ligegyldigt, naturligvis. Om han læste det eller ej — hvad kunde det skade — —?

Elskede — min elskede Ingeborg!

Du maa komme, du skal komme! Dine Undskyldninger er mig ligegyldige. Alt andet er mig ligegyldigt uden dét, at du maa komme. Ogsaa dét, som du skrev om mit Spil forleden, skønt det glædede mig, fordi det var dig, der skrev. Jeg venter dig imorgen ved sædvanlig Tid. Hvor mange Sekunder er der til imorgen ved sædvanlig Tid? Og hvert Sekund er en Evighed. Er jeg dum, fordi jeg elsker dig? Salige ere de fattige i Aanden.

Din i Evighed

Karl.

— — Hvorlænge Hugo havde gaaet derinde i de tomme Stuer, vidste han ikke. Han hørte kun nu, da han sad ved sit Skrivebord, sin egen fortvivlede Stemme sukke og sukke i de stumme Rum: Ingeborg — Ingeborg — han har taget dig fra mig! Ingeborg — Ingeborg — hvor kunde du gøre det! — Han vidste kun, at han havde

pakket nogle Klæder og Sager ned i den brune Haandtaske, der stod ved hans Side, og at han maatte bort — gemme sig bort med sin Fortvivlelse og Haabløshed. Hvorhen og hvorlænge vidste han ikke. Alt var forbi — kun bort, bort — lukke sig inde og sove. Hvorhen og hvorlænge vidste han ikke. Kun bort — drukne sin fortvivlede Stemme i Mørke. Ingeborg — Ingeborg — —

Ingeborg, kæreste Ingeborg!

Jeg rejser. Jeg er saa fortvivlet, kan ikke møde dit Ansigt og vil det heller ikke. Jeg skriver en af de følgende Dage til en Ven, der vil ordne mine Sager og hjælpe dig. Du vil af andre faa at vide, hvad der er hændet mig ved Teatret — det er jo saa ligegyldigt nu. Men du, Ingeborg — hvor kunde du!

Din

Hugo.

— Det var begyndt at skumre i Stuen, da Hugo rejste sig. Han havde siddet med Hovedet i sine Hænder, sukket og sukket den samme Klage, mens Billeder af hans og Ingeborgs Liv drog forbi hans Blik som Skyer af Fugletræk i Efteraarsblæst. Nu stod han og stirrede ud i Rummet uden at se. Idet hans Blik strejfede Døraabningen til Ingeborgs Stue, saa' han Billedet af hende og Søsteren over Anrettebordet. Ingeborg sad i hvide Mamelukker med en Dukke i Skødet. Hvorhen —? Han vidste det ikke. Alt var ligegyldigt nu — kun bort — skjule sit Ansigt, sin Sorg og sit dybe Nederlag. Spillet var endt. Alt var forbi. —

Han tog Vejen langs Nørresøgade mod Banegaarden. I den lune Aften strøg Cyklerne forbi — inde paa Gangstien gik unge Mænd og Kvinder under de brede Kroner

— ude paa Søerne foer de smaa Passagérbaade mod Østerbro — en af dem vilde maaske bringe hende hjem iaften — sad hun maaske derude og sejlede mod Hjemmet, mens han nu flygtede bort? Ingeborg —! Han tænkte atter de samme forvirrede Tanker, som han atter og atter havde tænkt, da han sad derhjemme ved Skrivebordet med Hovedet i sine Hænder. Hvad kunde det hjælpe — deres Liv var forbi! Hvad kunde han gøre — hvad skulde han sige — han havde mistet hende — hvis var Skylden — alt var forbi! Ingeborg —! Her gik han, alt var forbi — det Arbejde, han elskede, det Menneske, han elskede. Hvorhen han gik — hvor var det ligegyldigt nu! Hvor han nu havnede, hvor var det ligegyldigt! Hans Haand var træt, hans Hjærte var træt — et Sted langt borte sank hans Hjem sammen, hans Liv sank sammen — et Barn sad i hvide Mamelukker med en Dukke i Skødet og stirrede efter ham gennem Sammenbrudet. Kun bort, bort — lukke sig inde med sin Sorg og Græmmelse — sove og glemme — sove og glemme —!

Idet Hugo passerede en af de smaa Sidegader, der fra Kommunehospitalet fører mod Søerne, saa' han en ung, sortklædt Dame staa paa det modsatte Hjørne, stirrende over mod Fortovet, hvorfra han nu skraaede over Gaden. Hun havde taget et Lommetørklæde op af den lille Haandtaske og lod det hastig glide over det hvide Ansigt. I samme Øjeblik genkendte Hugo hende. Det var Fru Bang. —

»Mor er død,« sagde hun med en svag bristende Stemme og lod atter Lommetørklædet glide over sit Ansigt. »Jeg kommer lige derinde fra. Mor var død, før jeg naaede derind!« Stemmen blev atter borte, Hugo hørte nogle sagte Klynk bag Lommetørklædet — som

et Barn, der synker sin Graad. »Maa jeg følges lidt med dig? Jeg har det saa ondt.« Hun stansede lidt, strammede Læberne sammen og stak Lommetørklædet i Tasken. »Saa! — Hvor skal du hen? — Hvor det var godt, at jeg traf dig!«

De gik en Stund i Taushed. Hugo saa' paa hende fra Siden. Hvad skulde han sige? De gik dèr, hver med sin Haandtaske, underlig fattige og hjemløse, mens Strømmen af unge Mænd og Kvinder gled forbi under de brede Kroner i den lune Sommeraften —

»Du véd ikke, Hugo, hvor det gjorde mig ondt!« Hun stansede lidt, tog sig saa atter sammen, mens det rykkede svagt i de fine Linier om Næse og Mund. »Hun laa derinde — saa mutters alene, ja — i den store skumle Stue, hvor ikke et Menneske kendte hende. Hendes Haand laa paa det hvide Lagen, saa hvid og lille, jeg kendte den slet ikke, og saa var der et Træk om hendes Mund — aa, Hugo, det var saa bittert, saa underlig uforsonligt — og dèr stod jeg — og det var forbi. Hvad tror du ikke, jeg vilde have givet, blot for et Blik, blot for at hun kunde have sét, at jeg var der, saa hun ikke havde følt sig saa ganske ene, da ...« Hun stansede atter, viskede sig med Haanden om Munden og saa' til Siden. »Det var det eneste Menneske, der holdt af mig, slet ikke for andet, end fordi jeg var til — nej, Hugo, det er for trist — hvad gjorde jeg for hende, mens hun levede? Og nu gaar jeg her — og der var ikke den Ting, som jeg ikke vilde kunne gøre, hvis ... Men nu er det for sent — og jeg véd ikke — hvad kan det altsammen hjælpe — det er jo for sent.«

De gik over Pladsen ved Dronning Louises Bro. I tætte Rækker gled Strømmene mod Byen og mod Nørrebro, Sporvognene kimede og fløj gungrende over Broen.

Fløjtet fra de smaa Passagerbaade, der dukkede under Broen mod Østerbro skar gennem Larmen. Fra Syd og Nord, fra Øst og Vest gled de hjem — hvem var i Baaden, der nu pilede mod Øst — hjem? Hjem .. forbi ...

»Jeg vil ikke tage hjem iaften,« hørte han hende saa sige, da de atter gik langs den stille Sø — »kan du ikke nok forstaa det? Der er ikke noget Sted, hvor jeg vilde føle mig mindre hjemme, det forstaar du godt, ikke? Vilhelm har lejet derude i Rungsted, hvor vi plejer at bo — kender du noget saa grusomt som to Mennesker, der sidder sammen paa en Veranda en Sommeraften og er længere borte fra hinanden end Stjærnerne, som de sidder og stirrer paa. Ja, han er god — men hvad hjælper det mig? Mor var den eneste, som kunde hjælpe mig — og hun kunde det heller ikke — eller kan det ikke mere. Tror du, alle har det som jeg? De fleste — ikke? Og hvor er det ligegyldigt, hvordan de andre har det, naar man selv har det ondt. Livet er ondt, Hugo — jo, jo — Mor har det godt — aa, hvor gider jeg snakke om mig selv, men jeg kan ikke lade være. Jeg forstaar blot ikke, at jeg gaar her, og at alt er forbi. Det har længe været forbi — for mig, jo! Det har i Grunden altid været forbi — jo! Men først nu iaften sér jeg det. Kan du ikke nok forstaa mig, Hugo? Jo — ikke?«

Hun stansede, aabnede sin Taske — Hugo hørte nogle Nøgler klirre. Han saa' ned langs Gaden, vidste, at det var dèr hun nu boede, flyttede Tasken over i den anden Haand for at tage Afsked. Hvorhen —? Da saa' hun op og sagde:

»Har du Tid til at gaa med mig op og sidde et Øjeblik? Der er uhyggeligt, men jeg gider ikke gaa et

andet Sted hen, hvor der er Mennesker. Jeg gaar i Forvejen. Vil du ikke nok? Du kan jo gaa igen, naar du vil. Tak.«

Hugo stod paa Gaden. Der var mørkt under de høje Træer. Inde i Mørket gled Skyggerne forbi, smæltede sammen, hviskende, tæt omslyngede. Sommeraftenen hviskede lunt og ømt for hans Øre. Alt gled sammen. Forbi ...

Da Hugo kom op, stod Døren paa Klem. Han aabnede den og gik ind. En tung Duft af Støv og Klæder .. en svag Stribe af Violparfyme strøg gennem Luften ..

Han aabnede Døren ind til hendes Stue. Gardinerne var trukket fra, en svag Luftning fra Søen strøg ind ad det aabne Vindu. Hun stod derhenne — hun havde taget Hatten af og lænede sit Hoved mod Vindues-sprossen. Et dæmpet Lys fra den blege Himmel mod Nord laa som Maaneskin over Stuen — fra Gaden steg en fjærn Mumlen op imod dem. En Baad nede paa Søen strøg fløjtende forbi — trak sit lysende Silkeslæb efter sig og blev borte. Dønningerne slikkede svagt mod Bredden. Saa var alt stille. Fortræksgardinet bølgede let i Lufttrækket —

Hugo gik hen til Vinduet. Idet hans Blik fløj over Søen, mødte det Husrækken paa den modsatte Side. Han skimtede en Facade, hvor Vinløvet trak sin bløde Skygge op over Muren. Hans Øjne søgte Vinduerne paa 3die Sal — som en stum Afskedshilsen stirrede de ham imøde. Bag disse Ruder — bag disse Ruder! En dybtonende Smærte fyldte hans Bryst og knugede hans Hjærte mod Jorden. Hvem boede nu derinde i de Stuer, som engang havde været fyldt af et Væsen, som han elskede, og som nu var dødt for ham? Livet havde slettet det ud — inde i Soveværelset mod Gaarden havde

et Farvestrøg udslettet det sammenslyngede I. H. i Karmen. Det gemte sig endnu derinde — som i hans Hjærte — det eneste Minde — slettet ud — —

Og her stod han i et hjemløst Hjem, ene med en hjemløs, der var ligesaa ene som han. Begge var de gaaet ud for at søge Hvile for deres hjemløse Sind — nu stod de her ved Ruden og stirrede over Søen. Hvor hørte de hjemme — fandt de nogensinde hjem? Han saa' hendes blege Kind i Aftenlyset, følte de svage Trækninger om Næse og Mund som en Skælven over sit eget Ansigt. Ude over Søen stod den blege ensomme Aftenhimmel .. hvad var det, Gerda en Aften havde sagt .. som en Barndom, jeg aldrig har haft .. hvor var hun nu? Stod hun som han nu ved Vinduet og stirrede ud i den ensomme Sommeraften, hvor Stjærnerne sejlede som svage Fnug over Himlen? Dukkede frem, slettedes ud — hvorhen — forbi — —

Da vendte Fru Bang pludselig sit Ansigt om imod ham. Under de tunge Laag laa Øjnene i Mørke, sorte mod det hvide Ansigt. En egen desperat Glød funklede derinde, som om et svirrende Punkt tændtes og sluktes og tændtes igen. Saa bøjede hun Hovedet tilbage mod Vinduessprossen og lukkede sine Øjne, mens den lune Aftenbrise viftede Trækgardinet om hendes blege Kind. Aabnede atter Øjnene, saa' ind mod den skumrende Stue, hvor Overtrækkene lyste uhjemligt over Stole og Sofa og sagde:

»Bliv hos mig, Hugo! Jeg tør ikke være ene i Nat. Alt er jo ligegyldigt, som du selv saa tit har sagt. Jeg tør ikke være ene med Mors Ansigt derinde fra.« Hun slog pludselig Hænderne for sine Øjne, stod lidt, kastede sig saa hulkende ind til ham: »Hugo — Hugo!« .. det hvide Gardin bølgede ind i Stuen. — »Jeg vil ikke

tænke, jeg tør ikke tænke. Alting er Fraser, Fraser! Jeg er saa ulykkelig som aldrig nogensinde før, skønt jeg synes, at jeg altid har været det. Mit Liv er et Udskud — jeg kan ikke noget — jeg vil ikke noget, gider ikke noget. De fleste af os Kvinder har det saadan, det véd jeg, men hvad hjælper det — i dette Øjeblik synes jeg, at jeg har det mest ondt af dem alle. Vi sælger os, og vi bliver — raa og fortvivlede, som vi er. Betal os for det .. og lad os saa gaa — vi er ikke bedre værd, vore Mænd ikke heller. Fraser, Hugo, Fraser — alting — ogsaa dét, jeg siger. Men jeg tør ikke være ene i Nat, og jeg vil ikke hjem i Nat. Kun i Nat — hører du, Hugo! Du maa blive — du m a a !«

Hun lod sig glide ned i en Stol ved Vinduet, trak Hugo med sig, saa han laa paa Knæ ved hendes Fødder. Han mærkede hendes Taarer falde paa sit Ansigt. Saa bøjede han Hovedet og skjulte sit Ansigt i hendes Skød.

Paa maa og faa rejste Hugo ud, slog sig ned i en øde Kro paa Sjællands Vestkyst, traskede rundt i det øde Sand, sad ved et Vindu i Gavlen og hørte Regnen sile ned gennem de stille Kroner. Besluttede sig pludselig til at rejse videre, idet Postvognen kørte op foran Døren. Stod ved Billethullet paa en Landstation og bestemte sig til at tage mod Nord, da Toget rullede ind paa Perronen. Toget gik mod Øst — han tog mod Øst — havnede i en lille By midt i Landet med brede Gader og lave Huse, gik ind i et lille Hotel paa en aaben Plads med et Par Slagtervogne ude paa Torvet og en Politi-

betjent til at holde Øje med Torvesalget, fik et Værelse, gik hen til Vinduet og holdt Øje med Betjenten. Han gik ud i Byen, vandrede ad en Gade, der endte blindt i det aabne Land, gik tilbage, saa' en Vejviser, der pegede mod »Anlæget«, gik ind i den stille Have, hvor Fuglene sang i Buskene bag en Buste af Anlægets Stifter, Købmand og Konsul Christian Nielsen, $^{15}/_{7}$ 1834 — $^{23}/_{10}$ 1902, rejst af taknemmelige Borgere. Et Par Barnepiger sad paa en Bænk og døsede i Solen, mens de sagte rørte Vognene, en lille Pige sad i Gruset, fyldte sin Spand, tømte den igen .. Timeglasset randt. Omkring Konsulens Buste kvidrede Fuglene i Løvet, Solen vandrede over Himlen, Skyggen krøb længere og længere over mod Konsulen, formørkede hans alvorsfuldt forevigede Træk, en Graaspurv satte sig paa Konsulens Isse og forrettede sit Ærinde paa den alvorsfuldt forevigede Pande. Den lille Pige tømte sin Spand igen. Timeglasset randt. —

Hugo gik tilbage. Politibetjenten stod paa Torvet. En Kone undersøgte Kødet paa Bordet foran Vognen, trykkede en Pegefinger ned deri, holdt det op for Ansigtet og snusede dertil. Politibetjenten afskridtede Fliserækken, stod stille. Slagteren ved den anden Vogn begyndte langsomt at skære sine Negle. Konen bestemte sig, Slagteren svingede Øksen, svøbte Lækkerbidskenen ind i den opsigtvækkende Forside af den stedlige Avis, spyttede paa Pengestykket og slog Fluerne bort med en Klud, som han halede op af Lommen. Pudsede saa omhyggelig Næsen. Politibetjenten vendte atter tilbage ad Fliserækken, mens Solen luede i Boghandler S. Sørensens Vindu paa Hjørnet. Timeglasset randt. —

Hugo rejste mod Nord. Da han en Aften sad i det kolde Badehotel og stirrede ud over det jærngraa Hav, mens Bygerne slæbte de tunge Vod over Himlen, skrev han et Brev til Ingeborg. Han bad hende svare i Løbet af en Ugestid — han vilde blive saa længe og afvente hendes Svar — hvis hun da havde noget at svare. Samtidig skrev han til Overretssagfører Simon, som han kendte fra hans Fuldmægtigtid paa Isidor Salomons Kontor, bad ham saa læmpelig som muligt henvende sig til Ingeborg for at hjælpe hende med Ejendommen og søge at faa den solgt, og befuldmægtigede Simon til at hæve hans Gage paa Teatret og sende Ingeborg Beløbet. Hver Dag stod Hugo paa Hotellets Trappe og afventede Postens Ankomst. Intet Svar fra Ingeborg. Fra Overretssagfører Simon kom der omgaaende Brev, han skulde gøre sit bedste og holde Hugo à jour med Sagernes Gang. Hver Aften sad Hugo paa sit Værelse og stirrede ud over Havet, mens Blæsten ruskede i Krogene udenfor Vinduet, og Gardinerne bølgede svagt i Trækken. Alt var saa langt borte, saa underlig uvirkelig fjærnt. En enlig Maage flød paa Luften, løftedes som af en Bølge, lod sig glide i en lang gyngende Kurve og strøg bort. Langt ude blinkede Fyret som et lydløst Skud i Skumringen. Nogle Stemmer mumlede nede i Forstuen, en Dør smækkede i. Krogene udenfor Vinduet raslede i Blæsten. —

Dagene gik, der kom intet Svar fra Ingeborg. Da Hugo en Morgen kom ned for at afvente Posten, satte han sig ved Bordet, hvor Aviserne laa. Han bladede rundt i de klamme, krøllede Blade, intet vedkom ham, Verden var saa langt borte, tonede som Byens fjærne

Tone, naar han i gamle Dage stod ved sit Vindu mod Søerne og lukkede sine Øjne, mens Stuens Stilhed spandt for hans Øre. Pludselig faldt hans Øje paa et Digt i et Hovedstadsblad med Overskrift: »Til Dr. Frank.« Under Digtet stod Navnet: Harry Hertz. Hugo læste med bankende Hjærte:

Jeg gaar langs det ilende Sund,
ene i ensomme Tanker,
mit Øje pines — hver Gang jeg det løfter —
af Taasinges smilende Banker.
Jeg er flygtet fra Plet til Plet,
dette Foraar har jaget mig, pisket mig —
nu vandrer jeg her ved det ilende Sund,
urolig, ustadig — træt.

Jeg spurgte, hvor jeg kom hen:
hvor er jeg — hvor har jeg hjemme — ?
Jeg hørte den samme fortvivlende Klang
af min hjemløst sukkende Stemme.
Jeg kunde ej trænge ind — —
der var noget, som hæmmed mig, skræmmed mig,
mit Svar blev til Spørgsmaal, der slog og slog
som Hjærteslag i mit Sind.

Da følte jeg i et Nu
et Lyn af en flammende Tanke,
jeg stansed og hørte mit Hjærte banke
og banke den samme Tanke:
Du er flygtet fra Plet til Plet,
hvert et Foraar vil jage dig, piske dig —
dette Land er ej dit, dette Folk ej dit,
du har ingen Hjemlands-Ret!

Jeg ser paa det ilende Sund —
smælter dets Smil min Smærte?
Hører jeg Lyden af Bølgernes Hvisken
som Stemmer, der gaar mig til Hjærte?
Knytter jeg ikke min Haand
mod de bølgende Banker, der piner mig —
føler mig fremmed for Land og Folk,
dets Sorg, dets Glæde, dets Aand!

Skal da mit Liv og min Kunst
svæve som Drømme i Luften,
aldrig i Blomst og aldrig i Frugt,
men nøjes med Farven og Duften?
Min Fod og mit Hjærte er træt,
der er hjemløst og klamt, hvor jeg vender mig —
jeg føler mit Land som den Landevejskro,
hvor jeg hviler i Nat — har jeg Ret?

Jeg sér de ilende Skygger
i Jag over Deres Pande —
Øjnenes sælsomme grønlige Glimten
som Glimtet fra dybe Vande.
Smilets urolige Skiften
fra smæltende varmt til isnende koldt.
Et Ryk i en Nerve — og Blikket er mygt,
et Ryk — og Blikket er stolt.

Jeg lytter til Deres Stemme,
der danser som Baad paa Bølge,
hugger mod Vind og vugger med Strøm,
spørger ej, hvo der kan følge.
Leger med Vind og med Vove,
selvsikker, sorgløst, beregnende, kækt —
snart med en vejrbidt Skipper til Rors
og snart med en attenaars Knægt.

Jeg ser Deres lidende Hoved,
bøjet af bitter Erfaring —
ser Deres straalende, løftede Hoved,
hvidt som en Aabenbaring.
Jeg ser Dem, hvor Bølgen gaar højest,
en Stridsmand blandt mange i Fraade og Sprøjt —
og dog saa sælsomt alene,
ene som den, der staar højt.

Hvorfor jeg skriver til D e m —
jeg véd ikke andet at svare:
jeg syntes, jeg saa' Deres vinkende Haand
bag hele den fremmede Skare!

Dagen efter rejste Hugo. Han opgav Adressen, hvor han rejste hen. Han vilde opsøge Harry.

Da Hugo fra den lille Dampbaad steg i Land paa den grønne Ø, skinnede Solen. De nysudsprungne bronzegyldne Ege stod Vagt paa den høje Skrænt. En Duft af Æbleblomster, fin og fjærn som de Dufte, man mindes fra sin Barndom, bølgede over Kysten. Langsomt gik Hugo op ad den stejle Skrænt — det var ham, som om han efter lange Tiders stormfulde Mørke gik op mod Solen. En lav gulstrøget Facade skinnede frem mellem Løvet. »Troense Kro.«

Hugo gik ind. En ung Pige kom ham imøde. Hugo spurgte, om der boede en Herre ved Navn Harry Hertz. Den unge Pige saa' op mod Loftet, som om hun tænkte sig om. Saa rystede hun paa Hovedet og smilede. Hun huskede ikke, hvad den Herre hed, der var kommet fornylig. Han sad nede i Haven og skrev.

Hugo gik gennem en lang kølig Gang, der førte ud mod Haven. Da han kom til Udgangen, blev han staaende et Øjeblik i Solen. Frugtblomsterne duftede. For hans Øre summede Sommerens Spind af syngende Traade ...

Idet Hugo vendte sit Blik mod Haven, løftede en Herre sit Ansigt fra et Bord ved Gangens fjærneste Ende. De saa' et Øjeblik paa hinanden. Saa rejste Herren sig derhenne. Det askegraa Ansigt med det højtopstrøgne Haar, der stod som en Krone om den lidelsesfulde Pande — ?

Pludselig gik Hugo ham imøde. Det var Forfatteren Knud Rudby.

»Det var da morsomt, at vi skulde træffe hinanden paa denne Lyksalighedens Ø, midt i Danmarks Blomsterhave!« Han trykkede Hugos Haand fast og varmt med et blidt Smil om de sælsomt forvaagede Øjne. »Er De alene? Jeg ogsaa. — Nej, Harry Hertz er rejst, han boede hos en Skipper nede i Grønnegade — jo, ogsaa her har vi en Grønnegade, men den svarer for én Gangs Skyld til sit Navn. Jeg saa' ham kun flygtigt, han jagede forbi langs Havehegnene, som om han søgte at løbe fra sin egen Skygge, og en Dag var han pludselig forsvunden og hans Skygge sikkert desværre med ham. Men her boer en anden jødisk Kunstner nede paa Badevejen, Maleren Ivar Jacobsen — naa, De kender ham fra Deres unge Dage — han er af de taalmodige Jøder, han sidder som oftest i en Krog og lytter med et beskedent Smil, mens hans Skygge ruller sig sammen ved hans Fødder som en trofast og vagtsom Puddel. Han plejer at komme henad Aften, naar vi begge er færdige med vort Arbejde. Naar Vejret er til det, gaar vi lange Ture, og — ja, De forstaar mig sikkert, naar

De kender ham — der er noget ved Manden selv af en trofast Puddel, der følger Ens Skridt med tause og vagtsomme Øjne.« Rudby smilede og løftede Overlæben over de hvide Tænder, mens de mørke nervøse Bryn understregede den kummerfuldt skyede Pande. »Har De spist? — Hvad siger De til, at vi spiser sammen dernede i den skyggefulde Gang, som minder mig om Præstegaardshaver i min Barndoms Feriedage. Saa mødes vi senere i Aften ved en gammeldags Toddy, mens Puddelen ruller sig sammen ved Kakkelovnskrogen og følger os trofast med de melankolske Hundeøjne henne fra Mørket.« —

Da de havde spist, gik Hugo ned mod Badevejen for at opsøge Ivar Jacobsen. Det var begyndt at regne. Han gik forbi den gamle Skole med Stormklokken i Taarnet paa Taget og den ældgamle Vin, der, knortet og kroget af Alder, krøb over Gavl og Facade. Han drejede til venstre forbi de smaa Bindingsværkshuse med dybe, fløjlsbløde Haver — Duften af Æbleblomster aandede imod ham langs Vejen han gik. Ude over Thurø trak Regnen sit fine Spindelvæv langs Kysten, slørede de blaagrønne Skove dybt inde mod Svendborg. Lyden af den lune Sommerregn fyldte Luften med sin sagte Rislen, Støvet paa Vejen duftede mættet af Væde.

Ivar Jacobsen var hjemme. Da Hugo traadte ind i Stuen, løftede han sit Ansigt fra Staffeliet. Det mørke tætkrøllede Haar var let graanet om Tindingerne, Blikket, der var lidt rødlig betændt i det Hvide, var blevet dybere, ligesom fjærnere, om Munden svævede en Skygge af vemodigt Mismod. Han rejste sig hurtig, da han saa' Hugo — det sagtmodig-beskedne Smil fra gamle Dage lyste om hans brede, stærkt røde Læber og løftede de lidt ængstelige Bryn med en halvt ironisk, halvt undselig Spørgen. Ivrig og hastig kom han Hugo

imøde paa de korte Ben med de tætte Lægge, greb Hugos Haand med et varmt og varsomt Haandtryk og sagde:

»Velkommen, Hugo! Jeg vilde næppe tro mine egne Øjne. Velkommen! Sæt dig ned, hvis du kan finde en Plads. Undskyld! Her er en Plads — her i Lænestolen. Hvor det var morsomt at se dig. Naar er du kommet? Det var pænt af dig at se herhen.«

Han trykkede atter Hugos Haand. Ryddede lidt op, skubbede Staffeliet bort, saa Billedet vendte mod Væggen, tog en Stol og satte sig lige overfor Hugo, saa' sig smilende om i Stuen med de smaa selvironiske Smaavrik, som Hugo genkendte fra fjærne Tider, og sagde med sin troskyldig-dæmpede Stemme:

»Ja, her sidder jeg altsaa og fusker saa smaat i Kunsten. Nej — du skal ikke se paa det — det er blot lidt Skitser og Smaasmøreri. Ved du, at Harry har været her — ja, *nebbisch*, han var langt nede. Jeg har læst hans Stykke—lidt unødvendig aggressivt, ikke?—men talentfuldt, absolut! Og du selv? Naa, ja — jeg saa' et Par Aviser, men de gør En ikke klogere. *Schmues*, som man siger! Det er vanskeligt, Hugo. Jeg tør jo ikke tale med — men alligevel —! Er der ikke noget, jeg maa byde dig? Naa, du har truffet Rudby — et sjældent Menneske, ikke sandt? Vi har talt meget sammen — naa ja, vi .. det vil sige han har talt, og jeg har tænkt .. eller tiet som man vil.« — Han lo, vrikkede lidt med Hovedet og skød Brynene ironisk tilvejrs. »Hvor det er længe siden —!« fortsatte han saa og saa' mod Loftet. »Kan du huske deroppe ved Østervold? Ser du noget til Holst og den tykke Flemming — ja, de er jo begge kommet i Skuddet .. og fortjener det, absolut! Og Karl Ramby! Men selvfølgelig — de er jo alle Kød og Blod af deres eget Land. I Forretningslivet kan vi Jøder tage Kon-

kurrencen op — dét er det samme her som allevegne, internationalt, ikke sandt? Men i Kunsten, som altid er national og maa være det! Det er vanskeligt, Hugo — synes du ikke — meget vanskeligt — absolut.«

Hugo saa' ud ad Vinduet. Regnen var begyndt at sagtne. Et Strejf af Sol strøg over Thurø — regnbuefarvet laa Øen derovre midt i det tordenblaa Sund. Danmark ...

»Jeg fik netop imorges nogle Linier fra Harry,« sagde Ivar Jacobsen efter en lille fortrolig Pause og tog et sammenfoldet Brev op af sin Jakkelomme. »Han taler om at rejse sydpaa for at søge at komme lidt til Ro og se det Hele paa Afstand. Han har det ikke godt. Det er det samme med ham som med os andre — naa, os — men du forstaar mig. Han sendte mig et lille Digt — blot nogle Linier — men jeg forstaar det. Vil du høre?«

Udenfor mit Vindu drypper Regnen,
tæller ligesom mit Livs Sekunder,
ét for ét,
Draabe .. Draabe ...

Inde i mit Hjærte drypper Regnen —
og jeg véd, at hver en Draabe drypper
et Sekund af Livets varme Kilde,
og jeg sidder tavs og lader Livet
draabe ud — lad flyde — ak, lad flyde
Draabe .. Draabe ...

Hver en Tanke er jo kun en Draabe,
hvert et Ord — mit Liv — min Sjæl —
alt! —
flyder ud i Livets store Regnflod,
ud mod Havet,
Draabe .. Draabe ...

De sad lidt. Et Stykke Sæd stod i en lys Kvadrat ovre paa Thurø som Karse i Kasse. De fløjelsblaa Skove omkring Svendborg .. de røde Tage mod den foraarsblaa Himmel! Danmark ...

De blev siddende sammen til henad Aften, fordybede i fortrolig Samtale. En Luftning fra en fjærn og forglemt Ungdom strøg sagte over Hugos Sind — det var ham, som om fine Sølvklokker kimede stille og fik hans Sjæl til ængsteligt og længselsfuldt at lytte efter sit eget Væsen, saa fjærnt, saa duftigt og svævende stofløst som i Drømme —

Da det begyndte at skumre, rejste de sig og gik ud for at søge Rudby. Luften var som vasket — med en lun Em af Drivhusvarme. Thurø laa derovre i sin ensomme Fjærnhed, mindende om en Folkevise. Sundet var ganske stille, svagt riflet mod Kysten. Fra Træerne dryppede tunge Regndraaber, bredte sig et Nu som lyse Aakander paa Vandfladen, flød ud i Ringe, slettedes ud. Danmark ...

Rudby var paa sit Værelse, da de kom til Kroen. Han stod ved Vinduet og læste i en Bog, da de traadte ind — graa mod den graa Skumring. Med et Smil gik han dem imøde, ryddede bort fra Skrivebordet og tændte Lampen. Paa et Bord stod en dampende Kande og Glas.

»Velkommen til det landlige Symposion, mine Herrer!« sagde han og trykkede deres Hænder. »De, Jacobsen, sætter Dem i Kakkelovnskrogen — David og jeg her ved Lampen. Er her ikke dejligt — borte fra Verden som tre skibbrudne paa en øde Ø. Snik, Snak .. Skibbrudne .. vi er kun Livets ulykkelige Elskere, der foragter de lykkelige, mens de selv fortæres af Lyst og manglende Mod til at favne det. Man bagtaler gærne

det hos andre, som man selv — forgæves — begærer. — Jeg er glad ved at se Dem. Jeg er selv helt stolt over, at min salig Tipoldemoder efter Sagnet lod sig bedaare af en Jøde og dryppede en Draabe hemmelighedsfuld Malurt i min Modermælk. Hvis nu Hertz var her, var vi jo næsten en *Minje* — hedder det ikke saadan? Har De hørt fra ham? — Ja, ja — han er begavet, altfor begavet maaske — men den rette Begavelse er ensidig, og Hertz er mig ikke ensidig nok. Der er noget i ham, der engang vil kunne falde for Fristelsen. Jeg kender mange herhjemme, der er bleven berømte, fordi de i Tide forstod at invitere de rigtige. Altsaa, velkommen — Skaal — ja, *jeg* forstaar at invitere de rigtige! Nu knurrer Puddelen derhenne ved Ovnen — skal vi citere Goethe? Nej, jeg er ikke Ligrøver med Litteraturhistorie som Hovedfag. Ak ja, ak ja — de er sure,« vedblev han og satte Glasset fra sig, »hvad maatte det ikke være for en Velsignelse ikke selv at have noget paa Hjærte, men nøjes med at dissekere de andres og finde ud af, om det stakkels Hjærte havde elsket Amalie fra Liseleje eller Amanda fra Kerteminde. Som om det galdt om at finde, hvem man havde elsket — ikke hvorledes. Naa, ligemeget — Liselejes Skaal! Jeg har en Samling Fortællinger i Hovedet, hver tilegnet sin Litteraturhistoriker — noget af det, man altid kan faa gjort. Notabene: det man altid kan faa gjort, faar man aldrig gjort. Forøvrigt vilde det jo ogsaa være overflødigt. Ormene vilde straks kaste sig over Liget og æde hinanden, som de plejer at gøre, naar der ikke er andet tilbage. Velbekomme! Litteraturkritikens Skaal — skal vi tage Kunst- og Teaterkritiken med? De leve!«

De stødte Glassene sammen, Ivar Jacobsen kom frem

fra sin Krog og nærmede beskedent sit Glas til Rudbys. Hugo kom atter til at tænke paa de fjærne Aftener ved Østervold, naar Ivar sad halvskjult i sin Krog og rokkede smilende med sit Hoved under Harrys hvislende Pile. Hvor langt var de naaet — han selv, Harry og Ivar? Naar han tænkte tilbage, var det som igaar — og saa laa deres Liv imellem. Nu sad han her — hvorhen gik Vejen — hvor førte den hen —?

Rudby havde støttet sit Hoved mod Haanden — han sad under Skrivebordslampen og stirrede ud i Stuen. Der var en Tid ganske stille — saa sagde han:

»Der er for mange Øer i Danmark — tror De ikke? Vi sidder hver paa sin Ø, adskilt ved Bælter og Sunde, hver med sit Hjemsted, sin Natur, sit individuelle Væsen. Det eneste Venskab, vi kender, er, naar to Fjender mødes i det samme Had mod en fælles Fjende. Vi har hver sin Form, hver sit Sprog, og vi pisker det, for at det skal lystre os, men glemmer at det er os, der skulde lystre det og ikke omvendt. Det er med Sproget, som det er med Havet — hvad hjælper det, at en Xerxes pisker det .. Bølgen bestemmer dog sin Gang. Det er Broderskabsaanden, vi mangler — den, som jeg følte, da De før traadte her ind i min Stue som to Brødre, der kom langvejs fra og bankede paa min Dør i Natten. Derfor er vi splittede, indbyrdes splittede, splittede i vort eget Væsen. Jeg talte før om Livets ulykkelige Elskere. Er vi ikke alle Danmarks ulykkelige Elskere? Vi pisker det med Svøber og favner det som en Sky i vore Drømme. Vi maa vende tilbage til det fælles Udspring som den forlorne Søn og samles med Familien om Kalvestegen. Ja — ja, De knurrer derhenne i Kakkelovnskrogen, min kære Ivar Jacobsen — giver

De mig ikke Ret? Aa, Gud — Ret! Jeg forekommer mig selv som den kloge Mand, der véd Besked om alt andet, kun ikke om sig selv. Men nu De, David? Tror De ikke, at De trænger til at vende tilbage til Deres Udspring — i dybeste Forstand h j e m — for at finde Dem selv i Kresen af Deres egne? Jeg kom en Dag ind paa en Gaard ovre paa Langeland, Forpagteren førte mig rundt i sine Stuer og blev staaende foran et Billede, der hængte paa Væggen. »Det er en Rembrandt,« sagde han med stolt Selvejermine. Og let henkastet som for en Forms Skyld, der ikke kom Sagen ved, tilføjede han, idet han gik videre: »Originalen hænger i München!« Ja — ja — Originalen hænger i München — m e n v i e j e r K o p i e n! De sagde mig før, David, da vi sad ved Middagen, at De var ude af Kurs og tilfældig var skyllet i Land her. Vend hjem for at finde Dem selv igen og alt det, som De paa Rejsen har tabt! De kæmper i Deres Kunst for en Sag, en Idé, der staar som Baggrund for Deres Liv, Deres Sjæl. Tag Springet — men helt ud! Enhver ny Sag har sin Nar. Det er ham, der stopper op midt i Tilløbet, og vender om mens Publikum griner. Vær dig selv — og vær dig selv bekendt! Stoltheden og Ydmygheden i samme Person — dét er Kunsten! Husker De det skønne Digt af Heiberg? Skal vi prøve paa at gaa Litteraturhistorien i Bedene ..?«

Rudby lagde Haanden over Øjnene. Sad lidt. Sagde saa med sagte Stemme:

Vend mod dit Indre dit Blik!
Hvad i din Verden forgik
Vil i din Tanke du finde. —
Alt det forsvundne derinde
Liv og Tilværelse fik.

Der var stille i Stuen. Langt borte lød en Dampers melankolske Tuden. Hjem — ? Hugo saa' hen mod Ivar Jacobsen. Han sad rolig i sin Krog og mødte Hugos Blik, idet det strejfede hans. Hans Mund stod lidt aaben — den tykke Mund med de ydmygt lyttende Læber. Et Smil, ensomt og ømt som et hjemligt Haandtryk, gled fra hans Øjne til Hugo. Det dybt fortrolige og hjemløse jødiske Smil! Hjem — hjem — —

»Og her sidder jeg saa og snakker,« sagde pludselig Rudby og gik hen mod Vinduet, hvor det blaanende Natteskær blandede sig med Lyset fra Lampen. »Den kloge Mand, der véd, hvordan alt skulde være — kun ikke, hvordan det er. Min næste Bog vil ligne mine øvrige .. som den anden Kone altid ligner den første, eller hvis hun ikke gør det, saa nok ved Mandens Hjælp kommer til det. Jeg er Pessimist i dét, der er — Optimist i dét, der kommer. Derfra disse Taarer — efter os Paradiset! Har De nogensinde sét en Ligbærer køre paa Cykle til Arbejdspladsen? Kan De se mig? Pessimisme og Optimisme — Skuffer som alt andet! Jeg véd, at Livet er det eneste .. og jeg kreser om Døden paa min Arbejdsplads. Jeg kan ikke taale at se Degne .. og for mine Øjne lyser min Faders Degnebolig derhjemme i Erindringens skønne, falmede Farver! Jeg bander paa, at vi lever i Middelalderens Tusmørke, saalænge Teologien er en Videnskab, der doceres ved Universitetet .. og jeg kan længes som en Syg i vaagne Nætter efter Søndagmorgenerne i Landsbykirken ved Moders Side. Ord, Ord er det Hele — Ord for Videnskabsmænd og andre Skuffebedrøvere, der gaar omkring med Lommerne fulde af Videnskabens næstsidste Resultater. Ikke Fugls Føde for en sulten Sjæl! Man kan glæde sig eller være bedrøvet — Ord, Ord som alt det

andet. Den sorte Gryde staar taalmodig og venter paa de glade og de bedrøvede. Dét er det eneste sikre her i Livet .. Livets store djævelske Karrikatur med de tomme Øjne og den graadige Mund. I Gryden med Slægt og Venner, de argeste Fjender, Barndomsminder, Ungdomselskov og Manddomsgerning! Det næste Hold banker paa Døren. Her kommer *vi!* Livet slaar Portene op — Døden staar bagved og griner.«

Han vendte sig hurtig, gik hen mod Hugo og Ivar Jacobsen med udstrakte Hænder — de rejste sig begge, og han sagde:

»Giv mig Deres Hænder. De er begge Jøder — føler som jeg. Her staar vi som paa Rütli, tre sammensvorne i Pagt med Guderne, i Strid med Mennesket i os selv. Vi sér alle tre ud over det forjættede Land, som vi ikke skal naa. Men vi lover hinanden, broderlig og standhaftig at holde ud, trods alt! *Trods alt* — ja! Glæden over at have levet og Smærten over at skulle dø er Sjælen i al Kunst. Lad os give vort Bedste — vort Liv. Og lad saa Ormene om Resten!«

Han trykkede deres Hænder ind mod sit Bryst med det trætte forvaagede Smil, holdt dem et Øjeblik samlede, mens et Træk som af fjærn Erindring gled over hans falmede Ansigt:

»Farvel,« sagde han saa. »Tak for i Aften. Og paa Gensyn!« — —

Hugo fulgte Ivar Jacobsen et Stykke paa Vej. De gik tause mellem de natlig-duftende Haver. De stansede et Øjeblik, da Vejen drejede, og saa' ud over det stille Sund og den lyse Himmel:

»Jeg kom til at tænke paa et Billede, da Rudby før stod deroppe og saa' ud ad Vinduet,« sagde Ivar Jacob-

sen. »Det bortvendte Ansigt« ... kom det lidt efter — sagtmodigt.

»Hvad mener du med det, Ivar?« sagde Hugo og vendte sig imod ham.

»Det kan jeg ikke sige — det er noget, jeg saadan føler, mens vi staar her.«

Hugo saa' ud mod de sorte Skove og den lyse Plet, hvor Svendborgs Tage blaanede som en Drøm i Natten.

»Imorgen rejser jeg hjem!« sagde Hugo pludselig og blev staaende med Blikket rettet mod den slumrende By i det Fjærne.

»Ja, du er lykkelig.«

»Synes du?«

»Ja.«

»Maaske.«

De stod atter tause en Stund. Lykkelig .. tænkte Hugo og smilte. Han saa' Tagene i sin Barndomsby som en Drøm derude i den lyse Nat .. tænkte paa sit Barndomshjem og følte pludselig, at Ivar havde Ret. Hjem —!

»Farvel, Ivar. Tak for denne Gang. Jeg tror, du har Ret.«

»Det véd jeg. — Ja, undskyld. — Men dén, der ikke har noget, véd bedst Besked.«

De trykkede hinandens Hænder. Hugo blev staaende, indtil Ivar var forsvundet mellem de natlig-duftende Haver. — —

Den næste Morgen sejlede Hugo med en lille Damper, der gik til den nærmeste Havneplads. Han stod i Stævnens Forspids og tænkte paa den Morgen, da han i sin Ungdom fløj brusende mod Hovedstaden, og

Byens blinkende Taarne dukkede ud af Taagen, mens Hundreder af Baade fløj dem forbi som de første Fugle fra en vinkende Kyst. Nu gik det tilbage .. hvad var det, Rudby havde sagt ..? »For at finde Dem selv igen og alt det, som De paa Rejsen har tabt.« Sørgmodigt og dog lykkeligt — tilbage! Der var kun et eneste — det eneste ene — hjem! —

Da Skibet sent paa Aftenen naaede Havn, holdt Toget, som skulde føre ham mod Nord. Tilbage .. sukkede han med et Smil, mens Toget foer over de flade sandede Marker med den nøjsomme Sæd og de spredte Gaarde. Hele hans Liv laa saa langt tilbage .. som en fjærn Drøm, han flygtede fra gennem den lyse Nat. Nærmere og nærmere foer han mod Hjemmet .. saa nær, saa forunderlig nær! Og mens Toget gungrede over Broer og fløj raslende over Sporskifter og forbi Landstationernes Skure og lukkede Led, hamrede det og hamrede, sørgmodigt og lykkeligt i hans Hjærte: Tilbage — hjem — hjem — —!

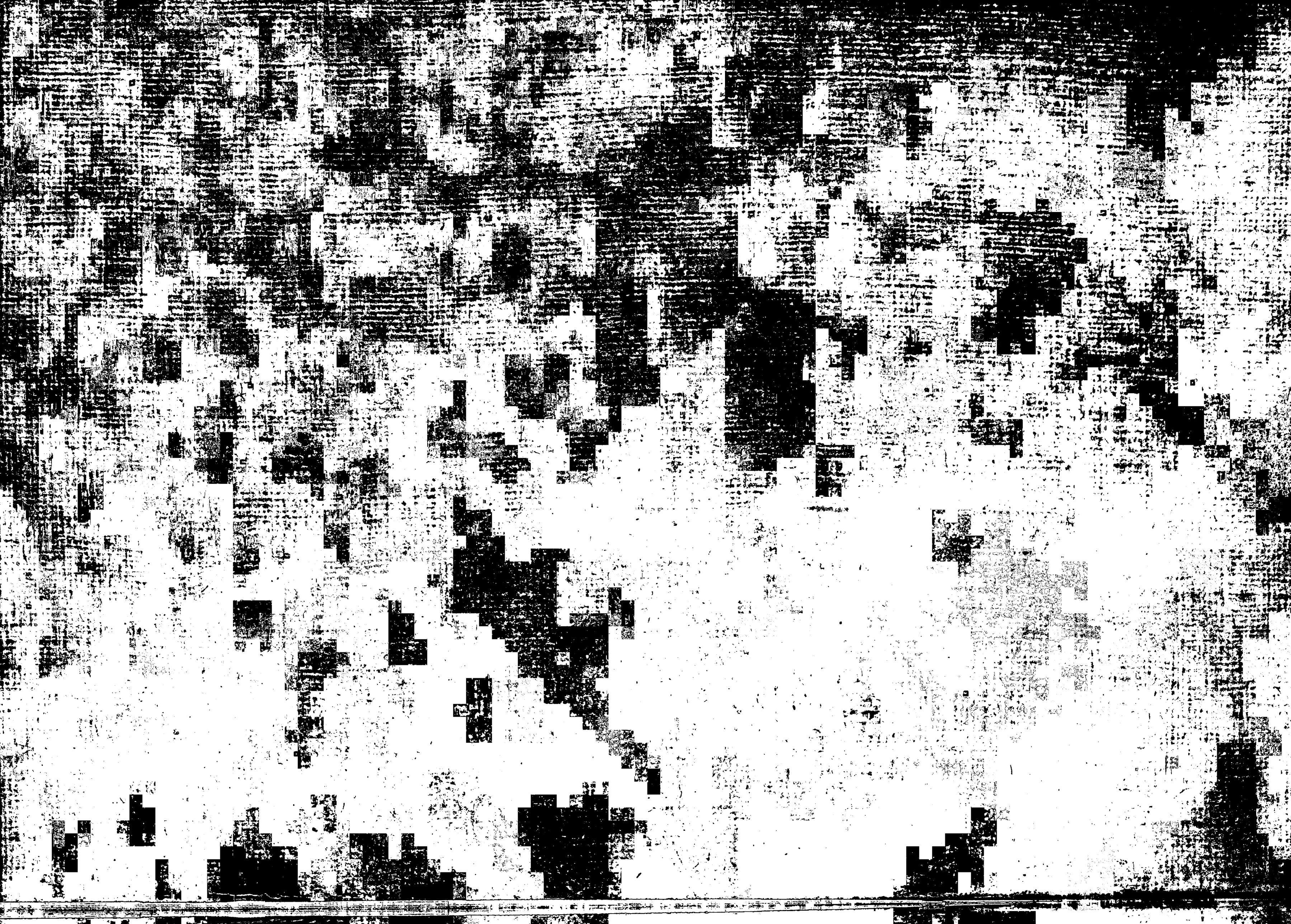

KROHNS BOGTRYKKERI